

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

VHq126612

รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

นางสุนีย์ วิทยสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	
วันรับ.....	14 ธ.ค. 2561
วันลงทะเบียน.....	
เลขทะเบียน.....	258387
เลขเรียกหนังสือ.....	ว 155.25 8 4535

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ค.2
2561

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย : นางสุนีย์ วิทยสัมพันธ์

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ)
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิท ดีเมืองชัย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ นุศรี)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.สงัด เชื้อลิ้นฟ้า)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ โสกา)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ)

กรรมการ

ชื่อเรื่อง	: รูปแบบการพัฒนาจริยธรรม ด้านการประหยัคของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี
ผู้วิจัย	: นางสุนีย์ วิทยสัมพันธ์
ปริญญา	: ปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิต (ยุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ โสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ
ปีการศึกษา	: 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ประชากร คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ของ Taro Yamane จำนวน 396 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรมลิสเรล เพื่ออธิบายอิทธิพลเส้นทาง กำหนด คำนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรสาเหตุ จำนวน 8 ปัจจัยสาเหตุ ระยะที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักวิชาการด้านการศึกษ จำนวน 5 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน ครูฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน และนักเรียนดีเด่น จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยใช้ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาในระยะที่ 1 มาเป็นประเด็นในการพิจารณาสร้างรูปแบบการพัฒนา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการประชุมกลุ่มย่อย และการระดมความคิดเห็นในที่ประชุมใหญ่ นำรูปแบบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนา และระยะที่ 3 เป็นการทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีนนทบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน และ กลุ่มควบคุม ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีนนทบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน ที่

ไม่ใช่ห้องเรียนของกลุ่มทดลอง รวมทั้งสิ้น จำนวน 74 คน ใช้การเลือกแบบสุ่มครีใจ ประเมินผลการทดลอง โดยการเปรียบเทียบผลการทดลองหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ร่วม) หลายตัวแปรตาม (Multivariate Analysis of Covariance : MANCOVA) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ดังนี้ 1.1) ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (0.87) 1.2) ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด (0.24) 1.3) ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด (0.16) 1.4) ด้านความมีวินัย (0.09) และ 1.5) ด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด (0.04) 2) รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จาก 5 ตัวแปรสาเหตุ เป็นชุดกิจกรรมฝึก จำนวน 10 กิจกรรม ประกอบด้วย 2.1) กิจกรรม ช่วยพึ่งหน้อย 2.2) กิจกรรม ความคุ้นเคย 2.3) กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง 2.4) กิจกรรม กู้ระเบิด 2.5) กิจกรรม การใช้เงินของเพื่อน 2.6) กิจกรรม รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขยายดอกผล 2.7) กิจกรรม ฮีโร่ ทางการเงิน 2.8) กิจกรรม การใช้ของให้เป็นประโยชน์สูงสุด 2.9) กิจกรรม การค้นหาครูต้นแบบ และ 2.10) กิจกรรม แรงจูงใจ 3) ผลการทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม และผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนในทุกตัวแปรตามของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การพัฒนา การประหยัด และนักเรียน

Title : A model for Moral Improvement in Savings of Students in Nonthaburi
Secondary Schools

Author : Mrs.Sunee Wittayasumpun

Degree : Doctor of Philosophy (Regional Development Strategies)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisor : Associate Professor Dr.Narongrit Sopha
Assistant Professor Dr.Rungson Singhalert

Year : 2018

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to analyze causal factors affecting on morality saving of students in Nonthaburi secondary schools, 2) to design a model for moral improvement on savings of the students, and 3) to implement and evaluate the model. The research methodology was conducted in three phases. The first phase was to investigate and analyze eight causal factors which affected saving morality of secondary school students. The subjects were three hundred and ninety six students in the second semester of 2016 academic year in Nonthaburi Province, selected through Taro Yamane method and proportional stratified random sampling techniques. The instrument used in this phase was a questionnaire. The data was analyzed by Structural Equation Model using SEM, LISREL for Windows with Path Analysis at the .05 level of statistical significance. The second phase was to design and develop a model for moral improvement in savings of the students in Nonthaburi secondary schools based on the data of the first phase. The subjects in this phase consisted of thirty people: five academicians, five school directors five teachers of student affairs, five parents, and ten excellent students, selected through purposive sampling by using variables which were statistically different at .05 level. The third phase was to implement the model. The sample group for the study comprised two classes selected from 11th grade students of Satri Nonthaburi School. One of these two classes was selected to be treatment group and the other to be the control group. The model was implemented to seventy four of 11th grade students of the treatment group. The data was analyzed by Multivariate Analysis of Covariance: MANCOVA at the .05 level of statistical significance.

The results of the research were found as follows: 1) The five casual factors which affected to the saving morality of the students at the .05 level of the statistical significance were 1.1) imitating their parents' behaviors (0.87), 1.2) imitating their friends' behaviors (0.24), 1.3) media imitation (0.16), 1.4) discipline (0.09), and 1.5) imitating their teachers' behaviors (0.04) respectively. 2) The model for moral improvement in savings of the secondary school students consisted of ten activities namely: 2.1) Could you listen to me?, 2.2) Acquaintance, 2.3) sufficient economy, 2.4) rescuing bomb, 2.5) spending friends' money, 2.6) money management, 2.7) real hero of money management, 2.8) usefulness of things, 2.9) idol teacher searching, and 2.10) motivational activity. 3) The overall saving morality of the treatment group was better than that of the control group. The overall variables in saving behaviors of the treatment and the control groups were significantly different at the .05 level.

Keywords : Improvement, Savings and Students

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือและแนะนำสม่ำเสมออย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ โสภา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องทำให้งานวิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ดร.คณิง ไทยประสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร และ ดร.สุนันท์ สาคร ที่ให้ความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย ตลอดจน รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ภูศรี และ ดร.สงัด เชื้อกลิ่นฟ้า ที่ให้ความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญระดมพลังปัญญาวิวัฒน์ เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ดร.กมลวรรณ สาคร ที่เป็นตัวอย่างอันดีในการศึกษา ตลอดจนคุณประกิต วิทวัสพันธ์ สามี และครอบครัวของข้าพเจ้า ที่ได้คอยเป็นกำลังใจ คอยดูแล และให้ความช่วยเหลือในการศึกษาครั้งนี้ จนสำเร็จการศึกษาด้วยความภาคภูมิใจ

อนึ่งคุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตา แม่บุพการี และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาตราบนานเท่านานนี้

นางสุนีย์ วิทวัสพันธ์

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.7 ประโยชน์ที่จะได้รับ	8
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	9
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนา	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม	20
2.3 แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรม	22
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการประหยัด	27
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	32
2.6 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา	46
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างทฤษฎีทางสังคมศาสตร์	80
2.8 บริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี	90
2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย	93

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	96
ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี	96
ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี	109
ระยะที่ 3 การทดลองใช้ และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้าน การประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี	110
3.1 ประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี	112
3.2 กระบวนการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี	113
บทที่ 4 ผลการวิจัย	116
ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี	116
ระยะที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี	131
ระยะที่ 3 ผลการทดลองและประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้าน การประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี	161
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	172
5.1 สรุปผล	172
5.2 อภิปรายผล	173
5.3 ข้อเสนอแนะ	179
บรรณานุกรม	181
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	200
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์	211
ภาคผนวก ค รายชื่อกลุ่มเป้าหมาย	216
ภาคผนวก ง รายชื่อกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	219

หัวเรื่อง	หน้า
ภาคผนวก จ แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กับเนื้อหา	224
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบการวิจัย	243
ประวัติผู้วิจัย	247

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก	24
2.2	กระบวนการเสริมแรงและการลงโทษ	25
2.3	ภาพทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมแสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจของ พฤติกรรมทางจริยธรรม	27
2.4	บุคลิกภาพเก็บตัวและบุคลิกภาพแสดงตัวตามทฤษฎีของจุง	48
2.5	เปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียน มัธยมศึกษา จากผลการวิจัย 3 เรื่องทั้งในประเทศและต่างประเทศ.....	78
2.6	ตัวอย่างของทฤษฎีที่มาจากกระบวนการอุปมาน	82
2.7	ตัวอย่างกระบวนการอนุมานในเรื่อง ทฤษฎีแรงโน้มถ่วงของโลก	84
2.8	จำนวนนักเรียน ห้องเรียน และครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา แยกรายอำเภอ จังหวัดนนทบุรี	91
2.9	จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แยกรายโรงเรียน ในจังหวัดนนทบุรี	91
3.1	จำนวน โรงเรียน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี แบ่งตาม ขนาดของโรงเรียน	97
3.2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน	98
3.3	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย ในระยะที่ 1	99
3.4	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้จากการสุ่มขั้นที่ 3	100
3.5	ช่วงของการเลือกหน่วยตัวอย่าง ที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้น	101
4.1	จำนวน ร้อยละ ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี	117
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปร	120
4.3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปร	121
4.4	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระทุกตัวที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้าน การประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ที่วิเคราะห์ โดยใช้สถิติ Multiple Linear Regression	122
4.5	ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Coefficient of Determination	123

ตารางที่	หน้า
4.6	ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบสมมติฐานตั้งต้นที่ 1 ของการวิจัย 125
4.7	ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบสุดท้าย ของการวิจัย 127
4.8	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยตรง โดยอ้อม และโดยรวม ระหว่างตัวแปรสาเหตุ และตัวแปรผล 128
4.9	ทิศทางการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี 134
4.10	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ต่อกิจกรรมและเนื้อหาในการพัฒนาจริยธรรม ด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา 156
4.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้าน การประหยัด ของนักเรียน จำแนกตามกลุ่ม 167
4.12	เปรียบเทียบคะแนนตัวแปรก่อนและหลังการดำเนินการในทุกตัวแปรตามรูปแบบ การพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา แบบ Multivariate Test 168
4.13	เปรียบเทียบคะแนนตัวแปรหลังการดำเนินการของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทีละตัวแปรตาม รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา แบบ Univariate Tests 169

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ขั้นตอนการสร้างรูปแบบ (Model)	11
2.2	ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (P) พฤติกรรม (B) และสิ่งแวดล้อม (E) ซึ่งเป็นปัจจัยกำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism)	64
2.3	วงจรการวิจัยเพื่อการสร้างทฤษฎี	90
2.4	การบริหารงาน ในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา	93
2.5	กรอบแนวคิดการวิจัย ในระยะที่ 1	94
2.6	ความสัมพันธ์ของการดำเนินการวิจัยที่จะให้ได้รูปแบบการพัฒนาริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ในการวิจัยระยะการวิจัยที่ 1 ถึง ระยะที่ 3	95
4.1	รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ตัวแบบตั้งต้นที่ 1	125
4.2	รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ของตัวแบบสุดท้าย	126
4.3	แบบจำลองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรีมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี	131
4.4	บุชกิจกรรมจัดการเรียนรู้	145
4.5	บุชแสดงพิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน	147
4.6	รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจ ของนักเรียนมัธยมในการประหยัด	153
4.7	รูปแบบการพัฒนาริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	157
4.8	กระบวนการดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี	171

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มา และความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันเพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างศักยภาพของคนในทุกมิติให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียร และรู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต ควบคู่กับการเสริม สร้างสภาพแวดล้อมในสังคมและสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการพัฒนา รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งในระดับที่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในชุมชนเป็นพลังทางสังคม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 เล่ม 128 ตอน พิเศษ 152 ง ราชกิจจานุเบกษา, น. 49)

เมื่อสะท้อนสภาพของสังคมไทยโดยภาพรวม พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ ผู้ซึ่งกำลังจะเติบโต เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต มีภาพลักษณ์ที่ไม่เหมาะสมหลายประการ มีพฤติกรรม สัมพันธ์และยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพนัน การเที่ยวกลางคืน การรับค่านิยมของต่างประเทศ จนกระทั่งสูญเสียความเป็นไทย จากการศึกษาสภาพการณ์เด็กและเยาวชน ปี 2550 – 2554 พบว่า เยาวชนในสถาบันอุดมศึกษา 43 % ดื่มเหล้า 26 % สูบบุหรี่ 28 % เที่ยวกลางคืน มีเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปี ก่อคดีอาชญากรรมมากกว่า 32,000 คดี ต่อปี มีวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 19 ปี ทำคลอดปีละมากกว่า 60,000 คน มีเยาวชนอายุ 19 – 25 ปี พยายามฆ่าตัวตาย ปีละ 4,000 คน มีเยาวชน 30 % ยอมรับว่าเคย มีเพศสัมพันธ์ (อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2551, น. 16) นอกจากนี้ สมพงษ์ จิตระดับ (อ้างถึงใน โกวิท อ่อนประทุม, 2556, น. 1) ได้ศึกษาพบว่าวัยรุ่นไทยมีลักษณะความเสื่อม 12 ประการ ได้แก่ 1) สติปัญญาต่ำลง 2) อ่อนแอและเสพติด 3) อารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง 4) หมกมุ่นทางเพศ 5) มีแนวโน้มจะก่ออาชญากรรม 6) ติดหลงในวัตถุ 7) เห็นแก่ตัว เอาแต่ใจ ไม่เชื่อเรื่องส่วนรวม 8) ไม่มีศาสนาและ วัฒนธรรม ไม่รู้ถูกผิดชั่ว 9) เครียดและไม่มีความสุขกับการเรียนรู้ 10) ชอบ ลอกเลียนและหาความสำเร็จโดยไม่เลือกวิธีการ 11) ชอบเล่นการพนัน 12) ทำงานหนักไม่เป็น

ปัจจุบันการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมมีการแข่งขันสูงมากขึ้น ภายใต้กระแสของโลกไร้พรมแดน คนในสังคมต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในทุก ๆ ด้าน ทำให้การแข่งขันทางเศรษฐกิจมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้ค่าครองชีพปรับตัวสูงขึ้น ค่าของเครื่องใช้ปรับราคาสูงขึ้น วิธีการที่จะทำให้การดำรงอยู่ตามวิถีชีวิตประจำวันให้ผ่านพ้นภาวะวิกฤติการณ์เหล่านี้ไปได้ คือ การประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อ เมื่อพิจารณาจากพฤติกรรมของเยาวชนดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สะท้อนถึงสภาวะการขาดคุณธรรมจริยธรรมอย่างรุนแรง ที่ควรจะต้องได้รับการแก้ไขโดยเร็ว โดยวิธีการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อจะช่วยให้สังคมเข้มแข็งและมีเศรษฐกิจที่ดี เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนให้อยู่ดีมีสุข รู้จักความพอดีมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่มุ่งสู่คุณภาพในทุกด้าน โดยเฉพาะการเสริมสร้างคนในสังคมให้มีความรู้ มีภูมิปัญญา สร้างคุณค่าสังคมที่สืบพื้นฐานการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทย เป็นสังคมคุณภาพที่ยึดหลักความสมดุล สร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง เป็นผู้ที่พร้อมด้วยความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกที่ดีพึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี โดยอาศัยวิธีการจัดการศึกษาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ พัฒนาเยาวชนไทยให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน คนไทยส่วนมากมีค่านิยมความสะอาดสบายจนเกินจำเป็น ค่านิยมตามกระแสบริโภคนิยม การเสพสุขความทันสมัยตามค่านิยมวัฒนธรรมชาติตะวันตก ได้แก่ การดำรงชีวิตด้วยความหรูหรา ฟุ่มเฟือย การใช้ผลิตภัณฑ์ สินค้าราคาแพง เพื่อแสดงสถานภาพทางสังคมหรือเพื่อเป็นการเสริมบารมี การบริโภคเพื่อตอบสนองความอยากมากกว่าความจำเป็น โดยเฉพาะในนักเรียนซึ่งกำลังเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อเป็นวัยที่เริ่มรับผิดชอบตนเองมากขึ้น มีอิสระในการใช้จ่ายเงิน มีพฤติกรรมการบริโภคที่ยึดติดและลุ่มหลงในวัตถุสินค้าที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น หลงไหลคลั่งไคล้สินค้าที่มียี่ห้อดังหรือสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับตามแฟชั่น โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ซึ่งสินค้านี้ล้วนมีราคาแพงกว่าสินค้าทั่วไป แต่ด้วยค่านิยมที่มีต่อสินค้านี้ วัยรุ่นก็จะมีการค้นหาและซื้อมาใช้โดยไม่คำนึงถึงการประหยัดและความจำเป็น ทำให้เกิดนิสัยการใช้จ่ายเงินที่เกินฐานะ การใช้จ่ายส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะของการเป็นทาสวัตถุ ต้องการมีความเป็นเจ้าของและใช้สินค้าเพื่อยกฐานะทางสังคมของตนเอง มีความประสงค์เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนในสังคมเฉพาะกลุ่มตนเอง เกิดความมั่นใจในการได้ใช้ได้มีวัตถุสินค้านั้น จะเห็นได้จากพฤติกรรมการซื้อสินค้าตามการโฆษณาที่นำเสนอสินค้าตามค่านิยมหรือแฟชั่นใหม่ ๆ เป็นสาเหตุให้เกิดความรู้สึกอยากซื้อ อยากได้เป็นเจ้าของและใช้สินค้านั้น ทั้ง ๆ ที่จำเป็นไม่จำเป็น (โกวิท อ่อนประทุม, 2556, น. 1)

ผู้วิจัยรับราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการสอนและกำกับดูแลความประพฤติของนักเรียน ได้พบเห็นพฤติกรรมของนักเรียนส่วนมากมีพฤติกรรมการใช้เงินอย่างฟุ่มเฟือยใช้ผลิตภัณฑ์ สินค้าที่มีราคาแพง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์พกพา เสื้อผ้ายี่ห้อราคาแพง ก่อให้เกิดค่านิยมการแข่งขันทางวัตถุ จากสภาพปัญหา และพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการศึกษาและสุขภาพ กล่าวคือ ไม่สนใจการเรียนชอบหนีเที่ยวตามห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิง ร้านอินเทอร์เน็ต เที่ยวกลางคืน ทำให้ผลการเรียนต่ำ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัว จากค่านิยมในการบริโภคเช่นนี้เกิดการแข่งขันในทางที่ผิด อดออมอดมี ด้วยการใช้จ่ายเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่มีราคาแพงและนิยมตามกลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน นักเรียนที่ครอบครัวมีฐานะดีก็กระทำโดยไม่เดือดร้อนมากนัก แต่ถ้าอยู่ในครอบครัวที่ฐานะไม่ดีก็จำเป็นต้องพึ่งตนเอง และจะทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองหมายปอง สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือความสูญเสียต่อการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรม ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด สร้างปัญหาและความเดือดร้อนขึ้นให้ครอบครัวของตนเอง สังคมและประเทศชาติได้

ดังนั้น ด้วยความสำคัญของการพัฒนาจริยธรรม ที่จะต้องพัฒนาควบคู่กันไปกับการพัฒนาความรู้ทางด้านวิชาการดังกล่าวข้างต้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และหารูปแบบการพัฒนาจริยธรรม ด้านการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปทำการวางแผนในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีจริยธรรม ควบคู่กับความรู้ความเข้าใจด้านการประหยัด ซึ่งจะก่อให้เกิดทักษะในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และประสบผลสำเร็จ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 มีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

1.2.2 รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

1.2.3 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาจริยธรรม ด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

1.3.2 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

1.3.3 เพื่อทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

1.4 สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1.4.1 จริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ได้รับอิทธิพลโดยตรงและโดยอ้อมจาก 1) บุคลิกภาพ 2) ความมีวินัย 3) สภาพครอบครัว 4) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และ 5) การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด และได้รับอิทธิพลโดยตรงจาก 1) การเลียนแบบสื่อในการประหยัด 2) การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด และ 3) การเลียนแบบครูในการประหยัด

1.4.2 หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี นักเรียนในกลุ่มทดลองมีจริยธรรมด้านการประหยัดดีกว่ากลุ่มควบคุม

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.5.1 พื้นที่เป้าหมาย เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนมัธยม โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

1.5.2 ขั้นตอนการวิจัย การวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

ระยะที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนา จริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

ระยะที่ 3 เป็นการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัคของ
นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

1.5.3 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.5.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population & Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1

1) ประชากร ได้แก่ นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 18 โรงเรียน จำนวน 39,241 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Taro Yamane (1973, อ้างถึงใน รังสรรค์ สิงหเลิศ, 2558, น. 69)
ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Proportional Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน
396 คน

1.5.3.2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ระยะที่ 2

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน ใช้วิธีการ
เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้ 1) นักวิชาการ
ด้านการศึกษา มีผลงานวิชาการด้านการพัฒนาส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน จำนวน 5 คน
2) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน 3) ครูฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 5 คน 4) ผู้ปกครองนักเรียน
จำนวน 5 คนและ 5) นักเรียนดีเด่น จำนวน 10 คน

1.5.3.3 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ระยะที่ 3

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยระยะที่ 3 ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนสตรีนนทบุรี ใช้วิธีจับสลากมาเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม จำนวน
1 ห้องเรียน

1.5.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.5.4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรม
ด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่

1.1) บุคลิกภาพ

1.2) ความมีวินัย

1.3) สภาพครอบครัว

1.4) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

1.5) การเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด

2) ตัวแปรคั่นกลาง ได้แก่

2.1) การเขียนแบบสื่อในการประหยัด

2.2) การเขียนแบบเพื่อนในการประหยัด

2.3) การเขียนแบบครูในการประหยัด

3) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ จริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

1.5.4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ได้แก่

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 2

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ จริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี และตัวแปรอิสระในระยะที่ 1 ที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.5.5 ระยะเวลาในการศึกษา จำนวน 6 เดือน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

“รูปแบบการพัฒนา” หมายถึง สิ่งหรือปรากฏการณ์ที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนามนุษย์จากแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย หรือรูปแบบที่มีอยู่แล้ว เช่น กิจกรรม โครงการ ที่ผู้สร้างได้ศึกษาเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ แสดงให้เห็นถึงรูปย่อจำลองสภาพความจริงของปรากฏการณ์ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในปรากฏการณ์หนึ่ง เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะของปรากฏการณ์ แสดงถึงโครงสร้างองค์ประกอบของปรากฏการณ์ เมื่อนำองค์ประกอบมาพัฒนาจะทำให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

“จริยธรรม” หมายถึง พฤติกรรมภายในจิตใจ และภายนอกที่ได้แสดงออกในทางที่ดีงามเหมาะสมกับมาตรฐานของการประพฤติ และสอดคล้องกับค่านิยมตนเอง

“การประหยัด” หมายถึง การที่นักเรียนแสดงออกถึงการยับยั้งใจและรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน สิ่งของเครื่องใช้และทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่เป็นของส่วนตัวและส่วนรวมตามความจำเป็น ไม่สุรุ่ยสุร่ายหรือฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายตามฐานะ มีการใช้จ่ายสิ่งของอย่างระมัดระวังให้เกิด

ประโยชน์และคุณค่าที่สุด รู้จักรักษา ซ่อมแซมให้ใช้การได้ยาวนาน และรู้จักใช้สิ่งของที่ทดแทนกัน

“รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด” หมายถึง กิจกรรม โครงการ หรือแนวทางที่ใช้ในการพัฒนา พฤติกรรมภายในจิตใจ และภายนอกที่ได้แสดงออกในทางที่ดีงาม เหมาะสมกับมาตรฐานของการประพฤติ ที่ก่อให้เกิดการแสดงออกถึงการยับยั้งใจและรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน สิ่งของเครื่องใช้และทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่เป็นของส่วนตัวและส่วนรวมตามความจำเป็น ไม่สุรุ่ยสุร่ายหรือฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายตามฐานะ มีการใช้จ่ายสิ่งของอย่างระมัดระวังให้เกิดประโยชน์และคุณค่าที่สุด รู้จักรักษา ซ่อมแซมให้ใช้การได้ยาวนาน และรู้จักใช้สิ่งของที่ทดแทนกัน

“ปัจจัยที่มีผลต่อการประหยัด” หมายถึง สิ่งที่ส่งผลต่อการใช้เงินอย่างรู้จักคุณค่า ของนักเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน บุคลิกภาพภายนอก คือ ส่วนที่บุคคลแสดงออกให้เห็นชัดเจน ส่วนบุคลิกภาพภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก ต้องใช้เวลาในการบ่งบอก

2. ความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบแบบแผนข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ เพื่อให้มีการปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และก่อให้เกิดประโยชน์ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของคนในสังคม เพื่อให้คนในชุมชน และสังคม เป็นคนที่มีคุณภาพ

3. สภาพครอบครัว หมายถึง บิดามารดาหรือผู้ปกครองอยู่ร่วมกัน บิดามารดาหรือผู้ปกครองหย่าร้างกัน หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองถึงแก่กรรมและความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับนักเรียน

4. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้รายเดือนของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่ได้รับ นับรวมกันเป็นรายเดือน

5. การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างผู้ปกครองในเรื่องของการใช้เงินอย่างรู้คุณค่าของเงิน การรู้จักใช้เงิน ได้อย่างเหมาะสมกับเงินที่ตนเองได้รับ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดทั้งต่อตนเอง และครอบครัว ได้แก่ ผู้ปกครองชื่อของที่มีประโยชน์ ไม่ชื่อของตามผู้อื่น หรือตามอย่างในสื่อโฆษณา และรู้จักจัดสรรเงินส่วนหนึ่งในการอดออม

6. การเลียนแบบครูในการประหยัด หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างครูในเรื่องของการใช้เงินอย่างรู้คุณค่าของเงิน การรู้จักใช้เงิน ได้อย่างเหมาะสมกับเงินที่ตนเองได้รับ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดทั้งต่อตนเอง และครอบครัว

7. การเลียนแบบสื่อในการประหยัด หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างสื่อ มีความชื่นชอบ ต้องการเป็นอย่างตัวแบบในสื่อ การรับเอาความรู้ เจตคติ ค่านิยมมา

เป็นของตนเอง นำเอาไปใช้ในการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่าง
 สือในเรื่องของการใช้เงินอย่างรู้คุณค่าของเงิน การรู้จักใช้เงินได้อย่างเหมาะสมกับเงิน ที่ตนเอง
 ได้รับ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดทั้งต่อตนเอง และครอบครัว

8. การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติ
 ตามอย่างเพื่อน เพื่อให้เกิดการยอมรับนับถือจากเพื่อน เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สามารถที่
 จะเรียนรู้บทบาทของตนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ทั้งในเรื่องของการใช้เงินอย่างรู้
 คุณค่าของเงิน การรู้จักใช้เงินได้อย่างเหมาะสมกับเงินที่ตนเองได้รับ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
 ทั้งต่อตนเอง และครอบครัว

1.7 ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

1.7.1 ได้สารสนเทศว่าด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด
 ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

1.7.2 ได้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
 ในจังหวัดนนทบุรี ที่สามารถนำไปพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน
 ในสถาบันการศึกษาอื่น

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาให้มีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินที่เหมาะสมแก่ฐานะของตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตด้วยวิถีที่พอเพียงและมีความสุข ในบทนี้เป็นการประมวลแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดขอบเขตการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรในการวิจัย การวัดตัวแปร และความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนา
2. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม
3. แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรม
4. แนวคิดเกี่ยวกับการประหยัด
5. แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
6. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
7. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างทฤษฎีทางสังคมศาสตร์
8. บริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนา

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

2.1.1.1 ความหมาย

รูปแบบ หรือ Model หมายถึง แบบย่อส่วนของจริงหรือแบบจำลองของสิ่งของหรือคนที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง (Longman, 1987, p. 668)

รูปแบบ หรือ โมเดล (Model) เป็นคำที่เราได้ยินกันบ่อย ๆ อย่างกว้างขวางทั้งในวงการราชการและภาคเอกชน รูปแบบมีหลายลักษณะ ซึ่ง สุบรรณ พันธ์วิชาวาส และชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์ (2522, น. 6) ได้ให้ความหมายของ "รูปแบบ" ไว้ว่า รูปแบบที่เลียนแบบความสัมพันธ์

ของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้
ง่ายขึ้น และเป็นระเบียบ สามารถเข้าใจลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์นั้นได้

Raj (1996, p. 241) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ไว้ 2
ความหมาย ดังนี้

1) รูปแบบ คือ รุปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วยข้อความ
จำนวน หรือภาพ โดยการทอนเวลา ความพอเหมาะและกาลเทศะ ทำให้เข้าใจความจริงของ
ปรากฏการณ์ได้ดีขึ้น

2) รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ
จำลองของสภาพความเป็นจริง ที่สร้างขึ้นจากการลดทอนเวลาและกาลเทศะ พิจารณาว่ามีสิ่งใดบ้าง
ที่จะต้องนำมาศึกษาเพื่อใช้แทนแนวคิดหรือ ปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอธิบาย
ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบนั้น ๆ

ในปัจจุบันนี้การพัฒนารูปแบบต่าง ๆ ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องอย่างไม่
หยุดยั้งเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ ซึ่ง ศิริชัย กาญจนาวาสี (2544, น. 17, อ้างถึงใน อมรรัตน์
ทิพย์จันทร์. 2547, น. 15) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ จึงขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจ
ความเหมาะสมของรูปแบบหรือโมเดลที่เลือกใช้ อาจจะพิจารณาได้จาก การวิเคราะห์ความสอดคล้อง
ระหว่างปรัชญา หรือแนวคิดของรูปแบบกับประเด็นปัญหาของสิ่งที่ต้องการ

บุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 104-106) ได้กล่าวถึงการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา
รูปแบบ นั้นอาจจะกระทำได้ 2 ขั้นตอน คือ

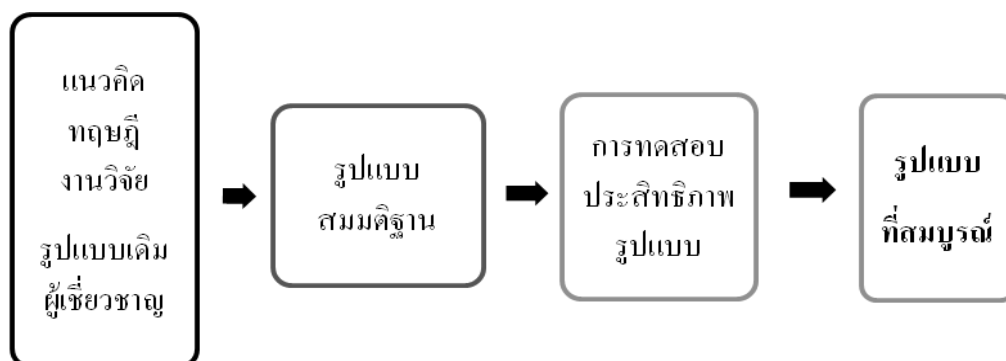
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหรือการพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสร้างหรือ
พัฒนารูปแบบขึ้นมา ก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด
รูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วในเรื่องเดียวกัน หรือเรื่องอื่น ๆ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์
สภาพสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายใน
รูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรนั้น หรือลำดับ
ก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ

ในการพัฒนารูปแบบนั้นจะต้องใช้หลักเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญใน
การศึกษาค้นคว้า ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยอาจคิดโครงสร้างของ
รูปแบบขึ้นมา ก่อน แล้วปรับปรุงโดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี
แนวความคิด รูปแบบหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือทำการศึกษาองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่
ละตัว แล้วคัดเลือกองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรที่สำคัญ ประกอบขึ้นเป็น โครงสร้างของรูปแบบก็
ได้ หัวใจสำคัญของขั้นตอนนี้อยู่การเลือกเฟ้นองค์ประกอบในรูปแบบ (ตัวแปร หรือ กิจกรรม)

เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม ผู้วิจัยควรกำหนดหลักการในการพัฒนารูปแบบอย่างชัดเจน เช่น เป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อนสามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย ตัวแปรในรูปแบบมีน้อยตัวแต่สามารถอธิบายผลได้มาก ในการวิจัยบางเรื่องจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญได้ช่วยพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้พัฒนารูปแบบขั้นต้นแล้วจำเป็นต้องมีการทดสอบความเที่ยงของรูปแบบดังกล่าว เพราะารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้น ถึงแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานมากจากทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบของผู้อื่น และผลการวิจัยที่ดีผ่านมาแล้ว หรือแม้กระทั่งได้รับการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทำการทดลองไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่าเหมาะสมหรือไม่ บางครั้งจึงใช้คำว่า “การทดลองประสิทธิภาพของรูปแบบ”

จากความหมายทั้งหมดผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งหรือปรากฏการณ์ที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย หรือรูปแบบที่มีอยู่แล้ว ที่ผู้สร้างได้ศึกษาเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ แสดงให้เห็นถึงรูปย่อจำลองสภาพความจริงของปรากฏการณ์ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในปรากฏการณ์หนึ่ง เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะของปรากฏการณ์ แสดงถึงโครงสร้างองค์ประกอบของปรากฏการณ์ เมื่อนำองค์ประกอบมาใช้ก็จะทำให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษารูปแบบในการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี มี 2 ขั้นตอน คือ การสร้างและพัฒนารูปแบบ การทดลองประสิทธิภาพของรูปแบบ ดังภาพที่ 2.1 ที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการสร้างรูปแบบ

ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการสร้างรูปแบบ (Model)

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

2.1.2.1 ความหมาย

การพัฒนา (Development) หมายถึง กระบวนการที่ทำให้งานกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลงได้ อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ด้วยคนและทรัพยากรขององค์กร ซึ่งตามความหมายนี้ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ได้แก่ กระบวนการ (Process) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) และกระบวนการ (Process) ในความหมายของการพัฒนานี้หมายถึงหน้าที่ต่าง ๆ ด้านการพัฒนา ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การโน้มนำองค์กร และการควบคุม การพัฒนาจะมีความหมายในเชิงการนำความรู้ไปใช้ เป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2.1.2.2 แนวความคิดพื้นฐานด้านการพัฒนา (The Basic of Development)

การพัฒนาเป็นศิลปะของการใช้บุคคลอื่น ทำงานให้แก่องค์กร โดยสนองตอบความต้องการ ความคาดหวัง และจัดโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีความเจริญในการทำงาน การพัฒนาเป็นกระบวนการ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน (Planning Organizing Staffing) การควบคุม การสั่งการ (Controlling Leading)

การพัฒนา ประกอบด้วย กลุ่มของผู้พัฒนา

ระดับสูง (Top Management)

ระดับกลาง (Middle Management)

ระดับล่าง / ระดับต้น (Lower Management)

2.1.2.3 การพัฒนาเป็นวิทยาศาสตร์ หรือ ศิลปะ.

เป็นวิทยาศาสตร์ : เพราะองค์ความรู้ที่ได้มา มีลักษณะเป็นระบบ ที่ผ่านกระบวนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เป็นศิลปะ : เพราะเป็นการนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้องค์การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์

2.1.2.4 แนวความคิดด้านการพัฒนา

- 1) แนวความคิดด้านการพัฒนาแบบวิทยาศาสตร์
- 2) แนวความคิดด้านการพัฒนาเป็นกระบวนการ
- 3) แนวคิดด้านมนุษย์สัมพันธ์
- 4) แนวความคิดด้านระบบสังคม
- 5) แนวความคิดด้านคณิตศาสตร์
- 6) แนวความคิดด้านระบบ

2.1.2.5 แนวความคิดด้านการพัฒนาแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management School)

เป็นแนวความคิดที่ได้นำ วิธีการที่มีหลักเกณฑ์ ในด้านการพัฒนามาจัดองค์การให้ดำเนินไปในทิศทางที่ประสบความสำเร็จสูงสุด

Frederick Winslow Taylor : บิดาของแนวความคิด ด้านการพัฒนาแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นทฤษฎีการพัฒนาแบบคลาสสิก โดยมีหลักการของการพัฒนาดังนี้

- 1) พัฒนาวิธีการทำงานวิธีที่ดีที่สุด โดยผ่านการวิเคราะห์อย่างมีหลักเกณฑ์
- 2) ใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาคน ให้มีคุณสมบัติตรงตามงาน
- 3) มีการร่วมมือและประสานงานร่วมกัน เพื่อลดความขัดแย้ง
- 4) มีการแบ่งงานและความรับผิดชอบ ระหว่างฝ่ายบริหาร และฝ่ายผลิต

Henri L. Gantt : มีแนวคิดคล้าย ๆ Taylor แต่มีความแตกต่างตรงที่ให้ความสนใจในความเป็นมนุษย์มากขึ้น และได้นำระบบการจ่ายค่าจ้าง หรือ โบนัส และมีการประกันค่าจ้างขั้นต่ำให้คนงานด้วย

Frank B. และ Lilian Gilbreth : ได้พัฒนาแผนผังกระบวนการไหลของงาน (Flow Process Chart) เพื่อลดเวลาสูญเปล่าและเพิ่มผลผลิตในการทำงาน โดยได้จำแนกงานออกเป็น 5 งาน ดังนี้ 1) การปฏิบัติงาน 2) การขนส่ง 3) การตรวจสอบ 4) การเก็บรักษา 5) การส่งมอบ

2.1.2.6 แนวความคิดด้านการพัฒนาเป็นกระบวนการ (Management Process School or Modern Operational – Management Theory)

เป็นแนวความคิดที่มองการพัฒนา เป็นกระบวนการทำงาน โดยอาศัยบุคคลอื่น

Henri Fayol : มองว่าการพัฒนาเป็นทฤษฎีที่สามารถสอนและเรียนรู้ได้ โดยเกี่ยวข้องกับกระบวนการต่าง ๆ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาการประสานงาน และ การควบคุม ซึ่งได้กำหนดหลักการในการพัฒนาไว้ 14 ข้อ ดังนี้

- 1) การแบ่งงานกันทำ ตามความถนัด
- 2) อำนาจหน้าที่ และ ความรับผิดชอบ
- 3) ระเบียบวินัย / การเคารพในข้อตกลง
- 4) เอกภาพในการบังคับบัญชา
- 5) เอกภาพในการอำนาจการ
- 6) ประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม
- 7) ค่าตอบแทนที่เหมาะสมจากการทำงาน

- 8) การรวมอำนาจตามความเหมาะสมกับสถานการณ์
- 9) การจัดสายการบังคับบัญชา
- 10) การจัดลำดับตามตำแหน่งหน้าที่
- 11) ความเสมอภาคจากผู้บังคับบัญชา
- 12) ความมั่นคงในการทำงาน
- 13) ความคิดริเริ่มต่อการปฏิบัติงาน
- 14) ความสามัคคีภายในองค์กร

2.1.2.7 แนวความคิดด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations School)

เป็นแนวความคิดที่เชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์ มีบทบาทสำคัญในการจัดการองค์กร ดังนั้น กิจกรรมขององค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้นจึงต้องเข้าใจคน โดยทำการศึกษามนุษย์ ซึ่งมีรากฐานมาจาก วิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และ มานุษยวิทยา

Elton Mayo : บิดาของการพัฒนาแบบมนุษยสัมพันธ์ได้ทำการวิจัยโดยศึกษาทัศนคติ และ ปฏิกริยาทางจิตวิทยาของคนงาน ในการทำงานตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันโดยสามารถสรุปเป็นประเด็นจากผลการวิจัยได้ดังนี้

- 1) มององค์กรว่าเป็นองค์กรทางสังคม
- 2) องค์กรมีภารกิจผลิตสินค้า และ บริการ และสร้างความพอใจของสมาชิกในองค์กร
- 3) พฤติกรรมมนุษย์ขึ้นอยู่กับค่านิยม และ ความเชื่อความรู้สึของแต่ละคน
- 4) สมาชิกในองค์กร ทำงานในฐานะสมาชิกกลุ่ม
- 5) ระดับของผลผลิตถูกกำหนดโดยปทัสถานทางสังคมของกลุ่ม
- 6) องค์กรที่ไม่เป็นทางการจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนในองค์กร

Mary Parker Follet : จะให้ความสนใจเรื่องการจูงใจบุคคล และการจูงใจกลุ่ม โดยการกระตุ้นให้คนรู้สึกอยากทำงาน และ คิดว่างานที่ทำ มีความสุข ซึ่งได้เน้นเรื่องการประสานงาน อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างคนงานและฝ่ายพัฒนา

Abraham H. Maslow : เชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากการสนองความต้องการตาม ลำดับขั้น ดังนี้..

- ระดับที่ 5 หรือระดับสูงสุด – ความต้องการความสำเร็จและมีคุณค่า
- ระดับที่ 4 – ความต้องการเกียรติยศความภาคภูมิใจ

ระดับที่ 3 - ความต้องการทางด้านสังคม และ ความรัก

ระดับที่ 2 - ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย

ระดับที่ 1 หรือระดับพื้นฐาน - ความต้องการทางด้านสรีระขั้นต้น

2.1.2.8 แนวความคิดด้านระบบสังคม (Social System School) มีความสัมพันธ์กับแนวคิดด้านมนุษยสัมพันธ์ หรือด้านพฤติกรรมศาสตร์ โดย Chester I. Barnard ได้จัดลำดับขั้นของแนวความคิดด้านระบบสังคม ซึ่งสรุปได้ดังนี้...

- 1) ก่อให้เกิดระบบการทำงานเป็นกลุ่ม
- 2) มีการแบ่งประเภทขององค์การออกเป็นองค์การที่มีรูปแบบ และ องค์การไร้รูปแบบ
- 3) ฝ่ายบริหารมีบทบาทสำคัญในองค์การที่มีรูปแบบ
- 4) ก่อให้เกิดภาวะผู้นำ ที่มีประสิทธิภาพด้านการบริหารพัฒนา

2.1.2.9 แนวความคิดด้านคณิตศาสตร์ (Mathematical School)

เป็นแนวคิดที่มุ่งใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์มาศึกษาข้อมูล เพื่อการตัดสินใจในการบริหารพัฒนา โดยสามารถแสดงออกมาในรูปของสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ซึ่งจะให้ได้ผลดีในการแก้ปัญหาทางกายภาพหรือ การควบคุมทางการผลิต แต่ไม่สามารถใช้ได้กับความเข้าใจทางด้านพฤติกรรมมนุษย์ได้

2.1.2.10 แนวความคิดด้านระบบ (System School)

เป็นแนวคิดด้านการพัฒนาที่เน้นกลยุทธ์ โดยศึกษาส่วนต่าง ๆ ของระบบ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันนำมาวางแผน มีการควบคุม และ กระบวนการตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ (MIS) จัดเป็นแนวคิดที่พยายามนำ แนวคิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ มาหลอมรวมกันเพื่อให้เป็นทฤษฎีการพัฒนาที่สมบูรณ์

สรุปแนวความคิดด้านการพัฒนา จากการศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องพอสรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการที่กระทำให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยใช้ทักษะต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย นำแนวคิดด้านการพัฒนาของแนวความคิดด้านระบบ (System School) ซึ่งเป็นแนวคิดด้านการพัฒนาที่เน้นกลยุทธ์ โดยศึกษาส่วนต่าง ๆ ของระบบ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน นำมาวางแผน มีการควบคุม และ กระบวนการตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ (MIS) จัดเป็นแนวคิดที่พยายามนำแนวคิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ มาหลอมรวมกัน เพื่อให้เป็นทฤษฎีการพัฒนาที่สมบูรณ์

2.1.3 แนวคิดและหลักการพัฒนารัพยากรมนุษย์

2.1.3.1 ความหมายของการพัฒนามนุษย์ การพัฒนารัพยากรมนุษย์หรือการพัฒนา

คน มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมาย เช่น ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และกล้า ทองขาว (2541, น. 296, อนุชาติ พวงสำลี และคณะ, 2541, น. 48-50, สุন্নันทา เลานันทน์, 2542, น. 224, นงลักษณ์ ตินสีผล, 2542, น. 15) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าหมายถึงกระบวนการที่ได้ออกแบบไว้อย่างมีเป้าหมาย เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสเรียนรู้ โดยการฝึกอบรมการศึกษา และการพัฒนา เป็นการเพิ่มพูนความรู้และศักยภาพในการทำงาน รวมทั้งปรับพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งสูงขึ้น

2.1.3.2 แนวคิดและหลักการการพัฒนาคคน (สนธยา พลศรี, 2545, น. 53- 54, อ้างถึงใน สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2541, น. 16) ดังนี้ 1) การพัฒนาคคนให้มีคุณภาพ คือ ทำให้คนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการประกอบกิจการงาน ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว มีความรู้ทางการเมืองที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างเฉลียวฉลาด มีวิสัยทัศน์ สุขภาพดี บุคลิกภาพดี สามารถพึ่งตนเองได้ ใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นต้น 2) การพัฒนาคคนให้มีความสุข คือ การทำให้มีความสุขสงบ มีจิตใจดีงาม เยือกเย็นมั่นคง ผ่องใส ไม่มีความเครียด มีความสุขุมเยือกเย็น มีเมตตา กรุณา รู้จักความพอเพียง รู้จักประมาณ เข้าถึงสัจธรรมของชีวิตมองโลกในแง่ดี ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ได้ เป็นต้น

บุญคง หันจางสิทธิ์ (2540, น. 25-34) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านของคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ไว้ดังนี้ คือ 1) คุณภาพทรัพยากรมนุษย์เริ่มจากสถาบันครอบครัว (Family) มารดา บิดา สิ่งแวดล้อมในครอบครัว เป็นที่หล่อหลอมคุณค่าหรือคุณภาพของบุตร ครอบครัวที่ดีมีความรักและความอบอุ่นเป็นรากฐานสำคัญที่จะเป็นแรงผลักดันให้เด็กและเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาคคน พัฒนาสังคมในอนาคตให้เติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สิ่งแวดล้อมในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็กทุกด้าน เมื่อใดครอบครัวเผชิญกับปัญหา เมื่อนั้นย่อมมีผลกระทบต่อสถานภาพครอบครัว รวมทั้งความมั่นคงของสังคมด้วย เนื่องจากครอบครัวเป็นภารกิจที่สำคัญของชีวิตมนุษย์ ดังนั้น ครอบครัวที่ดีเท่านั้นจะสามารถป้องกันและแก้ไขต้นเหตุของปัญหาสังคมได้ เด็กจะมีสุขภาพกายและใจที่ดีและมีคุณภาพศักยภาพสูงสุดของแต่ละคนได้ในระดับใดนั้น ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูและการอบรมเด็กในสถาบันครอบครัวเป็นเบื้องต้น 2) คุณภาพทรัพยากรมนุษย์เกิดจากการศึกษา (Education) การศึกษาก่อนการประถมศึกษาหรือการศึกษาก่อนเข้าวัยเรียน มุ่งที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมทุกด้าน ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจิตใจ เพื่อที่จะรับการศึกษาระดับต่อไป ส่วนการศึกษาระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้

ความสามารถขั้นพื้นฐาน อ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณเลขเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถประกอบอาชีพตามสมควรแก่ศักยภาพ ส่วนมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด สำหรับเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือประกอบอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติได้ ส่วนการอุดมศึกษา มุ่งให้ผู้ศึกษามีความรู้ในวิชาชีพชั้นสูงและมีความก้าวหน้าทางวิชาการ สามารถทำการวิจัย ค้นคว้า เพื่อประโยชน์ของตนเอง สังคมและประเทศชาติและยังมุ่งให้ผู้ศึกษาร่างไว้ ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชาติอย่างฉลาดและตัดสินใจได้ถูกต้อง การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการหรือจะเรียกว่าการศึกษาลดชีวิต (Informal Education หรือ Lifelong Education) เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองในชีวิตประจำวัน เรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการศึกษาที่ให้เจตคติ ค่านิยม ทักษะ ความรู้โดยตรงจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมเช่น ความรู้และสิ่งแวดล้อม เป็นความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการประกอบอาชีพต่าง ๆ 3) คุณภาพทรัพยากรมนุษย์เกิดจากการฝึกอบรม (Training) การฝึกอบรมคือ กรรมวิธีที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้พัฒนาในด้านความคิด การกระทำ ความสามารถ ความรู้ ความชำนาญ และเจตคติต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะยกระดับประสิทธิภาพการทำงานและการผลิตในปัจจุบันและอนาคต 4) คุณภาพทรัพยากรมนุษย์เกิดจากการมีสุขภาพอนามัยและโภชนาการที่ดี (Health and Nutrition) คงจะได้ยินสุภาษิตที่ว่า “จิตใจที่ดีอยู่ในร่างกายที่แข็งแรง” (A Sound Mind is in a Sound Body) จิตใจและร่างกาย มีความสัมพันธ์กัน เวลาเจ็บป่วยไม่สบายจะรู้สึกหงุดหงิด ไม่อยากจะทำงานหรือแม้ทำงานก็ไม่ได้ผลเต็มที่ในทำนองเดียวกันหากเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ถ้าสุขภาพไม่ดีก็ไม่สามารถจะรับการศึกษาได้เต็มที่ การเรียนก็จะไม่ได้ผลเท่าที่ควร ความรู้ความสามารถหรือคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่ควรจะได้รับเต็มที่ก็จะได้รับน้อยกว่าปกติ 5) การอพยพ (Migration) เป็นการเพิ่มคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ แรงงานที่อพยพเข้ามาในกรุงเทพมหานครหรือไปต่างประเทศ ย่อมได้รับความรู้ประสบการณ์และรายได้ มากกว่าที่จะอยู่ถิ่นเดิม จึงเป็นการเพิ่มคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ อันที่จริงแล้วแรงงานไทยที่อพยพไปจุดทองในต่างประเทศนั้นก็คือนักเรียนนอก” ระดับหนึ่ง ไปหาความรู้ ประสบการณ์และรายได้ในต่างประเทศ กลับมาคงจะได้ทั้งความรู้ประสบการณ์ และรายได้ที่จะทำให้เขามีฐานะดีขึ้น มีเงินที่จะลงทุนในการศึกษาของตนเอง หรือสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้นหรือสามารถจะใช้ในการบำรุงสุขภาพอนามัย ป้องกันหรือรักษาสุขภาพเวลาเจ็บป่วย ย่อมเป็นการเพิ่มคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของสังคมและประเทศชาติ และ 6) คุณภาพทรัพยากรมนุษย์เกิดจากประสบการณ์ในการทำงาน (Work Experience) บุคคลที่ได้ลงทุนในการศึกษาตั้งแต่ต้นจนจบมหาวิทยาลัย ย่อมจะต้องการที่จะได้งานทำ สมกับความรู้ที่ตนได้เรียนมา การทำงานเป็นการนำเอาความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา เอามาใช้ในทางปฏิบัติเป็นการฝึกฝน

จากของจริง (On – The – Job - Training) การทำงานในหน้าที่จะเป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการทำงาน (Work Experience) ทำให้เกิดความชำนาญ (Dexterity) ส่วนเป็นการเพิ่มพูนคุณค่าในตัวทรัพยากรมนุษย์ จึงมักจะมีค่ากล่าวที่แสดงให้เห็นความสำคัญของประสบการณ์ที่ว่า “บุคคลที่จะมีคุณค่าสูงสุดเมื่อถึงวัยก่อนที่จะเกษียณอายุ” ซึ่งก็หมายความว่า เขาได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์ในการทำงานสูงที่สุดจนถึงวันนี้ อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลจะมีงานทำหรือไม่หลังจากการจบการศึกษาหรือฝึกอบรมแล้ว ก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของตลาดแรงงาน (Labour Market) ว่าเป็นอย่างไร อุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ของแรงงานเป็นอย่างไร ข่าวสารการตลาดแรงงานเป็นอย่างไร

จากแนวคิดและหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวสรุปได้ว่า มนุษย์สามารถพัฒนาได้ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยมีกระบวนการ หลักการ วิธีการที่สำคัญ คือ การให้การศึกษาอบรม ทำให้มีความรู้ โดยเริ่มจากการพัฒนาได้ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาตลอดจนถึงสิ้นอายุ

2.1.3.3 แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายว่าแต่ละสิ่งในจักรวาล (The Universe) ทั้งสิ่งเล็กและใหญ่ล้วนเป็นหนึ่งหน่วยระบบ คือ เป็นหน่วยการทำงาน มีผลผลิต มีกระบวนการทำงานมีสิ่งป้อน มีขอบเขต เป็นส่วนย่อยของอภิระบบและประกอบด้วยอนุระบบ เมื่อนำไปใช้ต้องมีขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 มีความเข้าใจและความเชื่อในทฤษฎีระบบ ขั้นที่ 2 มองให้เห็นความเป็นระบบของโครงการศึกษาอบรมที่จัด และขั้นที่ 3 ปรับปรุงระบบนั้นให้มีประสิทธิภาพ

ระบบที่มีประสิทธิภาพ คือ มีผลผลิตตรงตามที่ตั้งความมุ่งหมายไว้มีกระบวนการทำงานแน่นอนตรงต่อการก่อให้เกิดผลผลิต ไม่วกวน ไม่สูญเปล่า ระดับของความรับผิดชอบควรจะได้รับปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ภาระหน้าที่ของหน่วยนั้น ๆ ระดับกระทรวง อันมีรัฐมนตรีและปลัดกระทรวงเป็นผู้รับผิดชอบ ระดับกรมอันมีอธิบดีเป็นผู้รับผิดชอบ และระดับตัวนักเรียน ซึ่งนักเรียนแต่ละคนรับผิดชอบ ถ้าแต่ละหน่วยเหล่านี้ดำเนินงานในความรับผิดชอบของตนจนเกิดประสิทธิภาพ ก็มั่นใจได้ว่าระบบงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศจะมีประสิทธิภาพ (เฉลียว บุรีภักดี และนิศาตร์ณ์ ศิลปะเดช, 2545, น. 27)

ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) คือ แนวคิดที่เชื่อว่าเอกภพแห่งนี้ (The Universe) เป็นหนึ่งหน่วยระบบ ซึ่งมีคุณสมบัติประการต่าง ๆ ตามที่จะกล่าวต่อไป ยกเว้นบางประการที่ยังไม่อาจจะรู้ได้เพราะเอกภพเป็นหน่วยระบบที่ใหญ่โตเกินกว่าที่เราจะสังเกตและพิสูจน์ได้ครบถ้วน และแม้ส่วน ประกอบที่เล็กที่สุดของเอกภพซึ่งนักวิทยาศาสตร์ปัจจุบันเรียกว่า

“ควาร์ก” (Quark) และเราสังเกตหรือพิสูจน์ได้ยากก็เป็นหน่วยระบบเช่นเดียวกัน แต่อาจมีคุณสมบัติอย่างไม่ครบถ้วน ส่วนสิ่งอื่น ๆ ทั้งหลายที่มีขนาดระหว่างกลางของสิ่งทั้งสองนี้ ล้วนมีคุณสมบัติของความเป็นหน่วยระบบครบถ้วนทุกประการ คุณสมบัติสำคัญเท่าที่ได้ค้นพบแล้วของหน่วยระบบแต่ละหน่วย คือ 1) เป็นหน่วยทำงาน 2) มีขอบเขต 3) มีผลผลิต 4) มีกระบวนการ 5) มีปัจจัยนำเข้า 6) มีบริบท 7) มีผลย้อนกลับ 8) ประกอบขึ้นจากหน่วยระบบอนุระบบจำนวนหนึ่ง 9) เป็นหน่วยอนุระบบหนึ่งของหน่วยอภิระบบ 10) มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดบนมิติเวลา และ 11) มีที่มา ที่อยู่และที่ไป (สำนักมาตรฐานการศึกษาสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏและสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, 2545, น. 32-33)

ทฤษฎีแรงจูงใจ เป็นทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ (Abraham H. Maslow) มีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรก มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความต้องการเกิดขึ้นเสมอ และประการที่สอง ความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นสากลคล้ายคลึงกันทุกวัฒนธรรม และความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นไปตามลำดับขั้นนั้นคือความต้องการในระดับสูงขึ้นไป ความเชื่อพื้นฐาน 2 ประการของมาสโลว์ดังกล่าวแล้วนั้นมีจุดเน้นที่แรงจูงใจ คือ การตอบสนองก่อน เมื่อความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองจนถึงระดับของความพึงพอใจแล้วจะลดความจำเป็นลง ความต้องการชนิดอื่นจะมีความจำเป็นมากขึ้นมาแทนที่และเมื่อได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความจำเป็นของความต้องการอีกชนิดหนึ่งจึงเกิดขึ้นและได้รับการตอบสนองอีกเป็นลำดับ ๆ ไป แต่บางสภาพการณ์บุคคลอาจมีความจำเป็นของความต้องการขั้นต้นที่ได้รับการตอบสนองไปแล้วเกิดขึ้นอีก ความจำเป็นที่ต้องได้รับการตอบสนองอาจจะต้องกลับมาอีก กรณีดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้กับบุคคล ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลง และ / หรือ พัฒนาการของวุฒิภาวะของบุคคล ต่อไปนี้เป็นกรกล่าวถึงความต้องการตามลำดับ 5 ขั้น (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2545, น. 166-167) ดังนี้ คือ 1) ความต้องการทางสรีระ ได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับการเงิน การอยู่และความสะดวกสบายทางกายทั้งปวง ซึ่งจัดว่าเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่จะทำให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ได้ 2) ความต้องการสวัสดิภาพ ได้แก่ ความต้องการความปลอดภัย ความมั่นคงและหลักประกันในการทำงาน สิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ความกลัวความสูญเสียและภัยอันตรายต่าง ๆ 3) ความต้องการทางสังคมความรักและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ ความต้องการมีเพื่อน คนรัก พ่อ แม่ และลูก 4) ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงและความนับถือตนเอง ซึ่งเป็นความภูมิใจตนเองและเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น สิ่งที่พบเห็นเป็นปกติก็คือความผิดปกติของพฤติกรรมในกลุ่ม เช่น ความเห็นแก่ตัว ความแตกแยกของกลุ่ม เป็นต้น รากเหง้า คือ ความคับข้องใจที่เกิดจากความต้องการทางด้านความนิยมนับถือตนเองที่มีการตอบสนองนั่นเอง และ 5) ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เป็นความต้องการที่จะ

แสดงออกตามความสามารถของบุคคลที่บุคคลนั้นอยากจะเป็น ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสุดยอดของบุคคลที่ไม่ต้องกังวลในเรื่องปากท้อง ความมั่นคง ปลอดภัย ความรักและความยอมรับในตนเองหรือศักดิ์ศรีของตนเองอีกต่อไป มนุษย์จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพราะความอยากรู้อยากเห็น จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองจนไปถึงจุดสุดยอดที่ตนเองมีอยู่อย่างแท้จริง โดยการพัฒนาดังกล่าว ย่อมไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ใด ๆ และต้องคำนึงถึงศีลธรรม และมนุษยธรรมเป็นหลักด้วย

จากความหมายทั้งหมดผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนา หมายถึง สิ่งหรือปรากฏการณ์ที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนา จากแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย หรือรูปแบบที่มีอยู่แล้ว เช่น กิจกรรม โครงการ ที่ผู้สร้างได้ศึกษาเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ แสดงให้เห็นถึงรูปย่อจำลองสภาพความจริงของปรากฏการณ์ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในปรากฏการณ์หนึ่ง เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะของปรากฏการณ์ แสดงถึงโครงสร้างองค์ประกอบของปรากฏการณ์ เมื่อนำองค์ประกอบมาพัฒนาจะทำให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม

2.2.1 ความหมายของจริยธรรม

2.2.1.1 จริยธรรม ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Morality ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2542, น. 3) ได้สรุปความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม คือ แนวทางของการประพฤติดี ประพฤติชอบ ทั้งกาย วาจาและใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมไทย แยกพิจารณาจริยธรรมออกเป็น 2 ส่วนคือ

1) ค่านิยมจริยธรรม (Moral Value) เน้นส่วนที่เป็นลักษณะจิต (Trait) มาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติที่สังคมต้องการ การกระทำใด ๆ ของบุคคลที่สอดคล้องกับมาตรฐานของการประพฤติถูกต้องดีงาม ก็จัดว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมจริยธรรมแล้ว สอดคล้องกับค่านิยมที่ตนเองยึดถือ

2) พฤติกรรมจริยธรรม (Moral Conduct) เป็นส่วนที่มาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติของสังคมต้องการ การกระทำใด ๆ ของบุคคลที่สอดคล้องกับมาตรฐานของการประพฤติถูกต้องดีงาม ก็จัดว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมจริยธรรม

ทิสนา แคมมณี (2546, น. 4) ให้ความหมายจริยธรรมไว้ว่า “จริยธรรม เป็นการแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนคุณธรรมภายในให้เห็นเป็นรูปธรรม”

Piaget (1960, p. 1) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรมเป็นลักษณะของมนุษย์ และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือ การจัดเตรียมทางสังคม ความสัมพันธ์ในรูปการกระทำร่วมกัน

Kohlberg (1976, pp. 31-53) กล่าวว่า จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรม ซึ่งเป็นการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีกฎเกณฑ์ที่เป็นสากล ซึ่งคนส่วนใหญ่ยอมรับได้ในเงื่อนไขที่ไม่มีความขัดแย้งกัน มีความเป็นอุดมคติและพันธะทางจริยธรรม จึงเป็นการเคารพต่อสิทธิของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

Brown (1978, p. 412) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า “จริยธรรม” หมายถึงระบบกฎเกณฑ์สำหรับวิเคราะห์การกระทำผิดหรือถูกของบุคคล ซึ่งเปลี่ยนแปลงและมีวิวัฒนาการจากประสบการณ์ของบุคคล

โกวิท อ่อนประทุม (2556, น. 11) ความหมายของจริยธรรม หมายถึง การแสดงออกของบุคคลหรือการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ซึ่งสะท้อนถึงคุณธรรมภายในเป็นผลจากการคิดดี คิดถูก เป็นไปตามมาตรฐานที่สังคมยอมรับว่าถูกต้อง ดีงาม ก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อตนเองและส่วนรวม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมภายในจิตใจ และภายนอกที่ ได้แสดงออกในทางที่ดีงาม เหมาะสมกับมาตรฐานของการประพฤติ และสอดคล้องกับค่านิยมตนเอง

2.2.2 องค์ประกอบของจริยธรรม

นักจิตวิทยาและนักวิชาการหลายท่าน ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมของบุคคล ไว้ดังนี้

สุพล วังสินธ์ (2534, น. 33) กล่าวถึงการศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมจะช่วยให้การอธิบายว่า การที่บุคคลมีคุณสมบัติทางจริยธรรมแตกต่างกันนั้น มีความเกี่ยวเนื่องมาจากปัจจัยใดบ้าง และจะเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมให้สูงขึ้น โดยการพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับจริยธรรม ซึ่งจำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านกายภาพ ได้แก่ การศึกษา อายุ และเพศ
2. องค์ประกอบทางทางบุคลิกภาพ ได้แก่

2.1 ลักษณะที่มุ่งอนาคต หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ ล่วงไปด้วยดี แม้จะเผชิญอุปสรรคต่าง ๆ ก็ไม่ย่อท้อ ทั้งนี้โดยมุ่งที่จะให้เกิดผลสำเร็จที่ดีงามตาม

ความปรารถนาในอนาคตเป็นหลัก

2.2 เจตคติต่อกฎหมายความเป็นระเบียบและศีล 5 หมายถึง ความกระแจะ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อกฎหมายความเป็นระเบียบเรียบร้อยและศีล 5

3. องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม ได้แก่ ฐานะทางครอบครัว ผู้เลี้ยงดู วิธีการอบรมเลี้ยงดู การใช้สื่อมวลชน สภาพแวดล้อมที่โรงเรียน และอิทธิพลของตัวแบบ

วัลลภา จันท์เพ็ญ (2544, น. 35) สรุปองค์ประกอบของจริยธรรมว่า “จริยธรรมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ทางด้านความรู้ ความคิด ซึ่งได้นำความรู้ เจตคติและเหตุผลเชิงจริยธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวของบุคคล ไม่สามารถมองเห็น ต้องใช้เครื่องมือวัด ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นพฤติกรรม ซึ่งสามารถสังเกตเห็นการกระทำเหล่านั้นได้โดยตรง และลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมนั้นมี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านปัญญา องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกและองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม จัดว่าเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตร่วมกันของคนในสังคมโดยสังคมมุ่งหวังให้บุคคลมีพฤติกรรม จริยธรรมที่ดี

Hoffman (1970, p. 12) เชื่อว่าจริยธรรมเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายใน (Internalization) ขององค์ประกอบจริยธรรม 3 ประการ ที่เป็นอิสระจากกัน ได้แก่ ความคิดทางจริยธรรม (Moral thought) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral feeling) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral behavior)

Brown (1978, p. 412) มีความเห็นว่าจริยธรรมประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ (Knowledge) ความรู้สึก (Feeling) และความประพฤติ (Conduct) ซึ่งสอดคล้องกระบวนการซึมซับทางจริยธรรม (Moral Internalization) มี 3 กระบวนการที่เป็นอิสระจากกัน คือ ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)

จากการทบทวนเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าองค์ประกอบของจริยธรรมครอบคลุมถึงองค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้อง องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งเป็นความพึงพอใจ สรีรชาติเลื่อมใสในการนำแนวคิด เชิงจริยธรรมไปสู่การปฏิบัติและองค์ประกอบด้านพฤติกรรมที่แสดงออก ที่บุคคลตัดสินใจกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.3 แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรม

เนื่องจากจริยธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นการศึกษาทฤษฎีจิตวิทยาต่าง ๆ จะสามารถช่วยอธิบายให้เข้าใจได้อย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งได้แก่ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Development Theory) ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification Theory) และทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม โดยมีรายละเอียดของแต่ละทฤษฎีที่ควรนำมาศึกษา ดังนี้

2.3.1 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory)

Freud (1949, p. 538) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพของบุคคลจะพัฒนาขึ้นจากพลังงานทางจิตที่เรียกว่า อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซุเปอร์อีโก้ (Superego) ตามลำดับ อิดเป็นสิ่งที่ติดตัวทารกมาตั้งแต่เกิด และจะผลักดันให้เด็กสนองตอบความต้องการตามสัญชาตญาณ ในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้แสวงหาความสุขให้ตนเองด้วย แต่อาชีพการทำงานของอิดอย่างเดียว บางครั้งก็ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ อีโก้จึงพัฒนาขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการคิดและวางแผนตอบสนองความต้องการนั้น โดยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ครั้นต่อมาเมื่อเด็กมีอายุประมาณ 3 - 6 ปี ซุเปอร์อีโก้จึงพัฒนาขึ้นมา เพื่อควบคุมระบบคุณธรรม จริยธรรมในตัวบุคคล ทำให้บุคคลได้รับการถ่ายทอดค่านิยมและมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมของสังคม โดยผ่านกระบวนการเลียนแบบผู้อบรมเลี้ยงดู ซึ่งส่วนมากก็คือ พ่อแม่นั่นเอง

จากการศึกษาตามแนวคิดนี้ จะพบว่า จริยธรรมควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก และบุคคลจะเพิ่มพูนจริยธรรมให้กับตนเองขึ้นอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง

2.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ได้แก่วาทะของ Albert Bandura นักจิตวิทยาชาวแคนาดา ตามทฤษฎีของแบนดูรา การเรียนรู้ของบุคคลส่วนหนึ่งจะเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับโดยตรง และอีกส่วนหนึ่งจะสังเกตจากตัวแบบซึ่งมี 3 ประเภท คือ ตัวแบบจริง ได้แก่ ตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมจริงให้เห็น ตัวแบบสัญลักษณ์ ได้แก่ ตัวแบบในโทรทัศน์ภาพยนตร์หรือรูปภาพต่าง ๆ และตัวแบบประเภทสุดท้าย ได้แก่ คำบอกเล่า หรือบันทึก ซึ่งจะปรากฏในรูปของคำพูด หรือข้อเขียนต่าง ๆ ผลจากประสบการณ์ตรง และการสังเกตตัวแบบทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว จะทำให้เกิดการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ และความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม ทำให้สามารถคาดหวังได้ถึงวิธีที่จะนำผลที่พึงปรารถนามาสู่ตน และในขณะเดียวกันก็มองเห็นวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงผลที่เลวร้ายต่าง ๆ การคิดในเชิงประเมินเช่นนี้ จะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่กระทำ พฤติกรรมต่าง ๆ และนำไปสู่การตั้งมาตรฐานการประพฤติสำหรับตนเอง ตลอดจนการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตาม

มาตรฐานนั้น (ชัยพร วิชชาวุธ, 2526, น. 22-23)

ตามแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมนี้ การปลูกฝังจริยธรรมให้แก่บุคคล จำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยการสร้างเงื่อนไขให้บุคคลประสบด้วยตนเองหรือการให้แบบอย่างที่ดี ตลอดจนการบอกเล่าอบรมให้บุคคลเกิดความเชื่อและตระหนักถึงในที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลรู้จักเลือกและยึดถือเพื่อนำ มาควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและแสดงออกเฉพาะพฤติกรรมที่เหมาะสมและพึงปฏิบัติ

2.3.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (cognitive development theory)

นักจิตวิทยากลุ่มนี้คือ Kohlberg (1979, p. 179) ซึ่งโคลเบิร์ต เชื่อว่าจริยธรรมหรือความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการตัดสินใจถูกฝึกฝนของการกระทำ มิได้เกิดจากการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการทางสังคม (Socialization) แต่เกิดจากการคิดไตร่ตรองตามเหตุผลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งผูกพันอยู่กับอายุของบุคคลจะมีพัฒนาการทางคุณธรรม จริยธรรมจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นที่สูงกว่า ไม่มีการย้อนกลับและไม่มีการเร่งขึ้น

นอกจากนี้ โคลเบิร์ต ยังได้แบ่งการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็น 3 ระดับ 6 ขั้น รายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1

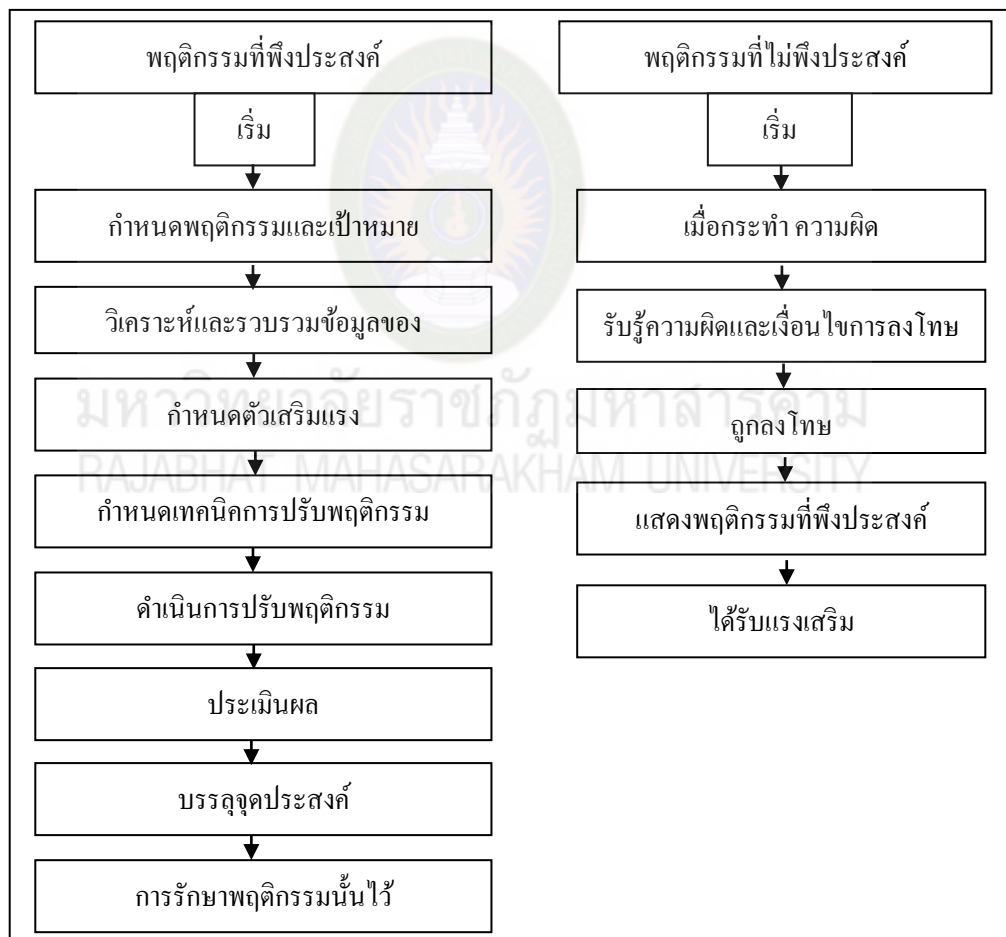
เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบิร์ต

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการลงโทษ (2 - 7 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2 - 10 ปี)
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (7 - 10 ปี)	(ระดับต่ำ)
ขั้นที่ 3 หลักการทำ ตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (10 - 13 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10 - 16 ปี)
ขั้นที่ 4 หลักการทำ ตามหน้าที่ทางสังคม (13 - 16 ปี)	(ระดับกลาง)
ขั้นที่ 5 หลักการทำ ตามคำ มั่นสัญญา (16 ปีขึ้นไป)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)
ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	(ระดับสูง)

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา พบว่า จริยธรรมของบุคคลย่อมมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสติปัญญา เพราะบุคคลที่มีอายุมากขึ้นย่อมมีโอกาสแห่งการเรียนรู้ทางจริยธรรมมากขึ้นด้วยและการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลจะเป็นตามลำดับขั้น โดยพัฒนาจากขั้นที่ต่ำสุด และยุ่งยากน้อยกว่า จำ เป็นต้องเกิดขึ้นก่อนขั้นที่สูงขึ้นไป

2.3.4 ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification Theory)

นักทฤษฎีกลุ่มนี้ คือ Skinner ทฤษฎีนี้ประยุกต์มาจากทฤษฎีการวางเงื่อนไข
กรรมวิบาก (operant conditioning) อธิบายการเรียนรู้ว่ามนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้โดยอาศัย
หลักการปรับพฤติกรรม ซึ่งเจาะจงเฉพาะกระบวนการเรียนรู้แบบการกระทำอันเป็นการเรียนรู้ถึง
ความสัมพันธ์ระหว่างผลกรรมที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก จะมีผลในการกำหนดถึง
การแสดงพฤติกรรมนั้นในอนาคต สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2539, น. 14-21) ทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บน
รากฐานความเชื่อที่ว่า พฤติกรรมของคนถูกควบคุมโดยเงื่อนไขการเสริมแรง และเงื่อนไขการ
ลงโทษ วิธีปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตามแนวคิดนี้ต้องจัดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำ
พฤติกรรมนั้น ได้รับแรงเสริม และหากต้องการลดพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขเพื่อให้ผู้กระทำ
พฤติกรรมนั้นไม่ได้รับแรงเสริม กระบวนการเสริมแรงและการลงโทษ มีรายละเอียดตาม ภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 กระบวนการเสริมแรงและการลงโทษ. ปรับปรุงจาก ทฤษฎีและเทคนิคการปรับ
พฤติกรรม (น. 14-21). สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2539, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3.5 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย

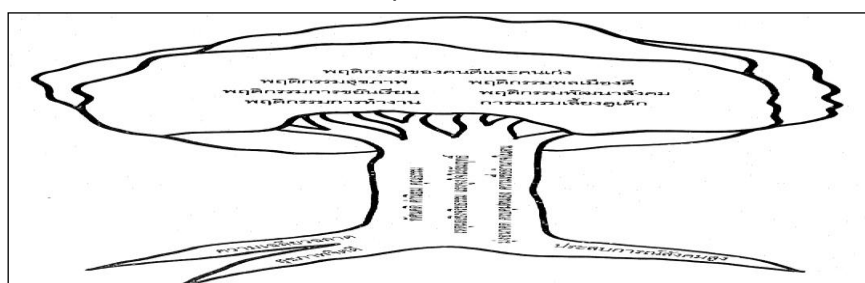
เป็นทฤษฎีใหม่ที่เกิดขึ้นมาเมื่อไม่นานนี้ โดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538, น. 2-5) ได้เสนอว่า ถ้าเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนดี คนเก่งเหมือนผลไม้บนต้น การจะให้ผลตกใหญ่ หวานอร่อย ลำต้นและรากจะต้องสมบูรณ์ ลักษณะทางจิตใจ 5 ประการจึงเปรียบเสมือนลำ ต้นของ ต้นไม้จริยธรรมซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรม

ลักษณะพื้นฐานทางจิตมี 3 ประการ คือ

1. สติปัญญา คือ ความเฉลียวฉลาด เหมาะสมกับอายุ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็มีความสามารถทางการคิดที่เป็นนามธรรมขั้นสูงขึ้นไป
2. ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การเข้าใจมนุษย์และสังคม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
3. มีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งหมายถึง การมีความวิตกกังวลน้อย หรือในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

ลักษณะพื้นฐานทางจิตทั้ง 3 ประการนี้ เป็นสาเหตุสำคัญของการพัฒนาลักษณะทางจิตใจ 5 ประการที่ลำ ต้น และพฤติกรรมของคนดี คนเก่ง ซึ่งเป็นผลไม้บนต้น ในทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนั้นมีลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่จะต้องเสริมตั้งแต่เด็กวัย 2 ขวบขึ้นไป ควรพัฒนาการฝึกให้กระทำ พฤติกรรมที่ดีงามจนติดเป็นนิสัย ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสามารถแสดงให้เห็นได้ดังภาพที่ 2.3

จากการศึกษาแนวทฤษฎีที่สำคัญข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ถึงจิตใจและพฤติกรรมของบุคคล ในการปลูกฝังและส่งเสริมให้บุคคลมีจริยธรรมจึงจำ เป็นต้องอาศัยทฤษฎีเหล่านี้เป็นแนวทาง เพื่อค้นหาวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งจริยธรรมที่ควรปลูกฝังและส่งเสริมนั้น ควรเป็นหลักธรรมที่ยอมรับกันในสังคม และไม่ขัดต่อศาสนาที่บุคคลนับถือ ทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนความสงบสุข ความดีงามของการประพฤติปฏิบัติ

ภาพที่ 2.3 ภาพทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมแสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม

อย่างไรก็ตามพัฒนาการด้านจริยธรรมในตัวบุคคลย่อมเกิดขึ้นอยู่แล้วหรือมีอยู่แล้ว เพียงแต่ถ้าได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมให้แข็งแรงขึ้น ก็จะเป็นรากฐานในการพัฒนาถึงขั้นสูงสุดตามวัย สิ่งเหล่านี้จะติดตัวและฝังอยู่ภายใต้จิตสำนึกของบุคคลตลอดไป

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการประหยัด

คุณธรรมจริยธรรมด้านการประหยัดเป็นการผสมผสานกันระหว่างความรู้ ความคิด ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นที่เกิดจากผลการประเมินค่าความสำคัญด้านการประหยัดที่ผ่านมา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นกระบวนการรับรู้ ที่มีสถาบันต่าง ๆ เป็นเครื่องกำหนด เช่น ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน อันประกอบด้วยความสนใจ ความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องนี้ พฤติกรรมในเรื่องการประหยัด จึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เฉพาะเรื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลในทางความรู้สึกรู้จัก เจตคติ ความเชื่อถือ ค่านิยมและความพร้อมในการปฏิบัติที่จะส่งเสริมให้เกิดการประหยัด (พิมลพรรณ สุทธิวงศ์, 2537, น. 63)

นายอนันต์ ปันยารชุน (ข่าวสด, 2540, น. 11) กล่าวว่า ถึงเวลาที่คนไทยทั้งชาติควรรับรู้ต่อปัญหาเศรษฐกิจและหันหน้าร่วมกันแก้ไขปัญหาไปด้วยกัน เพราะที่ผ่านมาสังคมไทยใช้จ่ายแบบเกินตัว ต่อไปนี้ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนควรหันมาปรับปรุงและพัฒนาาระบบพื้นฐานความเป็นอยู่อย่างเข้มแข็ง ลดความฟุ้งเฟ้อและควรเดินไปพร้อมกันในลักษณะที่ตนเองเป็นนายของตัวเอง

นายวีรพงษ์ รามางกูร (2540, น. 11) กล่าวว่า ขณะนี้ทุกฝ่ายจะต้องหันหน้ามาร่วมมือแก้ไข ปัญหาอย่างจริงจัง เพื่อให้ประเทศชาติอยู่รอดได้ ต่อไปนี้คนไทยทั้งชาติต้องประหยัด ใช้จ่ายอย่างมีสติ

โกวิท อ่อนประทุม (2556, น. 15) กล่าวว่า การประหยัดนั้น เป็นผลส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เฉพาะเรื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรู้สึกรู้จัก เจตคติ ความเชื่อถือ ค่านิยมและความพร้อมในการปฏิบัติที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดการประหยัด ในประชาชนทุกคนควรจะมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งจะต้องมีการปลูกฝังและฝึกฝนตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็ก ๆ ในระดับชั้นประถมศึกษาและต่อเนื่องไปจนถึงวัยรุ่นในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยเป็นวัยที่มีเหตุผลมากขึ้น วัยนี้ผู้สอนจะต้องให้ความรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและ

สามารถที่จะประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้องจนเป็นนิสัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงจะเกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ อันจะเป็นผลดีต่อตนเอง ครอบครัว ต่อเนื่องไปตลอดจนถึงสังคมและประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2.4.1 ความหมายของการประหยัด

การประหยัด เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในสังคมทุกชนชาติ เพราะถ้าประชาชนในทุกระดับเศรษฐกิจสังคม รู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินของตนอย่างมีประสิทธิภาพ สังคมและประเทศชาติก็จะมีเศรษฐกิจดี มีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมดังกล่าว ทำให้มีผู้กล่าวถึงความหมายของคำว่า “ประหยัด” ได้หลากหลายดังนี้

กรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา (2541, น. 236) ให้ความหมายว่า “ประหยัด” หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายเงินหรือสิ่งของเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ตามความจำเป็นหรือความต้องการอย่างมีเหตุผล โดยยึดหลักความพอดีและเหมาะสม คือ พยายามใช้ให้น้อยที่สุดแต่คุ้มค่าและได้ประโยชน์มากที่สุด

อำนาจ แดงรอด (2540, น. 8) ให้ความหมายว่า “ประหยัด” หมายถึง การรู้จักอดออม การรู้จักบริโภคสินค้าเท่าที่จำเป็นและลดการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย

กองวิจัยทางการศึกษา (2542, น. 66) ได้ให้ความหมายของการประหยัดไว้คล้ายคลึงกับศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ดังนี้

1. การใช้จ่ายเงินเท่าที่จำเป็นและใช้อย่างคุ้มค่า
2. การใช้สิ่งของเครื่องใช้เท่าที่จำเป็น ใช้อย่างถูกวิธี และดูแลซ่อมแซมมิให้ใช้ได้นาน

3. การใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักบริหารเวลาของตนในแต่ละวัน ใช้เวลาว่างให้มีประโยชน์

รังสรรค์ หนองสอง (2542, น. 2) ให้ความหมายของการประหยัด ว่าหมายถึง การประหยัดไม่ใช้การตระหนี่ถี่เหนียว แต่หมายถึงการรู้จักใช้เงิน หรือทรัพยากรอย่างมีคุณค่า

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546, น. 667) ให้ความหมาย “ประหยัด” ว่า ยับยั้ง ระมัดระวัง เช่น ประหยัดปาก ประหยัดคำ ใช้จ่ายแต่พอควรแก่ฐานะ

รัฐชิตา สุกิจปาณีนิจ (2547, น. 12) สรุปได้ว่า “การประหยัด” หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์สิน และทรัพยากรทั้งส่วนตัวและส่วนรวมตามความจำเป็น ให้เกิดประโยชน์ และคุ้มค่ามากที่สุด

พัชรี ศิลารัตน์ (2556, น. 9) ให้ความหมายว่า การประหยัด หมายถึง การใช้เวลา และทรัพยากรของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัด

โกวิท อ่อนประทุม (2556, น. 17) การประหยัด หมายถึง การแสดงออกถึงการรู้จักยับยั้งใจและรู้จักวางแผนในการใช้เงิน สิ่งของเครื่องใช้ และทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่เป็นส่วนบุคคลและส่วนรวมอย่างระมัดระวัง พอดีกับความจำเป็นเกิดประโยชน์สูงสุด คุ่มค่า สมควรแก่ฐานะและรักษาไว้ให้มีใช้ได้ยาวนาน

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า การประหยัด หมายถึง การที่นักเรียนแสดงออกถึงการยับยั้งใจและรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน สิ่งของเครื่องใช้และทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่เป็นของส่วนตัวและส่วนรวมตามความจำเป็น ไม่สุรุ่ยสุร่ายหรือฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายตามฐานะ มีการใช้จ่ายสิ่งของอย่างระมัดระวังให้เกิดประโยชน์และคุ่มค่าที่สุด รู้จักรักษา ซ่อมแซมให้ใช้ได้ยาวนาน และรู้จักใช้สิ่งของที่ทดแทนกัน

2.4.2 ประเภทของการประหยัด

การแบ่งประเภทของการประหยัด สำรอง เฟื่องหนู (2524, น. 2-4) ได้แบ่งประเภทของการประหยัดออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. การประหยัดทรัพย์ หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายทรัพย์เงินทองที่มีอยู่หรือที่หามาได้ ในทางที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัวตามความจำเป็นอย่างแท้จริง สามารถปลูกฝังได้ ได้แก่ แบ่งทรัพย์ออกเป็นสัดส่วน ใช้จ่ายตามสัดส่วนให้พอดี เลือกซื้อหาสิ่งของหรือเครื่องใช้ตามควรแก่ฐานะ ไม่เที่ยวเตร่ในสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ละทิ้งค่านิยมที่ไม่ดี เช่น ใช้จ่ายของราคาแพง ๆ นิยมใช้ของมาจากต่างประเทศ

2. การประหยัดเวลา หมายถึง การที่รู้จักคุณค่าของเวลาและใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมให้มากที่สุด โดยไม่ปล่อยให้เวลาเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ ได้แก่ รู้จักแบ่งเวลาให้เป็นสัดส่วนและใช้เวลาให้ถูกทาง พยายามใช้เวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ไม่ทำให้คนอื่นเสียเวลาเพราะตัวเราเป็นต้นเหตุ

3. การประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การรู้จักประโยชน์และคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศ แร่ธาตุ ต้นไม้ เป็นต้น ที่มีอยู่ตามธรรมชาติโดยสามารถใช้ประโยชน์ในทรัพยากรเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์อย่างคุ่มค่าต่อตนเองและสังคม ได้แก่ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ่มค่าไม่ทำลายทรัพยากรให้เสียหาย ต้องถือว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน ควรหาเพิ่มหรือสร้างขึ้นมาทดแทนส่วนที่เสียหาย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2529, น. 74) ได้กล่าวถึงประเภทของการประหยัดไว้ดังนี้

1. การประหยัดเงิน หมายถึง การรู้จักวางแผน การใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่ามากที่สุด เหมาะสมกับรายรับมีการเก็บออมยับยั้งความต้องการของตน อันเป็นผลทำให้ใช้เงิน

อยู่ในของเขตที่พอเหมาะพอควร ตัดสินใจใช้เงิน โดยคำนึงถึงประโยชน์ความคุ้มค่า ความจำเป็นของตนเองอย่างรอบคอบไม่ตระหนี่ถี่เหนียวเกินไป

2. การประหยัดเวลา หมายถึง การรู้จักวางแผนการใช้เวลาของตน ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่าที่สุดที่สุด

3. การประหยัดทรัพยากร หมายถึง การใช้ และรักษาวัสดุสิ่งของที่มีอยู่ตามธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ หมายถึง การรู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ของตนเองและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่าที่สุดที่สุด รักษาและซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ทั้งของตนเองและของส่วนรวมให้ใช้งานได้อยู่เสมอ ไม่ใช่จ่ายสิ่งของเครื่องใช้อย่างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นด้วยความเคยชินหรือความสะดวกสบายของตน เช่น ให้ความร่วมมือในการประหยัดไฟฟ้าและน้ำประปาของส่วนรวม

จากการศึกษาเอกสารในเรื่องประเภทของการประหยัด สรุปได้ว่า การประหยัดแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่การประหยัดเงิน การประหยัดเวลา การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ และประหยัด ทรัพยากรตามธรรมชาติ

2.4.3 ประโยชน์ของการประหยัด

การประหยัด เป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญอย่างหนึ่ง ในสังคมของชาติที่ถือว่าเป็นอารยชน เพราะถ้าทุกคนในประเทศชาติรักการใช้จ่ายทรัพย์ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคร้ว สังคมและประเทศชาตินั้นจะมีเศรษฐกิจดี มีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง ปัจจุบันคนไทยเกือบทั้งประเทศกำลังประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ถึงแม้ว่าจะมีโครงการให้ความช่วยเหลือจากสถาบันและหน่วยงานของทั้งภาครัฐและเอกชน แต่แนวทางเหล่านั้นก็ยังไม่เพียงพอที่จะบำบัดทุกข์ของประชาชนได้ เพราะวิกฤตที่เกิดขึ้นนี้รุนแรงมาก อย่างไม่รู้จบหลายฝ่ายก็เชื่อว่า พลังความร่วมมือร่วมใจจากประชากรที่มีคุณภาพจะช่วยนำพาประเทศไทยให้รอดพ้นจากวิกฤตครั้งนี้ไปได้ ด้วยเหตุผลนี้การพัฒนาคุณภาพของประชากร จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและคุณธรรมที่เอื้อต่อการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจก็คือพฤติกรรมประหยัดดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ที่พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ เมื่อปีพุทธศักราช 2503 ความว่า “ข้าพเจ้าใคร่จะได้กล่าวถึงความสำคัญของการประหยัด ซึ่งรัฐบาลได้ชักชวนให้แต่ละคนปฏิบัติ คงจะได้ตระหนักอยู่ทั่วกันแล้วว่า การใช้จ่ายโดยการประหยัดนั้นจะเป็นหลักประกันความสมบูรณ์พูนสุขของผู้ประหยัดเองและครอบครัว ช่วยป้องกันความขาดแคลนในวันข้างหน้า การประหยัดดังกล่าวนี้จะมีผลดีไม่เฉพาะกับผู้ที่ประหยัดเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ

อันขึ้นอยู่กับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนพลเมือง ถ้าแต่ละคนทำการประหยัดและช่วยผดุงฐานะของตนเอง เป็นส่วนรวม ”

จากกระแสพระราชดำรัสที่พระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทยเพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติกันแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ก็ยังทรงเป็นผู้นำด้านการประหยัดคือทรงดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่กำลังเป็นอยู่ จะทรงใช้ของแพงแค่ไหนก็ได้แต่พระองค์กลับไม่ทรงทำเช่นนี้ ตัวอย่างเช่น รถพระที่นั่งที่ทรงใช้อยู่นี้อายุกว่า 10 ปีแล้ว ไม่ทรงต้องการเปลี่ยน ฉลองพระองค์ปีแล้วปีเล่าก็จะทรงอยู่ในลักษณะนั้น ฉลองพระบาทที่ทรงใช้ของที่ผลิตในประเทศ นาฬิกาที่ทรงใช้ยี่ห้อเรือนั้น ราคาไม่เท่าไร หรืออย่างการเสวยก็เช่นกัน เสวยโดยไม่เคยปรุงแต่งรสชาติและทรงไม่เคยบ่นว่าอร่อยหรือไม่อร่อย เครื่องใช้ทุกอย่างของพระองค์นั้นทรงใช้อย่างประหยัด ทรงเป็นผู้นำด้านการประหยัดอย่างแท้จริง ทรงใช้ชีวิตส่วนพระองค์อย่างเรียบง่าย (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2544, น. 62)

จากกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแสดงให้เห็นว่า พระองค์ท่านให้ความสำคัญกับพฤติกรรมประหยัดมาก ดังนั้น ประชาชนชาวไทยทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนช่วงวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ สมควรที่จะนำแนวทางของพระองค์มาประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นนิสัย ซึ่งหากปฏิบัติตามแล้วก็จะได้รับผลประโยชน์ของการประหยัดคือ ทำให้ตั้งตัวได้ มีฐานะมั่นคง เป็นคนมีระเบียบในการดำรงชีวิต ทำให้ครอบครัวมั่นคง ไม่เดือดร้อนประเทศชาติ เจริญรุ่งเรือง และเศรษฐกิจของประเทศชาติมีความมั่นคง

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการประหยัดมีความสำคัญมากในทุกยุคทุกสมัยฉะนั้นทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจกันประหยัด ซึ่งจะช่วยนำไปสู่ความสมบูรณ์พูนสุขของตนเองและครอบครัว กล่าวคือ เมื่อคนทุกคนในสังคมรู้จักการใช้จ่ายเงิน สิ่งของเครื่องใช้และทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่เป็นของส่วนตนและส่วนรวมนั้นจนเป็นนิสัย เกิดพฤติกรรมการประหยัดขึ้นตั้งแต่ยังเยาว์วัย ทำให้มีเงินเก็บเงินสะสมไว้ใช้ในอนาคต มีสิ่งของเครื่องใช้และทรัพยากรธรรมชาติใช้ได้ยาวนานเป็นการช่วยป้องกันความขาดแคลนในวันข้างหน้าทั้งของตนเองและครอบครัว เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตจะเป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติ

2.4.4 การวัดจริยธรรมการประหยัด

จากการศึกษาวิธีการวัดการประหยัดที่ผ่านมาได้เคยมีนักวิจัยสร้างเครื่องมือเพื่อใช้วัดการประหยัดไว้ เช่น แนวทางการวัดการประหยัดของ พัชรี ศีลารัตน์ (2556, น. 67) ได้สร้างแบบวัดการประหยัด เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ การประหยัดเงิน การประหยัดเวลาและการประหยัดทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 6 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด จริงมาก จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง และไม่จริง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาแนวทางการวัดการประหยัดของ พัชรี ศิลารัตน์ มาปรับใช้โดยปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับบริบทของการวิจัยในครั้งนี้ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริงมาก ค่อนข้างจริง ไม่จริง และไม่จริงที่สุด ใช้วัดลักษณะการปฏิบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ด้าน มีทั้งสิ้น 15 ข้อคำถาม

2.4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โกวิท อ่อนประทุม (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า 1) ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในสังคม และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 ประกอบด้วยกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด จำนวน 8 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพ กิจกรรมที่ 2 การวางแผนการใช้จ่าย กิจกรรมที่ 3 การซื้อของที่มีประโยชน์ และคุ้มค่าเงิน กิจกรรมที่ 4 การวางแผนการใช้เวลา กิจกรรมที่ 5 การค้นหาบุคคลต้นแบบ กิจกรรมที่ 6 การวิเคราะห์และเลือกบุคคลต้นแบบ กิจกรรมที่ 7 การใช้ไฟฟ้า น้ำประปา และโทรศัพท์ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด และกิจกรรมที่ 8 การเก็บออมเงิน 3) ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ก่อนการทดลองใช้รูปแบบกับหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

จากพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประมวลและกลั่นกรองจากพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป ได้ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้

ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุค โลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (Self Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องการสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญฐานะทางเศรษฐกิจให้รวดเร็ว แต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้

สุเมธ ตันติเวชกุล ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงในแง่มุมต่าง ๆ เอาไว้ว่าเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิด เพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งปัจจัยต่าง ๆ ที่ตนไม่ได้เป็นเจ้าของ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อนมีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญคือ ไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่มีพันธนาการอยู่กับสิ่งใด โดยสรุปคือหันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง คือการวางรากฐานอันมั่นคงและยั่งยืนของชีวิต (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2544, อ้างถึงใน วรนุช อุษณกร, 2544, น. 8)

2.5.1 แนวคิดของระบบเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกินกับการแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคมไทย

ประการแรก เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการที่ว่า “คนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้ว จึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดก็จะเป็นกำไรของเกษตรกร ลักษณะเช่นนี้ เกษตรกรจะกลายเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาด แทนที่ตลาดจะเป็นตัวกระทำหรือเป็นตัวกำหนด เกษตรกรดังเช่นที่เป็นอยู่และหลักใหญ่สำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่ายโดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำ ปลา ไข่ ไม้ผล

พืชผัก ฯลฯ

ประการที่สอง เศรษฐกิจแบบพอเพียง ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้ กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลายครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูป อาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้วเกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเติบโตได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่า เศรษฐกิจสามารถขยายตัวต่อสภาวะการณ์ด้านการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

ประการที่สาม เศรษฐกิจแบบพอเพียง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงมิได้หมายถึง รายได้แต่เพียงมิติเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ด้านอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

2.5.2 วิธีเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้ง วิธี ในการประกอบอาชีพ และดำรงชีวิต แต่ความลึกซึ้งของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ที่การเป็น วิธีคิด ในการดำรงชีวิตที่จะนำไปสู่ชีวิตที่มีความทุกข์ลดน้อยลงหรืออีกนัยหนึ่งก็คือชีวิตที่มีความสุขเพิ่มขึ้น ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นทั้งวิธีในการดำเนินการเพื่อเข้าสู่แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นวิธีคิดที่จะช่วยให้เข้าใจวิธีการและนำไปสู่วิถีการดำรงชีวิต ในแง่ของการเป็นวิธีการ ในการประกอบอาชีพ จุดเน้นของเศรษฐกิจพอเพียงจะอยู่ที่การมี ภูมิคุ้มกัน เนื่องจากการมีภูมิคุ้มกันที่ดีจะช่วยทำให้กิจการสามารถดำรงอยู่ได้ในลักษณะไม่เสี่ยงมากจนเกินไป ทำให้ไม่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นที่ไม่อาจคาดเดาล่วงหน้าได้ หรือถ้าหากได้รับผลกระทบก็จะสามารถฟื้นตัวได้ในเวลารวดเร็วพอสมควร โดยที่การจะมีภูมิคุ้มกันที่ได้นั้น จำเป็นจะต้องมาจากการพึ่งตัวเองให้ได้เป็นส่วนใหญ่ หมายถึงใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เองหรือหาได้ง่าย ในท้องถิ่นให้มากที่สุด ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมที่สามารถจัดการได้หรือควบคุมได้ หรือมีทุนของตัวเองเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นทุนมนุษย์ซึ่งก็เป็นเรื่องสติปัญญาประกอบกับความสามารถส่วนบุคคล ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมคือการช่วยเหลือเกื้อกูลและร่วมมือกัน ทุนที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุนทางกายภาพที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเงินทุน

เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเทคโนโลยีในการผลิต ตลอดจนภาวะการณ์ตลาดที่สามารถจัดการได้ โดยไม่ยากจนเกินไป ถ้าสามารถที่จะพึ่งตนเองได้มากเท่าไร ภูมิคุ้มกันก็จะมีสูงมากขึ้น ไม่ว่าจะเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นและมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใดก็สามารถจัดการได้ เพราะปัญหาส่วนใหญ่ทุกประเภทอยู่ในขอบเขตความสามารถที่จะจัดการได้เอง แต่การจะพึ่งตัวเองได้นั้นจำเป็นต้องมี วิธีคิด ที่เข้าใจความหมายของ ความพอประมาณ ความหมายของความพอประมาณ ก็คือ ทำทุกอย่างเท่าที่จะสามารถจัดการได้เอง ไม่ทำเกินกำลังความสามารถหรือโลกมาก ถ้าใช้พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็คือ ไม่ “ตาโต” แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องไม่หย่อนยานยืดขาดหรือเฉื่อยชา เป็นเหตุให้ไม่สามารถที่จะช่วยตัวเองได้ ดังนั้นความพอประมาณ จึงเป็น วิธีคิดที่สำคัญที่จะหนุนช่วยความสามารถในการพึ่งตนเองให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นและสัมฤทธิ์ผลได้จริง อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการมีภูมิคุ้มกันที่ดี และเมื่อสามารถมีภูมิคุ้มกันที่ดีแล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องไปเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น สามารถดำเนินการทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร มีความอดทน ตลอดจนมีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น นั่นก็คือ ความมีเหตุผล ตามความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง นั่นก็คือการมี วิธีชีวิต ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับของการมีภูมิคุ้มกันที่ดีนั้น คือการดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่เป็นวิธีการ นั่นก็คือเป็นวิธีที่จะช่วยผู้ที่ดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวสามารถดำรงอยู่ได้ใน โลกที่มีความไม่แน่นอนหรือมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างจะรวดเร็วได้อย่างไม่ยากจนเกินไปนัก ถ้าหากไม่มีภูมิคุ้มกันที่ดีก็อาจจะเปลืองพลังได้ง่าย อย่งไรก็ตามเมื่อเข้าใจถึง วิธีคิด คือ ความพอประมาณ ในเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะสามารถพัฒนาต่อยอดเศรษฐกิจพอเพียงจากระดับที่เป็นวิธีการมาสู่การเป็น วิธีชีวิต คือ ความมีเหตุผล เพราะความพอประมาณนอกจากจะช่วยให้ความสามารถพึ่งตนเองได้จริงแล้วยังจะช่วยทำให้ชีวิตมีความสุขเพิ่มขึ้นด้วย เพราะความพอประมาณหมายถึง ความพอดี ไม่สุดขั้วไปในทางใดทางหนึ่ง อันเป็นสาเหตุสำคัญของความทุกข์ การรับประทานอาหารที่น้อยเกินไปก็จะขาดสารอาหาร ร่างกายได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ ทำให้ร่างกายอ่อนแอ เกิดเป็นโรคง่ายหรือเกิดทุกข์ภาวะ ถ้าหากรับประทานอาหารมากเกินไปก็จะมีปัญหาที่ระบบย่อยอาหาร ทำให้ร่างกายสะสมไขมัน ไวนตัวมากจนเกินไปทำให้เกิดโรคที่เป็นผลจากมีไขมันมากเกินไป เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และเบาหวานเป็นต้น การสะสมวัตถุมากจนเกินไปก็จะไปสร้างกิเลสและก่อให้เกิดความวิตกกังวล อันเป็นลักษณะของความเครียดอีกแบบหนึ่ง การมีวัตถุน้อยเกินไปก็จะทำให้วิถีชีวิตมีความทุกข์ยากโดยไม่จำเป็น ในพุทธธรรมความพอประมาณคือทางสายกลาง หมายถึง ทางที่ไม่ข้องแวะกับสิ่งที่สุดขั้ว นั่นคือสุดขั้วไปในทางโลกียสุข หรือสุดขั้วในทางทรมาณ ร่างกายและจิตใจของตนเอง เพราะทั้งสองทางนี้ไม่ใช่หนทางที่จะทำให้เกิดปัญญาที่จะช่วยลดความทุกข์หรือช่วยให้ชีวิตมีความสุขเพิ่มขึ้น ส่วนความมีเหตุผลนั้นจะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ชีวิต

สามารถลดความทุกข์และมีความสุขเพิ่มขึ้น ได้จริง ซึ่งก็คือ เป้าหมายสุดท้ายของวิถีชีวิตแบบ เศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพราะความมีเหตุผลนั้นแท้ที่จริง ก็คือ การมีทั้งสติและปัญญา นั่นก็คือมีความรู้จริง รอบคอบและระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหาย ความรู้จริง นั่นคือ ปัญญา ส่วนความรอบคอบและระมัดระวังนั้นก็คือสติ ดังนั้น การมีความรู้ ซึ่งประกอบด้วย รู้จริง รอบคอบ และระมัดระวัง คือ การมีปัญญาที่ถูกกำกับด้วยสติ ภายใต้งู้นไขดังกล่าว คุณธรรมก็จะเกิด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน และโอบอ้อมอารี หรือความมีเมตตา กรุณาและมูทิตา ส่วนอุเบกขานั้นคือ สติที่กำกับปัญญาให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้หรือทำความเข้าใจทุกอย่างตามความเป็นจริง ซึ่งก็คือเงื่อนไข ความรู้ ของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน ตลอดจนเมตตา กรุณาและมูทิตา นั่นคือเงื่อนไข คุณธรรม ของเศรษฐกิจพอเพียง อันจะนำไปสู่ความมีเหตุผลซึ่งจะนำไปสู่ชีวิตที่มีความสุขตามนัยของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา ดังนั้นถึงแม้จะเริ่มต้นปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นวิธีการที่จะสร้างภูมิคุ้มกันให้ชีวิต ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติให้สามารถอยู่รอดท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่ไม่อาจจะคาดการณ์ได้ล่วงหน้าอย่างถูกต้อง แต่เมื่อได้ลงมือปฏิบัติแล้วจะเริ่มเข้าใจความหมายที่ลึกซึ้งกว่าของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นวิถีคิดที่เข้าใจความหมายของความพอประมาณอันจะนำไปสู่วิถีชีวิต คือ ความมีเหตุผลที่จะนำไปสู่ชีวิตที่มีความสุขสงบยิ่งขึ้นกว่าแต่เดิม เป็นขั้นตอนที่ยากกว่า และมีความลึกซึ้งมากกว่าขั้นตอนที่เป็นวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือ ถ้าหากได้มีการปฏิบัติตามวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเคร่งครัด วิถีคิดก็จะเกิดขึ้นและมีความชัดเจนยิ่งขึ้นนำไปสู่การเป็นวิถีชีวิตที่ดีและมีความสุขในที่สุด (อุทัย อันพิมพ์, 2554, น. 15-16)

2.5.3 การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.5.3.1 ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้านลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังกระแสพระราชดำรัส ความตอนหนึ่งว่า “...ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง...”

2.5.3.2 ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริตแม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังกระแสพระราชดำรัส ความตอนหนึ่งว่า “...ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นหลักสำคัญ...”

2.5.3.3 ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงเช่นอดีต ดังกระแสพระราชดำรัส ความตอนหนึ่งว่า “...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหาได้ด้วยความเป็นธรรม ทั้งในเจตนาและการกระทำไม่ใช่ ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...”

2.5.3.4 ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก โดยต้องขวนขวาย ใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ ดังกระแสพระราช คำรัสต่อนหนึ่งที่ทำให้ความหมายชัดเจนว่า “...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้และ สร้างตนเองให้มั่นคงนี้ เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือ ให้มีเกียรติว่า ยืนได้ด้วยตัวเอง...”

2.5.3.5 ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไปทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่ม สลายลงเพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากความละเอียด ดังกระแสพระราช คำรัสต่อนหนึ่งว่า “...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอพยายามรักษาและเพิ่มพูนความ ดีที่มีอยู่นั้น ให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น...”

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิธีทางหนึ่งของการดำรงชีวิตประจำวันของ เรา เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย ไม่ก่อความเดือดร้อนกาย ใจทั้งกับตนเองและผู้อื่น มีความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตรู้จักใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักประมาณตนเอง คิด อยู่ ใช้ กิน อย่างมีเหตุมีผล ประหยัดคอดออม ขยัน ซื่อสัตย์ อดทน และดำรงชีวิตให้ตั้งอยู่บน พื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน

2.5.4 วิธีการพัฒนาคนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

คนแต่ละคนมีชีวิตแตกต่างกันไปตามแบบแผนของสังคมที่สลับซับซ้อน เปลี่ยนแปลง และพัฒนาตลอดเวลา แต่ทุกคนก็ยังมีความต้องการที่ประสบความสำเร็จในชีวิตโดยเฉพาะคนไทยที่ อยู่ในประเทศไทยนั้น ยังมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงชี้แนะและมอบแนวทางในการ ดำรงชีวิตในทางสายกลางที่สมดุล คือ มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันภายใต้เงื่อนไขของ ความรู้และคุณธรรม ที่เรียกว่า เศรษฐกิจพอเพียง ชีวิตความเป็นอยู่ของคนเกี่ยวข้องกับทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความจำเป็นพื้นฐานที่แต่ละ คนมีระดับความต้องการไม่เท่ากัน เพราะแต่ละคนย่อมมีโอกาสของการพัฒนาที่แตกต่างออกไป เช่น ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ การสร้างรายได้ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นต้น ใน ขณะเดียวกันด้านสังคมเริ่มต้นจากการดำรงชีวิตจะมองถึงความสามารถในการพึ่งตนเองความ ร่วมมือของคนในครอบครัวและคนรอบข้าง สมาชิกในสังคมยอมรับ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต เป็นต้น วิธีการพัฒนาชีวิตโดยเศรษฐกิจพอเพียง (ศูนย์ เศรษฐศาสตร์สร้าง, 2550, น. 28-33 และ สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549, น. 10) สามารถดำเนินการได้ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. จับประเด็นปัญหา/ค้นหาความต้องการของตนเอง ว่ามีปัญหาอะไร และอะไร เป็นสาเหตุ มีความต้องการอะไร มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตอย่างไร เช่น ต้องการมีชีวิตที่มี

อนาคตก้าวหน้า มีความเป็นอิสระ มีเวลาเพื่อครอบครัวและสังคม มีทรัพย์สินเพียงพอ มีความสุข หลุดพ้นจากความยากลำบาก เป็นต้น

2. วิเคราะห์ข้อมูลของตนเองและครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้รู้สถานภาพ รู้สาเหตุของปัญหา รู้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รู้ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.1 ศักยภาพของตนเอง เช่น ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ (ทักษะ) ชื่อเสียง ประสิทธิภาพ ความมั่นคง ความก้าวหน้า สภาพทางการเงิน การสร้างรายได้ การใช้จ่าย การออมคุณธรรมและศีลธรรม เป็นต้น

2.2 ศักยภาพของครอบครัว เช่น วิธีการดำรงชีวิตภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว ความเชื่อ ศักดิ์ศรี ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี คุณภาพชีวิตของคนในครอบครัวฐานะทางสังคม ฐานะทางการเงิน ที่เป็นทรัพย์สินและหนี้สินของครัวเรือนรายได้ และรายจ่ายของครัวเรือน

3. วางแผนการพัฒนาคำเนินชีวิต มีหลักการ คือ

3.1 กำหนดสิ่งที่ตั้งใจปฏิบัติหรือทำเป็นแผนปฏิบัติให้สอดคล้อง “พอเพียง” กับการแก้ปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่เผชิญก่อน

3.2 กำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติให้พอเหมาะกับศักยภาพที่มีอยู่

3.3 กำหนดขอบเขตและกรอบเวลาของสิ่งที่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้

จากหลักการข้างต้นมีวิธีการปฏิบัติดังนี้

1. พัฒนาตนเอง ให้มีการเรียนรู้ต่อเนื่อง (ใฝ่เรียนรู้) สร้างวินัยกับตนเอง โดยเฉพาะวินัยทางการเงิน

2. สร้างนิสัยที่มีความคิดก้าวหน้ามุ่งมั่นในเป้าหมายชีวิตหมั่นพิจารณาความคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นระบบโดยใช้ความรู้ (ที่รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และครอบครัว

3. หมั่นบริหารจัดการใจให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักษาดี เสียสละ สามัคคี เทียงธรรม ศีลธรรม

4. ควบคุมจิตใจให้ตนเอง ประพฤติในสิ่งที่ดีงามสร้างสรรค์ ความเจริญรุ่งเรือง

5. พัฒนาจิตใจ ให้ลด ละ เลิก อบายมุข กิเลส ตัณหา ความโกรธ ความหลง

6. เสริมสร้างและฟื้นฟูความรู้และคุณธรรมของตนเองและครอบครัว เช่น เข้าร่วมการฝึกอบรม ฝึกทักษะ ในวิชาการต่าง ๆ หรือวิชาชีพ หมั่นตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องอย่างสม่ำเสมอ

7. ปรับทัศนคติในเชิงบวก และมีความเป็นไปได้นอกจากนี้วิธีการปฏิบัติตนเพื่อไปสู่เป้าหมายให้เกิดคุณลักษณะตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 คุณลักษณะ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีนวัตกรรม

4. จดบันทึกและทำบัญชีรับ – จ่าย

5. สรุปผลการพัฒนาตนเองและครอบครัว โดยพิจารณาจาก

5.1 ร่างกายมีสุขภาพ สมบูรณ์ แข็งแรง

5.2 อารมณ์ต้องไม่เครียด มีเหตุมีผล มีความเชื่อมั่น มีระบบคิดเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน มีแรงจูงใจ กล้าคิดกล้าทำ ไม่ท้อถอย หรือหมดกำลังใจ เมื่อประสบปัญหาในชีวิต

5.3 สิ่งเหล่านี้ได้ลด ละ เลิก ได้แก่ อดสู้อาหาร เงินพลาสติก โทรศัพท์มือถือ

สถานเสริมรมย์ เหล้า บุหรี่ การพนัน

2.5.5 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

2.5.5.1 พิจารณาจากความสามารถในการพึ่งตนเองเป็นหลัก ที่เน้นความสมดุลทั้ง 3 คุณลักษณะ คือ พอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน มาประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ พอควร และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ที่มีองค์ประกอบครอบคลุม ทั้ง 5 ประการ คือ

1) ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง ฝึกตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม และนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

2) ด้านสังคม มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน รู้จักฝึกกำลัง มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคงแข็งแรง

3) ด้านเศรษฐกิจ ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอดี พอมี พอกิน สมควรตามอัตภาพ และฐานะของตนประกอบอาชีพสุจริต (สัมมาอาชีพะ) ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน ใช้ชีวิตเรียบง่าย โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีรายได้สมดุลกับรายจ่าย รู้จักการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีเหตุผลเท่าที่จำเป็น ประหยัด รู้จักการเก็บออมเงินและแบ่งปันผู้อื่น

4) ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ และภูมิเวศ พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

5) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ สามารถเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

2.5.5.2 พิจารณาความรู้คู่คุณธรรม มีการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติจริง) ในวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจต่าง ๆ อย่างรอบรู้ รอบคอบ และมีเหตุผลที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นมาปรับใช้อย่างมีขั้นตอนและระมัดระวังในการปฏิบัติ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียรความอดทน และใช้สติปัญญาอย่างชาญฉลาดในการดำเนินชีวิตในทางสายกลาง

คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติ มี 4 ประการคือ

ประการแรก คือ การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่ 2 คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในสัจจะความดีนั้น

ประการที่ 3 คือ ความอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

ประการที่ 4 คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ ของบ้านเมือง

คุณธรรม 4 ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคง ก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้นนั้น ผู้วิจัยสรุปหลักการพึงตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ได้ดังนี้

1. เน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนก่อนเป็นอันดับแรก
2. เมื่อเหลือจากการบริโภคแล้ว จึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า
3. มีการลดค่าใช้จ่ายโดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำ ปลา ไข่ ไม้ผล พืชผัก
4. มีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ให้ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูป อาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน
5. มีการสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น และการรักษาขนบธรรมเนียมที่ดั้งเดิม

หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิธีในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพนั้นเน้นเพื่อสร้างรายได้ ส่วนการดำรงชีวิตเน้นเพื่อตอบสนองความต้องการในชีวิตประจำวัน เน้นการลดรายจ่าย โดยยึดหลักความพอประมาณคือการใช้ทางสายกลางในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต ช่วยให้สามารถพึ่งตนเองได้ หลักความมีเหตุผลคือการดำเนินชีวิตอย่างซื่อสัตย์ สุจริต มีความเพียร มีความอดทน ตลอดจนมีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น หลักภูมิคุ้มกันคือการพึ่งตนเองให้มากที่สุด ถ้าสามารถที่จะพึ่งตนเองได้มากเท่าไร ภูมิคุ้มกันก็จะมีสูงมากขึ้น เช่น การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เองหรือหาได้ง่ายในท้องถิ่นให้มากที่สุด ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมที่สามารถจัดการได้หรือครอบคลุมได้ มีทุนเป็นของตนเอง ได้แก่ ทุนมนุษย์คือมีสติปัญญาและความสามารถส่วนบุคคล ซึ่งแต่ละคนนั้นมีแตกต่างกันทั้งความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ การสร้างรายได้ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นต้น ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมคือการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและร่วมมือกัน ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคือทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น และทุนทางกายภาพที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น เช่น เงินทุน เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเทคโนโลยีในการผลิต

วิธีการพัฒนาคนเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

1. ต้องจับประเด็นปัญหา ค้นหาความต้องการของตนเองว่ามีปัญหาอะไร และอะไรเป็นสาเหตุ มีความต้องการอะไร มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตอย่างไร

2. วิเคราะห์ศักยภาพของตนเองและครอบครัว

2.1 ศักยภาพของตนเอง เช่น ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ (ทักษะ) ชื่อเสียง ประสบการณ์ ความมั่นคง ความก้าวหน้า สภาพทางการเงิน การสร้างรายได้ การใช้จ่าย การออม คุณธรรมและศีลธรรม

2.2 ศักยภาพของครอบครัว เช่น วิธีการดำรงชีวิต ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี คุณภาพชีวิตของคนในครอบครัว ฐานะทางสังคม ฐานะทางการเงิน ที่เป็นทรัพย์สินและหนี้สินของครัวเรือน รายได้และรายจ่ายของครัวเรือน

3. วางแผนการพัฒนาการดำเนินชีวิต มีหลักการคือ

3.1 กำหนดสิ่งที่ตั้งใจปฏิบัติหรือทำ เป็นแผนปฏิบัติ และจัดลำดับความสำคัญของการแก้ปัญหา

3.2 กำหนดขอบเขตและกรอบระยะเวลาของสิ่งที่ตั้งใจปฏิบัติ เพื่อให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้

ดังนั้น คนที่จะสามารถการพึ่งตนเองได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ต้องปฏิบัติดังนี้

1. มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
2. มีวินัยทางการเงิน

3. มีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน
4. ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ รอบคอบ โดยใช้ความรู้
5. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
6. มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีศีลธรรม
7. ลด ละ เลิก อบายมุข กิเลส ตัณหา
8. เข้ารับการฝึกอบรม ฝึกทักษะ ในวิชาการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
9. มีทัศนคติในเชิงบวกต่อแนวทางการพัฒนาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
10. มีความเชื่อมั่น ไม่ท้อถอย หรือหมดกำลังใจ เมื่อประสบปัญหา

2.5.6 การพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นการพึ่งตนเองโดยการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มี 3 ห่วง 3 เงื่อนไขมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตโดยมีวิถีปฏิบัติในการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท ที่คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ โดยสามารถที่จะเผชิญ และต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน อีกทั้งยังมีความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง รุจิพร จาระพงษ์ และคณะ (2543, น. 6-7) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นการดำเนินชีวิตทางสายกลางโดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ได้ดังนี้

1. ด้านเทคโนโลยี

1.1 ใช้เทคโนโลยีพื้นฐานและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม

1.2 ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3 พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 เพิ่มรายได้

2.2 ลดรายจ่าย

2.3 การออม การสะสมเป็นเงินทุน

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.1 การจัดการอย่างชาญฉลาด

3.2 รู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.3 ตั้งอยู่บนพื้นฐานการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

4. ด้านจิตใจ

4.1 ทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง

4.2 มีจิตสำนึกที่ดี

4.3 สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม

4.4 มีจิตใจเอื้ออาทร ประนีประนอม

4.5 คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

5. ด้านสังคมวัฒนธรรม

5.1 ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

5.2 สร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล คือความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือนร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพไม่มีพันธนาการอยู่กับสิ่งใด หากกล่าวโดยสรุปคือ หันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นพื้นฐานของความมั่นคงในการดำรงชีวิตที่ส่งผลให้สามารถพึ่งตนเองได้ หลักการพึ่งตนเองอาจจะแยกโดยยึดหลักสำคัญอยู่ 5 ประการ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2543, น. 2 และ อภิชัย พันธเสน, 2549, น. 41-42) คือ

1. การพึ่งตนเองทางด้านจิตใจ หมายถึง คนที่สมบูรณ์พร้อมต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนนั้นสามารถพึ่งตนเองได้และสามารถสร้างพลังผลักดันให้ตนเองมีภาวะจิตใจที่จะต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริต แม้อาจจะไม่ประสบความสำเร็จบ้างก็ตาม ไม่ท้อแท้แต่คงพยายามต่อไปได้แก่ มีความหนักแน่นมั่นคงในสุจริตธรรม มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ มีวิธีการในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ

2. การพึ่งตนเองทางด้านสังคม หมายถึง สามารถเสริมสร้างให้ชุมชนในท้องถิ่นของตนเองเกิดความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ชุมชนของตนได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน ได้แก่ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ได้เป็นอย่างดี ไม่มีความขัดแย้งกันในกลุ่ม

3. การพึ่งตนเองทางด้านทรัพยากร ธรรมชาติ หมายถึง สามารถส่งเสริมให้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้แก่ การนำทรัพยากรธรรมชาติหรือวัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ได้อย่างเหมาะสมและเกิดการพัฒนาประเทศไทยได้ดียิ่งขึ้น

4. การพึ่งตนเองทางด้านเทคโนโลยี หมายถึง สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

ใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน

5. การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึง สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น ได้แก่ ไม่ใช่จำเริญตัว และวางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกัน ไม่เสี่ยง แม้ไม่มีเงินก็ยังมีข้าว ปลา ผัก ผลไม้ ในท้องถื่นของตนเองเพื่อการยังชีพและสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

บันได 9 ขั้นสู่การพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สถาบันเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2556) มีดังนี้

บันไดขั้นที่ 1 - 4 คือ เศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐาน 4 พอ พออยู่ พอกิน พอใช้ พอมี อากาศหายใจร่มเย็นสบาย สภาพแวดล้อมน่าอยู่ เป็นพื้นฐานปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ขั้นที่ 1 พอกิน

พื้นฐานที่สุดของมนุษย์ คือ ความต้องการปัจจัย 4 และประการสำคัญที่สุดของปัจจัย 4 คือ อาหาร ขั้นที่ 1 ของแนวทางแก้ปัญหาที่ยั่งยืนคือ ตอบคำถามให้ได้ว่า “ทำอะไรจึงจะพอกิน” โดยให้ความสำคัญกับ ข้าวปลาอาหาร ไม่ให้ความสำคัญกับเงิน ซึ่งเป็นเพียงแค่ “ตัวกลาง” ในการแลกเปลี่ยนตามมาตรฐานสากล โดยยึดหลักว่า “เงินทองเป็นของมายา ข้าวปลาสิของจริง”

เกษตรกรต้องเริ่มจากการอยู่ให้ได้โดยไม่ใช้เงิน มีอาหารพอมิ พอกิน ด้วยการปลูกพืช ผัก ผลไม้ ให้พอกิน ชาวนาต้องเก็บข้าวไว้ให้เพียงพอสำหรับการมีกินทั้งปี ไม่ขายข้าวเปลือกเพื่อนำเงินไปซื้อข้าวสาร

นอกจากนั้น หัวใจสำคัญของ “พอกิน” ยังมีความหมายรวมไปถึงความปลอดภัยในอาหาร กินอย่างไรให้มีสุขภาพดี ไม่สะสมเอาความเจ็บไข้ได้ป่วยไว้ในร่างกาย นี่คือความหมายของบันไดขั้นที่ 1 ที่เกษตรกรต้องก้าวข้ามให้ได้

ขั้นที่ 2 - 4 พอใช้ พออยู่ พอร่มเย็น

บันไดขั้นที่ 2 - 4 พอใช้ พออยู่ พอร่มเย็น เกิดขึ้นได้พร้อมกัน ด้วยคำตอบเดียวคือ “ปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง” ซึ่งป่า 3 อย่างจะให้ทั้ง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม สมุนไพร สำหรับรักษาโรคทั้งโรคคน โรคพืช โรคสัตว์ ให้ไม้สำหรับทำบ้านพักที่อยู่อาศัย และให้ความร่มเย็นกับบ้าน กับชุมชน กับโลกใบนี้ ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรไทย ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถแก้ปัญหาได้จริง และยังสามารถย้อนกลับไปแก้ไขปัญหาหนี้สินซึ่งสะสมพอกพูนจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยว ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ปัญหาความขาดแคลนน้ำ ภัยแล้ง ทั้งหมดล้วนแก้ไขได้จากแนวคิดป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่างขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

บันไดขั้นที่ 5 - 9 คือ เศรษฐกิจพอเพียงขั้นก้าวหน้า

ขั้นที่ 5 - 6 บุญและทาน

เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง เชื่อมั่นว่าสังคมไทยเป็นสังคมบุญ สังคมทาน ไม่เน้นการแลกเปลี่ยนทางการค้า แต่เน้นการทำบุญ ไม่เน้นการสะสมเป็นของตัวเอง แต่เน้นการให้ทานและสะสมโดยมอบให้เป็นทรัพย์สินส่วนร่วม โดยวัด หรือ ศาสนสถานตามแต่ละศาสนาเป็นศูนย์กลาง เป็นการฝึกจิตใจ ให้ละซึ่งความโลภ และกิเลสในการอยากได้ ใคร่ มี ลดปัญหาช่องว่างระหว่างชนชั้น ตามความหมายอันลึกซึ้งของคำ “Our Loss is Our Gain” หรือ “ยิ่งทำยิ่งได้ ยิ่งให้ยิ่งมี” การให้ไปคือได้มา และเชื่อมั่นในฤทธิ์ของทาน ว่าทานมีฤทธิ์จริง และจะส่งผลกลับมาเป็นเพื่อน เป็นกัลยาณมิตร เป็นเครือข่ายที่ช่วยเหลือกันในทุกสถานการณ์ แม้ในวันที่โลกนี้ประสบกับวิกฤตการณ์

ขั้นที่ 7 เก็บรักษา

ขั้นต่อไปหลังจากสามารถพึ่งตนเองได้ พอมี พอเหลือทำบุญ ทำทานแล้ว คือการรู้จักเก็บรักษา ซึ่งเป็นการตั้งอยู่ในความไม่ประมาท และการรู้จักเก็บรักษา ยังเป็นการสร้างรากฐานของการเอาตัวรอดในเวลาเกิดวิกฤตการณ์ โดยยึดแนวทางตามวิถีชีวิตชาวนาสมัยก่อน ซึ่งเก็บรักษาข้าวไว้ในยุ้งฉางเพื่อให้พอมีกินข้ามปี คัดเลือกและเก็บรักษา “ข้าวพันธุ์” ไว้สำหรับเป็นพันธุ์ข้าวในปีต่อไป ซึ่งคิดกับวิถีชาวนาในปัจจุบันที่ใช้วิธีการขายข้าวทั้งหมดแล้วนำเงินที่ขายได้ไปซื้อพันธุ์ข้าวเพื่อปลูกในปีต่อไป ส่งผลให้เกิดการขาดความมั่นคงและเปรียบเสมือนการใช้ชีวิตอยู่บนเส้นสายความประมาท เพราะหากเกิดภัยแล้ง น้ำท่วม ผลผลิตไม่ได้ตามที่ตั้งใจไว้ย่อมหมายถึงปัญหาหนี้สินและการขาดแคลนพันธุ์ข้าวสำหรับปลูกในปีต่อไป

นอกจากเก็บพันธุ์ข้าวแล้ว ยังเน้นให้รู้จักวิธีการถนอมอาหาร การสะสมอาหารไว้กินในยามหน้าแล้ง ด้วยการแปรรูปอาหารหลากชนิด อาทิ ปลา ร้า ปลาแห้ง มะขามเปียก พริกแห้ง หอม กระเทียม เพื่อเก็บไว้กินในอนาคต

หลังสามารถพึ่งตนเองได้ พอเหลือทำบุญทำทานแล้ว คือการรู้จักเก็บรักษา ซึ่งเป็นการตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เป็นการสร้างรากฐานของการเอาตัวรอดในเวลาเกิดวิกฤตการณ์ โดยยึดแนวทางตามวิถีชีวิตชาวนาสมัยก่อนซึ่งเก็บรักษาข้าวไว้ในยุ้งฉางเพื่อให้พอมีกินข้ามปี การเก็บรักษายังเน้นให้รู้จักวิธีการถนอมอาหาร ด้วยการแปรรูปอาหารหลากชนิด อาทิ ปลา ร้า ปลาแห้ง มะขามเปียก พริกแห้ง หอม กระเทียม ฯลฯ

ขั้นที่ 8 ขาย

เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่เศรษฐกิจการค้า แต่ก็ไม่ใช่เศรษฐกิจหลังเขา การค้าขายสามารถทำได้ แต่ทำภายใต้การรู้จักตนเอง รู้จักพอประมาณ และทำไปตามลำดับ โดยของที่ขาย คือ ของที่เหลือจากทุกขั้นแล้วจึงนำมาขาย เช่น ทำนาอินทรีย์ ปลูกข้าวปลอดสารเคมี

ไม่ทำลายธรรมชาติ ได้ผลผลิตเก็บไว้พอกิน เก็บไว้ทำพันธุ์ ทำบุญ ทำทาน แล้วจึงนำมาขายด้วยความรู้สึกของการ “ให้” อยากที่จะให้สิ่งดี ๆ ที่เราปลูกเอง เพื่อแผ่ให้กับคนอื่น ๆ ได้รับสิ่งดี ๆ นั้น ๆ ด้วย

การค้าขายตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นการค้าที่มองกลับด้าน “เพราะรักคุณจึงอยากให้คุณได้รับในสิ่งดี ๆ ” พอเพียงเพื่ออุ้มชู เพื่อแผ่ แบ่งปัน ไปด้วยกันกตการค้าขายสามารถทำได้ แต่ทำภายใต้การรู้จักตนเอง รู้จักพอประมาณ คือ ของที่เหลือจากทุกชั้นแล้วจึงนำมาขาย เช่น ทำนาอินทรีย์ ปลูกข้าวปลอดสารเคมี ได้ผลผลิตเก็บไว้พอกิน เก็บไว้ทำพันธุ์ ทำบุญ ทำทาน แล้วจึงนำมาขายด้วยความรู้สึกของการ “ให้” อยากที่จะให้สิ่งดี ๆ เพื่อแผ่ให้กับคนอื่น ๆ ได้รับสิ่งดี ๆ นั้น ๆ ด้วย

ขั้นที่ 9 กองกำลังเกษตรโยธิน

ขั้นที่ 9 คือการสร้างกองกำลังเกษตรโยธิน หรือการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงทั้งประเทศ เพื่อขยายผลความสำเร็จตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผู้การปฏิบัติแนวคิด และวิธีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ในชุมชน เพื่อการแก้ปัญหาวิกฤต 4 ประการ อันได้แก่ วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม ภัยธรรมชาติ (Environmental Crisis) วิกฤตการณ์โรคระบาดทั้งในคน สัตว์ พืช (Epidemic Crisis) วิกฤตเศรษฐกิจ ข้ำยากหามาแพง (Economic Crisis) วิกฤตความขัดแย้งทางสังคม / สงคราม (Political / Social Crisis)

จากแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนี้ จะทำให้เห็นได้ว่า การประหยัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การประหยัดต้องรู้จักการเริ่มต้นที่ตนเอง ครอบครัว และชุมชนจึงจะส่งผลต่อการดำเนินการตามแนวคิดนี้

2.6 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

วิธีการค้นหาตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นหาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมากำหนดเป็นตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อการประหยัดของนักเรียนระดับเรียนมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

2.6.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลนับว่ามีความสำคัญต่อพฤติกรรมของแต่ละคน มีลักษณะเป็นการเฉพาะที่แต่ละบุคคลได้รับจากการเลี้ยงดู การอบรม การขัดเกลาทางสังคมรอบตัว โดยแต่ละคนจะได้รับการแตกต่างกันไป ส่งผลให้คนแต่ละคนเกิดพฤติกรรมไม่เหมือนกัน จากการศึกษาเอกสารแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า มี 2 ตัวแปร ได้แก่ บุคลิกภาพและควมามีวินัย มีรายละเอียดดังนี้

2.6.1.1 บุคลิกภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ บุคลิกภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมและการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีสาระสำคัญ ดังนี้

1) ความหมายของบุคลิกภาพ

ศรีธรรม ธนภูมิ (2535, น. 14) ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกซ้ ๆ เพื่อตอบสนองและปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม และสังเกตได้จากความสามารถ ความสนใจ ลักษณะเด่น ค่านิยม ทศนคติ ภาพพจน์ที่เกี่ยวกับตน และความประพฤติ

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และสุนิ เลิศแสวงกิจ (2542, น. 3) ให้ความหมายว่า คือ ลักษณะพิเศษเฉพาะของแต่ละบุคคล อันทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ บุคลิกภาพ ประกอบด้วย รูปสมบัติ และคุณสมบัติ รูปสมบัติหมายถึง รูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย คุณสมบัติหมายถึง ลักษณะนิสัยต่าง ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ความสุภาพ ความกระตือรือร้น เป็นต้น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2547, น. 5) กล่าวว่าบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน บุคลิกภาพภายนอก คือ ส่วนที่มองเห็นชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา กริยามารยาท การแต่งตัว วิธีพูดจา การนั่ง การกิน ส่วนบุคลิกภาพภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก แต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์ประจำตัว ความใฝ่ฝัน ปรารถนา ปรัชญาชีวิต ค่านิยม ความสนใจ บุคลิกภาพของบุคคลเป็นลักษณะสากลของมนุษย์ที่เรียกกันว่า “เฉพาะตัว”

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอก และส่วนภายใน บุคลิกภาพภายนอก คือ ส่วนที่บุคคลแสดงออกให้เห็นชัดเจน ส่วนบุคลิกภาพภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก ต้องให้เวลาในการบ่งบอก เช่น สติปัญญาความถนัด ความใฝ่ฝัน ปรารถนา ปรัชญาชีวิต ค่านิยม ความสนใจ

2) แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

ได้มีผู้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพไว้ เช่น Eysenck (1969, p. 253) กล่าวว่า การพิจารณาบุคลิกภาพแสดงตัวและเก็บตัวได้จากการมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วม การเข้าสังคมหรือการแยกตัว การเข้าใกล้หรือการถอยหนี การกระตือรือร้นหรือเฉื่อยชา ความมั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Hall and Lindzey (1975, p. 89-91) ให้ความเห็นว่า บุคลิกภาพแบ่งได้เป็น 2 มิติ (Dimensions) คือ มิติที่มักแยกตัวเอง เมื่อเกิดความกดดันทางอารมณ์ หรือที่เรียกว่า การ

เก็บตัว (Introversion) และมีติที่ชอบเข้าสังคม และชอบมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่เรียกว่า การแสดงออก Extroversion) นอกจากนี้ Jung (1971, p. 68) ก็ได้พยายามแยกแยะรายละเอียดของ บุคลิกภาพแสดงตัว และเก็บตัว เพื่อจะได้มองเห็นภาพความชัดเจน ดังแสดงใน ตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.4

บุคลิกภาพเก็บตัวและบุคลิกภาพแสดงตัวตามทฤษฎีของ Jung

บุคลิกภาพเก็บตัว (Introversion) บุคลิกที่มีลักษณะเด่นดังนี้	บุคลิกภาพแสดงตัว (Extroversion) บุคลิกที่มีลักษณะเด่นดังนี้
1. การตัดสินใจมักขึ้นอยู่กับตนเองเป็นใหญ่	1. มีความเชื่ออยู่บนรากฐานของความจริงข้อมูลที่ได้นั้นต้องยุติธรรม
2. มีมาตรฐานและกฎเกณฑ์แน่นอน ควบคุมอุปนิสัยของตน	2. มีอุปนิสัยที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความเหมาะสม
3. ไม่มีการยืดหยุ่นอะลุ่มอล่วย	3. พร้อมที่จะเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ
4. พะวงถึงตนเองมากเป็นพิเศษ	4. ไม่เป็นผู้พะวงถึงตัวเองมากนัก
5. การปรับตัวมักจะเป็นในรูปการหลบหนี	5. การปรับตัวมักจะเป็นในรูปการชดเชย
6. ถ้าจะเกิดวิปริตทางใจก็มักจะเป็นประเภท Anxiety	6. ถ้าจะเกิดวิปริตทางใจก็มักจะเป็นประเภท Hysteria

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว เป็นบุคลิกภาพที่ชอบเข้าสังคม เปิดเผย สามารถปรับตัวให้เข้าได้กับทุกสถานการณ์ ส่วนบุคลิกภาพแบบเก็บตัว เป็นบุคลิกภาพที่ไม่ชอบสมาคมกับบุคคลอื่น ขาดความยืดหยุ่นและตัดสินใจโดยใช้ตนเองเป็นหลัก

3) ทฤษฎีบุคลิกภาพ

ทฤษฎีบุคลิกภาพ คือ ความพยายามที่จะอธิบายและสรุปลักษณะโครงสร้าง และการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นระบบ มีระเบียบรัดกุมเข้าใจได้ ในแต่ละทฤษฎีจะมีหลักการที่แตกต่างกันในรายละเอียดที่เน้นหนักลึกลงไปในด้านต่าง ๆ นักทฤษฎีแต่ละคน มีหลักการเหตุผลและความเชื่อมั่นเป็นของตนเอง ทฤษฎีของผู้ใดจะแพร่หลายไปมากน้อยเพียงใด นั้น ขึ้นอยู่กับความชัดเจนและความยากง่ายในการอธิบาย ตลอดจนการตีพิมพ์เผยแพร่ให้ไปสู่แหล่ง

ต่าง ๆ ได้กว้างขวางมากขึ้นเพียงใด

ทฤษฎีบุคลิกภาพที่ใช้ประโยชน์ได้ดีจึงต้องสามารถอธิบายลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลได้อย่างกว้างขวางและมีบูรณาการพอที่จะอำนวยความสะดวกให้พิจารณามนุษย์ได้ ในปัจจุบันมีทฤษฎีบุคลิกภาพหลายทฤษฎี ซึ่งอาจเป็นเพราะบุคลิกภาพเป็นเรื่องที่กว้างขวางซับซ้อน จนกระทั่งทฤษฎีหนึ่งไม่สามารถอธิบายลักษณะบุคลิกภาพได้ครอบคลุมชัดเจน ทุกทฤษฎียังมีจุดอ่อนซึ่งโต้แย้งได้

บุคลิกภาพแบบกล้าแสดงออก มีลักษณะเป็นคนที่แสวงหาและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ชอบการสังสรรค์และเข้าสังคม มีการยอมรับและปรับตนเองให้เข้ากับสังคมได้เป็นคนที่พูดคุยสนุกสนานเป็นกันเอง คบคนง่าย บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบนี้ ชอบที่จะแสวงหาประสบการณ์ชีวิต โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมจริง ๆ มากกว่าการอ่านจากหนังสือ หรือนั่งคิดเอาเอง

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบเก็บตัว และแบบแสดงตัว สรุปได้ว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวเป็นบุคลิกภาพที่ชอบเข้าสังคม เปิดเผย สามารถปรับตัวให้เข้าได้กับทุกสถานการณ์ ส่วนบุคลิกภาพแบบเก็บตัว เป็นบุคคลที่ไม่ชอบสมาคมกับคนอื่น ขาดความยืดหยุ่นและตัดสินใจอะไรโดยใช้ตนเองเป็นหลัก ซึ่งบุคลิกภาพทั้งสองแบบ ดังที่กล่าวมาแล้วน่าจะมีผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัด ของนักเรียน

4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530, น. 41-44) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ประกอบด้วยพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล กล่าวคือ

1) พันธุกรรม สิ่งที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรมส่วนมากเป็นลักษณะทางกาย เช่น ความสูงต่ำ ลักษณะเส้นผม สีผิว ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิด และข้อบกพร่องทางร่างกายบางชนิด เช่น ตาบอดสี ศีรษะล้าน นิ้วเกิน มือติดกัน ฯลฯ ซึ่งลักษณะทางกายเหล่านี้เป็นอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

2) สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของมนุษย์ ทั้งพัฒนาการทางกายทางจิต และบุคลิกภาพ คือบุคคลอื่น ๆ รอบตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคน และวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์คนอื่น ๆ นี้ จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ พฤติกรรมทางสังคมมนุษย์

3) ช่วงเวลาในชีวิตของบุคคลแสดงถึงระดับพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจอันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และระยะสำคัญของพัฒนา การของมนุษย์ส่วนมากจะอยู่ในช่วงชีวิตเด็กเป็นส่วนมาก

สรุปได้ว่า อิทธิพลของพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล เป็นปัจจัย สำคัญที่ส่งผลในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้มีลักษณะที่แตกต่างกันไป

5) การวัดบุคลิกภาพ

จากการศึกษาวิธีการวัดบุคลิกภาพที่ผ่านมาได้เคยมีนักวิจัยสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้วัดบุคลิกภาพไว้ ดังนี้

พฤติพล นุ่มพรวัว (2547, น. 78) ได้สร้างเครื่องมือวัดบุคลิกภาพเป็น แบบสอบถามบุคลิกภาพ จำนวน 12 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามแบบ ลิเคิร์ต (Likert Scale) ตั้งแต่จริงที่สุดถึง จริงน้อยที่สุด

เอริสา มโนธรรม (2550, น. 138) ได้สร้างเครื่องมือวัดบุคลิกภาพเป็น แบบสอบถามบุคลิกภาพ จำนวน 16 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่จริง ที่สุดถึง จริงน้อยที่สุด

พิไลวรรณ แดงขาว (2545, น. 90) และ บุญส่ง สร้อยสิงห์ (2546, น. 101-108) ได้สร้างเครื่องมือวัดบุคลิกภาพเป็นแบบสอบถามบุคลิกภาพ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึง จริงน้อยที่สุด

พัชรี ศิลารัตน์ (2556, น. 67) ได้สร้างเครื่องมือวัดบุคลิกภาพเป็น แบบสอบถามบุคลิกภาพ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริงมาก จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการวัดบุคลิกภาพของ เอริสา มโนธรรม และ พัทรี ศิลารัตน์ นำมาปรับใช้ในการวัดบุคลิกภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มเป้าหมายการวิจัย โดยดำเนินการปรับข้อความบางส่วน ปรับเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับ เนื้อหาและบริบทในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือวัดบุคลิกภาพที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมในการวิจัย ครั้งนี้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริงมาก ก่อนข้างจริง ไม่จริง และไม่จริงที่สุด ใช้วัดลักษณะการปฏิบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ

6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

ได้มีนักวิชาการได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพไว้ดังนี้ เช่น

Kline (1966, pp. 18–195) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ เก็บตัว – แสดงตัว ลักษณะทางอารมณ์ และอาการทางประสาทกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ กลุ่มตัวอย่าง จากเด็กโรงเรียนมัธยมในเมือง 138 คน และเด็กในโรงเรียนชุมชน 40 คน พบว่า บุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา และบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดง

ตัว มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Broadbent (1969, pp. 214–218) ได้ศึกษาการเก็บตัว – แสดงตัว ของ นักศึกษาปริญญาโท ในมหาวิทยาลัยแคมบริดจ์ ซึ่งเป็นกลุ่มเรียนดีและเรียนไม่ดี ผลปรากฏว่า นักศึกษาที่เรียนดีเก็บตัวมากกว่ากลุ่มที่เรียนไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาครั้งนี้ยังแสดงด้วยว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีสติปัญญาไม่แตกต่างกัน ดังนั้น การเก็บตัว – แสดงตัว ไม่ขึ้นอยู่กับสติปัญญา ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน

อุไร สิงโต (2521, น. 70) ได้ทำการศึกษานุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัวกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 15 – 17 ปี ซึ่งกำลังเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนรัฐบาล 2 แห่ง จำนวน 160 คน พบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บ ตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชายที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกับนักเรียน หญิงที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว แต่นักเรียนชายที่บุคลิกภาพแสดงตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่าง กับนักเรียนหญิงที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว ดังที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เด็กที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว ส่งผลให้เด็กมี ลักษณะที่แตกต่างกันทั้งด้านการเรียน การแสดงออก และด้านอารมณ์ ดังนั้นในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าตัวแปรด้านบุคลิกภาพ น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

2.6.1.2 ความมีวินัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความมี วินัยซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีสาระสำคัญ ดังนี้

1) ความหมายของความมีวินัย

ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายความมีวินัย ไว้ดังนี้ เช่น

บุญมี แทนแก้ว (2541, น. 62) ได้ให้ความหมายว่า ความมีวินัย หมายถึง การนำไปในทางที่ดี นำไปในทางเจริญก้าวหน้า ผู้มีวินัยหรือมีระเบียบ มีแบบ มีแผน และมีความ งดงามด้วยจริยธรรม ศีลธรรมที่ได้ศึกษาดีแล้ว ย่อมเป็นความดีเป็นมงคล

พระสมชาย ฐานวุฒโฒ (2541, น. 72) ได้ให้ความหมายว่า ความมีวินัย หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ สำหรับควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา ของคนในสังคม ให้เรียบร้อยงดงาม เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน จะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ไม่กระทบกระเทือนซึ่งกันและกัน วินัยช่วยให้คนในสังคมห่างไกลจากความชั่วทั้งหลาย

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542, น. 1077) ได้ให้ความหมายว่า
วินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผน และข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ

วสัน ปุณผล (2542, น. 10) ได้ให้ความหมายว่า ความมีวินัย หมายถึง
ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง
ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคม เกิดจากความรู้สึกรับรู้คุณค่าในการปฏิบัติ มิได้เกิด
จากข้อบังคับจากภายนอกเท่านั้น แม้จะมีอุปสรรคก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น

2) แนวคิดเกี่ยวกับความมีวินัย

ได้มีผู้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความมีวินัยไว้ เช่น

บุญมี แทนแก้ว (2541, น. 62) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความมีวินัยว่า
สังคมใหญ่เมื่อมีสมาชิกจำนวนมากอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นคณะอยู่เป็นกลุ่มเป็นพวกสมาชิกย่อมมา
จากชาติตระกูลต่างกัน มีนิสัยใจคอต่างกัน ถ้าขาดระเบียบวินัยต่างคนต่างทำตามที่ตนพอใจ
ทำตามที่ต้องการ ความขัดแย้งย่อมเกิดขึ้น ในที่สุดความโกลาหล วุ่นวาย ย่อมตามมา มีการ
ทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นปกติ ความสงบสุขจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ดังนั้น จึงต้องอาศัย วินัยเป็นบรรทัด
ฐานในการปฏิบัติร่วมกัน

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2542, น. 26-28) ได้กล่าวถึง การฝึกวินัยเป็นสิ่งสำคัญ
กล่าวคือการอบรมระเบียบวินัย เป็นสิ่งสำคัญในชีวิตของเด็ก พ่อแม่จำเป็นจะต้องสอนให้เด็กรู้ว่า
อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ และขอบเขตของพฤติกรรมนั้นมีอยู่แค่ไหน ลูกจำเป็นจะต้องรู้จัก
กฎเกณฑ์ระเบียบวินัย และพ่อแม่ก็จำเป็นจะต้องบอกให้ลูกรู้ว่าพ่อแม่ยึดถือคุณค่าและหลักการ
อะไรบ้างการฝึกวินัย คือ การสอนเด็กให้รู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เมื่อเด็กยังเล็ก ผู้ใหญ่
โดยเฉพาะพ่อแม่จะต้องเป็นผู้ช่วยเด็กควบคุมพฤติกรรมของเขา และด้วยการอบรมอย่างเสมอต้น
เสมอปลายตั้งแต่เล็ก เมื่อโตขึ้นเด็กจะควบคุมตนเองได้ในที่สุด และนั่นคือ เป้าหมายสูงสุดของการ
ฝึกวินัย คือ การที่บุคคลจะดำรงตนอยู่ในความถูกต้อง จะรู้ด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่
ควรทำ มีความสามารถที่จะบังคับตนเอง และควบคุมตนเองได้ดี โดยไม่ต้องมีผู้อื่นหรือกฎเกณฑ์
อื่น ๆ มาคอยควบคุมเด็กควรมีวินัยเรื่องใดบ้าง เด็กควรมีวินัยในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) วินัยในความประพฤติทั่วไป เช่น

- 1.1) เก็บข้าวของเป็นที่เป็นทาง
- 1.2) ตรงต่อเวลา
- 1.3) ปฏิบัติตามกฎระเบียบและคำสั่ง
- 1.4) รู้จักกาลเทศะ รู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร

- 1.5) ประพฤติตนเหมาะสมกับวัย
- 2) วินัยในกิจวัตรประจำวัน เช่น
 - 2.1) มีระเบียบวินัยในตนเอง เช่น รักษาร่างกายได้สะอาดสะอาด แต่งตัวเรียบร้อย เก็บข้าวของของตนให้เป็นที่เป็นที่ ทำกิจวัตรของตนตามกำหนดเวลา
 - 2.2) ดูแลช่วยเหลือตนเองได้ตามวัย
- 3) วินัยในการเรียน เช่น รับผิดชอบในการเรียนหรือกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเหมาะสม ทำการบ้าน หรือทบทวนบทเรียนเองโดยไม่ต้องสั่ง
- 4) วินัยในการทำงาน เช่น
 - 4.1) มีความรับผิดชอบ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำสิ่งใดก็ทำงานสำเร็จ และทำอย่างเต็มความสามารถ
 - 4.2) รักษาคำพูดคำสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น
- 5) วินัยในการควบคุมตนเอง เช่น
 - 5.1) ควบคุมอารมณ์ได้ดีตามสมควร ไม่โมโหจนเสียใจเมื่อถูกขัดใจ ไม่โกรธจนควบคุมตนเองไม่ได้
 - 5.2) อดทนต่อความลำบากได้ตามวัยทั้งหมดนี้เป็นวินัยพื้นฐานที่เด็กควรได้รับการปลูกฝังจากพ่อแม่ การฝึกวินัยต้องเริ่มตั้งแต่เด็กยังเล็กหากไปฝึกเมื่อโตแล้ว เช่น เมื่อเข้าวัยรุ่นหรือเมื่อเป็นผู้ใหญ่แล้วก็จะกระทำการฝึกได้ยาก และผลที่ได้ก็จะไม่ดีเท่าไร เข้าทำนอง “ไม่อ่อนดัดง่าย ไม่แก่ดัดยาก” ทั้งนี้เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่นิสัยและบุคลิกภาพกำลังอยู่ในระยะเริ่มต้นก่อตัว ความคิด อารมณ์ และการกระทำในรูปแบบต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจน หรือฝังแน่นเข้าไปในตัวเด็ก คุณยังสามารถดึงเอาสิ่งที่ไม่ดีออกไปจากตัวเขา และบรรจูลึกลับ ๆ เข้าไว้แทน หากพ้นอายุ 18 ปีไปแล้ว บุคลิกภาพก็จะอยู่ตัว เป็นรูปแบบที่ชัดเจน และฝังลึกจนยากที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับความมีวินัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า ความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบแบบแผนข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ เพื่อให้มีการปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และก่อให้เกิดประโยชน์ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของคนในสังคม เพื่อให้คนในชุมชน และสังคม เป็นคนที่มีคุณภาพ

3) การวัดความมีวินัย

จากการศึกษาวิธีการวัดความมีวินัยที่ผ่านมาได้เคยมีนักวิจัยสร้างเครื่องมือเพื่อใช้วัดความมีวินัยไว้ เช่น

เอริสา มโนธรรม (2550, น. 139) ได้สร้างเครื่องมือวัดความมีวินัยเป็น

แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด ถึงจริงน้อยที่สุด

ศุภวิชญ์ จันทิพย์วังษ์ (2548, น. 130) ได้สร้างเครื่องมือวัดเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองเป็นแบบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุดถึงน้อยที่สุด

พัชรี ศิลารัตน์ (2556, น. 67) ได้สร้างเครื่องมือวัดความมีวินัยเป็นแบบสอบถามความมีวินัยจำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ได้แก่จริงที่สุดถึง จริงมาก จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการวัดความมีวินัยของ เอรिसา มโนธรรม และ พัทรี ศิลารัตน์ นำมาปรับใช้ในการวัดความมีวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มเป้าหมายการวิจัย โดยดำเนินการปรับข้อคำถามบางส่วน ปรับเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและบริบทในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือวัดความมีวินัยที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริงมาก ค่อนข้างจริง ไม่จริง และไม่จริงที่สุด ใช้วัดลักษณะการปฏิบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ

4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย

ได้มีนักวิชาการได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความมีวินัยไว้ดังนี้ เช่น

ฉลองชัย อินทจิณี (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย โดยกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุ 6 ปัจจัย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย จำนวน 393 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มตามระดับชั้น อย่างเป็นสัดส่วน Proportional Stratified Random Sampling เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) และใช้รูปแบบการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL for Windows) ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนา จริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนา จริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 20 คน ใช้การประชุมกลุ่มย่อย

(Focus Groups) แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบอีกครั้งให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปทดลองใช้ ระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองคาย กับกลุ่มทดลองคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียน เวียงคำวิทยาคาร ตำบลเวียงคุก อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 32 คน เปรียบเทียบผลการทดลองก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมหลาย ตัวแปรตาม (Multivariate Analysis of Variance : MANOVA) พบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมการมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย คือ ปัจจัยด้านการเลียนแบบเพื่อนในการมีวินัย (0.14) ปัจจัยด้านเจตคติการมีวินัย (0.13) ปัจจัยด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการมีวินัย (0.11) ปัจจัยด้านความรู้เรื่องการมีวินัย (0.10) และปัจจัยด้านการเลียนแบบสื่อในการมีวินัย (-0.08) 2) รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมการมีวินัยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้จัดทำกิจกรรมในการพัฒนา 9 กิจกรรม คือ 1) ค้นหาบุคคลต้นแบบ 2) การแสดงบทบาทสมมติ 3) การสร้างความคุ้นเคย 4) การรู้จักตนเอง 5) ช่วยฟังหน่อย 6) รู้เรื่องวินัย 7) การวางแผนการใช้เวลา 8) วิเคราะห์และเลือกบุคคลต้นแบบ และ 9) กิจกรรม 5 ส และ 3) หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความรู้เรื่องวินัย มีเจตคติต่อการมีวินัย มีการเลียนแบบผู้ปกครองในการมีวินัย มีการเลียนแบบสื่อในการมีวินัย และมีการเลียนแบบเพื่อนในการมีวินัย เพิ่มขึ้นจากก่อนการใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมการมีวินัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Wiggins (1971, p. 289) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองพบว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงจะมีความรับผิดชอบมาก มีความวิตกกังวลน้อย มีความอดทน มีเหตุผล มีความยืดหยุ่นในความคิด และพฤติกรรมทางสังคม และมีสุขภาพดีกว่าผู้ที่ขาดวินัยในตนเองด้วย

Naumann (1983, p. 354 – A) ได้วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระเบียบวินัยในโรงเรียนมัธยมที่มีต่อบรรยากาศในโรงเรียน ซึ่งผลวิจัย สรุปว่า

1) วิธีการใช้ระเบียบวินัยไม่ใช่เป็นหัวข้อกำหนดบรรยากาศของโรงเรียน

2) บุคลิกภาพและความแตกต่างในวิธีการของผู้รักษาวินัยเป็นตัวกำหนดแบบอย่างที่ดีของโรงเรียน

กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการประหยัดและออมของนักศึกษาปี 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนคร พบว่า การมีระเบียบวินัย สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 1.1

ชุตินาถ รัตนจรณะ (2527, น. 59) ได้ศึกษาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของ

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในวิทยาลัยครุภาคกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นที่ 1-4 ในวิทยาลัยครุภาคกลาง 5 วิทยาลัย จำนวน 780 คน ผลปรากฏว่านักศึกษาจากวิทยาลัยครุภาคกลางโดยส่วนรวมมีค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าระดับปานกลางเล็กน้อย ยกเว้นค่านิยมด้านการประหยัดและการออมอยู่ในระดับปานกลางและต่ำกว่าค่านิยมอื่น ๆ ทุกด้าน นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ค่านิยมในการประหยัดและการออมไม่แตกต่างจาก นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ.05

พรสิริ มั่นคง (2549, น. 66-67) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทคโนโลยีกรุงเทพ เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร จากการศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยในการเรียน ความเชื่ออำนาจในตนสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับอาจารย์สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความมีวินัยเป็นสิ่งสำคัญ และมีความจำเป็น ดังนั้นควรมีการปลูกฝังให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติและควบคุมตนเองตามข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน และรวมไปถึงในด้านของการประหยัด การใช้จ่ายให้อยู่ในความพอดี เพื่อความสุขในชีวิตของตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้น ความมีวินัยจึงเป็นสิ่งที่ส่งผลกำกับพฤติกรรมในการแสดงออกในทางที่ถูกต้องเหมาะสม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงคาดว่าความมีวินัยเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

2.6.1.3 สภาพครอบครัว

1) ความหมายของสภาพครอบครัว

สภาพครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ในครอบครัว ได้แก่ บิดามารดา หรือผู้ปกครองอยู่ร่วมกัน บิดามารดาหรือผู้ปกครองหย่าร้างกัน หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองถึงแก่กรรมและความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับนักเรียน

วาสนา พิทักษ์สาตี (2527, น. 6) ได้จำแนกสภาพแวดล้อมทางบ้านออกเป็น 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ

1) องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดาหรือผู้ปกครองกับเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาเอง ความสัมพันธ์ระหว่างญาติ ผู้ใหญ่กับเด็ก ระหว่างพี่น้องกับเด็ก และสภาพทั่วไปของครอบครัว

2) องค์ประกอบด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ได้แก่ รายรับรายจ่ายของครอบครัว สถานภาพครอบครัว การเงินของนักเรียนที่จะใช้จ่ายเรื่องการศึกษา และส่วนตัว และความจำเป็นที่ต้องขอความช่วยเหลือทางการเงินจากผู้อื่น

3) องค์ประกอบด้านที่อยู่อาศัย ได้แก่ สภาพของบ้าน ที่ตั้งของบ้าน สิ่งแวดล้อมในบริเวณบ้าน ตลอดจนอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเป็นอยู่ของสังคมละแวกนั้นเมื่อพิจารณาถึงสิ่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าด้านความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ด้านเศรษฐกิจและสังคม และด้านสภาพที่ตั้งของบ้าน จะอำนวยความสะดวกช่วยเสริมการเรียนและในด้านส่วนตัวให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2529, น. 31-34) ได้กล่าวถึงปัญหาครอบครัว แยกแยะว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กไว้ ดังนี้

1) ครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกัน การหย่าร้างกันของพ่อแม่ นับว่าเป็นผลร้ายต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจของเด็กมาก เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าเหว่ ulla ไม่มี ความมั่นใจในตัวเอง ไม่อยากอยู่บ้านชอบไปเล่นกับเพื่อนมากกว่า บางคนก็อาจเก็บตัว ซึมเศร้า บางรายอาจจะกลายเป็นเด็กก้าวร้าวชอบบูรกรานผู้อื่นก็มี นอกจากนี้ เด็กจะเป็นคนที่ไม่มั่นคง ไม่รักใคร่จริง และไม่คิดว่าใครจะรักเขาจริง ทั้งนี้เพราะไม่เคยเห็นใครเป็นแบบอย่างที่ดีมาตั้งแต่เล็กนั่นเอง

2) ครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกัน จะทำให้เด็กมีความวิตกกังวลสูง เด็กจะไม่เข้าใจว่าพ่อแม่ทะเลาะกันก็อาจจะดีกันได้ อาจจะพูดคุยกันเหมือนปกติ ในความเข้าใจของเด็ก โดยเฉพาะเด็กเล็กนั้น มักจะคิดว่านี่คือภาวะที่ลุดจะทนทานได้ บ่อยครั้งที่เด็กเล็กมักคิดว่าตนเองเป็นสาเหตุของการทะเลาะวิวาทของผู้ใหญ่ เพราะเด็ก ๆ ไม่อาจจะทำตัวเป็นคนกลาง ในการทะเลาะเบาะแว้งของพ่อแม่ เพราะในใจของเด็กจะเข้าข้างฝ่ายหนึ่ง ผลของความรู้สึกอันนี้อาจจะเป็นอันตรายต่อการพัฒนานิสัยเป็นคนที่ชอบหาเรื่องผู้อื่น ชอบหาทางเล่นงานคู่สมรส ยกตนข่มท่าน ทำทุกวิถีทางเพื่อเอาชนะคู่ต่อสู้ ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่มีความซื่อสัตย์ และมีแนวโน้มที่จะเป็นโรคประสาทได้

3) ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียว มีผลที่ทำให้เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา โดยไม่ได้รับความอบอุ่นเท่าที่ควร ความเศร้าโศกเสียใจของสามีภรรยา ความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจล้วนแล้วแต่มีผลต่อการที่จะต้องปรับตัวของคู่สมรส และส่งผลกระทบต่อมาถึงเด็กได้ทั้งสิ้น ปัญหาครอบครัวแตกแยกหรือการหย่าร้างกันถือว่าเป็นปัญหาที่ทำให้ร้ายจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวเช่นนี้ เพราะเด็กไม่มีส่วนรู้เห็นหรือเป็นต้นเหตุของปัญหาทะเลาะวิวาทแต่อย่างใด แต่กลับเป็นผู้ที่รับกรรมจากเหตุนี้มากที่สุด เด็กจะต้องมีความว่าเหว่ มีปมด้อย และรู้สึกว่าตัวไร้ค่า เมื่อโตขึ้นย่างเข้าสู่วัยรุ่นเด็กเริ่มรู้สึกอาย เด็กจะไม่อยากตอบคำถามใคร ๆ เมื่อถูกถามถึง

พ่อแม่ว่าอยู่ที่ไหน ทำงานอะไร อาจจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเริ่มโกหก สร้างคำกล่าวเท็จ โดยใช้การเพื่อฝันเป็นสิ่งที่ช่วยกลบเกลื่อนอารมณ์ที่ขาดความรัก ความอบอุ่นที่แท้จริงของครอบครัว นอกจากนี้ยังมีผลกระทบกระเทือนถึงการเล่าเรียนตลอดถึงบุคลิกภาพของเด็กด้วย บางคนอาจจะกลายเป็นคนเงิบขริม ไม่ชอบสมาคมกับใคร บางคนอาจกลายเป็นคนชอบแสดงตัวอะอะก้าวร้าว มากเกินควร ทั้งนี้ก็เพื่อจะชดเชยความกดดันที่ตนได้รับจากที่บ้าน นอกจากนี้ยังอาจกลายเป็นเด็ก ที่เป็นปัญหาของสังคม ในเมืองใหญ่ ๆ เด็กจะไปอยู่ตามโรงภาพยนตร์ ชอบเล่นการพนันชองสุ่มกัน ทำสิ่งที่ผิด อาจจะเป็นแก๊งปล้นจี้ ซึ่งเด็กเหล่านี้ เมื่อมีการสอบประวัติแล้วมักจะพบว่ามาจาก ครอบครัวแตกแยกเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่รักใคร่ปรองดองกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ย่อมนับว่าโชคดีของเด็กผู้นั้น เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีอารมณ์มั่นคง มีสุขภาพจิตและสุขภาพกายดี เป็นผู้ที่กล้าเผชิญปัญหาต่าง ๆ ยอมรับสภาพที่แท้จริงของตนเอง เป็น ผู้ที่มีอารมณ์แจ่มใส มองโลกในแง่ดี ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กคนใดโชคร้าย ตกอยู่ในครอบครัวที่มี ลักษณะแตกแยก หรือพ่อแม่ไม่ลงรอยกันอยู่เสมอ ก็จะตกอยู่ในสภาพที่น่าสงสาร และน่าเห็นใจ เป็นอย่างยิ่ง

ยูวดี เทียรประสิทธิ์ (2536, น. 20-22) สภาพครอบครัวแตกแยก ไม่ว่าจะ ครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดา เพียงคนเดียวหรือไม่มีทั้งมารดาและบิดา ก็ก่อให้เกิดความเจ็บปวดและปัญหาตามมา คือเด็กจะมีความเจ็บปวดทางอารมณ์ยาวนาน เด็กจะมีอารมณ์อ่อนไหว มากกว่าคนอื่น เมื่อต้องเผชิญกับความกดดันที่เท่ากัน

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สภาพความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกใน ครอบครัว ทั้งในด้านของการทำกิจกรรมร่วมกัน การให้ความรัก ความเอาใจใส่ห่วงใยซึ่งกันและกัน การไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสามัคคีกัน และการช่วยเหลือกัน จึงเป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยคาดว่า น่าจะเป็นส่วนหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

2) การวัดสภาพครอบครัว

ณัฐินี เกียรติพิริยะ และคณะ (2547, น. 150) ได้สร้างเครื่องมือการวัดสภาพ ครอบครัว มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งจำนวน 15 ข้อประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่าง บิดามารดากับนักศึกษาและความสามารถในการตอบสนองความคาดหวังของบิดามารดา

พัชรี ศิลารัตน์ (2556, น. 67) ได้สร้างเครื่องมือวัดสภาพครอบครัวเป็น แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับ นักศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการวัดปัจจัยด้านสภาพครอบครัวของ

พัชรี ศิลารัตน์ นำมาปรับใช้ในการวัดปัจจัยด้านสภาพครอบครัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มเป้าหมายการวิจัย โดยดำเนินการปรับข้อคำถามบางส่วน ปรับเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับ เนื้อหาและบริบทในการวิจัยครั้งนี้

3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัว

Kenner and others (1975, p. 167) ทำการศึกษาผู้ป่วยในโรงพยาบาลจิตเวช ว่า มีเด็กประมาณร้อยละ 30 ที่เข้ารับกษาตัวในโรงพยาบาล โรคจิตมาจากครอบครัวที่ขาดพ่อแม่ หรือ ขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เด็กส่วนใหญ่มาจากครอบครัวแตกแยกต้องพลัดพรากจากครอบครัวอย่างกะทันหัน เช่น การตาย การเจ็บป่วย ถูกแยกจากบิดามารดา ปัญหาการหย่าร้างทำให้เด็กรู้สึกอ้างว้าง ว้าเหว่ ขาดสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว

เปรมสุริย์ เชื่อมทอง (2526) ศึกษาประวัติเด็กที่ทำความผิดและเป็นอาชญากร พบว่า ส่วนมากมาจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ พ่อแม่แยกทางกัน หรือพ่อแม่ตาย หรือทะเลาะเบาะแว้งไม่ลงรอยกัน ทำให้เด็กไม่ได้รับความรักความอบอุ่นเพียงพอก่อให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวได้ยาก จึงมีโอกาสกระทำความผิดได้หรือบุคลิกภาพแปรปรวนไปจนกระทั่งเป็นโรคประสาทได้

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เด็กที่มา จากครอบครัวที่แตกแยก ครอบครัวที่ขาดพ่อแม่หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ส่งผลให้เด็กปรับตัวเข้ากับ สภาพแวดล้อมได้ยาก มีอารมณ์เศร้า รู้สึกอ้างว้าง มีปมด้อยในตนเอง ทำให้เกิดปัญหาทาง สุขภาพจิต ดังนั้น สภาพครอบครัวจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัคของ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

2.6.1.4 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

1) แนวคิดเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

เคย์ (2520, p. 19) ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมครอบครัว โดยเห็นว่า ฐานะทางเศรษฐกิจจะเป็นตัวเพิ่ม หรือลดความเร็วของพัฒนาการ ทางบุคลิกภาพ ทางจริยธรรมของบุคคลได้ และนักสังคมวิทยา พบว่า บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ ตกต่ำ และปานกลางมีค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์แตกต่างกัน เช่น การเก็บของตกได้แล้วคืนให้ เจ้าของนั้นเป็นความดีควรสรรเสริญในสังคมของบุคคลฐานะปานกลาง และสูง แต่เป็นสิ่งโง่เขลา และไม่ควรถ่ายอย่างยิงในสังคมของคนระดับต่ำ

โสภา ชูพิชัยกุล (2529, น. 108) กล่าวว่า สาเหตุที่ฐานะทางเศรษฐกิจมีส่วน

ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตนี้ อาจเป็นเพราะฐานะทางเศรษฐกิจที่ย่ำแย่หมายถึงการมีความรู้สึกมั่นคงในตัวเอง จึงทำให้ความกดดันน้อย บุคคลไม่ต้องทนทุกข์อยู่กับภาวะตึงเครียด หรือมีข้อขัดแย้งในใจมากมายนัก

ประคินันท์ อุปรมย์ (2532, น. 263) กล่าวว่า ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีภาระหน้าที่โดยตรงต่อการหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวจำเป็นต้องให้เวลากับครอบครัว ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างเพียงพอขาดโอกาสที่จะแสวงหาความบันเทิงเพื่อผ่อนคลายความเครียด นอกจากนี้ บิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจำนวนไม่น้อยที่เลี้ยงลูกแบบตามใจทุกอย่าง และปกป้องลูกเกินไป ทำให้เด็กขาดความเข้าใจในสิ่งที่ควรและไม่ควร

ลีปพนนท์ เกตุทัต (2533, น. 168–175) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของไทยที่เน้นการก้าวไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (Newly Industrialized Country : NIC) เด็กและเยาวชนเป็นประเด็นที่ควรสนใจในสถานการณ์ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงจะมีผลเอื้ออำนวย หรือขัดต่อการเตรียมพร้อมให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างไรบ้าง การพัฒนาความเจริญก้าวหน้าเชิงวัตถุก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวัตถุหรือจิตใจ โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดของเยาวชน ซึ่งเสนอเป็นภาพลักษณ์ได้ 3 กลุ่ม คือ

1) เด็กที่มาจากครอบครัวฐานะปานกลางขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีโอกาสทางสังคมและได้เปรียบกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากมีสภาพเศรษฐกิจและครอบครัวอยู่ในฐานะที่แน่นแฟ้น อดคัด และอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ในเขตเมืองหลวงที่มีความเจริญก้าวหน้า เด็กหญิงมีโอกาสทำเด็กขาย หากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมาก ความต้องการเชิงวัตถุได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอหรืออาจมากเกินไปจนความต้องการแต่ขาดความอบอุ่นทางจิตใจ เนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเวลาเอาใจใส่ การศึกษาทางจิตวิทยาบอกว่า เด็กเหล่านี้จะมีแนวโน้มที่จะดิ้นรนให้ได้รับการเอาใจใส่เชิงลบเมื่อทำผิด แม้จะถูกดูค้ำก็ยังดีกว่าไม่ได้รับการเอาใจใส่ เด็กมองโลกในแง่ไม่ดี หวาดระแวงต่อบุคคลและเรียกร้องการตอบสนองจากสังคม

2) เด็กที่มาจากครอบครัวเศรษฐกิจใหม่ เป็นเด็กที่เคยยากจน ด้อยโอกาสในสังคมแต่พ่อแม่รวยขึ้น เนื่องจากที่ดินในเขตความเจริญทางเศรษฐกิจ เมื่อขายที่ดินก็มักจะอพยพมาใช้ชีวิตอยู่ในเขตชุมชน ใช้เงินแสวงหาความสุขทางวัตถุ มีแนวโน้มที่จะฟุ้งเฟ้อจ่ายใช้สอยอย่างไม่รู้คุณค่า ดังนั้นการปลูกฝังความรู้สึกที่ฝังามในหมู่เด็กและเยาวชนเหล่านี้ จึงต้องเน้นให้เกิดสติปัญญาและความนึกคิดที่จะใช้ชีวิตตนเองสร้างอนาคตของตนเองได้ และดำรงชีวิตอย่างรู้จักประมาณตน

3) เด็กที่มาจากครอบครัวยากจนห่างไกลความเจริญ เป็นเด็กที่ด้อยทาง

สมองและร่างกาย เป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาสที่สุดในสังคมเพราะเกิดในครอบครัวที่เป็นชานา ชาวไร่ เด็กกลุ่มนี้เป็นเด็กที่น้อยเนื้อต่ำใจได้ง่าย หากไม่ได้รับการช่วยเหลือให้ถูกทางอาจเป็นทรัพยากร ที่ขาดการมีส่วนร่วมในสังคม

จรรยา สุวรรณทัต (2542, น. 48–52) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวได้ คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัว กล่าวคือ ครอบครัวใดมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจไม่ขัดสน ย่อมนำมาซึ่งความสงบสุขของครอบครัว เกิดความกลมเกลียวสมัครสมานกัน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นั้นมีผลต่อการดำรงชีวิตของบุคคล พร้อมกับส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว ส่งผลให้เด็กมีอารมณ์ที่มั่นคง สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นในสังคมได้ง่าย และน่าจะส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรีด้วย

2) การวัดฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

พัชรี ศิลารัตน์ (2556, น. 67) ได้สร้างเครื่องมือวัดฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่ได้ นับรวมกันเป็นรายเดือน

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการวัดฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวของ พัทรี ศิลารัตน์ นำมาปรับใช้ในการวัดฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษากลุ่มเป้าหมายการวิจัย โดยดำเนินการปรับข้อคำถามบางส่วน ปรับเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและบริบทในการวิจัยครั้งนี้

3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ฮาร์ทซอร์น และเมย์ (อ้างถึงใน โกวิท อ่อนประทุม, 2556, น. 40) ได้ทำการศึกษาพบว่า เด็กที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะ โกงน้อยกว่าเด็กที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และคนที่อายุมากจะ โกงน้อยกว่าคนที่อายุน้อย ถึงแม้ว่าจะให้ค่านิยมของความซื่อสัตย์สุจริตไว้เหมือนกัน

Springer (1958, อ้างถึงใน โกวิท อ่อนประทุม, 2556, น. 40) ได้ทำการศึกษา พบว่า ความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็กมีความสัมพันธ์อย่างมากกับฐานะ ความเป็นอยู่ของครอบครัว กล่าวคือ เด็กที่มาจากบ้านที่ยากจนมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำจะเป็นคนที่ปรับตัวไม่ดี และมีอารมณ์ไม่มั่นคง มีปริมาณมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับปานกลาง

เอริสตา มโนธรรม (2550, น. 112–113) ศึกษาเรื่อง“ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ

ประหยัด ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร” ได้พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร แสดงว่านักเรียนบางคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มีการประหยัดมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนรู้จักในคุณค่าของการใช้เงิน รู้จักการประหยัดคอดออม ทางครอบครัวของนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงนั้น ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในเรื่องของการประหยัดคอดออมเงิน มาตั้งแต่รุ่นอดีตถ่ายทอดมาจนถึงรุ่นปัจจุบันให้รู้จักคุณค่าของเงิน การใช้จ่ายเงินเท่าที่จำเป็น มีการประหยัดคอดออมเงินเพื่อส่งผลต่อไปยังลูกหลานในภายภาคหน้า

จรรยา สุวรรณทัต (2535, น. 48-52) กล่าวถึงครอบครัวที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจไม่ขัดสน ย่อมนำมาซึ่งความสงบสุขของครอบครัว เกิดความกลมเกลียวสมัคศมาสนกัน ในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับ

ประดิพันธ์ อุปรมัย (2532, น. 263) ได้กล่าวว่า บิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจำนวนไม่น้อยที่เลี้ยงลูกแบบตามใจทุกอย่างและปกป้องลูกเกินไป ทำให้เด็กขาดความเข้าใจในสิ่งที่ควรและไม่ควร

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของครอบครัวที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับลักษณะบางประการได้แก่ เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีแนวโน้มมีลักษณะเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบหรือมีความมั่นคงทางอารมณ์สูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำดังนั้นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

2.6.1.5 การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด

1) แนวคิดเกี่ยวกับการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด

งามตา วนิทานนท์ (2534, น. 121) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู เป็นการกระทำในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อขัดเกลา และหล่อหลอมให้สมาชิกใหม่ของสังคมมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเป็นไปในแนวทางที่สังคมปรารถนา

Miller (อ้างถึงใน โกวิท อ่อนประทุม, 2556, น. 41) ได้ให้ความหมายของการเลียนแบบว่าหมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปแสดงพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน สามารถเข้ากันได้โดยใช้สื่อหรือเครื่องมือที่เหมาะสม การเลียนแบบจะเกิดขึ้นจากการพอใจในการเรียนรู้ผลจากการเรียนรู้ที่น่าพอใจนี้เองทำให้เกิดแรงขับในการเลียนแบบขึ้น การเลียนแบบจะเห็นได้ชัดเจนในเด็กวัยรุ่น บุคคลที่เด็กเลียนแบบอาจเป็นบุคคลที่เด็กพบปะคุ้นเคยหรือไม่รู้จักเป็นส่วนตัว

ก็ได้ บุคคลที่เด็กเลียนแบบนี้ก็คือ ตัวแบบ (Models) ที่เด็กพอใจ การเลียนแบบเป็นการลดความเครียดทางอารมณ์ ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งหรืออุปสรรคในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของเด็กก็ได้ การเลียนแบบ เป็นวิธีการขั้นพื้นฐานอันหนึ่งของการพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ และสังคม จากการเลียนแบบพ่อแม่ หรือบุคคลที่เด็กรักใคร่ เด็กจะรับเอาพฤติกรรมความนึกคิด ความรู้สึก และความเชื่อบุคคลเหล่านั้นมาเป็นของตน เด็กที่เลียนแบบพ่อแม่มักคอยสังเกตพิจารณาการกระทำต่าง ๆ แล้วทำตามบ้าง การปฏิบัติเช่นนี้เด็กต้องการทำเลียนแบบพฤติกรรมของคนที่เขา รัก และด้วยวิธีการเลียนแบบนี้เองที่จะทำให้เด็กได้รับการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ประเพณี ความคิดเห็น คุณค่า ข้อห้าม และหลักศีลธรรมต่าง ๆ จากบุคคลที่เขา รักและใกล้ชิดด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การเลียนแบบหมายถึง การกระทำ การประพฤติปฏิบัติที่ถูกถ่ายทอดทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นทั้งด้านร่างกาย วาจา กิริยาท่าทาง การแต่งกาย การใช้จ่ายเงิน เพื่อให้เป็นไปในแนวทางที่สังคมปรารถนา

อัลเบิร์ต แบนดูรา (อ้างถึงใน โกวิท อ่อนประทุม, 2556, น. 41) ได้วางแนวคิดพื้นฐานการเรียนรู้ทางสังคมโดยเชื่อว่า การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) องค์ประกอบส่วนบุคคล ประกอบด้วย ความคิด ความหวัง หรือความเชื่อ (Personal Factor หรือ P)
- 2) องค์ประกอบจากสิ่งแวดล้อม (Environment Influence หรือ E)
- 3) พฤติกรรม (Behavior หรือ B)

ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 มีความสัมพันธ์แบบ 2 ทาง คือ ต่างก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน เรียกความสัมพันธ์ลักษณะนี้ว่า ปัจจัยกำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism)
 ดังภาพที่ 2.2

พฤติกรรมการประหยัคดอคอมของกลุ่มเพื่อน ๆ (E) จะเป็นตัวแบบอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสุนทร (B) พฤติกรรมที่สุนทรแสดงออกนี้จะถูกประเมินตัวเอง และจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดนี้ก็จะมอิทธิพลต่อการมีปฏิกิริยาจากเพื่อน ๆ ร่วมห้อง (E) ต่อไป

จากที่กล่าวมาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัค หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างผู้ปกครองในเรื่องของการใช้เงินอย่างรู้คุณค่าของเงิน การรู้จักใช้เงินได้อย่างเหมาะสมกับเงินที่ตนเองได้รับ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดทั้งต่อตนเอง และครอบครัว ได้แก่ ผู้ปกครองชื่อของที่มีประโยชน์ ไม่ชื่อของตามผู้อื่นหรือตามอย่างในสื่อโฆษณา และรู้จักจัดสรรเงินส่วนหนึ่งในการดอคอม

Cox and Leager (1961, pp. 639-648) ได้อธิบายเรื่อง ความรักที่บิดามารดามีต่อบุตรไว้ว่า มีลักษณะพฤติกรรม ดังต่อไปนี้

1) การให้ความสำคัญกับบุตรเป็นอันดับแรก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู โดยการให้สิ่งที่บุตรต้องการจริง ๆ พอ ๆ กับการให้โดยที่บิดามารดาคิดว่าบุตรต้องการ และบิดามารดาหวังว่าบุตรอาจจะมีความต้องการ

2) การให้ตรงตามพัฒนาการ ได้แก่ บิดามารดาตั้งความมุ่งหมายการเรียกร้องไว้เหมาะสมกับความสามารถทางอารมณ์ สังคม ร่างกาย และทักษะของบุตรที่พึงมีได้ตามขั้นตอนของการพัฒนาการ

3) การยอมรับและยกย่องบุตร ได้แก่ การแสดงออกโดยบิดามารดา แสดงความรักแก่บุตร และยอมรับบุตรแต่ละคนตามความสามารถ และขีดจำกัดของสมอง อารมณ์ และร่างกาย

Gouldner and Goulder (1963, p. 52) พบว่า ผู้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กจะอธิบายลักษณะของเด็กหลาย ๆ ลักษณะตามที่รับเอาเอกลักษณ์ของสังคมไว้ และคาดหวังว่าจะประพฤติตัวให้เป็นไปตามลักษณะที่กำหนดให้ และจะประมาณค่าเด็กตามลักษณะที่กำหนดให้ด้วย บุคคลเหล่านี้จะสอนเด็กให้รู้จักตัดสินตนเองตามค่านิยม เช่น ความซื่อสัตย์ ความประหยัค ความขยันหมั่นเพียร ความสะอาด และความสำเร็จในการเรียน สิ่งเหล่านี้ต่อมาจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมบุคคล

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับบิดามารดา เป็นความสัมพันธ์ภาพที่มีต่อกันและแสดงออกในรูปแบบความรัก ความเข้าใจ ทั้งด้วยวาจาและพฤติกรรม มีอิทธิพลต่อความสามารถของนักเรียน จึงเป็นตัวสร้างผลสัมฤทธิ์ให้กับบุตร

2) การวัดการเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด

ณัฐณี เกียรติพิริยะ และคณะ (2547, น. 150) ได้สร้างเครื่องมือการวัดปัจจัยด้านครอบครัว มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งจำนวน 15 ข้อประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับนักศึกษาและความสามารถในการตอบสนองความคาดหวังของบิดามารดา

พศุทธิพล นุ่มพร้าว (2555, น. 35) สร้างเครื่องมือวัดปัจจัยด้านครอบครัวเป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพนักเรียนกับบิดามารดา จำนวน 29 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ตั้งแต่จริงที่สุดถึง จริงน้อยที่สุด

เอริสา มโนธรรม (2550, น. 141) ได้สร้างเครื่องมือวัดการเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัดจำนวน 11 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert scale type) ตั้งแต่จริงที่สุดถึง จริงน้อยที่สุด

พัชรี ศิลารัตน์ (2556, น. 67) ได้สร้างเครื่องมือวัดการเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุดถึงจริงมาก จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงที่สุด

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัดของ เอริสา มโนธรรม และพัชรี ศิลารัตน์ นำมาปรับใช้ในการวัดการเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษากลุ่มเป้าหมายการวิจัย โดยดำเนินการปรับข้อคำถามบางส่วน ปรับเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและบริบทในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือวัดการเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัดที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริงมาก ค่อนข้างจริง ไม่จริง และไม่จริงที่สุด ใช้วัดลักษณะการปฏิบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ

3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด

ได้มีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของลูกที่เกิดเขียนแบบผู้ปกครองไว้ดังนี้ เช่น

Symond (1973, pp. 283–285) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงการยอมรับบุตร เปรียบเทียบกับการปฏิเสธบุตร พบว่า บุตรที่พ่อแม่ยอมรับจะเป็นผู้ที่เพื่อนฝูงยอมรับเป็นอย่างดี ชอบเข้าสังคม มองโลกในแง่ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีมโนคติเกี่ยวกับตนเองสูง คือ รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความอบอุ่นและปลอดภัย

Stinnett, Walters and Evelyn (1984, p. 302, Skelly and White, 1977)

ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบอนุรักษ์ และวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบสมัยใหม่ โดยศึกษากับครอบครัวทั้งสิ้น 1,250 ครอบครัว ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ครอบครัวที่มีวิธีอบรมเลี้ยงดูแบบอนุรักษ์จะทำให้เด็กมีค่านิยมด้านศาสนา ด้านการประหยัด ด้านการทำงานหนัก และด้านความมั่นคงทางการเงิน ส่วนวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบสมัยใหม่จะทำให้เด็กมีค่านิยมด้านศาสนา ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และด้านการประสบความสำเร็จ

Miller (1981) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมของเด็กในระดับชนบท และระดับเมือง ในปี ค.ศ.1981 พบว่า พื้นฐานของครอบครัวมีความสัมพันธ์ส่งผลทางตรงกับค่านิยมของเด็กทั้งในเมืองและชนบท ซึ่งคล้ายคลึงกับที่ Klass (1984, pp. 405-A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยม ผลกระทบจากห้องเรียนและสังคม วัฒนธรรม ด้วยวิธีการศึกษาแบบเฝ้าดูตลอดเวลา โดยทำการสังเกตเด็กในกลุ่มทุกวัน ผลการศึกษาพบว่า ค่านิยมของนักเรียนส่วนหนึ่งได้รับผลมาจากการถ่ายทอดมาจากครอบครัว และภูมิหลังของเด็ก

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2529) ได้ศึกษาการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จำนวน 1,600 คน และผู้ปกครองของเด็กจำนวน 1,600 คน จากโรงเรียนในกรุงเทพฯ จำนวน 7 โรงเรียน และโรงเรียนบริเวณรอบกรุงเทพฯ จำนวน 11 โรงเรียน พบว่า

- 1) ปริมาณการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย จากเด็กวัยรุ่น 1,600 คน ที่ศึกษา 91% มีโทรทัศน์ใช้ในบ้าน และชมรายการโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
- 2) เกี่ยวกับการตระหนักและการควบคุมของผู้ปกครองกับการรับสื่อมวลชนของเด็ก พบว่า ผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมากเท่าใด และเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนมากเท่าใด เด็กในปกครองจะมีความชอบฟังรายการที่มีประโยชน์มากเท่านั้น ผลที่พบชัดเจนที่สุดในครอบครัวที่ผู้ปกครองมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป
- 3) ผู้ปกครองที่ควบคุมเด็กมาก ผู้ที่ตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมากได้จัดหาหนังสือที่เหมาะสมแก่เด็กตั้งแต่เด็ก และการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมาก โดยตัวท่านายเหล่านี้รวมกันสามารถทำนายความแปรปรวนของปริมาณการควบคุมแต่ละด้านได้ 20 – 32 %
- 4) ผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาดำ อยู่ในระดับเศรษฐกิจต่ำ เป็นผู้ปกครองในกรุงเทพฯ เป็นผู้รายงานว่าอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลน้อย

พันคำ มิโพนทอง (2533, น. 91-109) ได้ทำการศึกษาค่านิยมพื้นฐานห้า

ประการ ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีปริมาณการได้รับการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานจากผู้ปกครองสูง จะมีค่านิยมพื้นฐานทั้งด้านความรักชาติ ด้านประหยัดและอดออม ด้านการมีระเบียบวินัย ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการพึ่งตนเอง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานจากผู้ปกครองในปริมาณต่ำ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า การเลียนแบบนั้นเริ่มต้นได้ตั้งแต่เมื่อคนเราสามารถมองเห็น รับรู้ สัมผัส จากสื่อต่าง ๆ เด็กจะค่อย ๆ เลียนแบบจากพ่อ แม่ ผู้ปกครองคนที่อยู่ใกล้ชิด ต่อมาเมื่อเริ่มโตขึ้นเข้าสู่วัยรุ่นเด็กก็จะเริ่มเลียนแบบจากบุคคลอื่น อาจได้จากสื่อ โทรทัศน์ จากเพื่อน ซึ่งทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่คล้ายหรือเหมือนกับตัวแบบที่เด็กได้เลียนแบบ ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่า การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

2.6.1.6 การเลียนแบบสื่อในการประหยัด

1) ความหมายและบทบาทหน้าที่ของสื่อในการประหยัด ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายและบทบาทหน้าที่ของสื่อไว้ดังนี้

อรุณีประภา หอมเศรษฐี (2528, น. 79) ได้ให้ความหมายของสื่อว่า กระบวนการสื่อสาร มวลชนคือ การส่งสารไปยังคนจำนวนมากโดยผ่านทางสื่อมวลชน เนื่องจากความหลากหลายของผู้รับสาร และยังไม่สามารถกำหนดจำนวนผู้รับสารได้ บางครั้งการส่งสารก็อาจจะเกิดการผิดพลาดขึ้นได้ นอกจากนั้นการสื่อสารมวลชนยังมีลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งคือ ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่มีโอกาสได้เผชิญหน้ากัน การสื่อสารจะกระทำโดยผ่านอุปกรณ์ทางด้านสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ เมื่อเป็นเช่นนี้ โอกาสที่ผู้ส่งสารจะได้รับปฏิกิริยาโต้ตอบกลับมาในทันทีทันใดจึงไม่อาจจะเกิดขึ้นได้ ปฏิกิริยาโต้ตอบที่เกิดขึ้นในการสื่อสารมวลชนอาจจะไม่กลับมาเลย หรืออาจจะเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบล่าช้าขึ้นมาแทน

อนันต์ธนา อังกินันท์ (2532, น. 82-84) กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน สรุปได้ว่า คือการเสนอข่าวสารให้แก่ประชาชนทั่วไป โดยเริ่มตั้งแต่การหาข่าว และจัดส่งข่าวไปให้ประชาชน การเสนอข่าวจะต้องเสนอตามข้อเท็จจริง โดยไม่ต้องสอดแทรกความคิดเห็นลงไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการเสนอความคิดเห็นสู่ผู้บริหารประเทศ โดยสื่อมวลชนจะต้องทำการตรวจสอบการลงประชามติของประชาชนอยู่เสมอ การให้ความบันเทิงเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญของสื่อมวลชน เพราะผู้รับข่าวสารจะมีความต้องการในส่วนนี้มาก โดยเฉพาะเวลาว่างและเวลาต้องการพักผ่อน การให้ความรู้ สื่อมวลชนมีหน้าที่ให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งอาจเป็นความรู้โดยตรง หรือสอดแทรกในรายการทั่วไป หน้าที่โฆษณาและประชาสัมพันธ์ คือการ

โฆษณาสินค้าและการบริการต่าง ๆ ตลอดจนประชาสัมพันธ์กิจการต่าง ๆ

อลงกรณ์ ปรีวุฒิพงษ์ (2543, น. 61–62) ได้ระบุบทบาทในกระบวนการจัด
 เกลาทางสังคม ดังนี้

1) สื่อมวลชนสอนบทบาท ให้รู้ว่าควรประพฤติปฏิบัติตนอย่างไรใน
 สังคมการเรียนรู้ จากสื่อมวลชนเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจ ไม่ต้องจงใจ ทำให้เกิดซึมซับ
 ได้ง่าย

2) สื่อมวลชนสร้างค่านิยม ในขณะที่ทุกคนกำลังเรียนรู้บทบาทของการ
 เป็นสมาชิกของสังคมต่าง ๆ จากสื่อมวลชนนั้น ก็จะเรียนรู้ค่านิยมไปด้วย ไม่ว่าจะเป็ค่านิยมเรื่อง
 การสะสมทรัพย์สิน วิธีการดำเนินชีวิต ความทะเยอทะยาน จุดหมายปลายทางของชีวิต และค่านิยม
 ทางเพศ

3) สื่อมวลชนสร้างทัศนคติ สื่อมวลชนจะเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้แก่
 สมาชิกในสังคม และจะสอนวิธีการประเมินสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ตลอดจนชี้แนวทางที่จะเอื้อ
 ประโยชน์ต่อการปฏิบัติซึ่งทำให้ทัศนคติของคนเราเปลี่ยนแปลงไป

4) สื่อมวลชนสอนวิธีการใช้เวลา คนในสังคมอาจได้แนวทางการใช้
 เวลาว่างของตน คนในภาพยนตร์ นวนิยาย และจากข่าวคนดังในสังคม คนที่เป็นเพื่อนสนิทกันไม่
 จำเป็นต้องมีการใช้เวลาว่างตรงกัน เพราะต่างคนต่างก็มีหนังสือ มีภาพยนตร์เป็นตัวชี้แนวทางของ
 การใช้เวลา

5) สื่อมวลชนสอนวิธีการใช้เงิน ในปัจจุบันนี้วัยรุ่นจะใช้เงินไปกับการ
 สั่งอาหารราคาแพง กินพร้าเพื่อ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย จนเรียกว่า เป็นยุค “สังคมบริโภคนิยม” ส่วนหนึ่ง
 เป็นเพราะความทะเยอทะยานเกี่ยวกับการใช้เงิน ที่ได้เรียนรู้จากสื่อมวลชน การแต่งตัวจากหนังสือ
 แฟชั่น การนั่งตามร้านอาหารราคาแพงตามที่โฆษณาเชิญชวนคนยุคใหม่ให้นิยม

6) สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมรสนิยม มาตรฐานของ
 สุนทรีย์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมในยุคนี้ลดลงไปมาก คนเป็นนักแสดงได้ง่ายขึ้นตามความถี่ของ
 ปรากฏในสื่อมวลชน ละคร นวนิยาย ภาพยนตร์ คนตรีมีทุกประเภทสำหรับคนทุกระดับชั้น
 จนความปรารถนาที่จะพัฒนารสนิยมให้เหมาะสมกับงานศิลปวัฒนธรรมขั้นสูง กลายเป็นสิ่งที่ไม่
 จำเป็นอีกต่อไป

7) สื่อมวลชนชี้แนะการตอบโต้ทางอารมณ์ ในการดำเนินชีวิตในสังคม
 เราต้องเผชิญกับสิ่งเร้าต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่เป็นสิ่งของ เหตุการณ์ และตัวบุคคล สื่อมวลชนได้สอน
 ให้เราเรียนรู้การตอบโต้ทางอารมณ์กับสิ่งเหล่านี้

8) สื่อมวลชนกำหนดปทัสถานของพฤติกรรม สื่อมวลชนได้สร้างกลุ่ม

อ้างอิงขึ้นมา เช่น การเป็นดารา การเป็นนักกีฬา การเป็นนักวิชาการ การเป็นผู้บริหาร การเป็นนักการเมือง สื่อมวลชนจะชี้ให้เราเห็นว่า เขาเหล่านั้นมีปทัสถานของพฤติกรรมเป็นอย่างไร กลุ่มเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเป็นกลุ่มอ้างอิงที่เราใฝ่ฝันทะเยอทะยาน จากการได้เรียนรู้เกี่ยวกับกลุ่มจากสื่อมวลชน แล้วก็นำปทัสถานของพฤติกรรมของกลุ่มอ้างอิงเหล่านี้มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้

กาญจนา แก้วเทพ (2543, น. 103) ได้ระบุลักษณะสำคัญของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคม ดังนี้

- 1) สื่อสารมวลชนต้องมีพันธกิจที่ต้องพึงปฏิบัติต่อสังคม เจ้าของสื่อควรเป็นมหาชน
- 2) ข่าวสารของสื่อจะต้องเป็นเรื่องจริง ถูกต้อง ยุติธรรม ตรงไปตรงมา และสอดคล้อง ต้องกัน
- 3) สื่อจะต้องทำหน้าที่เป็นเวทีแลกเปลี่ยนทัศนะอันหลากหลาย
- 4) สื่อควรมีเสรีภาพ ภายใต้อำนาจควบคุมตัวเอง
- 5) สื่อต้องปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณ และมาตรฐานของวิชาชีพ
- 6) ในบางสถานการณ์สังคมจำเป็นต้องเข้ามาแทรกแซงการทำงานของสื่อเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม

จากเอกสารดังกล่าวแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การเลียนแบบสื่อในการประหยัด หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างสื่อ มีความชื่นชอบ ต้องการเป็นอย่างตัวแบบในสื่อ การรับเอาความรู้ เจตคติ ค่านิยมมาเป็นของตนเอง นำเอาไปใช้ในการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างสื่อในเรื่องของการใช้เงินอย่างรู้คุณค่าของเงิน การรู้จักใช้เงินได้อย่างเหมาะสมกับเงินที่ตนเองได้รับ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดทั้งต่อตนเอง และครอบครัว จากการอ่านหนังสือ บทความ นิตยสาร การรับฟังรายการวิทยุ รับชมรายการโทรทัศน์ และรับชมภาพยนตร์เกี่ยวกับการใช้เงินอย่างประหยัดในการการซื้อเสื้อผ้า การซื้อโทรศัพท์ และการซื้อของใช้ส่วนตัว

2) แนวคิดการเลียนแบบสื่อในการประหยัด

ได้มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดการเลียนแบบสื่อในการประหยัด ไว้ดังนี้ เช่น Frances and Louise (1955, pp. 246–248) กล่าวว่า การ์ตูน ทีวี และภาพยนตร์ ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประสบการณ์ และการเรียนรู้ทางสังคม

ยูวดี เทียรประสิทธิ์ (2536, น. 123) อธิบายอิทธิพลของสื่อมวลชนว่า วัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมที่จะรับข่าวสารต่าง ๆ ทุกรูปแบบ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์

เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในสภาพสังคมปัจจุบัน และอิทธิพลของสื่อมวลชนจะครอบคลุมและเปลี่ยนแปลงเจตคติค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตวัยรุ่น

กอบกุล ถาวรานนท์ (2543, น. 43-46) อิทธิพลของสื่อมวลชน หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้น หรือสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องจากการรับสารจากสื่อมวลชน โดยการดู การฟัง และการอ่าน

กฤติกา สีลาเพตะ (2544, น. 43) กล่าวว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ความคิดเห็น ค่านิยม เจตคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก และนับวันสื่อมวลชนก็ยิ่งทวีความสำคัญในการเป็นสถาบันสังคมที่มีบทบาทถ่ายทอดค่านิยม เจตคติต่าง ๆ ให้แก่เด็กและคนในสังคมมากขึ้น เพราะวิถีชีวิตของคนยุคใหม่ต้องการความรวดเร็วในการข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจในการกระทำต่าง ๆ

3) การวัดการเลียนแบบสื่อในการประหยัด

เอริสา มโนธรรม (2550, น. 142) ได้สร้างเครื่องมือวัด ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมเป็นแบบสอบถามการเลียนแบบสื่อและการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด ถึงจริงน้อยที่สุด นอกจากนี้

พฤติพล นิ่มพรวัว (2555, น. 84) ได้สร้างเครื่องมือวัดปัจจัยเป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ตั้งแต่จริงที่สุดถึงจริงน้อยที่สุด

พัชรี ศีลารัตน์ (2556, น. 67) ได้สร้างเครื่องมือวัดการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุดถึงจริงมาก จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงเลย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการวัดบุคลิกภาพของ พัชรี ศีลารัตน์ นำมาปรับใช้ในการวัดการเลียนแบบสื่อในการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มเป้าหมายการวิจัย โดยดำเนินการปรับข้อความบางส่วน ปรับเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและบริบทในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริงมาก ค่อนข้างจริง ไม่จริง และไม่จริงที่สุด ใช้วัดลักษณะการปฏิบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ

4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบสื่อในการประหยัด

ได้มีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของลูกที่เกิดเลียนแบบสื่อไว้ดังนี้ เช่น

Bandura, Grusec and Menlove (1966) ได้ศึกษา ผลของขบวนการสร้าง

สัญลักษณ์ที่มีต่อการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบที่ให้กับเด็กในระดับอายุ 6 – 8 ปี จำนวน 72 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กชาย 36 คน และเด็กหญิง 36 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างดูตัวแบบจากภาพยนตร์ซึ่งฉายให้เห็นวิธีการเล่นของเล่นต่าง ๆ ของตัวแบบด้วยวิธีการที่แปลกและใหม่กว่าที่เด็ก ๆ เคยเล่นกัน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกจะได้รับคำแนะนำให้เรียกชื่อการกระทำทุกอย่างของตัวแบบ กลุ่มที่สองจะต้องนับตัวเลข 1, 2, 3, 4, 5 ไปพร้อม ๆ กัน ในขณะที่ดูตัวแบบนั้น และกลุ่มที่สามให้ดูตัวแบบแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แล้วให้ผู้สังเกตแสดงวิธีการเล่นตามที่ได้ดูมา ผู้ถูกทดลองแต่ละกลุ่มจะได้รับรางวัลเมื่อแสดงได้เหมือนตัวแบบแต่อีกครั้งหนึ่งจะไม่ได้รับรางวัลเลย ผลการศึกษาพบว่า เด็กกลุ่มแรกที่ฝึกให้เรียกชื่อการกระทำของตัวแบบจะสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้ดีกว่ากลุ่มที่สองที่ต้องนับตัวเลข และกลุ่มที่สามที่ให้ดูแต่ตัวแบบอย่างเดียว ทั้งนี้ผลของสามกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 2.18, p < .025$) สำหรับเด็กชายจะสามารถเลียนแบบได้ดีกว่าเด็กหญิง แต่พบว่าการให้รางวัลและการไม่ให้รางวัลไม่ให้ผลที่แตกต่างกันแต่อย่างใด

สาวตรี สุตรา (2539, น. 66–70) ได้ทำการศึกษา การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการออมของชาวชนบทในจังหวัดสุรินทร์ ผลจากการศึกษา พบว่า การเปิดรับสื่อจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการออม ทักษะเกี่ยวกับการออม และพฤติกรรมการออมของประชาชน

อำนาจ แดงรอด (2540) ได้ทำการศึกษา การเปิดรับข่าวสารการประหยัดประโยชน์จากข่าวสารกับการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยต่างประเทศในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษา พบว่า การเปิดรับข่าวสารเรื่องการประหยัดจากสื่อมวลชนสื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยต่างประเทศในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า สื่อเป็นอีกแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญทำให้นักเรียนได้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในหลายด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ การเลียนแบบประพฤติกฎปฏิบัติในเรื่องของการใช้เงิน การประหยัด ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่า การเลียนแบบสื่อ ในการประหยัด น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

2.6.1.7 การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด

1) ความหมายการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด ได้มีนักวิชาการได้อธิบายถึงความหมายของการเลียนแบบเพื่อนในการ การประหยัด

มีรายละเอียดดังนี้

Frances and Louise (1955, p. 249) กล่าวว่า เพื่อนที่แวดล้อมเด็กจะส่งผลต่อเด็กในด้านพฤติกรรม ค่านิยม และด้านเจตคติของเด็ก

Hoffman (1966, pp. 225–226) กล่าวว่า โครงสร้างสังคมภายในห้องเรียนทำให้เด็กเรียนรู้ถึงค่านิยมของสังคม เจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ และเลียนแบบบุคลิกภาพของเพื่อนซึ่งจะได้รับเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพกับเพื่อน

Hurlock. (1978, p. 441) กล่าวว่า เพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็ก โดยเด็กจะยอมรับเอาค่านิยม และความสนใจของกลุ่มเพื่อนมาเป็นของตนเอง

ฉวีวรรณ สุขพันธ์โพธาราม (2527, น. 112–113) กล่าวถึงประโยชน์ของเพื่อนวัยรุ่นว่า

1) ช่วยให้อายุรุ่นมีสิ่งยึดเหนี่ยว ไม่เกิดความรู้สึกถูกทอดทิ้งให้ว้าเหว่เกินไป

2) ช่วยให้อายุรุ่นมีประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อเป็นบทเรียนในวัยผู้ใหญ่

3) ช่วยให้อายุรุ่นลดความเฟ้อฝัน การปรับตัวเพื่อให้พ้นจากความกังวลในปัญหาต่าง ๆ ทำให้อายุรุ่นหาทางออกด้วยการสร้างความฝันต่าง ๆ ที่ตนเห็นว่าตนต้องการจะได้รับความสุข ความสำเร็จ ซึ่งเป็นการวาดภาพของตนเองในอุดมคติ การปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ มีเพื่อนคุยไม่มีเวลาว่างที่จะเฟ้อฝัน

4) ช่วยให้อายุรุ่นลดความเครียดหรือความกดดันได้ ความกังวลยึดอัดใจของวัยรุ่นมีมาก ปัญหาบางปัญหาสามารถที่จะบอกเล่าให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองทราบได้ บางปัญหาไม่สามารถที่จะบอกเล่าให้ทราบได้ การคบเพื่อนจะช่วยให้อายุรุ่นได้ปรับทุกข์กับผู้ที่มิมีปัญหาเช่นเดียวกันช่วยทำให้เกิดความสบายใจได้

5) ช่วยให้อายุรุ่นเกิดความคิดในเรื่องการเสียดสี การเห็นแก่ส่วนรวม การร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ช่วยให้อายุรุ่นได้เรียนรู้ในเรื่องการอยู่ร่วมกัน รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความอดทน อดกลั้น มีหลักเกณฑ์ในการทำงานที่เป็นแบบแผน และช่วยให้อายุรุ่นวางตัวได้อย่างเหมาะสมในสังคม

2) แนวคิดเกี่ยวกับการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด

ณรงค์ เส็งประชา (2538, น. 166) ให้แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนไว้ว่า กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัว หรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาคความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน เด็กจะเป็นตัวของตนเองมากขึ้น เด็กจะเลือกคบเพื่อนที่

ถูกใจ และอาจนำพฤติกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของตน

สุชา จันทน์เอม (2542, น. 153–154) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไว้ว่า วัยรุ่นพยายามที่จะหาเพื่อนที่อยู่ในรุ่นราวคราวเดียวกัน มีรสนิยมเหมือนกัน เพื่อจะได้เอาไว้มหาสมาคมพูดคุยสังสรรค์กัน กลุ่มของเด็กวัยรุ่นมีอิทธิพลอย่างมากต่อความประพฤติ การแต่งกาย กิริยาท่าทางมีการพยายามเลียนแบบกัน เพื่อให้เกิดสัญลักษณ์กลุ่มขึ้น แม้ว่าการกระทำบางอย่างนั้น จะทำไปเพื่อความโก้เก๋ และเพื่อให้เกิดเป็นจุดสนใจขึ้น แม้จะขัดต่อสายตาของผู้ใหญ่ก็ตาม

จากเอกสารดังกล่าวแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างเพื่อน เพื่อให้เกิดการยอมรับนับถือจากเพื่อน เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สามารถที่จะเรียนรู้บทบาทของตนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ทั้งในเรื่องของการใช้เงินอย่างรู้คุณค่าของเงิน การรู้จักใช้เงินได้อย่างเหมาะสมกับเงินที่ตนเองได้รับ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดทั้งต่อตนเอง และครอบครัว ได้แก่ เพื่อนซื่อของที่มีประโยชน์ ไม่ซื่อของตามผู้อื่นหรือตามอย่างในสื่อโฆษณา รู้จักจัดสรรเงินส่วนหนึ่งในการอดออม และใช้ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การวัดการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด

ณัฐณี เกียรติพิริยะ และคณะ (2547, น. 150) ได้สร้างเครื่องมือการวัดปัจจัยด้านครอบครัว มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งจำนวน 15 ข้อประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับนักศึกษาและความสามารถในการตอบสนองความคาดหวังของบิดามารดา

เอริสา มโนธรรม (2550, น. 141) ได้สร้างเครื่องมือวัดการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด จำนวน 11 ข้อมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ตั้งแต่จริงที่สุดถึง จริงน้อยที่สุด

พัชรี ศิลารัตน์ (2556, น. 67) ได้สร้างเครื่องมือวัดการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด จำนวน 10 ข้อมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุดถึง จริงมาก จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริงที่สุด

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัดของ พัทรี ศิลารัตน์ นำมาปรับใช้ในการวัดการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษากลุ่ม เป้าหมายการวิจัย โดยดำเนินการปรับข้อคำถามบางส่วน ปรับเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและบริบทในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือวัดการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัดที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริงมาก ค่อนข้างจริง ไม่จริง และไม่จริงที่สุด ใช้วัดลักษณะการปฏิบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ

4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด

Hyman (1974, pp. 6–70) ได้ทำการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนมีส่วนในการส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดความแตกต่างในการเลือกรับสื่อชนิดต่าง ๆ

Cummings (1988, p. 176) ได้ทำการศึกษา สาเหตุของการเกิดค่านิยม ผลการศึกษา พบว่า เพื่อนและสังคมของวัยรุ่นเป็นสาเหตุของการเกิดค่านิยมทั้งส่วนตัววัยรุ่นและค่านิยมของสังคม

De Fleur (1975, pp. 208–212) ได้ทำการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการรับสื่อ และความสัมพันธ์ภายในสังคม เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มเด็กจะเรียนรู้ข่าวและความรู้ส่วนใหญ่หรือทั้งหมดจากสื่อที่กลุ่มรับมา

เรณูรัชต์ ประสิทธิเกตุ (2542, น. 50) ได้ทำการศึกษา ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร หลังการทดลอง พบว่า นักเรียนมีการประหยัดมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พลดิพล นิมพราว (2547, น. 61) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยาพุทธมณฑล หลังการศึกษพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เป็นอันดับที่สอง นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่ดีทำให้มีการประหยัดมาก

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เพื่อนเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญทำให้นักเรียนได้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในหลายด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ การเลียนแบบประพฤติปฏิบัติในเรื่องของการใช้เงิน การประหยัด ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่า การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

2.6.1.8 การเลียนแบบครูในการประหยัด

1) แนวคิดการเลียนแบบครูในการประหยัด

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2528, น. 79) กล่าวว่า สถานศึกษา และครูมีหน้าที่ในด้านการอบรมสมาชิกในสังคม ให้รู้จักระเบียบแบบแผนของสังคม ด้านการพัฒนาคุณภาพของ

สมาชิกในสังคม และด้านทำหน้าที่ถ่ายทอด สะสม พัฒนา และเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสังคม เพื่อดำรงไว้ซึ่งการจัดระเบียบสังคม

กาญจนา ศรีกาพิสินธุ์ (2533, น. 299–242) กล่าวว่า ครู- อาจารย์ควรเป็นคนที่มีจิตใจมั่นคง มีความจริงใจ และที่สำคัญครูต้องมีความยุติธรรม มีความพยายามช่วยให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสประสบความสำเร็จ ให้ความสำคัญและให้ความใกล้ชิดกับนักเรียนอย่างเหมาะสม มีความตระหนักในการที่จะสร้างเด็กให้มีความรักต่อตนเองในทางบวก เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็ก และจะได้ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดีและถูกต้องในอนาคต

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2536, น. 207-211) กล่าวถึง หน้าที่ครู และโรงเรียนไว้ในด้านรักษา และถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมการเรียนรู้ในการเข้าสังคม ด้านผสมผสานความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม ด้านส่งเสริมการพัฒนาของปัจเจกชน ด้านกำหนดความสามารถเฉพาะทาง และด้านบทบาทในการนำการเปลี่ยนแปลง

อัญญา สุขารมณ (2541, น. 46-54) ได้มีแนวคิดถึงสิ่งที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อจิตใจของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ด้านการให้รางวัล
- 2) ด้านการลงโทษ
- 3) ด้านการเป็นตัวแบบของครู
- 4) ด้านการควบคุมเด็กให้มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา
- 5) ด้านการตามใจเด็ก

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเลียนแบบครูในการประหยัด หมายถึงพฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างครูในเรื่องของการใช้เงินอย่างรู้คุณค่าของเงิน การรู้จักใช้เงินได้อย่างเหมาะสมกับเงินที่ตนเองได้รับ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดทั้งต่อตนเอง และครอบครัว ได้แก่ ครูซื้อของที่มีประโยชน์ ไม่ซื้อของตามผู้อื่น หรือตามอย่างในสื่อโฆษณา และรู้จักจัดสรรเงินส่วนหนึ่งในการอดออม

2) การวัดการเลียนแบบครูในการประหยัด

เอริสา มโนธรรม (2550, น. 142) ได้สร้างเครื่องมือวัด ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมเป็นแบบสอบถามการเลียนแบบครูในการประหยัด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด ถึงจริงน้อยที่สุด นอกจากนี้

พัชรี ศีลารัตน์ (2556, น. 67) ได้สร้างเครื่องมือวัดการเลียนแบบครูในการประหยัด จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุดถึง จริงมากจริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริงที่สุด

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวัดการเลียนแบบครูในการประหยัดของ พัชรีย์ สิลารัตน์ นำมาปรับใช้ในการวัดการเลียนแบบครูในการประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษากลุ่มเป้าหมายการวิจัย โดยดำเนินการปรับข้อคำถามบางส่วน ปรับเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและบริบทในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริงมาก ค่อนข้างจริง ไม่จริง และไม่จริงที่สุด ใช้วัดลักษณะการปฏิบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ

3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบครูในการประหยัด

Rothman (1968, pp. 34–36) ได้ทำการศึกษา วิธีการจัดระบบการเรียนการสอนที่ดี พบว่า สิ่งควรคำนึงถึงให้มากที่สุดในระบบการเรียนการสอน คือ สัมพันธภาพที่ดีของครูกับนักเรียน ครูต้องยอมรับ เข้าใจ เป็นกันเอง ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเองและครูจะต้องแสดงให้นักเรียนให้เห็นได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

Klass (1984, pp. 405 - A) ได้ทำการศึกษา ค่านิยม ผลกระทบจากห้องเรียนและสังคมวัฒนธรรม ด้วยการศึกษารูปแบบดูแลเวลา คลาสได้สังเกตเด็กในกลุ่มทุกวัน โดยการมองถึงผลทางด้านสังคมวัฒนธรรม และผลกระทบจากสังคมในห้องเรียน พบว่า นักเรียนจะได้รับการถ่ายทอดมาจากการปฏิบัติของครู

Fortin, Online (1991) ได้ทำการศึกษา เรื่องครูกับการทำงานร่วมกับการสอน พบว่า นอกจากการสอนแล้ว ครูยังมีอิทธิพลต่อนักเรียนทางด้านความเชื่อ และค่านิยม

คมคาย ชีโนดม (2534, น. 59–60) ได้ทำการศึกษา ผลการใช้แม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 48 คน สุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 24 คน กลุ่มทดลองใช้เทคนิคแม่แบบ กลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ หลังการทดลอง พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการประหยัดสูงเกินกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการประหยัดสูงเกินกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศักดิ์สิทธิ์ บุญรังศรี (2546, น. 102) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาใช้เวลาในการเรียนอยู่กับครูผู้สอนค่อนข้างมาก จึงมีความสนิทสนมใกล้ชิดกัน มีเวลาดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิดในการอบรมสั่งสอนให้นักศึกษาอยู่ในกฎระเบียบของทางวิทยาลัยและ

ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการทำให้นักเรียนเกิดการยอมรับ มีเจตคติที่ดีทั้งในด้านการเรียน การปฏิบัติตน ซึ่งทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่คล้ายหรือเหมือนกับตัวแบบที่เด็กได้เลียนแบบ ดังนั้น พฤติกรรมการใช้จ่ายของนักเรียนในส่วนหนึ่งจึงน่าจะมีผลมาจากการเลียนแบบครู และน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านประหยัดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

เพื่อให้มองเห็นความสัมพันธ์แนวความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยจึงสรุปเปรียบเทียบ และสังเคราะห์ตัวแปรปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของ

อัจฉรา สุขารมณ	ฉลองชัย อินทจิน	โกวิท อ่อนประทุม	การสังเคราะห์
2541	2558	2557	โดยผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ที่ได้จาก นักวิชาการได้ศึกษา ค้นคว้ามาก่อนหน้านี้
ดังเสนอในตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5

เปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา
จากผลการวิจัย 3 เรื่องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การให้รางวัล	การเลียนแบบสื่อ	บุคลิกภาพ	บุคลิกภาพ
การลงโทษ	การเลียนแบบเพื่อน		การเลียนแบบเพื่อน ในการประหยัด
การเป็นตัวแบบของครู	การเลียนแบบครู	การเลียนแบบครู	การเลียนแบบครูใน การประหยัด
การควบคุมเด็กให้มี พฤติกรรมที่พึง ปรารถนา		ฐานะทางเศรษฐกิจ ของครอบครัว	ฐานะทางเศรษฐกิจ ของครอบครัว
การตามใจเด็ก	เจตคติด้านการมีวินัย การมีวินัยของนักเรียน การเลียนแบบ ผู้ปกครอง ในการมีวินัย	สภาพครอบครัว ความมีวินัย การเลียนแบบ ผู้ปกครอง	สภาพครอบครัว ความมีวินัย การเลียนแบบ ผู้ปกครองในการ ประหยัด การเลียนแบบสื่อใน การประหยัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แล้วเหล่านี้ ไปเป็นตัวแปรในการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย 1) บุคลิกภาพ 2) ความมีวินัย 3) สภาพครอบครัว 4) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว 5) การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด 6) การเลียนแบบสื่อในการประหยัด 7) การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด และ 8) การเลียนแบบครูในการประหยัด โดยได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามสมมติฐานที่ 1 และแสดงเป็นแผนภาพในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ในกรอบแนวคิดการวิจัย

สรุป จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ดังนี้

1) การศึกษารูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพจริงเกี่ยวกับจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อสร้าง (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาการจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ขึ้นมา

3) ให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสียในการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี โดยผู้วิจัยพิจารณาเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) นักวิชาการด้านการศึกษา จำนวน 5 คน 2) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน 3) ครูฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 5 คน 4) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน และ 5) นักเรียนดีเด่น จำนวน 10 คน ได้สนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และจัดสนทนากลุ่ม (Workgroup) เพื่อระดมสมอง (Brain Storming) วิพากษ์ และเสนอรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

4) นำ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ที่ผ่านการวิพากษ์และการเสนอรูปแบบการพัฒนาจากกรสนทนากลุ่ม (Workgroup) เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิจารณาความเป็นไปอีกครั้งเพื่อให้ร่วมกันตัดสินใจ

5) นำรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ไปทดลองประสิทธิภาพของรูปแบบกับกลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากมาเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม จำนวน 1 ห้องเรียน โดยใช้ระยะเวลา 3 เดือน

6) ดำเนินการประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

7) ได้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัคของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างทฤษฎีทางสังคมศาสตร์

2.7.1 ความหมายของทฤษฎี

นักวิชาการได้ให้ความหมายของทฤษฎี (Theory) ไว้ดังนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2540, น. 14) ให้ความหมายไว้ว่า “ทฤษฎี” โดยทั่วไป คือ คำอธิบายสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ในทางวิทยาศาสตร์ ทฤษฎีเป็นคำอธิบายตามหลักเหตุผล แสดงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ของสิ่งนั้น หรือเรื่องนั้น อย่างมีระบบ จนสามารถพยากรณ์สิ่งนั้นในอนาคตได้

Creswel (1994, p. 82) ได้ให้ความหมายของทฤษฎีไว้ว่า ทฤษฎีคือ กลุ่ม โครงสร้างของตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเพื่อบ่งบอกหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

จากที่นักวิชาการกล่าวมา จะพบว่า ความหมายของทฤษฎีที่หลายคนเสนอไว้ใกล้เคียงกัน พอสรุปได้ว่า “ทฤษฎี คือ ข้อความที่อธิบายปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง อันเป็นผลมาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถพิสูจน์ให้เห็นจริง และนำมาใช้เป็นแนวทางในการคาดคะเนหรือทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างถูกต้อง”

2.7.2 ที่มาของทฤษฎี

เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก เพราะขาดความรู้และข้อมูลไม่เพียงพอ มนุษย์จึงสร้างทฤษฎีขึ้น เพื่ออธิบายปรากฏการณ์เหล่านั้น และมีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับ แสง รัตนมงคลมาส (2534, อ้างถึงใน สนธยา พลศรี, 2545, น. 130-132) ได้สรุปที่มาของทฤษฎีว่ามาจาก 2 แนวทางดังนี้

2.7.2.1 ทฤษฎีที่มาจากกระบวนการอุปมาน (Inductive Method) แต่ก็มีบางคนเรียกว่า “วิธีอุปนัย” โดยในปี ค.ศ. 1600 ฟรานซิส เบคอน (1561 - 1626) ได้ค้นพบวิธีการเสาะแสวงหาความรู้ หรือข้อเท็จจริงวิธีหนึ่งและได้เรียกวิธีการเสาะแสวงหาความรู้วิธีนี้ว่า วิธีอุปมาน หรือ Baconian Induction ซึ่งเบคอนได้แนวความคิดจากเรื่องที่เล่ากันว่า เมื่อปี ค.ศ. 1432 ได้มีการโต้เถียงกันระหว่างพระที่เข้ามาร่วมชุมนุมในโบสถ์แห่งหนึ่งถึงเรื่อง จำนวนฟันในปากม้าการโต้เถียงใช้เวลาอย่างมาก ยืดเยื้อไปจนถึง 13 วัน ก็ยังหาข้อยุติไม่ได้ ต่างฝ่ายต่างก็ไปค้นหาข้อเท็จจริงจากหนังสือต่าง ๆ และจดหมายเหตุต่าง ๆ จนทำให้ได้ความรู้แปลก ๆ และใหม่ขึ้นอีกมากมาย ครั้นวันที่ 14 พระบวชใหม่รูปหนึ่งได้เสนอแนะให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหลายไปตรวจดูจำนวนฟันในปากม้า เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง จึงเป็นเหตุให้พระที่เข้าร่วมประชุมเหล่านั้น โกรธเคืองในความอวดดีของพระรูปนี้เป็นอันมาก จนถึงกับพร้อมใจกันรุมซ้อมและจับพระองค์นี้เหวี่ยงออกไปจากที่ประชุมอย่างรุนแรง ทั้งนี้เพราะทุกคนเชื่อมั่นว่าพระองค์นั้น ได้ถูกผีป่าซาตานยั่ววานให้เห็นคิดเป็นชอบ จึงได้กล้าเสนอแนะวิธีการหาความรู้นอกกรอบนอกทางจากที่บรรพบุรุษสั่งสอนไว้ หลังจากนั้นอีกหลายวันก็มีนกพิราบซึ่งพวกพระต่าง ๆ ถือว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งสันติภาพตัวหนึ่งบินมาเกาะบนหลังคาโบสถ์ พระองค์หนึ่งในที่ประชุมจึงได้ลุกขึ้นกล่าวว่า ขอให้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นจงถูกเก็บไว้เป็นความลับต่อไป จากเรื่องเล่ามานี้แสดงให้เห็นว่า พระบวชใหม่องค์นี้ได้ค้นพบวิธีใหม่ในการ

เสาะแสวงหาความจริงอีกวิธีหนึ่ง โดยไม่ต้องอาศัยความเชื่อหรือคำบอกเล่าอย่างไร้เหตุผล จากวิธีการของพระองค์นี่เองจึงได้กลายมาเป็นหลักขั้นพื้นฐานในการค้นหาความจริงต่าง ๆ ในยุคต่อมา จากแนวคิดในเรื่องที่กล่าวมานี้เอง เบคอนจึงได้นำมาดัดแปลงเป็นวิธีการค้นหาความจริงแบบอุปมาน ซึ่งเป็นวิธีที่วิเคราะห์จากข้อเท็จจริงย่อย ๆ เสียก่อน (ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากปรากฏการณ์จริง ๆ ก่อน) โดยการนำข้อเท็จจริงย่อย ๆ เหล่านี้มาจัดหมวดหมู่เสียใหม่ เพื่อพิจารณาว่ามีสิ่งใดบ้างเหมือนกัน มีสิ่งใดบ้างที่ต่างกัน และมีสิ่งใดบ้างที่สัมพันธ์กัน จากการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้สามารถสรุปเป็นความรู้ใหม่ทั่วไปได้

ข้อแตกต่างระหว่างการค้นหาความจริงตามวิธีอุปมาน ของ ฟรานซิส เบคอน กับการค้นหาความจริงตามวิธีอนุมาน (Deductive Method) ของอริสโตเติล อาจสังเกตได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

วิธีอุปมาน : จากการสังเกตกระต่ายแต่ละตัวมีปอด ดังนั้น กระต่ายทุกชนิดมีปอด

วิธีอนุมาน : สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมทุกชนิดมีปอด กระต่ายทุกชนิดเลี้ยงลูกด้วยน้ำนม ดังนั้นกระต่ายทุกชนิดมีปอด

ทฤษฎีที่มาจากกระบวนการอุปมาน (Inductive Process) เป็นทฤษฎีที่ได้มาจากข้อมูลรูปธรรมที่เกิดขึ้นแล้วสรุปเป็นนามธรรม โดยมีกฎเกณฑ์ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การเรียนรู้ประสบการณ์
- 2) การสรุปเป็นประสบการณ์ที่เรียน
- 3) การจัดระบบความเป็นเหตุเป็นผลของกลุ่มความคิด
- 4) การตั้งสมมติฐาน
- 5) การตรวจสอบสมมติฐานกับข้อเท็จจริง
- 6) การตั้งเป็นทฤษฎี

ตัวอย่างของทฤษฎีที่มาจากกระบวนการอุปมาน คือ ทฤษฎีแรงโน้มถ่วงของโลก ซึ่งเกิดขณะที่ ไอแซ็ค นิวตัน นอนอยู่ใต้ต้นแอปเปิล แล้วเห็นลูกแอปเปิลสุกตกลงมา ดังตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6

ตัวอย่างของทฤษฎีที่มาจากกระบวนการอุปมาน

กระบวนการ	ปรากฏการณ์
การเรียนรู้ประสบการณ์	ใบไม้ร่วงหล่นลงสู่พื้นดินเสมอ โยนวัตถุขึ้นบน

กระบวนการ	ปรากฏการณ์
การสรุปเป็นประสบการณ์เปรียบเทียบ	ท้องฟ้าจะตกลงสู่พื้นดินเสมอ
การจัดระบบความเป็นเหตุเป็นผลของกลุ่มความคิดอย่างเป็นระบบ	วัตถุทุกประเภทจะร่วงหล่นหรือตกลงสู่พื้นดิน
การตั้งสมมติฐาน	หาเหตุผลว่าทำไมทุกสิ่งทุกอย่างจึงตกลงสู่พื้นดิน
การตรวจสอบสมมติฐานกับข้อเท็จจริง	วัตถุมีน้ำหนักจะตกจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำหรือลงสู่พื้นดินเสมอ
การตั้งเป็นทฤษฎี	ทดสอบสมมติฐานกับข้อเท็จจริงว่าสอดคล้องกันหรือไม่
	ถ้าผลการทดสอบสมมติฐานกับข้อเท็จจริงมีความสอดคล้องกันก็ตั้งเป็นทฤษฎี

แนวความคิดในการแสวงหาคำความรู้โดยวิธีอุปมาน เป็นที่มาของแนวความคิดหลักของวิธีวิทยาการวิจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (สุภางค์ จันทวานิช, 2542, น. 7)

2.7.2.2 ทฤษฎีที่มาจากกระบวนการอนุมาน (Deductive Method) แต่ก็มีบางคนเรียกว่า “วิธีนิรนัย” เป็นการหาข้อเท็จจริงโดยวิธีการใช้เหตุผลนับว่าเป็นวิธีค้นหาข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้อย่างหนึ่ง อริสโตเติล ได้ชื่อว่าเป็นคนแรกที่ค้นพบวิธีการหาข้อเท็จจริงแบบนี้ เรียกว่า วิธีอนุมาน หรือ Syllogistic Method หรือ Aristotelian Deduction วิธีอนุมานนี้ประกอบด้วยข้อเท็จจริงใหญ่ (Major Premise) ซึ่งถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่มีความจริงอยู่แล้วภายในตัวของมันเอง และข้อเท็จจริงย่อย (Minor Premise) เกี่ยวข้องกับกรณีเฉพาะที่สัมพันธ์กับข้อเท็จจริงใหญ่ โดยการนำไปประยุกต์และลงข้อสรุป (Conclusion) อาทิเช่น

ข้อเท็จจริงใหญ่ : ทุกคนเกิดมาแล้วต้องตาย

ข้อเท็จจริงย่อย : นายแดงเกิดมาเป็นคน

ดังนั้น ข้อสรุป : นายแดงต้องตาย

จะเห็นว่า การสรุปจะมีความเที่ยงตรงเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความเที่ยงตรงของข้อเท็จจริงใหญ่และข้อเท็จจริงย่อย ถ้าหากข้อเท็จจริงใหญ่ขาดความเที่ยงตรง หรือข้อเท็จจริงย่อยขาดความเที่ยงตรง คือ ถ้านายแดงไม่ใช่คนหรือทั้งข้อเท็จจริงใหญ่และข้อเท็จจริงย่อยขาดความเที่ยงตรงที่เชื่อถือได้ก็จะทำให้ข้อสรุปขาดความเที่ยงตรงไปด้วย ข้อบกพร่องของวิธีอนุมานที่ อริสโตเติล คิดขึ้นนี้อยู่ที่ข้อเท็จจริงย่อยที่นำมาประยุกต์นั้น มีความสัมพันธ์กับข้อเท็จจริงใหญ่

เพียงใด ดังนั้นผู้ที่จะนำวิธีอนุมานไปใช้ถ้าหากขาดความรู้เกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้แล้วก็อาจทำให้ได้ข้อสรุปผิดพลาดได้

อย่างไรก็ดีวิธีหาเหตุผลแบบอนุมานนี้ก็ยังคงนับว่าเป็นประโยชน์ต่อวิธีการวิจัยอยู่มาก เพราะเราใช้วิธีนี้เชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการสังเกตซึ่งช่วยให้นักวิจัยสามารถอนุมานจากทฤษฎีว่าควรจะมีการสังเกตหรือทำการเก็บข้อมูลอะไรบ้าง และนอกจากนี้ยังช่วยให้สามารถอนุมานจากทฤษฎีว่าควรจะต้องสมมติฐานอะไรบ้าง เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย

ทฤษฎีที่มาจากกระบวนการอนุมาน (Deductive Process) เป็นทฤษฎีที่ได้มาจากข้อสรุปนามธรรมไปสู่ข้อเท็จจริงที่เป็นรูปธรรมแล้วนำมาตั้งเป็นทฤษฎี โดยมีกระบวนการที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ

- 1) ข้อสรุปนามธรรม
- 2) การตั้งสมมติฐาน
- 3) การตรวจสอบสมมติฐานกับข้อเท็จจริง
- 4) การตั้งเป็นทฤษฎี

ตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบกระบวนการอุปมานและกระบวนการอนุมาน ในเรื่องทฤษฎีแรงโน้มถ่วงของโลก ดังตารางที่ 2.7

ตารางที่ 2.7

ตัวอย่างกระบวนการอนุมานในเรื่อง ทฤษฎีแรงโน้มถ่วงของโลก

กระบวนการ	ปรากฏการณ์
ข้อสรุปนามธรรม	แรงโน้มถ่วงของโลกมีผลทำให้วัตถุที่มีน้ำหนักตกลงสู่พื้นดินหรือจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ
การตั้งสมมติฐาน	วัตถุที่มีน้ำหนักจะตกลงสู่พื้นดินหรือจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำเสมอ
การตรวจสอบสมมติฐานกับข้อเท็จจริง	สังเกตใบไม้ พบว่า ร่วงหล่นจากต้นลงสู่พื้นดินทุกครั้ง โยนวัตถุขึ้นไปในท้องฟ้า วัตถุตกลงบนพื้นดินทุกครั้ง
การตั้งเป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์	ผลการตรวจสอบสมมติฐานสอดคล้องกับข้อเท็จจริง คือ วัตถุที่นำมาตรวจสอบตกลงสู่พื้นดินจึงสามารถตั้งเป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ได้

แนวความคิดในการแสวงหาคำความรู้โดยวิธีอนุมาน เป็นที่มาของแนวความคิดหลักของวิธีวิทยาการวิจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือการวิจัยเชิงปริมาณ (สุภางค์ จันทวานิช, 2542, น. 7)

อาจสรุปได้ว่า กระบวนการอุปมานเป็นการสร้างทฤษฎีหรือกฎ โดยการเก็บข้อมูลย่อย ๆ หลาย ๆ กรณีซึ่งอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การทดลอง การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ตามความเหมาะสม แล้วนำข้อมูลย่อย ๆ เหล่านี้มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และสรุปเป็นทฤษฎีหรือกฎตามลำดับ ส่วนกระบวนการอนุมานเป็นการกำหนดทฤษฎีขึ้นมาก่อน แล้วหาข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ เพื่อสนับสนุนความถูกต้องของทฤษฎีที่ตั้งไว้

2.7.2.3 ทฤษฎีที่มาจากวิธีอนุมานและอุปมาน (Deductive - Inductive Method)

Charles Darwin ได้นำวิธีอนุมานของอริสโตเติล และวิธีอุปมานของ ฟรานซิส เบคอน เข้ามารวมกัน เรียกว่า Deductive - inductive method การหาข้อเท็จจริงตามวิธีใหม่นี้ก่อนอื่นจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในปัญหาที่จะศึกษาเสียก่อน แล้วใช้วิธีอุปมานสร้างสมมติฐาน หรือทำการเดาคำตอบจากข้อมูลเหล่านั้น เมื่อได้สมมติฐานแล้วก็ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงกับความรู้อื่นที่เชื่อถือได้อีกครั้งหลังจากได้แก้ไขปรับปรุงสมมติฐานที่ได้เรียบร้อยแล้ว ก็ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมาเพื่อทดสอบความเที่ยงตรงของสมมติฐานจนถึงระดับที่ยอมรับได้ วิธีนี้นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของวิธีการทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ (Modern Scientific Method) ซึ่งจะช่วยให้

มองเห็นแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ได้มากขึ้น

2.7.3 ระดับของทฤษฎี

ระดับ หรือขอบเขตการอธิบายของทฤษฎี เมื่อก้าวถึงทฤษฎี ความหมาย ของคำนี้ มีความลึกและแยกย่อยได้หลายมิติ โดยทั่วไปแล้วสามารถแบ่งอย่างหยาบ ๆ เป็น 2 กลุ่ม คือ ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ และทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ โดยทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์จะมีความแม่นยำตรง (Precise) ในการอธิบายเหตุการณ์หรืออธิบายปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ได้สูงมากจนแทบไม่มีข้อผิดพลาด ซึ่งต่างจากทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่มีความสามารถในการอธิบาย การทำนายปรากฏการณ์ทางสังคมได้ถูกต้องน้อยกว่า โดยในตัวทฤษฎีทางสังคมศาสตร์เองก็ยังมีระดับ หรือขอบเขตการอธิบายของทฤษฎีที่แตกต่างกันไป Creswel (1994, p. 83) ได้แบ่งทฤษฎีออกเป็น 3 ระดับ คือ

1) ทฤษฎีที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ขนาดใหญ่ (Grand Theory) เช่น ทฤษฎีอธิบายวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตของ ชาร์ล ดาร์วิน ทฤษฎีอธิบายการเพิ่มประชากรของมัลธัส ทฤษฎีอธิบายการเปลี่ยนแปลงประชากรยุคต่าง ๆ ทฤษฎีอธิบายลำดับชั้น ความต้องการของมนุษย์ของ มาสโลว์ ทฤษฎีอธิบายระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ช่วงอายุต่าง ๆ ของเพียเจต์ เป็นต้น ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้สามารถนำไปอธิบายได้อย่างกว้างขวางครอบคลุมขอบเขตทุกชาติทั่วทั้งโลก

2) ทฤษฎีที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ขนาดปานกลาง (Middle - Range Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายปรากฏการณ์ได้ในขอบเขตที่กว้างขวางปานกลางไม่ครอบคลุมขอบเขตทั้งโลก

3) ทฤษฎีที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์เฉพาะพื้นที่ (Substantive Theory) เป็นทฤษฎีที่สามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์ได้เฉพาะเจาะจงในกลุ่มประชากรเล็ก ๆ หรืออธิบายปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเฉพาะที่ หรือ บางที่เรียกว่า ทฤษฎีฐานราก ทฤษฎีรากหญ้า ทฤษฎีติดดิน (Grounded Theory)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการหารูปแบบการพัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นการสร้างทฤษฎีที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์เฉพาะพื้นที่เท่านั้น

2.7.4 วิธีการสร้างทฤษฎีทางสังคมศาสตร์

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2536, น. 18-30) เสนอว่า การสร้างทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ อาจทำได้ 3 วิธีคือ

2.7.4.1 การวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎี (Research - Then - Theory) เป็นการสร้างทฤษฎีทางสังคมศาสตร์โดยการศึกษาวิจัยแล้วนำผลการวิจัยมาสร้างเป็นทฤษฎี ดังนี้

1) คัดเลือกปรากฏการณ์ที่จะศึกษาแล้วบันทึกลักษณะต่าง ๆ ของปรากฏการณ์นั้น

2) ตรวจสอบวิเคราะห์ลักษณะทุกอย่างของปรากฏการณ์นั้น ในสถานที่ต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

3) ค้นหากระสวนหรือแบบแผน ที่เป็นระบบจากผลการวิเคราะห์ข้างต้นว่ามีสิ่งใดน่าสนใจพอที่จะศึกษาต่อไปอีก

4) เมื่อพบกระสวนหรือแบบแผนที่เป็นระบบสำคัญจากข้อมูลนั้นแล้ว จึงจัดรูปแบบทางทฤษฎีขึ้น

การวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎี เป็นการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในทางสังคมศาสตร์โดยเริ่มต้นจากปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการทราบ ต้องการคำตอบ และเก็บข้อมูลสนามเพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือปัจจัยต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ปรากฏออกมา เสมอ ๆ เรียกว่า แบบแผนที่เป็นระบบ แล้วนำแบบแผนที่เป็นระบบนี้มาประกอบกันเข้าเป็นทฤษฎีการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีนี้มีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ

1) ทฤษฎีที่จะสร้างต้องไม่มีตัวแปรหรือความคลุมเครือมากนัก เพราะจะทำให้เกิดความสับสน ไม่สามารถสร้างทฤษฎีได้ เนื่องจากจะเกิดความยุ่งยากในการเก็บข้อมูล และการวัดลักษณะต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ

2) จะต้องมีแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นระบบ และไม่มาก เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลไม่ยุ่งยาก สามารถแสดงให้เห็นเหตุและตัวของความสัมพันธ์นั้นได้โดยง่าย

3) การวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่ว่าในสภาวะที่เป็นจริงนั้นมีแบบแผนแท้จริงตามธรรมชาติอยู่แล้ว หน้าที่ของนักสังคมศาสตร์เพียงแค่พยายามค้นหาแบบแผนธรรมชาติเท่านั้น

อย่างไรก็ตามการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีก็มีจุดอ่อนบางประการ ที่สำคัญคือปรากฏการณ์แต่ละปรากฏการณ์มีตัวแปรเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ทำให้เกินวิสัยที่ผู้สร้างทฤษฎีจะนำมาบรรจุไว้ในทฤษฎีของตน และไม่สามารถนำมาหาความสัมพันธ์ได้หมด ทุกตัวแปร สิ่งที่ได้ทำคือประมวลตัวแปรเฉพาะสิ่งที่เห็นว่าสำคัญ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบางตัวที่เห็นว่าน่าจะสำคัญ ทำให้ทฤษฎีไม่มีความสมบูรณ์ และไม่สามารถนำวิธีที่ใช้สร้างทฤษฎีมาเป็นแบบอย่างได้ เพราะหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้นั้นเป็นหลักเฉพาะตัว หรือ อัจฉริยะ (Subjective) ไม่เป็นหลักวัตถุวิสัย (Objective) ซึ่งเป็นหลักสากลอันยอมรับกัน โดยทั่วไป

แต่ก็มีข้อดีของการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีอยู่เหมือนกัน คือเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการสร้างทฤษฎีประเภทที่เป็นกฎซึ่งเป็นทฤษฎีระดับสูง มีความเป็นจริงทุกเวลาและสถานที่ จึงสามารถนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้โดยทั่วไป

2.7.4.2 การสร้างทฤษฎีก่อนแล้วตรวจสอบด้วยการวิจัย (Theory – Then – Research) เป็นการใช้อยุทธหรือความคิดของตนเองสร้างทฤษฎีขึ้นมาก่อน แล้วจึงทดสอบญาณของตนกับโลกแห่งความเป็นจริง ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Data) ดังนี้

- 1) คิดทฤษฎีขึ้นมาให้ชัดเจนมากที่สุด กะทัดรัดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- 2) คัดเลือกข้อความข้อใดข้อหนึ่งมาทดสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์
- 3) ออกแบบเค้าโครงการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์มาทดสอบข้อความที่คัดเลือกไว้แล้ว
- 4) ทดสอบข้อความนั้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หากไม่สอดคล้องกัน ก็ดัดแปลงรูปแบบเค้าโครงการวิจัย หรือดัดแปลงทฤษฎี แล้วทำการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์หรือทำการวิจัยใหม่
- 5) ถ้าหากข้อความของทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ยืนยันความถูกต้องของทฤษฎี ก็เลือกข้อความอื่นของทฤษฎีที่ได้สร้างไว้มาทดสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไปอีก ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนทดสอบข้อความทุกข้อความในทฤษฎีจนหมดเป็นอันเสร็จสิ้นการสร้างทฤษฎี

ปัญหาที่สำคัญของการสร้างทฤษฎีก่อนแล้วตรวจสอบด้วยการวิจัย มีปัญหาสำคัญอยู่ที่การเลือกข้อความในทฤษฎี เพื่อนำมาทดสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งอาจแก้ปัญหาคโดยใช้หลักเกณฑ์ต่อไปนี้

- 1) เลือกข้อความที่คิดว่าน่าจะถูกต้องมากที่สุดมาทดสอบก่อน เพราะถ้าพบว่า ผิดจะได้ไม่ต้องทดสอบข้อความอื่นของทฤษฎีอีกต่อไป ทำให้ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย
- 2) เลือกข้อความที่คาดว่าน่าจะผิดมากที่สุดมาทดสอบก่อน เพื่อลดจำนวนข้อความ ที่ไม่มั่นใจให้น้อยลง หรือปรับปรุงดัดแปลงให้ดียิ่งขึ้นเสียก่อน แล้วค่อย ๆ ทดสอบข้อความที่มีความมั่นใจมากขึ้น
- 3) สมมติฐานสำคัญในการสร้างทฤษฎี คือ โลกแห่งความเป็นจริงไม่ได้มีแบบหรือกฎเกณฑ์ตามธรรมชาติอย่างใดอย่างหนึ่งตายตัวอยู่ นักสังคมศาสตร์ต้องสร้างกฎเกณฑ์หรือแบบแผนเหล่านั้นขึ้นมาอธิบายเรื่องราวในโลกแห่งความเป็นจริงนั้น เพื่อสร้างกฎเกณฑ์หรือทฤษฎีแล้วทดสอบกับโลกแห่งความเป็นจริงนั้น โดยเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์มาทำการทดสอบ ถ้าถูกต้องก็ยึดถือเป็นทฤษฎีต่อไป ถ้าหากไม่ถูกต้องก็ต้องสร้างทฤษฎีขึ้นใหม่ แล้วทำการทดสอบใหม่อีกจนกว่าจะเป็นทฤษฎีที่ถูกต้อง ในปัจจุบันการสร้างทฤษฎีใหม่มีความจำเป็นมาก เพราะ

เหตุการณ์และสภาวะแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การสร้างทฤษฎีจึงไม่มีวันเสร็จสิ้น

จุดอ่อนของการสร้างทฤษฎีก่อนแล้วตรวจสอบด้วยการวิจัย คือนักทฤษฎีจะเริ่มสร้างทฤษฎีเป็นเค้าโครงหยาบ ๆ ไม่เต็มรูปแบบ และไม่เป็นแบบแผนทั่วไป แล้วเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์มาทดสอบบางส่วนของทฤษฎี ในขณะที่เดียวกันก็จะคัดเลือกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบางตัวหรือบางคู่ที่เห็นว่าสำคัญ ซึ่งไม่เป็นไปตามแบบแผนทั่วไป

แต่ก็มีข้อดีของการสร้างทฤษฎีก่อนแล้วตรวจสอบด้วยการวิจัย คือมีประสิทธิภาพและเหมาะสมสำหรับการสร้างทฤษฎีประเภทที่เป็นความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกันของตัวแปรต่าง ๆ (Axiomatic or Causal Process) เพราะสามารถคัดเลือกความสัมพันธ์ของตัวแปรบางคู่เท่านั้น มาทดสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย

2.7.4.3 การสร้างทฤษฎีแบบผสมผสาน (Composite Approach) เป็นผลสืบเนื่องจากการสร้างทฤษฎีทั้ง 2 วิธี คือ การทำวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎี และการสร้างทฤษฎีก่อนแล้วตรวจสอบด้วยการวิจัยมีทั้งจุดอ่อนและข้อดี การสร้างทฤษฎีทั้งสองวิธีการจึงมีข้อที่ต้องระมัดระวังหลายประการ และง่ายต่อความผิดพลาดที่เกิดขึ้น วิธีการที่สามารถป้องกันแก้ไขและทำให้มีความมั่นใจมากขึ้น คือ การนำเอาข้อดีของทฤษฎีทั้งสองมารวมกัน เรียกว่า การสร้างทฤษฎีแบบผสมผสาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นค้นหา (Exploratory) เป็นขั้นตอนที่ผู้สร้างทฤษฎีทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งอย่างกว้าง ๆ เพื่อหาแนวความคิดหรือปัจจัยสำคัญของปรากฏการณ์นั้น และหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

2) ขั้นพรรณนา (Descriptive) เป็นการบรรยายความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ได้จากขั้นตอนแรก ระหว่างตัวแปรหนึ่งคู่หรือหลายคู่ในรูปของหลักทั่วไปเชิงประจักษ์ (Empirical Generalization) ซึ่งเป็นที่ยอมรับในความถูกต้องของนักวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์

3) ขั้นอธิบาย (Explanatory) เป็นการสร้างทฤษฎีที่สามารถอธิบายหลักทั่วไปเชิงประจักษ์ที่ได้จากขั้นตอนที่สอง ซึ่งจะมีลักษณะเป็นวัฏจักรหมุนเวียนกันหลายครั้งคือ

3.1) การสร้างทฤษฎี

3.2) การทดสอบทฤษฎี

3.3) การปรับปรุงทฤษฎี คือ การกลับไปเริ่มสร้างทฤษฎีในขั้น 3.1 อีกครั้ง หมุนเวียนไปจนได้ทฤษฎีที่ต้องการ

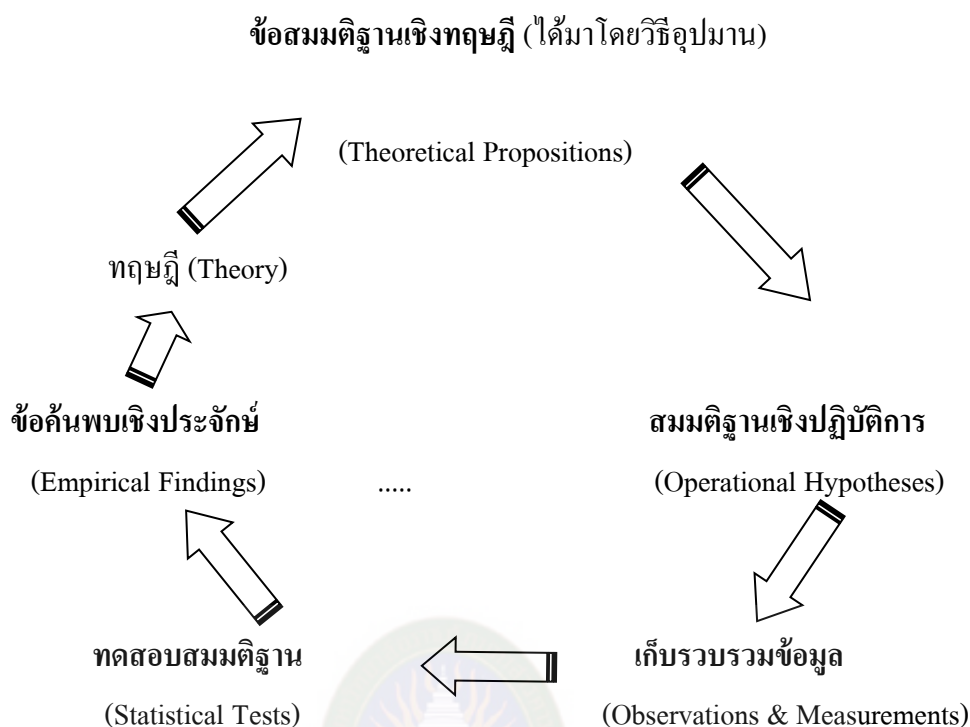
2.7.5 วิธีการสร้างทฤษฎีในการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ข้อ โดยที่วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็น

การศึกษาในเชิงการสร้างทฤษฎีระดับพื้นฐาน ซึ่งจัดอยู่ในจำพวกทฤษฎีที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์เฉพาะพื้นที่ (Substantive Theory) เฉพาะเจาะจงในกลุ่มประชากรเล็ก ๆ หรืออธิบายปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเฉพาะที่ หรือ เรียกว่า ทฤษฎีฐานราก ทฤษฎีรากหญ้า ทฤษฎีติดดิน (Grounded Theory) เพื่อหาคำอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจากจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการสร้างทฤษฎีจากหลาย ๆ คน เช่น สัตยญา สัตยญาวิวัฒน์ (2536, น. 14-35), นภภรณ์ ทะวานนท์ (2539, น. 25-40), Strauss and Corbin (1996, pp. 12-19), Bohrnstedt and Knoke (1988, pp. 71-83) และ Wallace (1969, pp. 35-50) จึงได้กำหนดกรอบแนวความคิดในการสร้างทฤษฎีดังกล่าวขึ้น โดยเลือกเอาวิธีแบบการผสมผสานระหว่าง 2 วิธีการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เลือกใช้วิธีอนุมาน (Deductive) ซึ่งเป็นวิธีการสร้างทฤษฎีที่เริ่มศึกษาจากทฤษฎีเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งใช้การพิจารณานึกคิดไตร่ตรอง อย่างมีเหตุผลว่าตัวแปรใดบ้างที่น่าจะมีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรม ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยใช้วิธีการดังกล่าวทำให้ได้ “ข้อสมมติฐานเชิงทฤษฎี” หรือ “ประพจน์” (Theoretical Propositions) ขึ้นมาจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นทฤษฎีชั่วคราวที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์การมีจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการนำข้อสมมติฐานเชิงทฤษฎีดังกล่าวมาปรับเป็น “สมมติฐานเชิงปฏิบัติการ” (Operational Hypotheses) แล้วสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบทฤษฎีชั่วคราวที่สร้างขึ้นกับจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งจะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อยืนยันพิสูจน์ว่าทฤษฎีชั่วคราวข้อใดมีความถูกต้อง (Verified) และทฤษฎีชั่วคราวข้อใดถูกหักล้างว่าไม่ถูกต้องไม่เป็นจริง (Falsified) ก็จะถูกลบออกไป เหลือเฉพาะข้อสมมติฐานเชิงทฤษฎีที่ตรวจสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วพบว่าเป็นตัวแปรที่อิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อนำมาเป็นทฤษฎีตัวจริงที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์การมีจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ต่อไป ดังแสดงในภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 วงจรการวิจัยเพื่อการสร้างทฤษฎี. *ปรับปรุงจาก* ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. มหาสารคาม (น. 98). โดย รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551, มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.8 บริบทโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

สถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ซึ่งมีสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาอยู่ในทุกอำเภอ มีจำนวนโรงเรียนระดับมัธยม 18 โรงเรียน จังหวัดนนทบุรี แบ่งการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ ประกอบด้วย

1. อำเภอเมืองนนทบุรี
2. อำเภอบางกรวย
3. อำเภอไทรน้อย
4. อำเภอปากเกร็ด
5. อำเภอบางใหญ่
6. อำเภอบางบัวทอง

โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 18 โรงเรียน จำแนกโรงเรียนออกเป็น 4 ขนาด โดยใช้เกณฑ์การจำแนกของสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2555, น. 4)

1. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนมากกว่า 2,500 คนขึ้นไป
2. โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คน ถึง 2,499 คน
3. โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 500 คน ถึง 1,499 คน
4. โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1 คน ถึง 499 คน

รายละเอียดจำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนในจังหวัดนนทบุรี ดังแสดงในตารางที่ 2.8 และ ตารางที่ 2.9

ตารางที่ 2.8

จำนวนนักเรียน ห้องเรียน และครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา แยกรายอำเภอ จังหวัดนนทบุรี

อำเภอ	จำนวน โรงเรียน	จำนวนนักเรียน				ห้องเรียน	ครู
		ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช.	รวม		
เมืองนนทบุรี	7	9,069	7,598	-	16,667	435	810
บางกรวย	2	2,493	1,754	-	4,247	111	179
ไทรน้อย	2	1,295	651	-	1,946	53	99
ปากเกร็ด	5	6,881	6,076	-	12,957	301	607
บางใหญ่	1	643	338	-	981	26	38
บางบัวทอง	1	1,391	1,052	-	2,443	66	136
รวม	18	21,772	17,469	-	39,241	992	1,869

ตารางที่ 2.9

จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แยกรายโรงเรียน ในจังหวัดนนทบุรี

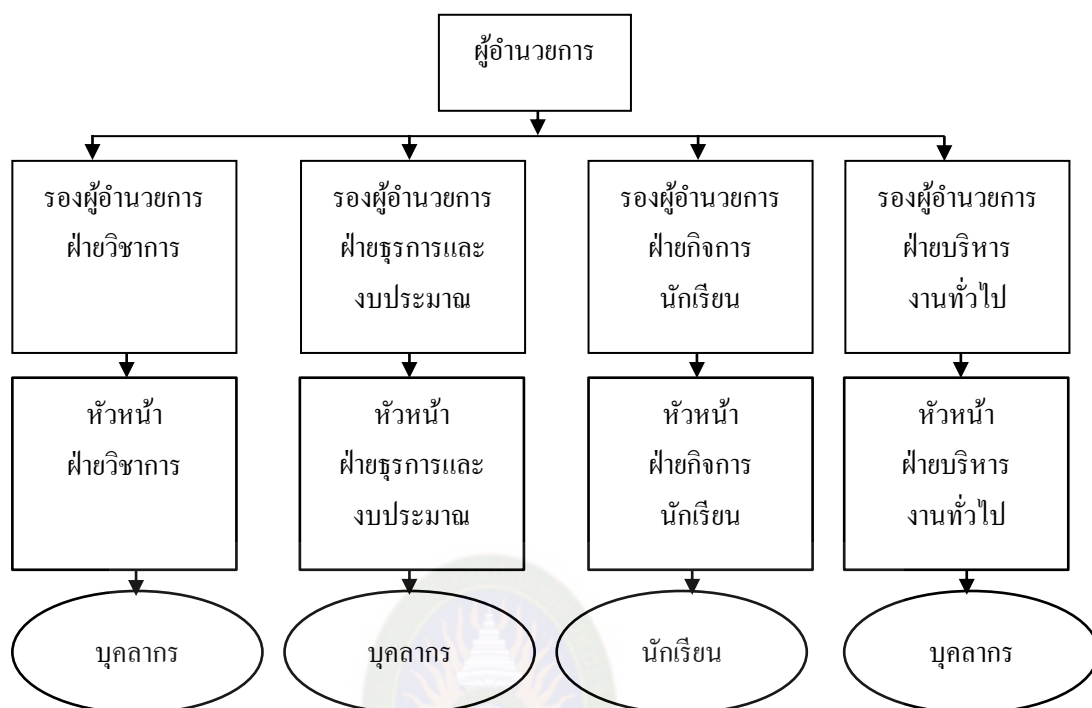
ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน				ห้อง เรียน	ขนาด โรงเรียน	จำนวน ครู
	มัธยม ต้น	มัธยม ปลาย	ปวช.	รวม			
สวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี	2,099	2,405	-	4,504	98	ใหญ่พิเศษ	191
เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี	1,981	1,372	-	3,353	72	ใหญ่พิเศษ	135

(ต่อ)

ตารางที่ 2.9 (ต่อ)

ชื่อ โรงเรียน	จำนวนนักเรียน				ห้องเรียน	ขนาดโรงเรียน	จำนวนครู
	มัธยมต้น	มัธยมปลาย	ปวช	รวม			
วัดเขมาภิรตาราม	1,827	1,445	-	3,272	90	ใหญ่พิเศษ	134
เทพศิรินทร์ นนทบุรี	1,914	1,329	-	3,243	72	ใหญ่พิเศษ	123
ปากเกร็ด	1,836	1,402	-	3,238	74	ใหญ่พิเศษ	153
นวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี	1,575	1,366	-	2,941	66	ใหญ่พิเศษ	145
สตรีนนทบุรี	1,333	1,384	-	2,717	68	ใหญ่พิเศษ	140
เบญจมราชานุสรณ์	1,420	1,135	-	2,555	66	ใหญ่พิเศษ	129
บางบัวทอง	1,391	1,052	-	2,443	66	ใหญ่	136
ศรีบุญยานนท์	1,207	1,016	-	2,223	58	ใหญ่	109
รัตนธิเบศร์	975	774	-	1,749	51	ใหญ่	103
ไทรน้อย	1,035	502	-	1,537	40	ใหญ่	69
โพธิ์นิมิตวิทยาคม	710	543	-	1,253	35	กลาง	69
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี	661	360	-	1,021	28	กลาง	49
บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี	579	425	-	1,004	39	กลาง	56
ราชวินิต นนทบุรี	643	338	-	981	26	กลาง	38
นนทบุรีพิทยาคม	326	472	-	798	30	กลาง	60
ราษฎร์นิยม	260	149	-	409	13	เล็ก	30
รวม	21,772	17,469	-	39,241	992		1,869

โครงสร้างการบริหารงาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

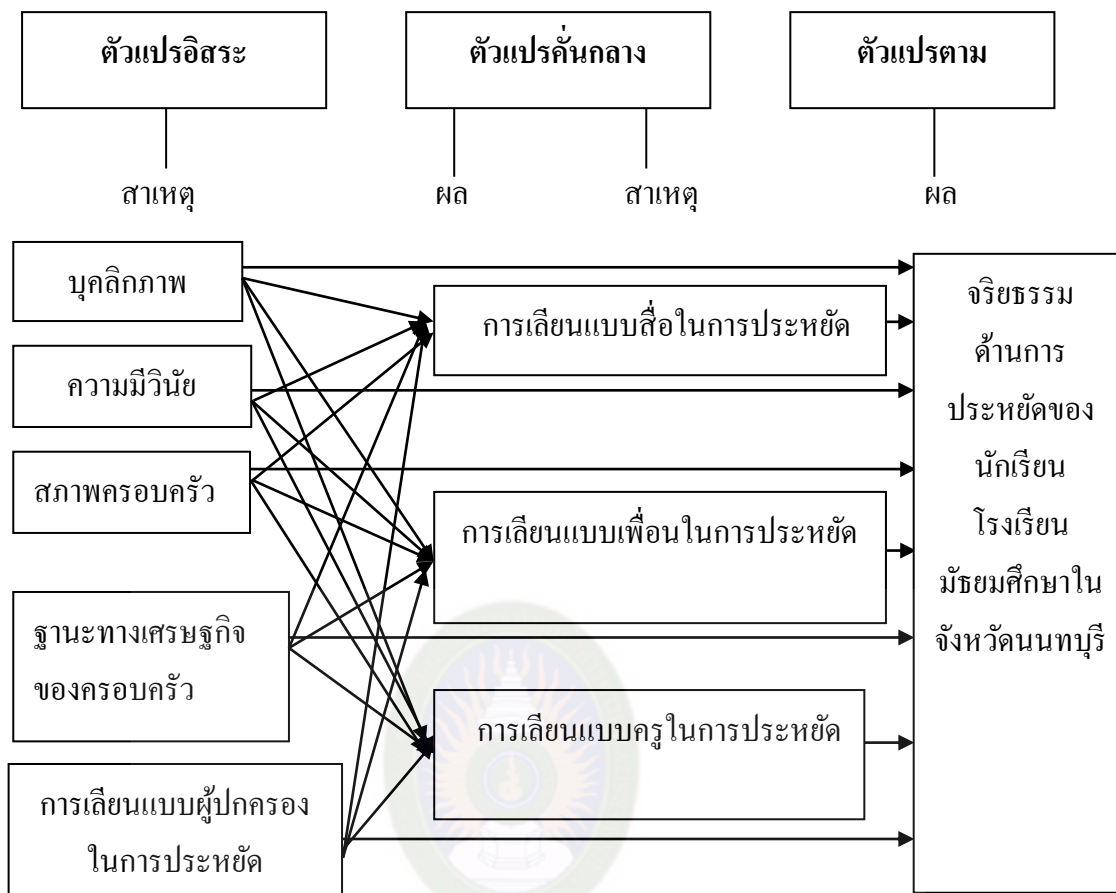

ภาพที่ 2.4 การบริหารงาน ในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา

การบริหารงาน ในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีรองผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 ฝ่าย เป็นรองผู้บังคับบัญชา รับหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการตามฝ่ายกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย โดยมีหัวหน้าฝ่ายในแต่ละฝ่ายเป็นผู้นำในการปฏิบัติในแต่ละฝ่าย และมีบุคลากรรับผิดชอบในแต่ละฝ่าย

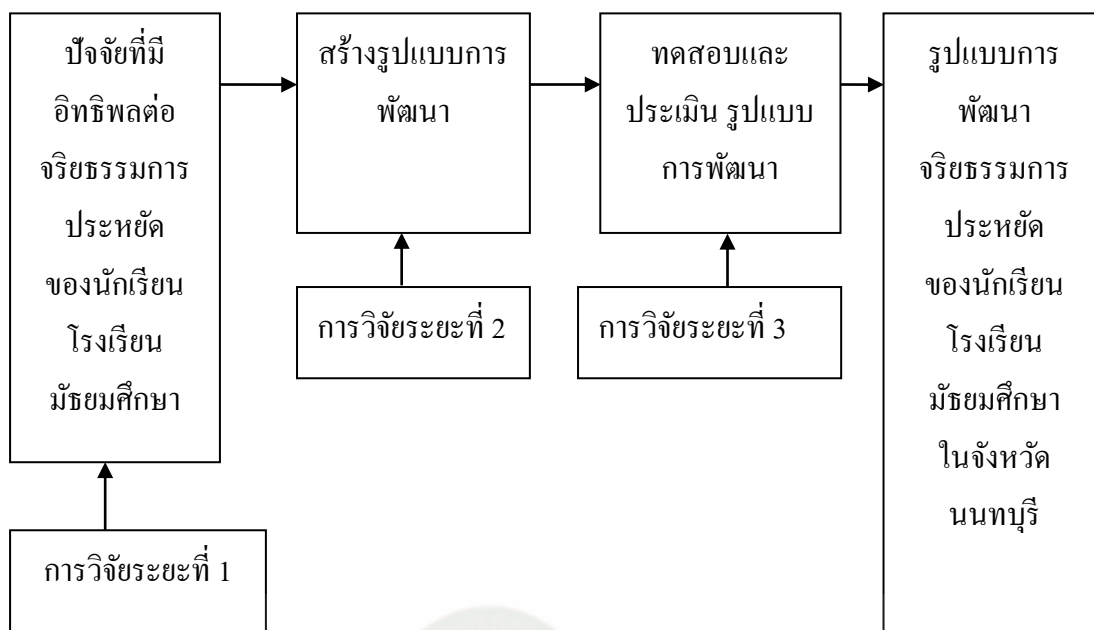
2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรีในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด โดยตั้งสมมติฐานว่ามีปัจจัยที่น่าจะมีผลต่อการประหยัด นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี และนำมากำหนดเป็นตัวแปรในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล โดยอาศัยหลักการเหตุผลสัมพันธ์ ลำดับการเกิดก่อนหลังของเหตุการณ์ (Birth Order) ปัจจัยลักษณะการส่งผลโดยตรงและโดยอ้อม ดังแสดงในภาพที่ 2.5

ภาพที่ 25 กรอบแนวคิดในการวิจัย ระยะที่ 1

จากการทบทวนเอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี สามารถจำแนกกรอบแนวคิดในการวิจัยในการสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี และทดลองใช้พร้อมกับการประเมิน รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยจึงได้แสดงความสัมพันธ์ของการดำเนินการวิจัยที่จะให้ได้ รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี กรอบแนวคิดการวิจัยนี้ ดังแสดงในภาพที่ 2.8

ภาพที่ 2.6 ความสัมพันธ์ของการดำเนินการวิจัยที่จะให้ได้รูปแบบการพัฒนาจิรกรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ในการวิจัยระยะการวิจัยที่ 1 ถึง ระยะที่ 3

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ในครั้งนี้ ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้วิธีการวิจัยในเชิงปริมาณและคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Methodology) และการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

ระยะที่ 3 การทดลองใช้ และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population)

ประชากร การวิจัยครั้งนี้มีหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นระดับบุคคล ประชากร คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 18 โรงเรียน จำแนกโรงเรียนออกเป็น 4 ขนาด โดยใช้เกณฑ์การจำแนกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2555, น. 4)

1.1.1 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	มีนักเรียนมากกว่า 2,500 คนขึ้นไป
1.1.2 โรงเรียนขนาดใหญ่	มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คน ถึง 2,499 คน
1.1.3 โรงเรียนขนาดกลาง	มีนักเรียนตั้งแต่ 500 คน ถึง 1,499 คน

1.1.4 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1 คน ถึง 499 คน
รายละเอียดจำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

จำนวน โรงเรียน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี แบ่งตามขนาดของโรงเรียน

ลำดับ	ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)
1.	โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	8	25,823
2.	โรงเรียนขนาดใหญ่	4	7,952
3.	โรงเรียนขนาดกลาง	5	5,057
4.	โรงเรียนขนาดเล็ก	1	409
	รวม	18	39,241

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane (1973, อ้างถึงใน รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2558, น. 69) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับ .05 ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2} \quad (3.1)$$

กำหนดค่าให้ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้ผิดพลาดได้ร้อยละ .05

$$\text{แทนค่าในสูตร} \quad n = \frac{39,241}{1 + 39,241(0.05)^2} \quad (3.2)$$

$$n = 395.96 \text{ คน}$$

จากการคำนวณจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 395.96 คน (เพื่อให้ง่ายต่อการจำแนก ผู้วิจัยได้ปัดเศษออกเป็นเลขจำนวนเต็มเนื่องจากมากกว่า 0.5) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพจึงเพิ่มขึ้นเป็น จำนวน 396 คน

1.2.1 วิธีการสุ่มตัวอย่าง มีลำดับขั้นการสุ่ม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม กำหนดสุ่มมาร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 4 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 10 โรงเรียน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนโรงเรียนที่สุ่มได้
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	8	4
โรงเรียนขนาดใหญ่	4	2
โรงเรียนขนาดกลาง	5	3
โรงเรียนขนาดเล็ก	1	1
รวม	18	10

ขั้นที่ 2 สุ่มนักเรียนจากโรงเรียนที่ได้จากการสุ่มในขั้นที่ 1 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามอัตราส่วนของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริงต่อจำนวนนักเรียนในขั้นที่ 1 คือ หน่วยตัวอย่าง จำนวน 396 คน จากประชากร จำนวน 39,241 คน คิดเป็นร้อยละ 1.019 ได้จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 262 คน ได้จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 73 คน ได้จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 54 คน และได้จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 7 คน รวมหน่วยตัวอย่างทั้งสิ้น 396 คน จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากรายชื่อโรงเรียนแบ่งกลุ่มตามขนาดของโรงเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลตัวอย่างที่ครอบคลุมประชากร แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย ในระยะที่ 1

ชื่อโรงเรียน	ขนาด	จำนวนนักเรียน (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. วัดเขมาภิรตาราม	ใหญ่พิเศษ	3,272	60
2. เตรียมอุดมศึกษาฯ นนทบุรี	ใหญ่พิเศษ	3,353	61
3. ปากเกร็ด	ใหญ่พิเศษ	3,238	59
4. สวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี	ใหญ่พิเศษ	4,504	82
5. บางบัวทอง	ใหญ่	2,443	45
6. ไทรน้อย	ใหญ่	1,537	28
7. โพนินิมิตวิทยาาคม	กลาง	1,253	23
8. ราชวินิต นนทบุรี	กลาง	981	18
9. นนทบุรีพิทยาคม	กลาง	798	13
10.ราษฎร์นิยม	เล็ก	403	7
รวม	10	21,782	396

ขั้นที่ 3 สุ่มนักเรียนจากโรงเรียนที่ได้จากการสุ่มขั้นที่ 2 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามอัตราส่วนของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง คือ 396 ต่อจำนวนนักเรียนแต่ละระดับชั้นเรียน ของแต่ละโรงเรียน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4

จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้จากการสุ่มชั้นที่ 3

โรงเรียน	จำนวนนักเรียนทั้งหมดของแต่ละชั้นเรียน / จำนวนตัวอย่างที่สุ่มได้											
	ม.1		ม.2		ม.3		ม.4		ม.5		ม.6	
1. วัดเขมาภิรตาราม	617	11	599	11	611	11	454	8	477	9	514	10
2. เตรียมอุดมศึกษา นนทบุรี	665	12	667	12	649	12	433	8	459	8	480	9
3. ปากเกร็ด	665	12	630	11	541	10	478	9	447	8	477	9
4. สวนกุหลาบ วิทยาลัย นนทบุรี	667	12	669	12	763	14	780	14	744	14	881	16
5. บางบัวทอง	487	9	464	8	440	8	352	7	337	6	363	7
6. ไทรน้อย	379	7	331	6	325	6	150	3	165	3	187	3
7. โพธิ์นิมิตวิทยาคม	223	4	235	4	242	5	155	3	171	3	217	4
8. ราชวินิต นนทบุรี	194	4	248	4	201	4	116	2	100	2	122	2
9. นนทบุรีพิทยาคม	102	2	99	1	125	2	165	3	149	2	159	3
10. ราษฎร์นิยม	86	1	89	2	85	1	53	1	47	1	49	1

ขั้นที่ 4 ทำการสุ่มแบบระบบ (Systematic Random Sampling) ในแต่ละชั้นเรียน โดยใช้ฐานข้อมูลเลขประจำตัวนักเรียนในแต่ละชั้นของทุกโรงเรียนในการสุ่ม ดังนี้

- กำหนดช่วงของการเลือกหน่วยตัวอย่าง (Sampling Interval) โดยใช้วิธีคำนวณหาสัดส่วนของขนาดของประชากรกับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรดังนี้ (รังสรรค์สิงห์เลิศ, 2558, น. 79)

$$\text{Sampling Interval} = \frac{\text{จำนวนหน่วยในประชากร}}{\text{จำนวนหน่วยในกลุ่มตัวอย่าง}} \quad (3.3)$$

- เมื่อได้ช่วงของการเลือกหน่วยตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มหน่วยตัวอย่างที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้น (Random Start) โดยการจับสลาก

- เมื่อได้หน่วยตัวอย่างที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้นแล้ว ดำเนินการสุ่มตัวอย่างจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ของแต่ละชั้นเรียน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5

ช่วงของการเลือกหน่วยตัวอย่าง ที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้น

โรงเรียน	ระดับ	จำนวน		Sampling Interval	Random Start
		นักเรียน	ตัวอย่าง		
1. วัดเขมาภิรตาราม	ม. 1	617	11	56	23
	ม. 2	599	11	54	11
	ม. 3	611	11	56	44
	ม. 4	454	8	57	10
	ม. 5	477	9	53	19
	ม. 6	514	10	51	25
2. เตรียมอุดมศึกษาฯ นนทบุรี	ม. 1	665	12	55	16
	ม. 2	667	12	55	15
	ม. 3	649	12	54	16
	ม. 4	433	8	54	32
	ม. 5	459	8	57	28
	ม. 6	480	9	53	37
3. ปากเกร็ด	ม. 1	665	12	55	30
	ม. 2	630	11	57	21
	ม. 3	541	10	54	28
	ม. 4	478	9	53	15
	ม. 5	447	8	56	41
	ม. 6	477	9	53	31
4. สวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี	ม. 1	667	12	56	33
	ม. 2	669	12	56	25
	ม. 3	763	14	55	29
	ม. 4	780	14	56	40
	ม. 5	744	14	53	38
	ม. 6	881	16	55	20

(ต่อ)

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

โรงเรียน	ระดับ	จำนวน		Sampling Interval	Random Start
		นักเรียน	ตัวอย่าง		
5. บางบัวทอง	ม. 1	487	9	54	17
	ม. 2	464	8	58	21
	ม. 3	440	8	55	12
	ม. 4	352	7	50	14
	ม. 5	337	6	56	28
	ม. 6	363	7	52	29
6. ไทรน้อย	ม. 1	379	7	54	26
	ม. 2	331	6	55	17
	ม. 3	325	6	54	37
	ม. 4	150	3	50	22
	ม. 5	165	3	55	13
	ม. 6	187	3	62	33
7. โพธิ์นิมิตวิทยาาคม	ม. 1	223	4	58	14
	ม. 2	235	4	59	23
	ม. 3	242	5	48	32
	ม. 4	155	3	52	16
	ม. 5	171	3	57	22
	ม. 6	217	4	54	36
8. ราชวินิต นนทบุรี	ม. 1	194	4	49	33
	ม. 2	248	4	62	6
	ม. 3	201	4	50	22
	ม. 4	116	2	58	12
	ม. 5	100	2	50	31
	ม. 6	122	2	61	29

(ต่อ)

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

โรงเรียน	ระดับ	จำนวน		Sampling Interval	Random Start
		นักเรียน	ตัวอย่าง		
9.นนทบุรีพิทยาคม	ม. 1	102	2	51	28
	ม. 2	99	1	99	23
	ม. 3	125	2	63	21
	ม. 4	165	3	55	14
	ม. 5	149	2	75	24
	ม. 6	159	3	53	6
10. รามัญนิคม	ม. 1	86	1	86	29
	ม. 2	89	2	45	14
	ม. 3	85	1	85	24
	ม. 4	53	1	53	30
	ม. 5	47	1	47	14
	ม. 6	49	1	49	22

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่

- 2.1.1 บุคลิกภาพ
- 2.1.2 ความมีวินัย
- 2.1.3 สภาพครอบครัว
- 2.1.4 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
- 2.1.5 การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด

2.2 ตัวแปรคั่นกลาง ได้แก่

- 2.2.1 การเลียนแบบสื่อในการประหยัด
- 2.2.2 การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด
- 2.2.3 การเลียนแบบครูในการประหยัด

2.3 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ จริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือการวิจัยที่นักวิชาการได้เคยทำการศึกษาไว้แล้ว ผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้กับการวิจัยในครั้งนี้ โดยปรับข้อความบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการวิจัยในครั้งนี้ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน รายละเอียดมีดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อความสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียน ประกอบด้วย

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ จำนวน 10 ข้อ
2. ข้อคำถามเกี่ยวกับความมีวินัย จำนวน 10 ข้อ
3. ข้อคำถามเกี่ยวกับการเลียนแบบผู้ปกครอง จำนวน 10 ข้อ
4. ข้อคำถามเกี่ยวกับการเลียนแบบสื่อ จำนวน 10 ข้อ
5. ข้อคำถามเกี่ยวกับการเลียนแบบเพื่อน จำนวน 10 ข้อ
6. ข้อคำถามเกี่ยวกับการเลียนแบบครู จำนวน 10 ข้อ

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ท กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (รังสรรค์ สิงหเลิศ, 2558, น. 121) ดังนี้

ระดับการปฏิบัติ	เกณฑ์การให้คะแนน
จริงที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
จริงมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ค่อนข้างจริง	กำหนดให้ 3 คะแนน
ไม่จริง	กำหนดให้ 2 คะแนน
ไม่จริงที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

การสร้างแบบสอบถาม มีลำดับขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เทคนิควิธีการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหา สรุปความคิดรวบยอด ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 3 เขียนข้อคำถาม ให้สอดคล้องและสามารถวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย ประกอบด้วยเนื้อหาต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนกรุณาตอบแบบสอบถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงตามความเป็นจริง

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง ที่สุด
บุคลิกภาพ					
1. ข้าพเจ้าเป็นคนเข้าสังคมได้ง่าย					
2. ข้าพเจ้าสามารถทำงานที่รับผิดชอบให้เสร็จ ก่อนกำหนดเวลาเสมอ					
3. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าต้องทำสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว เพื่อแข่งกับเวลา					

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการประหยัดของนักเรียน ยกตัวอย่าง เช่นกรุณาตอบแบบสอบถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงตามความเป็นจริง

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง ที่สุด
ด้านการประหยัดเงิน					
1. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้เงินประจำวัน					
2. ข้าพเจ้าตรวจสอบราคาสินค้าก่อนซื้อ					
3. ข้าพเจ้าใช้โทรศัพท์มือถือเฉพาะที่จำเป็น					
4. ข้าพเจ้าเห็นประโยชน์จากการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย					

3.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 การตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้ (Index of Congruence : IOC) และตรวจสอบการใช้ถ้อยคำภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

3.2.1.1 ดร.คณิง ไทยประสิทธิ์ นักวิชาการอิสระ กรรมการการศึกษา
สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโครงสร้าง เนื้อหา

3.2.1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร ปรัชญาคุณ
บัณฑิต (ปร.ค.) สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประธาน
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน
ภาษา

3.2.1.3 ดร.สุนันท์ สาคร ปรัชญาคุณบัณฑิต (ปร.ค.) สาขาพุทธศาสตร์การ
พัฒนากุมิภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติประเมินผล

ตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์
คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าข้อคำถามแต่ละข้อต่อไปนี ้วัดตามนิยามศัพท์ที่ระบุไว้จริงหรือไม่แล้ว
เขียนผลการพิจารณาของท่าน โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ผลการพิจารณา” ตามความคิดเห็น
ของท่าน ดังนี้

1 คือ แน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้น วัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง

0 คือ ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้น วัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง

-1 คือ แน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้น วัดไม่ตรงตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง

นิยามศัพท์	ข้อคำถาม	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		1	0	-1	
บุคลิกภาพ	1. ข้าพเจ้าเป็นคนเข้าสังคมได้ง่าย 2. ข้าพเจ้าสามารถทำงานที่รับผิดชอบให้ เสร็จก่อนกำหนดเวลาเสมอ 3. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะต้องทำอะไรต่าง ๆ อย่าง รวดเร็วเพื่อแข่งกับเวลา				
การประหยัด	1. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้จ่ายเงินประจำวัน 2. ข้าพเจ้าตรวจสอบราคาสินค้าก่อนซื้อ 3. ข้าพเจ้าใช้โทรศัพท์มือถือเฉพาะ ที่จำเป็น				

นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.67 ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.67 ถือเป็นข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาสามารถวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์

3.2.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนจำนวน 40 คน ซึ่งไม่ได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (รังสรรค์ สิงหเลิศ, 2558, น. 141)

3.2.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.4 ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าดังนี้ ด้านบุคลิกภาพได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.8434 ด้านความมีวินัยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.8142 ด้านการเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.8325 ด้านการเขียนแบบสื่อ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.8287 ด้านการเขียนแบบเพื่อน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.8274 ด้านการเขียนแบบครูในการประหยัด ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.8391 ด้านจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.8337

3.2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับฟังคำแนะนำและความเห็นชอบ ดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีลำดับตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เสนอไปยัง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เลือกเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

4.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย

4.3 จัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ผลตามวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่และบันทึกคะแนนแต่ละข้อในรูปแบบรหัส (Coding Form) หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทดสอบสมมติฐานเชิงทฤษฎีชั่วคราวที่สร้างขึ้นก่อนการวิจัย

5.1 การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.2. การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

5.3 สถิติวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ใช้การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL for windows) เพื่ออธิบายอิทธิพลเส้นทาง (Path Analysis) หรือปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ 1) บุคลิกภาพ 2) ความมีวินัย 3) สภาพครอบครัว 4) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว 5) การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด 6) การเลียนแบบสื่อในการประหยัด 7) การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด และ 8) การเลียนแบบครูในการประหยัด มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significant .05)

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดกระทำข้อมูล โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป LISREL เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้ (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2558, น. 300)

1. การวิเคราะห์อิทธิพลเส้นทาง (Path Analysis) แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาทดสอบความมีนัยสำคัญด้วยสถิติเอฟหรือที เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัจจัย ของจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

2. การตรวจสอบตัวแบบการวิจัยเป็นการตรวจสอบ ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น

3. การตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบ เพื่อศึกษาภาพรวมของตัวแบบว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด โดยใช้สถิติ ไค - สแควร์ ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง ค่า RMSEA ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ ค่าสูงสุดของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน

4. การปรับตัวแบบ ผู้วิจัยปรับตัวแบบบนพื้นฐานของทฤษฎีและงานวิจัยเป็นหลัก ดำเนินการโดยจะตรวจสอบผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ ว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่ มีค่าใดแปลกเกินความเป็นจริงหรือไม่ และพิจารณาสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (Squared Multiple Correlation) ให้มีความเหมาะสม รวมทั้งพิจารณาค่าความสอดคล้องรวม (Overall Fit) ของตัวแบบ ว่าโดยภาพรวมแล้ว ตัวแบบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใดและจะหยุดปรับตัวแบบ เมื่อพบว่าค่าสูงสุดของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน ต่ำกว่า 2.00

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมายตามจำนวน ดังนี้

1.1 นักวิชาการด้านการศึกษา มีผลงานวิชาการด้านการพัฒนาส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน จำนวน 5 คน

1.2 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน

1.3 ครูฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 5 คน

1.4 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน

1.5 นักเรียนดีเด่น จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้วิจัย ระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย โดยใช้เทคนิควิธีจดบันทึกข้อมูล บันทึกเสียง บันทึกภาพ

3. วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการในการวิจัยระยะที่ 2 มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี เพื่อใช้เป็นฉบับร่างให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ตรวจพิจารณาความเหมาะสม

3.2 จัดประชุมเชิงปฏิบัติ (Workshop) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ร่วมกันวิพากษ์และให้เสนอแนะ

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากมติที่ประชุม การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 2 ใช้วิธีการจดบันทึกลงในแบบและทำการบันทึกภาพ บันทึกเสียง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิพากษ์และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดข้อความ นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำรูปแบบการพัฒนาจริยธรรม ด้านการประหยัดของนักเรียน ฉบับสมบูรณ์ นำรูปแบบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินอีกครั้งว่า กิจกรรมโครงการใดเหมาะสมหรือควรนำไปใช้ กิจกรรมโครงการใด ไม่เหมาะสมหรือไม่ควรนำไปใช้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ให้คะแนน ความเหมาะสม ในการนำกิจกรรมโครงการไปทดลองใช้ ผู้วิจัยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญท่านละ 1 ชุด ได้แสดงความคิดเห็นและส่งกลับคืนให้ผู้วิจัยเพื่อทำการทดลองในขั้นต่อไป วิธีการคัดเลือก คือ ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นโดยการผ่านการให้ความคิดเห็นแบบ Scaling

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบจะได้คะแนน 5 ถึง 1 จากการตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” หากเป็นข้อความทางลบผู้ตอบจะได้คะแนนตรงกันข้าม

โดยมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลดังนี้ (รังสรรค์ ถึงเลิศ, 2558, น. 194)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ไม่แน่ใจ

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ไม่เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การแปลความหมายของคะแนน หากค่าเฉลี่ยของคะแนนเกิน 3.51 ขึ้นไปถือว่า ผู้วิจัยสามารถนำกิจกรรมโครงการนั้นไปทดลองใช้ได้ในระยะที่ 3

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรม ด้านการ ประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยในระยะที่ 3 ผู้วิจัยเลือกกลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีนนทบุรี ใช้วิธีจับสลากมาเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีนนทบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน ที่ไม่ใช่ห้องเรียนของกลุ่มทดลอง ด้วยเกณฑ์และเหตุผลดังนี้

1.1 เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการใช้สิ่งของราคาแพงเกินความเหมาะสมกับสถานภาพการเป็นนักเรียน โดยขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นและครูฝ่ายกิจการนักเรียนพิจารณาส่งรายชื่อ

1.2 สอบถามความสมัครใจของนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการ

1.3 โรงเรียนมีความพร้อมในด้านบุคลากรและยินดีให้ความร่วมมือ สนับสนุนในการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรการวิจัยในระยะที่ 3 มีดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 2

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ จริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี และตัวแปรอิสระในระยะที่ 1 ที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยระยะที่ 3 ได้แก่ แบบสอบถามฉบับ เดียวกันกับที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 โดยนำข้อคำถามรายด้านที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาเป็นข้อคำถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบทดลอง (Experimental Design) โดยมีแบบแผนการวิจัยแบบ Two - Groups Pretest - Posttest Design ซึ่งมีแบบแผนการวิจัย ดังนี้ (Cook and Campbell, 1979, p. 99)

$$\begin{array}{l} O_1E \text{ -----} X \text{ -----} O_2E \\ O_1C \text{ -----} O_2C \end{array}$$

เมื่อ O_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง

X แทน การทำการทดลอง

O₂ แทน การทดสอบหลังการทดลอง

E แทน กลุ่มทดลอง

C แทน กลุ่มควบคุม

โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 เลือกกลุ่มทดลองในการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี โดยการเลือกแบบสุ่มเจาะ ที่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนสตรีนนทบุรี

4.2 เลือกกลุ่มควบคุมในการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี โดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับสลาก จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นเดียวกัน โรงเรียนเดียวกัน และไม่ใช่อะไรของห้องเรียนของกลุ่มทดลอง

4.3 ทำการเก็บข้อมูลก่อนทดลองกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็น Pretest ทุกตัวแปรตาม ในระยะที่ 3

4.4 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี กับกลุ่มทดลอง จำนวน 1 ห้องเรียน

4.5 ทำการเก็บข้อมูลหลังการทดลองกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็น Posttest ทุกตัวแปรตาม ในระยะที่ 3

4.6 นำผลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล แล้วสรุปผลการดำเนินการ

3.1 ประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

การประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยระยะที่ 3 ซึ่งเป็นการนำรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ที่ปรับปรุงแล้ว มาทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 ของโรงเรียนสตรีนนทบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน โดยมีระยะเวลาในการทดลองใช้และเก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียน

มัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี เป็นเวลา 3 เดือน ขณะดำเนินการทดลองการใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยใช้กระบวนการวัดพฤติกรรมของกลุ่มทดลอง ตามรูปแบบการจัดการที่ใช้กับกลุ่มทดลอง โดยการบันทึก การสังเกต จากนั้นนำผลการทดลองที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ระยะที่ 3 โดยใช้ข้อมูลจากผลการบันทึก ผลการสังเกต และผลการตอบแบบสอบถาม (จากปัจจัยเชิงสาเหตุที่เป็นผลลัพธ์ในการศึกษาพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ของผู้วิจัย ที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 และรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี) กับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เปรียบเทียบระหว่างก่อนการทดลองขณะทดลอง และหลังการทดลอง โดยมีผลการวัดค่าเฉลี่ยคะแนนด้านจริยธรรมด้านการประหยัดของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เป็นตัวแปรควบคุม (Control Variable) โดยนำมาเป็น ตัวแปรร่วม (Covariate) แล้วทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ร่วม) หลายตัวแปรตาม (Multivariate Analysis of Covariance : MANCOVA)

3.2 กระบวนการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรม ด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่

1.1.1 บุคลิกภาพ

1.1.2 ความมีวินัย

1.1.3 สภาพครอบครัว

1.1.4 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

1.1.5 การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด

1.2 ตัวแปรคั่นกลาง ได้แก่

1.2.1 การเลียนแบบสื่อในการประหยัด

1.2.2 การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด

1.2.3 การเลียนแบบครูในการประหยัด

1.3 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ จริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 396 คน

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป

2.3 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.4 สถิติวิเคราะห์ ทดสอบสมมติฐานในการวิจัยใช้การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL for Windows) เพื่ออธิบายอิทธิพลเส้นทางด้วย(Path Analysis) หรือปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้ง โดยตรงและโดยอ้อมต่อตัวแปรตาม ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 (Level of Significant .05)

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการการสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

1. กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ได้แก่ 1) นักวิชาการด้านการศึกษามีผลงานวิชาการด้านการพัฒนาส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน จำนวน 5 คน 2) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน 3) ครูฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 5 คน 4) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน และ 5) นักเรียนดีเด่น จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การนำผลจากการวิจัยระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อใช้เป็นแบบจำลองชั่วคราวในการพิจารณา

3. การรวบรวมข้อมูล ใช้กระบวนการระดมสมอง (Brain Storming) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การสังเกต การบันทึก

ระยะที่ 3 วิจัยและพัฒนาการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

1. กลุ่มทดลอง (Target Groups) ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสตรีนนทบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน

2. กลุ่มควบคุม (Control Groups) ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสตรีนนทบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน ที่ไม่ใช่ประชากรในกลุ่มทดลอง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปรตาม คือ รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี และใช้เครื่องมือวัดฉบับเดียวกันกับการวิจัยระยะที่ 1 แบบบันทึก การสังเกต และแบบสอบถาม (จากปัจจัยที่เป็นผลลัพธ์ในการศึกษาของผู้วิจัยที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1)

4. การรวบรวมข้อมูล การวิจัยระยะที่ 3 เป็นการทดลองและประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรีกับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 3 เดือน และแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนทดลอง รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนทดลอง
Pretest

ระยะที่ 2 ขณะทดลอง การรวบรวมข้อมูลใช้การบันทึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ระยะที่ 3 หลังทดลอง รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังทดลอง Posttest และเปรียบเทียบข้อมูลก่อนหลังการทดลองด้วยการนำเอาผลการบันทึกค่าเฉลี่ยคะแนนจริยธรรมด้านการประหยัด มาเป็นตัวแปรควบคุม (Control Variable) โดยนำมาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) แล้วทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ร่วม) หลายตัวแปรตาม (Multivariate Analysis of Covariance : MANCOVA)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ และนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ระยะที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ระยะที่ 3 ผลการทดลองและประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ในระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี โดยตั้งสมมติฐานว่า จริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ได้รับอิทธิพลโดยตรงและโดยอ้อมจาก 1) บุคลิกภาพ 2) ความมีวินัย 3) สภาพครอบครัว 4) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และ 5) การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด และได้รับอิทธิพลโดยตรงจาก 1) การเลียนแบบสื่อในการประหยัด 2) การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด และ 3) การเลียนแบบครูในการประหยัด

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยได้นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 396 คน สรุปผลการวิจัยในระยะที่ 1 ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยวิจัย โดยได้นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน ซึ่งคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1

จำนวน ร้อยละ ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ข้อมูลด้านคุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	182	46.00
1.2 หญิง	214	54.00
รวม	396	100.00
2. ระดับชั้นเรียน		
2.1 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	219	55.30
2.2 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	177	44.70
รวม	396	100.00
3. สภาพครอบครัว		
3.1 บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	300	75.80
3.2 บิดามารดาหย่าร้างกัน	26	6.20
3.3 บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม	38	9.60
3.4 อาศัยอยู่กับญาติ	32	8.00
รวม	396	100.00
4. รายได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ต่อเดือน		
4.1 น้อยกว่า 5,000 บาท	56	14.20
4.2 5,001 – 10,000 บาท	78	19.70
4.3 10,001 – 15,000 บาท	63	15.90

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลด้านคุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4.4 15,001 – 20,000 บาท	92	23.20
4.5 มากกว่า 20,000 บาท	107	27.00
รวม	396	100.00

จากตารางที่ 4.1 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 396 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.00 และเป็นเพศชายร้อยละ 46.00 ในด้านระดับชั้นเรียน พบว่า เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 55.30 และเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 44.70 ในด้านสภาพครอบครัวพบว่า ส่วนมาก บิดามารดาอยู่ร่วมกันร้อยละ 75.80 รองลงมาคือ บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม ร้อยละ 9.60 และต่ำสุดคือบิดามารดาหย่าร้างกัน ร้อยละ 6.20 ในด้านรายได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ต่อเดือน พบว่า ส่วนมากมีรายได้มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.00 รองลงมา คือ มีรายได้อยู่ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 23.20 และต่ำสุดคือ มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 14.20

2. การตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การทดสอบสมมุติฐานในการตรวจสอบตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรม LISREL

ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) โดยโปรแกรมลิสเรล (LISREL for windows) เพื่ออธิบายอิทธิพลเส้นทาง (Path Analysis) หรือปัจจัยเชิงสาเหตุโดยสมการเชิงโครงสร้าง อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ของตัวแปรต้น ตัวแปรต้นกลางที่ส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อตัวแปรตาม โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significance .05) โดยการเริ่มจากการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบจำลองสมมุติฐานการวิจัย การกำหนดข้อมูลจำเพาะตามรูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของแบบจำลองสมมุติฐานการวิจัย การตรวจสอบคุณสมบัติของข้อมูลตามข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ การตรวจสอบเงื่อนไขที่กำหนดของการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง และ ในการตรวจสอบความตรงของแบบจำลองสมมุติฐานการวิจัย รวมถึงการปรับแบบจำลองและทดสอบความตรงตามข้อกำหนด ตรวจสอบแบบจำลองสมมุติฐานการวิจัยมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วสรุปแปลความหมายผลการวิเคราะห์ โดยการจำแนกค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุออกเป็นอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลโดยรวมของตัวแปร ตามรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี และผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนตัวแปรและค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

3. สัญลักษณ์ใช้แทนตัวแปร

FAMILY	แทน	ด้านสภาพครอบครัว
MONEY	แทน	ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
SMART	แทน	ด้านบุคลิกภาพ
DISCIPL	แทน	ด้านความมีวินัย
HOME	แทน	ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด
INFORMAT	แทน	ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด
FRIEND	แทน	ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด
TEACHER	แทน	ด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด
SAVE	แทน	จริยธรรมด้านการประหยัด
4. สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
SKEWNESS	แทน	ค่าความเบ้ (Skewness)
KURTOSIS	แทน	ค่าความโค้ง (Kurtosis)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product moment correlation coefficient)
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณยกกำลังสอง (Square Multiple Correlation) หรือสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Coefficient of Determination)
χ^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square)
df	แทน	องศาอิสระ (Degree of Freedom)
GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index)
AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AdjUTted Goodness of Fit Index)
RMSEA	แทน	ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root Mean Square Error of Approximation)

RMR	แทน ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (Root Mean Square Residual)
CN	แทน ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤต (Critical N)
DE	แทน อิทธิพลทางตรง (Direct Effects)
IE	แทน อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects)
TE	แทน อิทธิพลรวม (Total Effects)

ข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้โปรแกรม Lisrel คือ ลักษณะการกระจายของข้อมูลต้องกระจายแบบโค้งปกติ ทุกตัวแปรจะต้องมีค่า ความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) ไม่เกิน ± 1 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ทำการตรวจสอบค่าความเบ้ และค่าความโด่ง ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปร

	N	Mean	S. D.	Skewness	Kurtosis
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic
family	396	1.4848	0.93985	0.727	0.521
money	396	3.2929	1.41244	-0.253	-0.180
smart	396	3.1579	0.99701	-0.377	-0.490
discipl	396	3.7210	0.40111	0.695	-0.002
home	396	3.8100	0.24098	-0.279	-0.067
informat	396	3.5575	0.43676	0.704	0.545
friend	396	3.7060	0.50418	0.110	-0.016
teacher	396	3.4034	0.75674	0.264	-0.217
SAVE	396	3.7371	0.21311	-0.296	-0.033

จากตารางที่ 4.2 เป็นการวิเคราะห์หุ้มูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งการทดสอบคุณลักษณะของข้อมูลในการกระจายของข้อมูลว่าเป็นโค้งปกติหรือไม่ ด้วยการทดสอบค่าสถิติความเบ้ (Skewness) และทดสอบค่าสถิติความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรทั้ง 9 ตัวจะเห็นได้

ว่ามีค่าไม่เกิน ± 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลทั้งหมดมีการกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติ สามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไปได้

การตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระเพื่อเป็นการทดสอบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันเองสูงเกิน 0.85 หรือไม่ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งผลการศึกษาระบุแสดงในตารางที่ 4.2 พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุ ได้แก่ ด้านสภาพครอบครัว (FAMILY) ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (MONEY) ด้านบุคลิกภาพ (SMART) ด้านความมีวินัย (DISCIPL) ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (HOME) ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด (INFORMAT) ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด (FRIEND) ด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด (TEACHER) และ จริยธรรมด้านการประหยัด (SAVE) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.041 ถึง 0.810 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปร

	SAVE	family	money	smart	discipl	home	informat	friend	teacher
SAVE	1.000								
family	0.159*	1.000							
money	0.098*	0.053	1.000						
smart	0.201*	0.186*	0.048	1.000					
discipl	0.505*	0.353*	0.053	0.303*	1.000				
home	0.810*	0.189*	0.058	0.210*	0.482	1.000			
informat	0.349*	0.065*	0.068	0.086*	0.254	0.207*	1.000		
friend	0.343*	-0.031	0.050	0.007	0.071	0.125*	0.017	1.000	
teacher	-0.041	-0.036	-0.034	-0.0083*	-0.010	-0.008	-0.019	0.037	1.000

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปร โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression) ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านสภาพครอบครัว (FAMILY) ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (MONEY) ด้านบุคลิกภาพ (SMART) ด้านความมีวินัย (DISCIPL) ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (HOME) ด้านการเลียนแบบสื่อใน

การประหยัด (INFORMAT) ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด (FRIEND) ด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด (TEACHER) และตัวแปรตาม ได้แก่ จริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี (SAVE) จากการเก็บข้อมูล จำนวน 396 ชุด พบว่ามีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 5 ตัวแปรเท่านั้น ได้แก่ ด้านความมีวินัย (DISCIPL) ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (HOME) ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด (INFORMAT) ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด (FRIEND) และด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด (TEACHER) และพบว่า มีตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 3 ตัวแปร คือ ด้านสภาพครอบครัว (FAMILY) ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (MONEY) และด้านบุคลิกภาพ (SMART) ดังที่แสดง ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4

ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระทุกตัวที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ที่วิเคราะห์โดยใช้สถิติ *Multiple Linear Regression*

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.
	B	Std. Error	Coefficients Beta		
(Constant)	0.243	0.058		4.204	.000
family	-0.005	0.004	-0.021	-1.328	.185
money	0.004	0.002	0.025	1.632	.103
smart	-0.001	0.003	-0.006	-0.360	.719
discipl	0.031	0.010	0.058	3.149*	.002
home	0.728	0.015	0.824	47.673*	.000
informat	0.077	0.008	0.159	10.217*	.000
friend	0.098	0.006	0.232	15.382*	.000
teacher	0.011	0.004	0.039	2.595*	.010

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression) พบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี (SAVE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 5 ตัวแปรเท่านั้น ได้แก่ ด้านความมีวินัย (DISCIPL) ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (HOME) ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด (INFORMAT) ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด (FRIEND) และด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด (TEACHER) โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่มีอิทธิพลมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (HOME) (Beta=0.824) ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด (FRIEND) (Beta=0.232) ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด (INFORMAT) (Beta=0.159) ด้านความมีวินัย (DISCIPL) (Beta=0.058) และด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด (TEACHER) (Beta=0.039) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Coefficient of Determination) $R^2 = 0.914$ ซึ่งแสดงว่าตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระทุกตัวมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ จริยธรรมการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ร้อยละ 91 ดังได้แสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5

ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Coefficient of Determination)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	0.956	0.914	0.912	0.06322

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติการวิเคราะห์เป็นแบบการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) หรือ สมการเชิงโครงสร้าง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุสมการเชิงเส้น อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ของตัวแปรต้นที่มีนัยสำคัญต่อตัวแปรตามทีละระดับสถิติ .05 ได้แก่ ด้านความมีวินัย (DISCIPL) ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (HOME) ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด (INFORMAT) ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด (FRIEND) และด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด (TEACHER) ที่ส่งผลทั้งโดยตรง โดยอ้อม และโดยรวมต่อตัวแปร

ตาม คือ จริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี (SAVE) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่ได้นำตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อตัวแปรตาม มาเข้าสมการเชิงโครงสร้างในครั้งนี้ เนื่องจาก ตัวแปรอิสระเหล่านั้น ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามที่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านสภาพครอบครัว (FAMILY) ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (MONEY) และด้านบุคลิกภาพ (SMART)

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยในข้อ 1 คือ จริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ได้รับอิทธิพลโดยตรงและโดยอ้อมจาก 1) บุคลิกภาพ 2) ความมีวินัย 3) สภาพครอบครัว 4) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และ 5) การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด และได้รับอิทธิพลโดยตรงจาก 1) การเลียนแบบสื่อในการประหยัด 2) การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด และ 3) การเลียนแบบครูในการประหยัด และจากการทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ค่าสถิติดังต่อไปนี้

Chi - Square = 13.53 (ค่าที่ผ่านเกณฑ์ยอมรับ คือ Chi - Square / df = < 3)

Degrees of Freedom = 4

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.078 (ค่าที่ผ่านเกณฑ์ยอมรับ คือ ≤ 0.05)

P - value = 0.000897

Critical N (CN) = 382.72

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.035 (ค่าที่ผ่านเกณฑ์ยอมรับ คือ ≤ 0.05)

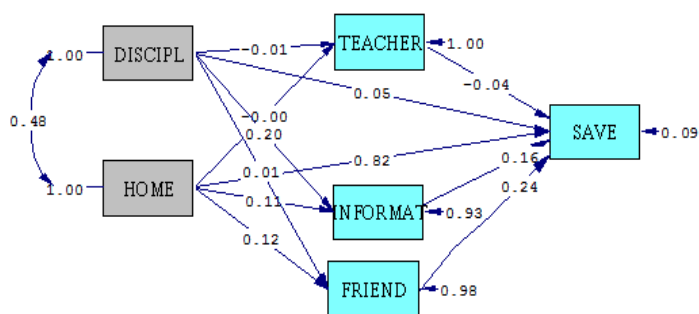
Standardized RMR = 0.035 (ค่าที่ผ่านเกณฑ์ยอมรับ คือ ≤ 0.05)

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.99 (ค่าที่ผ่านเกณฑ์ยอมรับ คือ ≥ 0.90)

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.94 (ค่าที่ผ่านเกณฑ์ยอมรับ คือ ≥ 0.90)

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.19

แสดงเป็นภาพได้ดังภาพที่ 4.1

Chi-Square=13.53, df=4, P-value=0.000897, RMSEA=0.078

ภาพที่ 4.1 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ตัวแบบตั้งต้นที่ 1

จากภาพที่ 4.1 ผลจากการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) หรือสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น กับตัวแปรตาม ในตัวแบบตั้งต้นที่ 1 พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบสมมติฐานตั้งต้น ไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแบบจำลองใช้ค่าดัชนีต่าง ๆ รวมทั้งค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบ ไม่อยู่ตามเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบสมมติฐานของการวิจัย ดังสรุป แสดงในตารางที่ 4.6

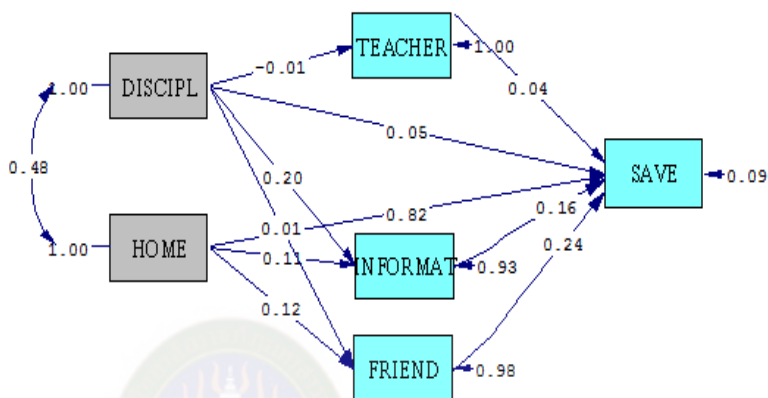
ตารางที่ 4.6

ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบสมมติฐานตั้งต้นที่ 1 ของการวิจัย
ค่าสถิติในตัวแบบตั้งต้นที่ 1

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา	ค่าสถิติในตัวแบบตั้งต้น	ผลการพิจารณา
χ^2	Chi-Square / df = < 3	$\chi^2 = 13.53, df = 4$ (p-value=0.000897)	ไม่ผ่านเกณฑ์
1. GFI	≥ 0.90	0.99	ผ่านเกณฑ์
2. AGFI	≥ 0.90	0.94	ผ่านเกณฑ์
3. RMSEA	≤ 0.05	0.078	ไม่ผ่านเกณฑ์
4. RMR	≤ 0.05	0.035	ผ่านเกณฑ์

จากภาพที่ 4.2 และ ตารางที่ 4.7 สรุปได้ว่า ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบสมมติฐานตั้งต้นที่ 1 ไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยจึงต้องดำเนินการปรับปรุงตัวแบบจำลองโดยการปรับตัวแบบ โดยยึดข้อเสนอการปรับตัวแบบ (Model Modification) ซึ่งอาศัยค่าดัชนีตัวแบบ (Model Modification Indices) และคำนึงถึงเหตุผล เชิงทฤษฎี และทำการทดสอบสมมติฐานอีกครั้ง ดังแสดงในภาพที่ 4.2

Chi-Square=0.75, df=4, P-value=0.94491, RMSEA=0.000

ภาพที่ 4.2 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ของตัวแบบสุดท้าย

จากภาพที่ 4.2 จะพบได้ว่า ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบสุดท้ายของการวิจัย มีความกลมกลืนของตัวแบบหลังจากที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตัวแบบแล้ว เพื่อให้ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบสมมติฐาน กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแบบจำลองใช้ค่าดัชนีต่าง ๆ รวมทั้งดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบอยู่ตามเกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบสมมติฐานของการวิจัย ดังสรุปแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7

ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบสุดท้าย ของการวิจัย

ค่าสถิติในตัวแบบสุดท้าย

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้ในการ พิจารณา	ค่าตัวแบบสุดท้าย ของการวิจัย	ผลการ พิจารณา
χ^2	Chi-Square /df = < 3	$\chi^2 = 0.75, df = 4$ (p-value=0.94491)	ผ่านเกณฑ์
1. GFI	≥ 0.90	1.00	ผ่านเกณฑ์
2. AGFI	≥ 0.90	1.00	ผ่านเกณฑ์
3. RMSEA	≤ 0.05	0.000	ผ่านเกณฑ์
4. RMR	≤ 0.05	0.0094	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.7 เมื่อมีการพิจารณาความกลมกลืนของตัวแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ผลการทดสอบพบว่า โมเดลความสำเร็จในการจัดการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาจากค่าไค - สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 0.75 ที่องศาอิสระ (df) 4 มีค่าความน่าจะเป็น (p-value of χ^2) เท่ากับ 0.94491 นั่นคือ ค่าไค - สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดไว้ว่าค่าไค - สแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมุติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ไม่แตกต่างกัน หรือรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมุติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีอัตราส่วนไค - สแควร์ สัมพัทธ์ (Chi-square / df) มีค่าเท่ากับ 0.19 อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด คือ น้อยกว่า 3.00 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) เท่ากับ 1.00 และ 1.00 ตามลำดับ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มากกว่า 0.90 ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ 0.0094 และค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.000 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ น้อยกว่า 0.05 แสดงถึงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมุติฐานการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงสรุปได้ว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและโดยรวม ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8

ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยตรง โดยอ้อม และโดยรวม ระหว่างตัวแปรสาเหตุ และตัวแปรผล

ตัวแปร สาเหตุ	ประเภทของ อิทธิพล	ตัวแปรผล			
		จริยธรรม ด้านการ ประหยัด	การเลียนแบบ สื่อ	การ เลียนแบบ เพื่อน	ด้านการ เลียนแบบครู
ด้านความมี วินัย	DE	0.05	0.20	0.01	0.01
	IE	0.04	-	-	-
	TE	0.09	0.20	0.01	0.01
ด้านการ เลียนแบบ ผู้ปกครอง	DE	0.82	0.11	0.12	-
	IE	0.05	-	--	-
	TE	0.87	0.11	0.12	-
ด้านการ เลียนแบบสื่อ	DE	0.16	-	-	-
	IE	-	-	-	-
	TE	0.16	-	-	-
ด้านการ เลียนแบบ เพื่อน	DE	0.24	-	-	-
	IE	-	-	-	-
	TE	0.24	-	-	-
ด้านการ เลียนแบบครู	DE	0.04	-	-	-
	IE	-	-	-	-
	TE	0.04	-	-	-
R^2		0.91	0.07	0.02	0.00

จากตารางที่ 4.8 การกำหนดเส้นอิทธิพลปัจจัยเชิงสาเหตุต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ทั้งอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลโดยรวม อธิบายได้ดังนี้

อิทธิพลโดยอ้อมเท่ากับ 0.01

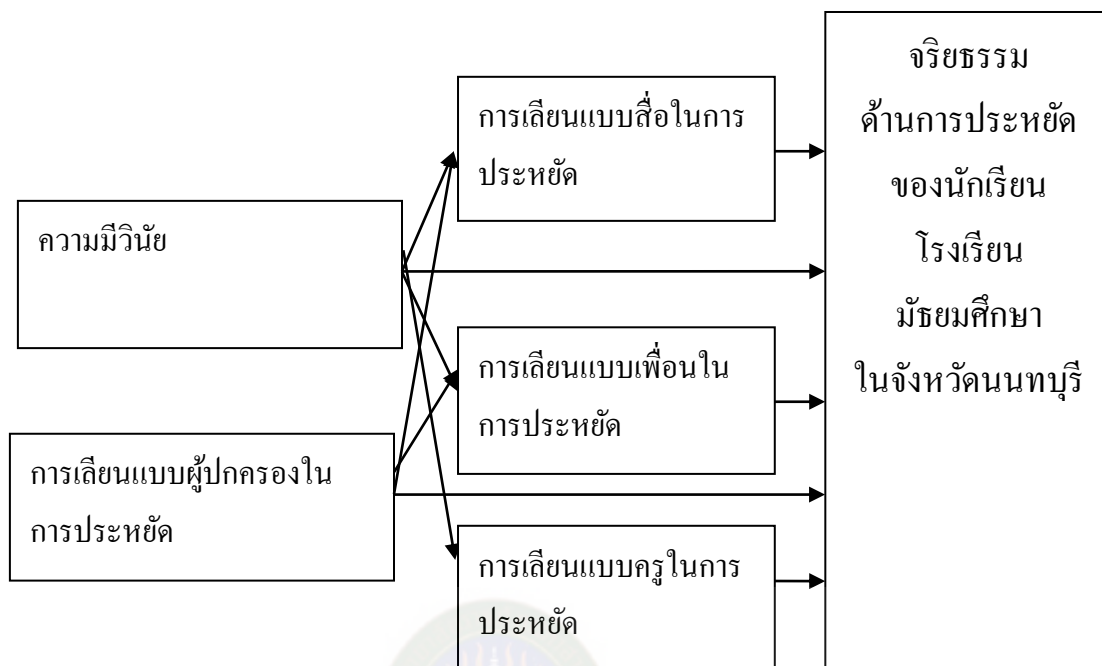
3.3 อิทธิพลโดยรวม

อิทธิพลโดยรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มากที่สุด คือ การเรียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (HOME) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม เท่ากับ 0.87 รองลงมาได้แก่ การเรียนแบบเพื่อนในการประหยัด (FRIEND) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม เท่ากับ 0.24 การเรียนแบบสื่อในการประหยัด (INFORMAT) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม เท่ากับ 0.16 ความมีวินัย (DISCIPL) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.09 และต่ำที่สุดคือ การเรียนแบบครูในการประหยัด (TEACHER) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.04

ดังนั้น ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยระยะที่ 1 ได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมของตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ด้านการเรียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (0.87) ด้านการเรียนแบบเพื่อนในการประหยัด (0.24) ด้านการเรียนแบบสื่อในการประหยัด (0.16) ด้านความมีวินัย (0.09) และ ด้านการเรียนแบบครูในการประหยัด (0.04) โดยสามารถอธิบายการผันแปรในตัวแปรผลลัพธ์ ได้ร้อยละ 91 ($R^2 = 0.914$)

ผู้วิจัยได้นำเอาปัจจัยสาเหตุทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (0.87) ด้านการเรียนแบบเพื่อนในการประหยัด (0.24) ด้านการเรียนแบบสื่อในการประหยัด (0.16) ด้านความมีวินัย (0.09) และ ด้านการเรียนแบบครูในการประหยัด (0.04) ไปสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ต่อไป

การสรุปผลการวิจัยระยะที่ 1 สามารถเขียนเป็นภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 4.3 แบบจำลองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรีมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 5 ปัจจัย ได้แก่ การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด การเลียนแบบสื่อในการประหยัด ความมีวินัย และการเลียนแบบครูในการประหยัด ไปสร้างรูปแบบการพัฒนา มีขั้นตอนดังนี้

1. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดข้อความในการศึกษาวิจัย ในระยะที่ 1 นำมาจัดกลุ่ม (Grouping) สร้างเป็นร่างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ใช้เป็นร่างรูปแบบในการพิจารณา

2. จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยการนำรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น มานำเสนอที่ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยเน้นกับกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน ประกอบด้วย 1) นักวิชาการด้านการศึกษา มีผลงาน

วิชาการด้านการพัฒนาส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน จำนวน 5 คน 2) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน 3) ครูฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 5 คน 4) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน และ 5) นักเรียนดีเด่น จำนวน 10 คน ใช้เวลาในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ 1 วัน ในการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และนำเสนอข้อวิพากษ์และข้อเสนอแนะในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) ของตัวเองมาสรุปและอภิปรายผลทั้งหมดในที่ประชุมใหญ่เพื่อร่วมกันวิพากษ์ (Brain Storming) และนำผลการเสนอแนะมาปรับปรุงเป็นรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ให้สมบูรณ์ขึ้น โดยมีรายชื่อและตำแหน่งของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยในระยะที่ 2 ดังเสนอในภาคผนวก ค

3. นำรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ที่ได้ปรับปรุงแล้ว นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบเลือกกิจกรรม จำนวน 3 คน ด้วยการให้คะแนนความเหมาะสม 5 ระดับ คือ ให้ผู้เชี่ยวชาญ ให้คะแนน ความเหมาะสม ในการนำกิจกรรมโครงการไปทดลองใช้ ผู้วิจัยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญท่านละ 1 ชุด ได้แสดงความคิดเห็นและส่งกลับคืนให้ผู้วิจัยเพื่อทำการทดลองในขั้นต่อไป วิธีการคัดเลือก คือ ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นโดยการผ่านการให้ความคิดเห็นแบบ Scaling

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบจะได้คะแนน 5 ถึง 1 จากการตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” หากเป็นข้อความทางลบผู้ตอบจะได้คะแนนตรงกันข้าม

โดยมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลดังนี้ (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2558, น. 194)

- คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ เห็นด้วย
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ไม่แน่ใจ
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ไม่เห็นด้วย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การแปลความหมายของคะแนน หากค่าเฉลี่ยของคะแนนเกิน 3.51 ขึ้นไปถือว่า ผู้วิจัยสามารถนำกิจกรรมโครงการนั้นไปทดลองใช้ได้ในระยะที่ 3 ต่อไป ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบเลือกกิจกรรม จำนวน 3 คน มีรายชื่อ ดังต่อไปนี้

1. นายนพพร พิพิธจันทร์ ศึกษาธิการในจังหวัดนนทบุรี
2. ดร.เจลิยว ยาจันท์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนบางบัวทอง

3. นายประกิต วิทยสัมพันธ์ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนคุณนทีรุทธารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร

1. การสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี โดยผู้วิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดข้อความในการศึกษาวิจัยในระยะที่ 1 นำมาจัดกลุ่ม (Grouping) เพื่อนำมาสร้างเป็นร่างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งจากการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี เรียงลำดับมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (0.87) ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด (0.24) ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด (0.16) ด้านความมีวินัย (0.09) และด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด (0.04)

ซึ่งเมื่อศึกษาดูรายละเอียดแต่ละปัจจัย ก็จะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน และจากการศึกษาของ โกวิท อ่อนประทุม (2556, น. 15) กล่าวว่า การประหยัดนั้น เป็นผลส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เฉพาะเรื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเจตคติ ความเชื่อถือ ค่านิยมและความพร้อมในการปฏิบัติที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดการประหยัด ในประชาชนทุกคนควรจะมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งจะต้องมีการปลูกฝังและฝึกฝนตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็ก ๆ ในระดับชั้นประถมศึกษาและต่อเนื่องไปจนถึงวัยรุ่นในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยเป็นวัยที่มีเหตุผลมากขึ้น วัยนี้ผู้สอนจะต้องให้ความรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถที่จะประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้องจนเป็นนิสัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงจะเกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ อันจะเป็นผลดีต่อตนเอง ครอบครัว ต่อเนื่องไปตลอดจนถึงสังคมและประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรีรูปแบบนี้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด ด้านความมีวินัย และ ด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด ปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การแสดงออกเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาที่แสดงออกมาต่อการประหยัดของโรงเรียนมัธยมศึกษา รูปแบบที่ถูกกำหนดขึ้นจะต้องเป็นการพัฒนาปัจจัยภายในตัวนักเรียนที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด เมื่อมีการพัฒนาปัจจัยภายในของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจัยทั้ง 5 ตัวแปร ก็จะส่งผลให้นักเรียนมีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการประหยัดดีขึ้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำรูปแบบ

“การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ” โดยมีทิศทางการพัฒนา ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9

ทิศทางการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ปัจจัย	ทิศทางการพัฒนาปัจจัย
1. ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด	กำหนดทิศทางในการเลียนแบบผู้ปกครองเกี่ยวกับการประหยัด ที่เหมาะสม ถูกต้อง เกิดความรัก ความสามัคคี มีความรักความศรัทธา ในครอบครัว
2. ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด	กำหนดทิศทางในการเลียนแบบเพื่อนเกี่ยวกับการประหยัด ที่เหมาะสม และไม่เป็นการทำร้าย แก่งแย่งกันในกลุ่มเพื่อน
3. ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด	สร้างให้เกิดแนวคิดที่ถูกต้องในการเลือกใช้สื่อที่ดี และถูกต้อง
4. ด้านความมีวินัย	สร้างให้มีพฤติกรรม และทัศนคติที่ดีในการประหยัด
5. ด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด	กำหนดทิศทางในการเลียนแบบครูเกี่ยวกับการประหยัด ที่เหมาะสม และเป็นธรรมชาติ

ในการที่จะพัฒนานักเรียนมัธยม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้นักเรียนมีเจตคติ สู่การเกิดการคิด เกิดปัญญา และมีการปฏิบัติที่จะพัฒนาตนเองให้เกิดการประหยัดนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนมัธยมศึกษา ตามปัจจัยที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. การยกร่างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี โดยจัดทำโครงการจัดการอบรมให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของของปัจจัยเชิงสาเหตุ แล้วนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเข้าร่วมประชุมวิพากษ์รูปแบบได้อ่านล่วงหน้าก่อนการประชุมประมาณ 2 สัปดาห์

2. การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี เบื้องต้น เพื่อวิพากษ์รูปแบบที่สร้างขึ้นและให้คำแนะนำ โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการและผู้

มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน ผู้วิจัยแบ่งให้หนึ่งเป็นกลุ่มย่อยและร่วมกันวิพากษ์รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำเสนอผลการพิจารณาในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) ของตัวเอง แล้วมานำข้อสรุปมาอภิปรายผลในที่ประชุมใหญ่

3. นำผลการเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คัดเลือกรูปแบบการพัฒนาก่อน เพื่อนำไปทดลองใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ต่อไป

ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีและการวิจัยที่นิยามจริยธรรมการประหยัดของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยที่จะต้องพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งได้จากการวิจัยระยะที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม เท่ากับ 0.87 เป็นปัจจัยที่ต้องได้รับการพัฒนาเป็นลำดับแรก และพัฒนาปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม ลำดับน้อยลงต่อเนื่องกันไป

1. การพัฒนาด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (ปัจจัยที่ 1)

ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม เท่ากับ 0.87 ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบโดยให้มีการอบรม ฝึกปฏิบัติและนำไปเป็นแนวทาง ในการพัฒนาความสามารถด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด มีดังนี้

รูปแบบการพัฒนาการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด เบื้องต้นประกอบด้วย

1. การสร้างแนวคิดเกี่ยวกับการกระตุ้นให้เกิดความคิด สร้างเจตคติ

ทางบวก

2. กระบวนการสร้างความคิด เพื่อการตัดสินใจ เลียนแบบ

3. ประเมินผล เป็นการประเมินผลการพัฒนาการเลียนแบบ ตามแบบจิกก

รวมใบงานที่ได้มอบให้ โดยการสังเกตจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การมีส่วนร่วมอภิปรายและการแสดงออก

ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการพัฒนาการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยม ในจังหวัดนนทบุรี ดังนี้

กิจกรรมการพัฒนาการเรียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ให้เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น ไว้วางใจซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจะร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในเรื่องการประหยัด

1.2 เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีการของการใช้ชุดกิจกรรมการประหยัด รวมทั้งเวลา และสถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

2. เป้าหมาย นักเรียนกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี ห้อง 5 / 8 จำนวน 37 คน

3. หลักสูตร บรรยาย และกิจกรรม ประกอบด้วย

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรม ช่วยฟังหน่อย

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรม สร้างความคุ้นเคย

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง

3.1 รายละเอียด กิจกรรมที่ 1 ช่วยฟังหน่อย

รายละเอียด การดำเนินการ

1. จัดที่ให้นักเรียนนั่ง เป็นตัวยู (U) หรือ ครึ่งวงกลม
2. ขอนักเรียนอาสาสมัคร 1 คน จากผู้เข้าอบรมแล้วพาไปนอกกลุ่ม
3. ผู้นำกิจกรรม บอกให้อาสาสมัคร เตรียมเล่าเรื่องการประหยัดของนักเรียนในโรงเรียน สั้น ๆ ให้น่าสนใจ

4. ผู้นำกิจกรรม บอกให้นักเรียนแสดงกิริยาไม่สนใจ เช่น คอยกัน เล่นกัน พุดแข่ง เวลาอาสาสมัคร ออกมาเล่าเรื่อง

5. เมื่อเตรียมอาสาสมัคร และนักเรียนเรียบร้อยแล้ว ผู้นำกิจกรรมพาอาสาสมัครมาเข้ากลุ่มแล้วให้เล่าเรื่องการประหยัดของนักเรียนในโรงเรียน

6. เมื่ออาสาสมัครเล่าเรื่องจบโดยนักเรียนไม่ร่วมมือ ผู้นำกิจกรรมสัมภาษณ์ผู้เล่าเรื่องว่ารู้สึกอย่างไรที่เล่าเรื่องแล้วเพื่อน ๆ ไม่ฟัง และให้ผู้เข้าอบรมแต่ละคนบอกความรู้สึกของตนเองว่ารู้สึกอย่างไร ที่แสดงกิริยาไม่สนใจเพื่อนที่เล่าเรื่อง แล้วถ้าตัวเราเป็นผู้เล่าเรื่องเราจะรู้สึกอย่างไร ส่วนใหญ่ จะมีผู้เข้าอบรมแสดงความเห็นใจผู้เล่าเรื่อง

7. วิทยาการสรุปเรื่องการประหยัดของนักเรียนในโรงเรียน

3.2 รายละเอียดกิจกรรมที่ 2 การสร้างความคุ้นเคย

3.2.1 สื่ออุปกรณ์ แบบสอบถามการประหยัดของนักเรียน

3.2.2 ขั้นตอนการดำเนินการ

3.2.2.1 ขั้นนำ

1) วิทยากรทักทายนักเรียนและชี้แจงจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม แนวทางการปฏิบัติเรื่องวัน สถานที่ ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

2) ให้นักเรียนทำแบบสอบถามก่อนการอบรม

3.2.2.2 ขั้นดำเนินการ

สร้างความคุ้นเคยระหว่างนักเรียน โดยให้นักเรียนทุกคนแนะนำตัวเอง
วิธีดำเนินการดังนี้

1) จัดให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม

2) ชี้แจงวิธีการว่าให้คนที่อยู่หัวแถวเริ่มแนะนำตนเองก่อน โดยการแนะนำตนเองจะมีอยู่ 2 ข้อ คือ 1) ชื่อ และ 2) ลักษณะเด่นหรือนิสัยของตนเอง (ซึ่งต้องเป็นลักษณะที่ดีหรือลักษณะการกระทำที่เป็นนิสัยปกติของตนเองเพื่อสร้างความภูมิใจให้กับตนเอง)

3) เมื่อคนที่ 1 แนะนำตัวเสร็จแล้วให้นักเรียนคนถัดไปทบทวนสิ่งที่คนแรกแนะนำ แล้วจึงแนะนำตัวเองต่อไป เรียงลำดับไปเรื่อย ๆ จนถึงคนสุดท้าย โดยมีข้อห้ามคือ ห้ามไม่ให้มีการจดบันทึก ให้ใช้วิธีการจำเพียงอย่างเดียว

3.2.2.3 ขั้นสรุป

ให้นักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางการปฏิบัติตามกิจกรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

3.2.3 การประเมินผล

วิธีการประเมินกิจกรรมโดยการสังเกตจากความสนใจ กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม ประเด็นการสนทนา ซักถาม การแสดงความคิดเห็น และความร่วมมือในการทำกิจกรรม

3.3 รายละเอียด กิจกรรมที่ 3 กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง

3.3.1 แนวคิด หลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดด้านการอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนกันและกัน ทำให้เกิดการพึ่งตนเองได้ ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายในที่แสดงออกมามีภายนอก

3.3.2 จุดประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นความสำคัญของการใช้ชีวิตแบบพอเพียง และเกิดการประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ฟุ่มเฟือย

4. การดำเนินกิจกรรม

- 4.1 วิทยากรอธิบายการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักคิด 3 ห่วง 2 เงื่อนไข
- 4.2 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม นำเสนอการปฏิบัติในครอบครัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ที่หน้าชั้นเรียน
- 4.3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมท่านอื่นสามารถซักถามได้
- 4.4 วิทยากรสรุปบทเรียน แนะนำวิธีการ หลักการการประหยัดตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
- 4.5 ศึกษาดูงานกับผู้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่บ้านของ นายวง เขียวนิล ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขา หลักเศรษฐกิจพอเพียงบ้านเลขที่ 91 / 1 หมู่ที่ 1 ตำบลราษฎร์นิคม อำเภอไทรน้อย ในจังหวัดนนทบุรี

2. รูปแบบการพัฒนาปัจจัยด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด (ปัจจัยที่ 2)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม เท่ากับ (0.24) ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบโดยให้มีการอบรม ฝึกปฏิบัติและนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด

ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการพัฒนาการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด ดังนี้

กิจกรรมการพัฒนาการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างเพื่อนนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยตนเอง ให้เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น ไว้วางใจซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจะร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในเรื่องการประหยัด

1.2 เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีการของการใช้ชุดกิจกรรมการประหยัด รวมทั้งเวลา และสถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

2. เป้าหมาย นักเรียนกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี ห้อง 5/8 จำนวน 37 คน

3. หลักสูตร บรรยาย และกิจกรรม ประกอบด้วย

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรม กู้ระเบิด

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรม การใช้เงินของเพื่อน

3.1 รายละเอียดกิจกรรมที่ 1 กิจกรรม กู้ระเบิด

3.1.1 แนวคิด การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่ต้องมีการรอคอยผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมนั้น จำเป็นต้องเกิดจากการวางแผนที่ถูกต้อง มีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงกัน ต้องใช้ความอดทน และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงจะทำให้กิจกรรมสำเร็จได้

3.1.2 จุดประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นความสำคัญของการวางแผน ความพร้อมเพรียงกัน และความอดทน

3.1.3 สื่อที่ใช้

3.1.3.1 ยางยืด

3.1.3.2 ขวดบรรจุน้ำพลาสติก ใม่ใส่น้ำ ขนาด 1 ลิตร

3.1.3.3 เชือกฟาง 1 ม้วน

3.1.4 การดำเนินกิจกรรม

3.1.4.1 วิทยากรอธิบายการทำกิจกรรม

3.1.4.2 มัดเชือกฟางกับยางยืดให้ปลายเชือกฟางมีจำนวนเท่ากับผู้เข้าร่วมกิจกรรม (เชือกฟางแต่ละเส้นควรยาวประมาณ 3 เมตร)

3.1.4.3 วางขวดน้ำไว้ตรงกลาง

3.1.4.4 ใช้ปลายเชือกฟางมัดรอบขวดผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3.1.4.5 ให้ผู้เข้าอบรมยึดโดยใช้เอวคึงเชือกฟาง เพื่อให้ยางยึดเป็นวงกลม
 3.1.4.6 ให้นำยางยึดไปรัดเอาขวดน้ำ ไปวางที่ใหม่ โดยวิทยากรเป็นผู้บอกที่วาง
 ขวดน้ำ

3.1.5 สารสำคัญ

3.1.5.1 หากขาดความพร้อมเพียง ผู้เข้าอบรมจะนำยางยึด รัดขวดน้ำไม่ได้

3.1.5.2 หากขวดน้ำล้มลง แสดงว่า การกู่ระเบิดล้มเหลว ทุกคนเสียชีวิต และจบ

กิจกรรม

3.2 รายละเอียดกิจกรรมที่ 2 กิจกรรม การใช้เงินของเพื่อน

3.2.1 แนวคิด การวางแผนการใช้เงิน คือการรู้จักแบ่งเงินเป็นสัดส่วน ใช้จ่ายตามสัดส่วน
 ให้พอดี

3.2.2 การจัดกิจกรรม ใช้เทคนิค สถานการณ์จำลอง

3.2.3 สื่อ / อุปกรณ์

3.2.3.1 เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง “การวางแผนการใช้เงิน”

3.2.3.2 ใบงาน “การวางแผนการใช้เงิน” และให้กลับไปทำบัญชีรายรับรายจ่ายเป็น

เวลา 1 เดือน

3.2.3 การดำเนินการ

3.2.3.1 ช้่นนำ วิทยากรสนทนาซักถามนักเรียนเรื่องการใช้เงิน นักเรียนได้เงิน
 มาโรงเรียนวันละก่บาท นักเรียนเคยวางแผนการใช้เงินบ้างหรือไม่ ทำอย่างไร นักเรียนแบ่งเงิน
 ออกเป็นสัดส่วนก่อนใช้หรือไม่และมีเงินเหลือเก็บไว้ใช้ในคราวที่จำเป็นบ้างหรือไม่

3.2.3.2 ช้่นดำเนินการ

1) ช้่นดำเนินกิจกรรม

1.1) วิทยากรบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และ
 เล่าสถานการณ์จำลองที่นำมาใช้เรื่อง “การใช้เงินของเพื่อน” ให้นักเรียนฟัง เมื่อครูเล่าจบให้นักเรียน
 ได้ซักถามข้อสงสัย

1.2) ขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง 3 คน

1.3) ให้นักเรียนแสดงบทบาทของตนเอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้

ตั้งใจดู

2) การวิเคราะห์และอภิปราย

2.1) หลังจากแสดงจบ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน

2.2) ครูแจกเอกสาร ใบงาน “การวางแผนการใช้เงิน” ให้นักเรียนแต่ละ

กลุ่มอ่าน หลังจากอ่านเรื่องจบ ให้ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อในใบงาน “การวางแผนการใช้จ่ายเงิน”

2.3) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานสรุปการอภิปราย

3.2.3.3 ชั้นสรุป

ให้นักเรียนร่วมกันสรุป และครูสรุปเพิ่มเติม (การวางแผนการใช้จ่ายเงิน คือ การรู้จักแบ่งเงินออกเป็นสัดส่วน และใช้จ่ายตามความจำเป็นก่อนหลัง และมีเหลือเก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็น)

3.2.4 การประเมินผล สังเกตการณ์แสดง การอภิปราย และผลการร่วมสรุปของนักเรียน

3.2.5 ใบงาน เรื่อง การวางแผนการใช้จ่ายเงิน

การไปทัศนศึกษาจังหวัดมุกดาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีนนทบุรี ซึ่งมีโปรแกรมที่จะให้นักเรียนได้แวะเยี่ยมชมและศึกษาสถานที่หลายแห่ง เช่น ตลาดอินโดจีน หอแก้ว อุทยานภูผาทิพย์ ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้แวะชมและซื้อสินค้า ปณิศา รุ่งนภา และกุลสตรี เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 / 2 และมีบ้านอยู่ใกล้กันทั้งสามคนเป็นเพื่อนสนิทกัน เมื่อถึงกำหนดวันที่จะไปทัศนศึกษา พวกเขารู้สึกดีใจและตื่นเต้นมากจึงนัดกันมาโรงเรียนแต่เช้า และเมื่อทุกคนได้รับเงินจากผู้ปกครองเรียบร้อย ต่างก็รีบไปโรงเรียนตามที่นัดหมาย เมื่อพบกันทั้ง ปณิศา รุ่งนภา และกุลสตรี ต่างก็เอาเงินที่ได้รับมาอวดกัน ปรากฏว่าได้รับเงินมาเท่า ๆ กัน คือ คนละ 500 บาท เมื่อไปถึงโรงเรียน ปณิศา ต้องจ่ายเงินค่ารถไปทัศนศึกษา 100 บาท แล้ว ปณิศา ก็เดินไปทักทาย หยอกล้อกับเพื่อน ๆ เมื่อรถใกล้ออก ปณิศา หิวน้ำเขาจึงวิ่งไปซื้อไอศกรีมหวานนม เพื่อเก็บไว้กินบนรถ คณะทัศนศึกษาไปถึงตลาดมุกดาหาร และเยี่ยมชมหอแก้วเสร็จแล้ว คณะทัศนศึกษาทั้งหมดก็ได้รับประทานอาหารกลางวันในตลาดมุกดาหาร และออกเดินทางต่อไปยังหอแก้ว ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ปณิศาซื้อขนมและน้ำกินทันที ปณิศา ชอบกินของจุจกติกตลอดเวลาทำให้เธอมีรูปร่างค่อนข้างอ้วน จนเพื่อน ๆ เรียกเธอว่าหมี ทุกครั้งที่รดแวะบ้วนน้ำมันเพื่อให้คณะทัศนศึกษาเข้าห้องน้ำ ถ้ามีร้านสะดวกซื้อปณิศา จะซื้อขนมทันที ปณิศา มักจะซื้อของที่เธอชอบเกือบทุกอย่าง จนรดแวะที่ห้างโลตัสซึ่งเป็นจุดสุดท้าย ครูบอกให้นักเรียนเดินชมสินค้าได้ 1 ชั่วโมง ปณิศา เดินไปกับเพื่อนเขาซื้อของจนเงินหมด เพราะคิดว่าเป็นที่สุดท้ายที่จะแวะและบ้านของปณิศา อยู่ใกล้กับโรงเรียนไม่ต้องเสียเงินค่ารถ ปณิศา เหนื่อยมากจึงเดินไปขึ้นรถรอเพื่อน ๆ ลักครู่เขารู้สึกปวดปัสสาวะ จึงขอให้รุ่งนภาไปส่งที่ห้องน้ำ เมื่อไปถึงห้องน้ำพนักงานบอกว่าต้องจ่ายเงินค่าบริการคนละ 2 บาท ปณิศา ตกใจมากเพราะไม่มีเงินเหลืออยู่เลย แต่เธอก็ปวดปัสสาวะมาก จึงขอยืมเงินรุ่งนภาจ่ายค่าใช้บริการ

กุลสตรีได้เงินจากผู้ปกครอง 500 บาท เมื่อไปถึงโรงเรียนเธอย้ายเงินค่ารถให้ครู 100 บาท เช่นกัน เธอจึงเหลือเงิน 400 บาท กุลสตรีเป็นคนไม่ค่อยใช้จ่ายเงิน เป็นคนที่ชอบเก็บสะสมเงินไว้และเธอพอใจมากที่เห็นจำนวนเงินเพิ่มขึ้น เมื่อรถจอดสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตลาด อินโดจีน โลตัส กุลสตรีจะไม่ซื้ออะไรเลย เขาจะซื้อเฉพาะอาหารกลางวัน แต่กุลสตรีก็ชอบกินขนมที่เพื่อนซื้อ ทำให้ไม่ค่อยมีใครชอบเธอ กุลสตรีจึงมีเงินเหลือจากการไปเที่ยวครั้งนี้ 350 บาท เธอเอาเงินไปอวดเพื่อน ๆ เธอรู้สึกภาคภูมิใจมากที่ตนเองมีเงินเหลือมากกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ

ส่วนรุ่งนภาเมื่อจ่ายเงินค่ารถแล้ว เธอก็มีเงินเหลือ 400 บาทเหมือนกับกุลสตรี และปณิตา รุ่งนภาคิดในใจว่าเธอต้องแบ่งเงิน 400 บาทของเธอเป็นส่วน ๆ โดยแบ่งเงินไว้เก็บ 200 บาท แล้วเอาเงิน 200 บาทใส่กระเป๋าเล็กใต้ขอบกระโปรงไว้ ส่วนอีก 200 บาท แบ่งเป็นค่าอาหารกลางวัน 50 บาท ค่าน้ำ 10 บาท ขนม 30 บาทและแบ่งไว้เพื่อซื้อของถูกใจหรือของฝากอีก 110 บาท เมื่อรถแวะห้างโลตัสเธอซื้อรองเท้าได้ 1 คู่ ราคา 79 บาท เอาไว้สำหรับใส่เวลาไปเที่ยวนอกบ้าน เพราะคู่เก่าใช้มานานมากแล้ว และเกือบจะชำรุดแล้ว รุ่งนภา จึงเหลือเงินอีก 31 บาท แต่ต้องเสียค่าห้องน้ำให้ปณิตา 2 บาท เธอจึงเหลือเงินอีก 29 บาท เมื่อกลับถึงบ้านเธอนำเงินที่เหลือทั้งหมด 229 บาทใส่กระเป๋าเก็บออม

ใบงาน
“การใช้เงินของเพื่อน”

คำชี้แจง หลังจากนักเรียนอ่านเรื่องการใช้เงินของเพื่อนแล้ว ให้นักเรียนตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

1. ระหว่าง ปณิตา รุ่งนภา และกุลสตรี ใครสามารถประหยัดที่สุด เพราะอะไร

2. ในการประหยัด นักเรียนจะเลือกเป็นใคร ระหว่างปณิตา รุ่งนภา และกุลสตรี เพราะอะไร

3. ให้นักเรียนบอกการประหยัด ของนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเอง เป็นเวลา 1 เดือน

ตารางบัญชีรายรับ – รายจ่าย

ชื่อ.....ชั้น.....

วัน / เดือน / ปี	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)		คงเหลือ
		รายรับ	รายจ่าย	

3. รูปแบบการพัฒนาปัจจัยด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด (ปัจจัยที่ 3)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม เท่ากับ (0.16) ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบโดยให้มีการอบรม ฝึกปฏิบัติและนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเลียนแบบสื่อในการประหยัด

ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการพัฒนาการเลียนแบบสื่อในการประหยัด ดังนี้

กิจกรรมการพัฒนาการเรียนแบบสื่อในการประหยัด ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อทำให้เกิดความกระตือรือร้น ที่จะมีส่วนร่วมในการประหยัด
- 1.2 เพื่อให้นักเรียนทราบทิศทาง และแนวทาง ตลอดจนวิธีการในการประหยัด

2. เป้าหมาย นักเรียนกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี ห้อง 5/8 จำนวน 37 คน

3. หลักสูตร บรรยาย และกิจกรรม ประกอบด้วย

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรม รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขยายดอกผล

3.1 รายละเอียด กิจกรรมที่ 1 กิจกรรม รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขยายดอกผล

3.1.1 แนวคิด การเก็บออมเป็นการฝึกนิสัยที่ดี ทำให้เกิดการยอมรับตนเอง ตระหนักถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.1.2 วัตถุประสงค์

3.1.2.1 ให้นักเรียนเข้าใจการวางแผนการเก็บออม การใช้จ่าย การหาเงินที่เกิดจากความสามารถของตนเอง

3.1.2.2 ให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเก็บออม

4. การดำเนินกิจกรรม

4.1 ลงทะเบียนรับพาสปอร์ต

4.2 นักเรียนศึกษาหาความรู้จากบุรุษรู้หา บุรุษรู้เก็บ บุรุษรู้ใช้ และบุรุษรู้ขยายดอกผล ที่วิทยากรจัดไว้ให้ และสามารถปรึกษาหารือกับวิทยากรประจำบูธได้

4.3 บันทึกข้อมูลที่ได้จากบุรุษลงในพาสปอร์ต

4.4 เขียนคำตอบลงในพาสปอร์ต

4.5 รวบรวมพาสปอร์ตส่งวิทยากร

4.6 นักเรียนสแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อที่จะรับรู้ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และรับรางวัลจากแต่ละบูธ

4.7 วิทยากรสรุปกิจกรรม

ภาพที่ 4.4 บูชกิจกรรมจัดการเรียนรู้

4. รูปแบบการพัฒนาปัจจัยด้านการมีวินัยในการประหยัด (ปัจจัยที่ 4)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการมีวินัยในการประหยัด มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม เท่ากับ (0.09) ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบ โดยให้มีการอบรม ฝึกปฏิบัติและนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีวินัยในการประหยัด

ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการพัฒนาการมีวินัยในการประหยัด ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิจกรรมการพัฒนาการมีวินัยในการประหยัด ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อทำให้เกิดความกระตือรือร้น ที่จะมีส่วนร่วมในการประหยัด
- 1.2 เพื่อให้ให้นักเรียนทราบประโยชน์ ของการประหยัด
- 1.3 เพื่อให้เกิดความตระหนักของการประหยัด
- 1.4 เพื่อให้ทราบแนวทางการประหยัดที่เหมาะสมกับวัยเรียน

2. เป้าหมาย นักเรียนกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี ห้อง 5 / 8 จำนวน 37 คน

3. หลักสูตร บรรยาย และกิจกรรม ประกอบด้วย

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรม ฮีโร่ทางการเงิน

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรม การใช้ของให้เป็นประโยชน์

3.1 รายละเอียด กิจกรรมที่ 1 กิจกรรม ฮีโร่ทางการเงิน

3.1.1 แนวคิด การเป็นหนึ่งในการเก็บออม การใช้จ่ายที่เป็นประโยชน์

3.1.2 วัตถุประสงค์

1. ให้นักเรียนเข้าใจการเป็นผู้นำในการประหยัด
2. ให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการประหยัด
3. ให้นักเรียนรู้จักวางแผนการประหยัดของตนเองให้คุ้มค่า

3.1.3 สื่อ

3.1.3.1 ภาพยนตร์ กรณีตัวอย่างเรื่อง “ปฏิบัติการสร้าง ฮีโร่ตัวจริงทางการเงิน”

3.1.4 การดำเนินการ

3.1.4.1 ขั้นนำ

วิทยากรจัดให้นักเรียนลงทะเลเบียน สนทนากับนักเรียนเรื่องการสร้างฮีโร่

ทางการเงิน

3.1.4.2 ขั้นดำเนินการ

- 1) ภาพยนตร์ เรื่อง ปฏิบัติการสร้าง ฮีโร่ตัวจริงทางการเงิน
- 2) การอภิปราย

- 2.1) หลังจากดูภาพยนตร์จบให้สมาชิกช่วยกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ตามหัวข้อที่กำหนด
- 2.2) ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายกลุ่ม
- 2.3) วิทยากรถามนักเรียนตอบ ให้รางวัลเป็นแรงจูงใจ

ภาพที่ 4.5 บูธแสดงพิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน

3.1.4.3 ชั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุป และวิทยากรช่วยกันสรุปอีกครั้งหนึ่ง

3.1.5 การประเมินผล สังเกตจากการร่วมอภิปรายกลุ่ม และการสรุปร่วมกัน

3.2 รายละเอียดกิจกรรมที่ 2 กิจกรรม การใช้ของให้เป็นประโยชน์

3.2.1 แนวคิด การใช้น้ำ ไฟฟ้าและโทรศัพท์อย่างประหยัด คือ การใช้เท่าที่จำเป็นตามความเหมาะสม และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.2.2 วัตถุประสงค์

3.2.2.1 ให้นักเรียนรู้จักใช้น้ำ ประปา ไฟฟ้าและโทรศัพท์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.2.2.2 ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการประหยัดน้ำ ประปา ไฟฟ้า และ

โทรศัพท์

3.2.3 สื่อ

3.2.3.1 เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “เพื่อคะแนน”

3.2.3.2 ใบงาน “เพื่อคะแนน”

4. การจัดกิจกรรม ใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

4.1 การดำเนินการ

4.1.1 ขั้นนำ

วิทยากรสนทนากับนักเรียนเรื่อง การประหยัดน้ำไฟฟ้า และ โทรศัพท์ เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องช่วยกัน เพื่อช่วยประหยัดเงินให้ครอบครัว ถ้าทุกคนในครอบครัวปฏิบัติจนเป็นนิสัย ก็จะช่วยสร้างฐานะของครอบครัวให้มั่นคงได้

4.1.2 ขั้นดำเนินการ

4.1.2.1 การอภิปราย

1) แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ให้นักเรียนช่วยกันเลือกประธานกลุ่ม และ เลขานุการกลุ่ม

2) วิทยากรแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง “เพื่อคะแนน” ให้นักเรียนในกลุ่มอ่าน

3) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้เหตุผลสรุปตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน “เพื่อคะแนน” โดยมีหัวหน้ากลุ่ม ดำเนินการอภิปรายและเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก มีหัวข้อดังนี้

3.1) ใครสามารถประหยัดน้ำไฟฟ้า และ โทรศัพท์ ได้ดีที่สุด เพราะอะไร

3.2) นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับความคิดของสมาชิกที่ต้องการโทรศัพท์ให้สนุก โดยไม่คำนึงถึงความสิ้นเปลือง

3.3) ถ้านักเรียนเป็นสุดเขตนักเรียนมีแนวทางการประหยัดอย่างไร

3.4) ให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการประหยัดน้ำไฟฟ้า และ ค่าโทรศัพท์

3.5) ให้นักเรียนช่วยบอกวิธีปฏิบัติประหยัดน้ำไฟฟ้า และ โทรศัพท์

4) ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลอภิปรายและสรุป

4.2.2.2 การวิเคราะห์และอภิปราย

วิทยากร และนักเรียนร่วมกันอภิปรายหัวข้อตามที่กำหนดในใบงาน “เพื่อคะแนน” อีกครั้งหลังจากที่ตัวแทนกลุ่มรายงานผลการอภิปราย โดยครั้งนี้วิทยากรช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการให้เหตุผลให้มากขึ้น

4.1.3 ขั้นสรุป

นักเรียนและวิทยากร สรุปร่วมกันอีกครั้ง

5. การประเมินผล สังกัดจากพฤติกรรมความร่วมมืออภิปรายกลุ่มและผลการสรุปร่วมกัน

5.1 เรื่อง “เพื่อคะแนน”

ครูชนิดศรี ซึ่งสอนวิชาการงานอาชีพ ได้วางแผนให้นักเรียนเป็นคนประหยัดน้ำ ประปา ไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์ จึงได้แจ้งให้นักเรียนทราบว่า วันนี้หลังจากกลับไปถึงบ้านให้นักเรียนไปดูใบเสร็จค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์ที่บ้านของนักเรียนแล้วเก็บไว้ จากนั้นหนึ่งเดือนผ่านไปเมื่อจ่ายเงินค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์แล้ว ให้นักเรียนนำใบเสร็จค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์ มาเปรียบเทียบกับครั้งแรก ถ้าใครสามารถทำให้ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์ที่บ้านของนักเรียนลดลง ครูจะให้คะแนนเพิ่ม

หลังจากหนึ่งเดือนผ่านไป ครูชนิดศรี ก็ได้ติดตามผลที่ให้นักเรียนไปดำเนินการ โดยครูชนิดศรี ได้ตรวจดูใบเสร็จค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์ของนักเรียนทุกคน เพื่อดูว่าบ้านใครลดลงบ้าง ผลปรากฏว่า นักเรียนส่วนหนึ่งสามารถทำให้ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์ลดลงได้ แต่ก็มีบางคนที่ยังทำไม่ได้ หลังจากนั้น ครูชนิดศรีก็ให้ สุดเขต และพรนภา เล่าวิธีการลดค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์ของตนเองให้เพื่อนในห้องฟัง

สุดเขต เล่าว่า ที่บ้านของเธอยังลดค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์ไม่ได้ เพราะเดือนที่ผ่านมาคุณแม่พ่อได้ซื้อเครื่องปรับอากาศเพิ่มอีก 1 เครื่อง ทำให้ค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอีกมาก ส่วนค่าโทรศัพท์ยังคงเท่าเดิม คือ 165 บาท เพราะคุณแม่พ่อคุณแม่มีโทรศัพท์มือถือ ส่วนลูก ๆ ก็ใช้โทรศัพท์เมื่อคราวจำเป็นเท่านั้น สำหรับค่าน้ำประปามากกว่าเดิม เพราะเดือนที่ผ่านมาคุณแม่แม่พอกที่บ้านด้วย 2 คน เป็นเวลา 12 วัน หลังจากสุดเขตเล่าจบ ครูชนิดศรี ก็บอกให้สุดเขตไปทดลองใหม่อีก 1 เดือน

ส่วนพรนภา บอกว่า เธอได้ไปบอกเรื่องนี้กับทุกคนที่บ้าน คุณพ่อคุณแม่ก็เห็นดีด้วย เพราะจะได้ช่วยกันประหยัดเงิน ทำที่บ้านของพรนภาค่าน้ำลดลง 14 บาท พรนภาเล่าว่า ปกติก็ประหยัดน้ำอยู่แล้ว แต่พอครูสั่งพรนภาให้หาวิธีการประหยัดอีก เช่น การใช้น้ำ จะประหยัดน้ำด้วยการนำน้ำที่ซักผ้าแล้วไปถูบ้านครั้งที่ 1 น้ำล้างผ้าครั้งสุดท้ายก็นำมาซักผ้าถูบ้านให้สะอาดแล้วใช้ถูบ้าน หลังจากถูบ้านเสร็จก็เอาน้ำที่ใช้ซักผ้าถูบ้านไปรดต้นไม้ ส่วนเวลาอาบน้ำก็ให้ทุกคนใช้ฝักบัว ซึ่งประหยัดกว่าการใช้ขันตักน้ำอาบ ส่วนไฟฟ้าจะเปิดเฉพาะดวงที่ต้องใช้เท่านั้น จะไม่เปิดไฟหลายดวงพร้อมกันโดยไม่จำเป็น และจะไม่นอนดึกมากโดยไม่จำเป็น และจะใช้เครื่องไฟฟ้าทุกอย่างเฉพาะที่มีความจำเป็นเท่านั้น ส่วนโทรศัพท์จะไม่โทรคุยกับเพื่อนในห้อง เพราะตอนอยู่โรงเรียนก็เจอกันอยู่แล้ว พรนภาบอกว่าเธอรู้สึกมีความสุข ที่ได้ช่วยครอบครัวประหยัด และเธอจะพยายามทำอย่างนี้ต่อไปให้เป็นนิสัย

สมใจ ก็เป็นคนหนึ่งที่สามารถทำให้ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์ที่บ้านของตนเอง ลดลงได้ แต่หลังจากที่ได้คะแนนแล้วสมใจก็บอกเพื่อน ๆ ว่า “ต่อไปนี้จะโทรศัพท์ถึงใคร ๆ ให้สนุกเสียทีอยากโทรเมื่อไรก็จะได้โทรทันที ไม่ต้องคิดว่าจะต้องประหยัดเพื่อคะแนนอีก”

.....สวัสดิ์.....

ใบงาน

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามต่อไปนี้

1. ใครสามารถประหยัดค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์ได้ดีที่สุด

.....

2. นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับความคิดของสมใจที่ต้องการโทรศัพท์เพื่อความสนุกสนาน โดยไม่คำนึงถึงความสิ้นเปลือง

.....

3. ถ้านักเรียนเป็นสุดเขต นักเรียนมีแนวทางประหยัดอย่างไร

.....

4. ให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการประหยัดน้ำ ประปา ไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์

.....

5. ให้นักเรียนบอกวิธีประหยัดน้ำ ประปา ไฟฟ้า และค่าโทรศัพท์

.....

6. นักเรียนได้ปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสมบัติของ โรงเรียนบ้างหรือไม่ ถ้าเคยปฏิบัติมีอะไรบ้าง และดำเนินการอย่างไร

.....

5. รูปแบบการพัฒนาปัจจัยด้านการเรียนแบบครูในการประหยัด (ปัจจัยที่ 5)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเรียนแบบครูในการประหยัด มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวม เท่ากับ (0.04) ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบโดยให้มีการอบรม ฝึกปฏิบัติและนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนแบบครูในการประหยัด

ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการพัฒนาการเรียนแบบครูในการประหยัด ดังนี้

กิจกรรมการพัฒนาการเรียนแบบครูในการประหยัด ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อทำให้เกิดพฤติกรรมการเรียนแบบที่ถูกต้อง
- 1.2 เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการคัดเลือกต้นแบบ
- 1.3 เพื่อให้เกิดความตระหนักของการประหยัด

2. เป้าหมาย นักเรียนกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จำนวน 37 คน

3. หลักสูตร บรรยาย และกิจกรรม ประกอบด้วย

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรม ค้นหาครูต้นแบบ

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรม แรงจูงใจ

3.1 รายละเอียด กิจกรรมที่ 1 กิจกรรม ค้นหาครูต้นแบบ

3.1.1 แนวคิด พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมโดยที่ มนุษย์จะเลียนแบบตัวแบบ โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบรวมถึง การสังเกตการณ์ตอบสนองและปฏิกิริยาต่าง ๆ ของตัวแบบ ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือกบุคคลต้นแบบให้พิจารณาสิ่งเหล่านี้ประกอบ

3.1.1.1 เป็นใคร

3.1.1.2 สภาพแวดล้อมของครูต้นแบบเป็นอย่างไร

3.1.1.3 ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของครูต้นแบบ

3.1.1.4 คำบอกกล่าวเกี่ยวกับครูต้นแบบ

3.1.1.5 ความน่าเชื่อถือของครูต้นแบบ

3.1.1.6 ความมีชื่อเสียงของครูต้นแบบ

3.1.1.7 ความสำเร็จของครูต้นแบบ

3.1.2 วัตถุประสงค์ เมื่อนักเรียนผ่านการร่วมกิจกรรมนี้แล้วนักเรียนสามารถ

3.1.2.1 อธิบายหลักเกณฑ์ในการเลือกครูที่ควรเป็นต้นแบบ ให้กับตนเองได้

3.1.2.2 เลือกครูต้นแบบด้านการประหยัดได้ด้วยตนเอง

3.1.3 สื่อ ใบบาง

3.1.4 วิธีการดำเนิน

3.1.4.1 ขั้นนำ

พูดคุยกันถึงแนวทางในการพิจารณาว่าจะเลือกครูท่านใดมาเป็นบุคคลต้นแบบให้กับตนเองดี

3.1.4.2 ขั้นดำเนินการ

1) ให้นักเรียนเลือกครูต้นแบบที่นักเรียนอยากเลียนแบบ และคิดว่าเหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด มา 1 คน โดยมีแนวคิดในการเลือก ดังนี้

แนวคิด บุคคลต้นแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นบรรทัดฐาน เป็นแบบ หรือเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบและเป็นแบบอย่างในการเลียนแบบ และบุคคลที่จะเป็นแบบที่ดีต้องมีคุณสมบัติดังนี้ประสบความสำเร็จในการเรียน หรือการทำงานในหน้าที่ของตน

- 1) ได้รับการยอมรับจากสังคมว่ามีความประพฤติดี เป็นคนดี
- 2) มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของพฤติกรรมที่ต้องการเลียนแบบ
- 3) ครูแม่แบบนั้นต้องมีคุณสมบัติตามที่ต้องการเลียนแบบชัดเจน
- 4) พฤติกรรมที่ครูแม่แบบกระทำนั้นมีความชัดเจนและแสดงออกอย่าง

สม่ำเสมอ

5) เป็นครูที่ผู้เลียนแบบรู้สึกดีหรือชื่นชอบ

6) พฤติกรรมที่ครูแม่แบบแสดงออกมาต้องไม่ซับซ้อนจนเลียนแบบได้

ยาก

2) ตอบคำถามในใบงาน และรายงานหน้าห้อง ให้เพื่อนและวิทยากรทราบ

3.1.4.3 ขั้นสรุป

แนวทางในการวิเคราะห์ครูต้นแบบเพื่อเลือกมาเป็นแบบในการเลียนแบบ

3.1.5 การประเมินผล ผลการดำเนินการจากใบงาน

3.1.6 ใบงาน

3.1.6.1 ครูแม่แบบที่นักเรียนเลือก คือ

3.1.6.2 เหตุใดจึงเลือกบุคคลในข้อ 1 มาเป็นต้นแบบเพื่อเลียนแบบพฤติกรรม

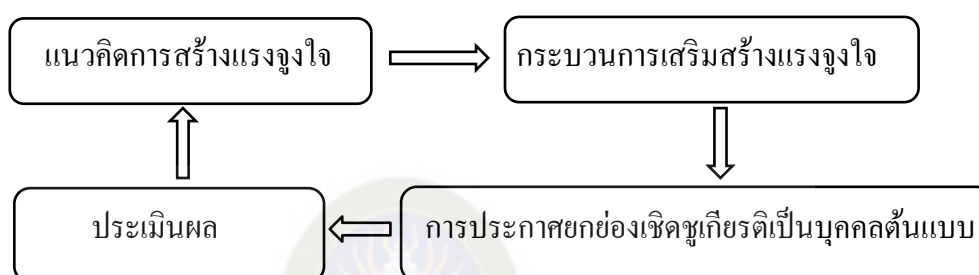
3.1.6.3 นักเรียนมีเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อเลือกเป็นครูต้นแบบอย่างไร

3.1.6.4 ครูต้นแบบที่นักเรียนเลือกมานั้นมีคุณสมบัติด้านการประหยัดในตนเอง

อะไรบ้างที่ช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในสิ่งที่เขาเป็นอยู่

3.2 รายละเอียด กิจกรรมที่ 2 กิจกรรม แรงจูงใจ

จากทฤษฎีการจูงใจในผลสัมฤทธิ์ของ McClelland's Achievement Motivation Theory ซึ่ง David McClelland (1985, pp. 812-825) กล่าวว่า บุคคลมีความต้องการความสำเร็จในงาน (Needs for Achievement : nAcf) ต้องการมีสัมพันธ์ภาพมีความผูกพัน (Needs for Affiliation : nAff) ต้องการความเจริญก้าวหน้า และเป็นที่ยอมรับของสังคม (Needs for Power : nPower) ซึ่งความต้องการดังกล่าวจะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลแสวงหาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการมีจริยธรรมได้ ผู้วิจัย จึงกำหนดรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจ ในการประหยัด ดังนี้

ภาพที่ 4.6 รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจ ของนักเรียนมัธยมในการประหยัด

รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจ ในการประหยัดของนักเรียนมัธยม ประกอบด้วย

1. แนวความคิดการสร้างแรงจูงใจ
2. กระบวนการเสริมสร้างแรงจูงใจ เพื่อกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม
3. การประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ ให้เป็นที่ยอมรับ และดำรงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่เหมาะสม

เหมาะสม

4. การประเมินผล และนำไปสู่การปรับปรุงแนวความคิดการสร้างแรงจูงใจใหม่ต่อไป

ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมในการสร้างแรงจูงใจ ดังนี้

4. หลักการและเหตุผล

การสร้างแรงจูงใจนั้นประกอบไปด้วยแรงกระตุ้น 2 ด้านคือ แรงกระตุ้นจากภายใน และ แรงกระตุ้นจากภายนอก ซึ่งแรงกระตุ้นภายในได้แก่ การตั้งเป้าหมาย ความท้าทาย ความมั่นใจ คำมั่นสัญญา ส่วนแรงกระตุ้นจากภายนอก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม กฎกติกา ระเบียบ การลงโทษ คำติชม เงิน หรือของรางวัลในความสำเร็จ ดังนั้นหากอยากให้ผู้เรียนมีความตั้งใจที่จะประหยัด ควรมีการเสริมแรงด้วยการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก โดยแรงจูงใจภายในนั้นบุคคลต้องตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะต้องให้มีทรัพย์สินเท่าไร และก็พยายามทำให้ได้ตามเป้าหมายนั้น และถ้าหาก

มีแรงจูงใจภายนอกเสริมด้วย เช่น มีการประกวดและมีรางวัลหรือมีของสมนาคุณ ก็จะเพิ่มขวัญและกำลังใจให้บุคคลมีความมุ่งมั่นที่จะไปถึงเป้าหมายได้เร็วขึ้น

5. หลักสูตร บรรยาย และกิจกรรม

5.1 การดำเนินการ

5.1.1 ดำเนินการประกวด

5.1.2 การประกวดจะแบ่งประเภทของการประกวดออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย

5.1.2.1 ผู้ที่เก็บออมเงินได้มากที่สุด อันดับ 1.....2.....3.....

5.1.2.2 ผู้ที่ใช้ของใช้ให้คุ้มค่าที่สุด อันดับ 1.....2.....3.....

5.1.3 มอบของชำร่วยและใบเกียรติบัตร สำหรับผู้ที่ชนะการประกวดตามลำดับพร้อมใบประกาศเกียรติคุณ

5.1.4 มอบเกียรติบัตรให้ผู้ชนะ ที่หน้าเสาธงหลังเคารพธงชาติ ต่อหน้าครูและเพื่อนนักเรียนทั้งหมด โดยผู้บริหารของโรงเรียน

3. การพิจารณารูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ

รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมในการพัฒนา 10 กิจกรรม และนำผลการเสนอแนะในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) ของแต่ละกลุ่มมาสรุปและอภิปรายผลทั้งหมดในที่ประชุมใหญ่ (Brain Storming) ผลการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อรับคำแนะนำจากผู้เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 10 กิจกรรม

2. ในการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้องได้นำเสนอว่า กิจกรรมการประหยัดน่าจะครบถ้วนเหมาะสมแล้ว

หลังจากผู้วิจัยได้นำเสนอการดำเนินงาน และรายละเอียดกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา แล้ว ได้เรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิได้วิพากษ์รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำข้อวิพากษ์มาอภิปรายผลร่วมกัน มติที่ประชุมได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นร่วมกันว่าเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ดี มีประโยชน์ต่อนักเรียนและสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต กิจกรรมสามารถดำเนินการได้จริง แต่จะต้อง

พิจารณาเรื่องความเหมาะสมด้านเวลาและการดำเนินกิจกรรม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา

2. กลุ่มผู้ทรงวุฒิที่เป็นครูฝ่ายกิจการนักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการกำกับติดตามผล โดยการรณรงค์สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดจริยธรรมด้านการประหยัด

3. กลุ่มผู้ทรงวุฒิที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะโดยสรุปความเห็น ว่า ควรมีการดำเนินการที่สามารถทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรมชัดเจน น่าเชื่อถือได้ว่านักเรียนที่เข้าร่วมโครงการแล้วจะมีพฤติกรรมการประหยัด เหมาะสมกับฐานานุรูปของตนเอง ทางสถานศึกษาและผู้ปกครองพร้อมที่จะให้การสนับสนุน

จากการสรุปประเด็นสำคัญการวิพากษ์และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำเสนอการปรับปรุงรูปแบบ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ต่อที่ประชุม ดังนี้

1. วิธีการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ เป็นการจัดกิจกรรมนอกเวลาเรียนหรือใช้คาบเรียนกิจกรรม ปรับเวลาได้ตามความเหมาะสม โดยจะประสานกับฝ่ายวิชาการของโรงเรียน

2. การกำกับ ติดตาม โดยวิธีการประสานความร่วมมือระหว่างผู้วิจัยกับโรงเรียน

เมื่อผู้วิจัยได้ผลจากการประชุมปฏิบัติการและข้อเสนอแนะจากที่ประชุมแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงให้เป็นรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สมบูรณ์มากขึ้น เพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญอีก 1 ชุด ได้แสดงความคิดเห็นและส่งกลับคืนให้ผู้วิจัยเพื่อทำการทดลองในขั้นต่อไป การคัดเลือกจะทำจาก 10 กิจกรรม วิธีการคัดเลือก คือให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นโดยการผ่านการให้ความคิดเห็นแบบ Scaling

โดยมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปรผลข้อมูลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ไม่แน่ใจ

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ไม่เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์ในการคัดเลือกกิจกรรมที่นำมาใช้เป็นรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยคัดเลือกกิจกรรมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนา จำนวน 10 กิจกรรม นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกกิจกรรม ที่มีค่าคะแนนความเห็นชอบตั้งแต่ 3.51 - 5.00 เพื่อนำมาใช้เขียน โครงการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป ดังปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญ ในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10

ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ต่อกิจกรรมและเนื้อหาในการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด
ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา

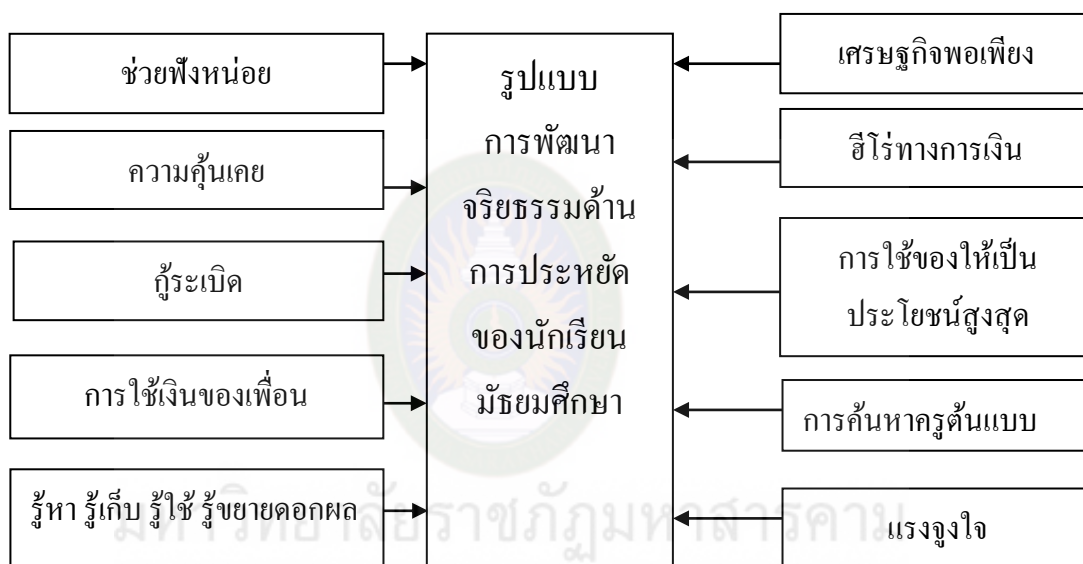
รายการกิจกรรมประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			\bar{x}	แปลผล	ผลการประเมิน
	1	2	3			
การเขียนแบบผู้ปกครอง						
1. ช่วยฟังหน่อย	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
2. ความคุ้นเคย	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
3. เศรษฐกิจพอเพียง	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
การเขียนแบบเพื่อน						
1. กู้ระเบิด	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
2. การใช้เงินของเพื่อน	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
การเขียนแบบสื่อ						
1. รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขายดอกผล	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
วินัยด้านการประหยัด						
1. สิ่วทางการเงิน	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
2. ใช้จ่ายให้เป็นประโยชน์สูงสุด	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
การเขียนแบบครู						
1. การค้นหาครูต้นแบบ	5	5	4	4.67	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
2. แรงจูงใจ	4	5	5	4.67	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้

จากการเสนอร่างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ได้พิจารณาว่ากิจกรรมใดเหมาะสมที่นำไปทดลองใช้ในลำดับต่อไป พบว่า รูปแบบที่ผ่านการประเมินความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ ครอบคลุมปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด การเขียนแบบเพื่อนในการประหยัด การเขียนแบบสื่อในการประหยัด ความมีวินัย และการเขียนแบบครูในการประหยัด กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51 - 5.00 ประกอบด้วย 10 กิจกรรม และไม่มีกิจกรรมที่ไม่ผ่านการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้

1. กิจกรรม ช่วยฟังหน่อย
2. กิจกรรม ความคุ้นเคย
3. กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง

4. กิจกรรม กู้ระเบิด
5. กิจกรรม การใช้เงินของเพื่อน
6. กิจกรรม รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขยายดอกผล
7. กิจกรรม ฮีโร่ทางการเงิน
8. กิจกรรม การใช้ของให้เป็นประโยชน์สูงสุด
9. กิจกรรม การค้นหาครุต้นแบบ
10. กิจกรรม แรงจูงใจ

ซึ่งสามารถนำมาเขียนเป็นแผนภาพได้ ดังแผนภาพที่ 13

ภาพที่ 4.7 รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สรุปการวิจัยในระยะที่ 2 ได้ว่า การสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วยรูปแบบการพัฒนา จำนวน 10 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรม ช่วยพี่น้อง 2) กิจกรรม ความคุ้นเคย 3) กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง 4) กิจกรรม กู้ระเบิด 5) กิจกรรม การใช้เงินของเพื่อน 6) กิจกรรม รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขยายดอกผล 7) กิจกรรม ฮีโร่ทางการเงิน 8) กิจกรรม การใช้ของให้เป็นประโยชน์สูงสุด 9) กิจกรรม การค้นหาครุต้นแบบ และ 10) กิจกรรม แรงจูงใจ เมื่อผู้วิจัยได้กิจกรรมที่จะนำไปใช้เป็นรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมการพัฒนา 10 กิจกรรม มาจัดทำเป็นโครงการพัฒนาโดยมีรูปแบบการพัฒนา ดังนี้

โครงการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา
ชื่อโครงการ : โครงการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา

1. หลักการและเหตุผล

นักเรียน เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศชาติ เป็นบุคคลที่อนาคตจะเข้าไปใช้ชีวิตในสังคมต่อไปโดยอยู่ภายใต้กฎหมายของประเทศ ประชาชนจะต้องเป็นคนมีคุณภาพ มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต และที่สำคัญต้องรู้จักการประหยัด เพื่อตนเองและประเทศชาติ จึงต้องได้รับการอบรม เรียนรู้และปลูกฝังระเบียบ วินัย จริยธรรม และความประพฤติ เพื่อให้เป็นพลเมืองดีตั้งแต่เป็นนักเรียน ในเรื่องการประหยัดในปัจจุบันต้องถือว่าเป็นปัจจัยที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเงิน ซึ่งเกิดความผันผวนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องจัดการศึกษาด้านวิชาการควบคู่ไปกับการศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อเพิ่มจริยธรรมด้านการมีประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2.2 เพื่อกระตุ้นและสร้างเจตคติทางบวกกับการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของพลเมืองดี
- 2.4 เพื่อสร้างองค์การให้เข้มแข็ง และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. เป้าหมาย กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี อำเภอเมืองในจังหวัดนนทบุรี ห้อง 5 / 8 จำนวน 37 คน

4. หลักสูตรในการฝึกอบรม ใช้เวลาในการฝึกอบรม 39 ชั่วโมง แยกเป็นหัวข้อ ดังนี้

- 4.1 กิจกรรม ช่วยฟังหน่อย (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)
- 4.2 กิจกรรม ความคุ้นเคย (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)
- 4.3 กิจกรรม กู๊ระเบิด (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)
- 4.4 กิจกรรม การใช้เงินของเพื่อน (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)
- 4.5 กิจกรรม รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขยายดอกผล (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)
- 4.6 กิจกรรม สีโร่ทางการเงิน (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)
- 4.7 กิจกรรม การใช้ของให้เป็นประโยชน์สูงสุด (ใช้เวลา 6 ชั่วโมง)

4.8 กิจกรรม การค้นหาครูต้นแบบ (ใช้เวลา 6 ชั่วโมง)

4.9 กิจกรรม แรงจูงใจ (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)

4.10 กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง (ใช้เวลา 6 ชั่วโมง)

5. วิธีการฝึกอบรม

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรม ช่วยฟังหน่อย (3 ชั่วโมง) ใช้วิธีการบรรยาย และทำกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรม ความคุ้นเคย (3 ชั่วโมง) ใช้วิธีการบรรยาย และทำกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง (6 ชั่วโมง) ใช้วิธีการบรรยาย และทำกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรม กู้ระเบิด (3 ชั่วโมง) ใช้วิธีการบรรยาย และทำกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรม การใช้เงินของเพื่อน (3 ชั่วโมง) ใช้วิธีการบรรยาย (Lecture) เนื้อหา และนำเสนอประเด็นสำคัญ โดยใช้เครื่องฉายแผ่นใส สไลด์ ใช้วีดิทัศน์ มาช่วยให้เห็นภาพ และมีเอกสารประกอบ

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรม รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขยายคอกผล (3 ชั่วโมง) ใช้วิธีการบรรยาย (Lecture) เนื้อหา และการแสดงบทบาทสมมติ นำเสนอประเด็นสำคัญ โดยใช้เครื่องฉายแผ่นใส สไลด์ ใช้วีดิทัศน์ มาช่วยให้เห็นภาพ และมีเอกสารประกอบ

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรม ฮีโร่ทางการเงิน (3 ชั่วโมง) ใช้วิธีการบรรยาย (Lecture) เนื้อหา และการแสดงบทบาทสมมติ นำเสนอประเด็นสำคัญ โดยใช้เครื่องฉายแผ่นใส สไลด์ ใช้วีดิทัศน์ มาช่วยให้เห็นภาพ และมีเอกสารประกอบ

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรม การค้นหาครูต้นแบบ (6 ชั่วโมง) ใช้วิธีการบรรยาย ให้ความหมายของต้นแบบ แสดงบทบาทสมมติ นำเสนอหน้าชั้น และร่วมแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมที่ 9 กิจกรรม แรงจูงใจ (3 ชั่วโมง) ใช้วิธีการบรรยาย และการแสดงบทบาทตามที่ได้รับมอบหมาย นำเสนอประเด็นสำคัญ โดยใช้เครื่องฉายแผ่นใส สไลด์ ใช้วีดิทัศน์ มาช่วยให้เห็นภาพ และมีเอกสารประกอบ

กิจกรรมที่ 10 กิจกรรม ใช้ของให้เป็นประโยชน์สูงสุด (6 ชั่วโมง) ใช้วิธีการบรรยาย และการศึกษาดูงาน นำเสนอประเด็นสำคัญ โดยใช้เครื่องฉายแผ่นใส สไลด์ ใช้วีดิทัศน์ มาช่วยให้เห็นภาพ และมีเอกสารประกอบ

6. วิทยากร ประกอบด้วย

- 6.1 นายจำเริญ มีแสน
- 6.2 นายยวง เขียวนิล
- 6.3 นายศักดิ์ดา พลับวังกล้า
- 6.4 นางจีรภา ก้อนใส
- 6.5 นายธนานพ ศรีสุข
- 6.6 นายชัยสิทธิ์ ตันติพงศา
- 6.7 นางพินิจวัลย์ สุทธิดี
- 6.8 นายจารึก ศรีเลิศ

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ นางสุนีย์ วิทยสัมพันธ์ ผู้วิจัย

8. ระยะเวลาโครงการ วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2560

9. สถานที่ฝึกอบรม ห้องเรียนโรงเรียนสตรีรัตนบุรี อำเภอเมือง ใน ในจังหวัดนนทบุรี

10. ปฏิทินการดำเนินการฝึกอบรม

วัน เดือน ปี	เวลา	กิจกรรม / วิทยากร
20 พ.ค. 2560	09.00 น. – 12.00 น.	พิธีเปิด - กิจกรรม ช่วยพึ่งตนเอง คณะวิทยากร ทั้งหมด
21 พ.ค. 2560	09.00 น. – 12.00 น.	กิจกรรม ความคุ้นเคย วิทยากร นายจำเริญ มีแสน
27 พ.ค. 2560	09.00 น. – 16.00 น.	กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง วิทยากร นายยวง เขียวนิล
3 มิ.ย. 2560	09.00 น. – 12.00 น.	กิจกรรม กู้ระเบิด วิทยากร นายศักดิ์ดา พลับวังกล้า
10 มิ.ย. 2560	09.00 น. – 12.00 น.	กิจกรรม การใช้เงินของเพื่อน วิทยากร นางจีรภา ก้อนใส
17 มิ.ย. 2560	09.00 น. – 12.00 น.	กิจกรรม รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขยายดอกผล วิทยากร นายธนานพ ศรีสุข
8 ก.ค. 2560	09.00 น. – 12.00 น.	วิธีทางการเงิน วิทยากร นายชัยสิทธิ์ ตันติพงศา

วัน เดือน ปี	เวลา	กิจกรรม / วิทยากร
22 ก.ค. 2560	09.00 น. – 16.00 น.	กิจกรรม การค้นหาครูต้นแบบ วิทยากร นางพินิจวัลย์ สุทธิดี
19 ส.ค. 2560	09.00 น. – 12.00 น.	กิจกรรม แรงจูงใจ วิทยากร นายจารึก ศรีเลิศ
20 ส.ค. 2560	09.00 น. – 16.00 น.	กิจกรรม การใช้ของให้เป็นประโยชน์สูงสุด วิทยากร นายศักดิ์ดา พลับวังกล้า

11. งบประมาณที่ใช้

- 11.1 ค่าอาหารและอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม (37คน*10วัน*70บาท) 25,900 บาท
- 11.1.2 ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการอบรม (37 คน*20บาท) 740 บาท
- 11.1.3 ค่าถ่ายเอกสาร และอื่น ๆ 11,600 บาท
- รวมทั้งสิ้น 38,240. บาท (สามหมื่นแปดพันสองร้อยสี่สิบบาทถ้วน)

12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียน จะได้รับความรู้ รู้จักและเข้าใจตัวเอง มีจริยธรรมด้านการประหยัด มีเหตุผลในการใช้เงินมากขึ้น ขอมรับจุดด้อยของตนเองและปรับปรุงแก้ไข เข้าใจและศรัทธาคนอื่น มีความสุขในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน และมีความเข้มแข็งและอดทนต่อสถานการณ์ต่าง ๆ

ระยะที่ 3 ผลการทดลองและประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ผลการทดลองและประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1 เมื่อผู้วิจัยได้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ได้ผ่านกระบวนการวิจัย กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ และกระบวนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้กิจกรรมทั้งหมด 10 กิจกรรม เป็นรูปแบบพัฒนาปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด ด้านความมีวินัย และ ด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด

เพื่อให้การดำเนินการรูปแบบการพัฒนาที่ได้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีความสอดคล้องและต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงได้มีการเรียบเรียงการดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1.1.1 กิจกรรม ช่วยฟังหน่อย
- 1.1.2 กิจกรรม ความคุ้นเคย
- 1.1.3 กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง
- 1.1.4 กิจกรรม กู้ระเบิด
- 1.1.5 กิจกรรม การใช้เงินของเพื่อน
- 1.1.6 กิจกรรม รู้เก็บ รู้หา รู้ใช้ รู้เก็บดอกผล
- 1.1.7 กิจกรรม ฮีโร่ทางการเงิน
- 1.1.8 กิจกรรม การค้นหาครุภัณฑ์แบบ
- 1.1.9 กิจกรรม แรงจูงใจ
- 1.1.10 กิจกรรม การใช้ของให้เป็นประโยชน์สูงสุด

หลังจากได้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จากการวิจัยระยะที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี อำเภอเมือง ในจังหวัดนนทบุรี ห้อง 5 / 8 จำนวน 37 คน ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มทดลองกลุ่มนี้ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. เป็นกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่ไม่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างในระยะวิจัยที่ 1 และไม่เป็นกลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 2 ในการวิจัยในครั้งนี้
2. เป็นสถานที่ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงาน และสามารถติดตามผลการทดลอง การใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา

โดยผู้วิจัยกำหนดการพัฒนาในรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ตั้งแต่วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2560

โดยมีรายชื่อผู้เข้ารับการทดลอง (กลุ่มทดลอง) รูปแบบการพัฒนา และกลุ่มควบคุม แสดงดังในภาคผนวก ง

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด การเลียนแบบสื่อในการประหยัด ความมีวินัย และ การเลียนแบบครูในการประหยัด มาทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง โดยมีกำหนดการในการพัฒนา ตามโครงการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา และมีการดำเนินการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. การเก็บและรวบรวมข้อมูลการทดลอง

1.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมพร้อมกัน ในวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 เป็น Pretest

1.2 ดำเนินการทดลองรูปแบบการพัฒนาที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 2 กับกลุ่มทดลอง ตั้งแต่วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2560

1.3 หลังดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมพร้อมกัน ในวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2560 เป็น Posttest

1.4 ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นตัวแปรร่วม และเปรียบเทียบตามปัจจัยสาเหตุ คือ การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด การเลียนแบบสื่อในการประหยัด ความมีวินัย การเลียนแบบครูในการประหยัด และจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน (ตัวแปรควบคุม) ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ซึ่ง ปรากฏผลการสังเกต พฤติกรรมกลุ่มทดลอง ดังนี้

2. ผลการดำเนินการ

2.1 กิจกรรมที่ 1 ช่วยฟังหน่อย

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา กิจกรรมช่วยฟังหน่อย กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

2.1.1 นักเรียน มีสมาธิ ในการฟัง มากขึ้น และตั้งใจฟังในเรื่องจริยธรรมการประหยัด ที่ถูกต้อง

2.1.2 นักเรียนทราบวิธีการ และหลักการฟังที่ถูกต้อง และรู้จักการอดทนที่จะฟัง และมีสติอยู่กับตนเองตลอดเวลา

2.1.3 เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงการรู้จัก กาละ เทศะ และวางตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.1.4 นักเรียนให้ความสนใจการฟังบรรยาย มีความกระตือรือร้น มีการซักถามข้อสงสัย และกล้าแสดงออก ให้เกียรติ และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง และวิทยากร

2.2 กิจกรรม ที่ 2 ความคุ้นเคย

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา กิจกรรมความคุ้นเคย กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

2.2.1 เกิดการสร้าง ความคุ้นเคยระหว่างครูวิทยากร ผู้ดำเนินกิจกรรมกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง และนักเรียนกับครอบครัว ให้เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น ไว้วางใจซึ่งกัน และกัน พร้อมทั้งจะร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในเรื่องการประหยัด

2.2.2 นักเรียนทราบวิธีการของการใช้ชุดกิจกรรมการประหยัด รวมทั้งเวลา และสถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

2.2.3 นักเรียนให้ความสนใจการฟังบรรยาย มีความกระตือรือร้น มีการซักถามข้อสงสัย ให้เกียรติและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับ ครูวิทยากร

2.2.4 นักเรียนมีความเข้าใจในตนเองมาก มีความมั่นใจในตัวเองมากยิ่งขึ้น

2.3 กิจกรรม ที่ 3 กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

2.3.1 เกิดการสร้างความคิดเชิงบวก ในการสร้างงานและการประหยัดที่มีแนวคิดจากการเกษตรกรรม มีความคิดที่จะร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในเรื่องการประหยัด

2.3.2 นักเรียนทราบวิธีการของการใช้ชุดกิจกรรมการประหยัด รวมทั้งเวลา และสถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

2.3.3 นักเรียนให้ความสนใจการฟังบรรยาย มีความกระตือรือร้น มีการซักถามข้อสงสัย ให้เกียรติและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูวิทยากร

2.3.4 นักเรียนมีความเข้าใจในตนเองมาก มีความมั่นใจในตัวเองมากยิ่งขึ้น

2.4 กิจกรรม ที่ 4 กิจกรรม กู้ระเบิด

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา กิจกรรมกู้ระเบิด กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

2.4.1 เกิดการวางแผนงานที่ถูกต้อง เข้าใจเพื่อนรอบข้าง ไว้วางใจซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจะร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในเรื่องการประหยัด

2.4.2 นักเรียนทราบวิธีการของการพัฒนาตนเองสู่การมีภาวะผู้นำ

2.4.3 นักเรียนมั่นใจในตนเองมากขึ้น

2.5 กิจกรรม ที่ 5 กิจกรรม การใช้เงินของเพื่อน

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา กิจกรรมการใช้เงินของเพื่อน กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

2.5.1 นักเรียนรู้จักการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ถูกต้องเกี่ยวกับใช้เงิน พร้อมทั้งจะร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในเรื่องการประหยัด

2.5.2 นักเรียนทราบวิธีการวางแผนการใช้เงินที่เหมาะสมกับตนเอง

2.5.3 นักเรียนมีความเข้าใจในตนเองมาก มีความมั่นใจในตัวเองมากยิ่งขึ้น

2.6 กิจกรรม ที่ 6 กิจกรรม รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขยายดอกผล

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา กิจกรรม รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขยายดอกผล กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

2.6.1 เกิดการวางแผนการออมเงินที่เหมาะสมกับตนเอง

2.6.2 นักเรียนทราบวิธีการออมเงินที่ถูกต้อง การเก็บเงินที่เหมาะสม

2.6.3 นักเรียนให้ความสนใจการฟังบรรยาย มีความกระตือรือร้น มีการซักถามข้อสงสัย ให้เกียรติและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูวิทยากร

2.7 กิจกรรม ที่ 7 กิจกรรม ฮีโร่ ทางการเงิน

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา กิจกรรม ฮีโร่ ทางการเงิน กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

2.7.1 นักเรียนมีการสนทนาเรื่องการเป็นฮีโร่ การทำการค้นหาฮีโร่ทางการเงิน ได้สำเร็จบรรลุเป้าหมายตามเวลาที่กำหนดไว้

2.7.2 นักเรียนเข้าใจการเป็นฮีโร่ ทางการเงิน

2.7.3 นักเรียนตระถึงความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารทางการเงิน

2.8 กิจกรรม ที่ 8 กิจกรรม การค้นหาครุต้นแบบ

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา กิจกรรมการค้นหาครุต้นแบบ กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

2.8.1 นักเรียนหาครุต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ หรือได้รับการยอมรับจากสังคมในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีหลักการและเหตุผล

2.8.2 นักเรียนตอบคำถามในใบงาน

2.8.3 นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงคุณลักษณะของความประหยัดในตนเองที่บุคคลที่เลือกเป็นต้นแบบส่วนใหญ่มีเหมือนกัน

2.8.4 นักเรียนสามารถระบุคุณลักษณะของครุต้นแบบที่ดีได้

2.8.5 นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการค้นหาครุต้นแบบที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างความประพฤติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการประหยัดได้

2.9 กิจกรรม ที่ 9 กิจกรรม แรงจูงใจ

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา กิจกรรม แรงจูงใจ กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

2.9.1 นักเรียนเกิดการแข่งขันในการประหยัดเงิน และสินทรัพย์อย่างอื่น เช่น การใช้ปากกา สมุด

2.9.2 นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในรางวัลที่ได้รับ

2.9.3 นักเรียนสามารถอธิบายถึงความรู้สึกที่เป็นเชิงบวกที่ได้รับรางวัล

2.10 กิจกรรม ที่ 10 กิจกรรม การใช้ของให้เป็นประโยชน์สูงสุด

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา กิจกรรม การใช้ของให้เป็นประโยชน์สูงสุดกับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

2.10.1 นักเรียนสามารถแสดงการเป็นตัวอย่างอันดีในการใช้ของที่มี ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งจะร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในเรื่องการประหยัด

2.10.2 ได้รับการชื่นชมจากผู้ปกครอง ถึงการรู้จักใช้ของให้เกิดการประหยัดในครอบครัว

2.10.3 นักเรียนสามารถอธิบายการใช้ของแต่ละชนิดที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

2.10.4 นักเรียนมีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น มีความมั่นใจในตัวเองในการกระทำเกี่ยวกับการประหยัดมากยิ่งขึ้น

3. ผลการประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้การเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการทดลองรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน คือห้อง 5 / 8 จำนวน 37 คน และกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน คือห้อง 5 / 10 จำนวน 37 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลก่อนการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเริ่มเก็บข้อมูลก่อนการทดลองในครั้งแรก พร้อมกันทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2560

3.2 ในการทดลองรูปแบบ ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามและแบบทดสอบ และการสังเกตการบันทึก ที่ครอบคลุมปัจจัยทั้ง 6 ด้าน คือ การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด การเลียนแบบสื่อในการประหยัด ความมีวินัย การเลียนแบบครูในการประหยัด และจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน (ตัวแปรควบคุม) ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา นำมาทดสอบกับ กลุ่มทดลอง

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลหลังการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเก็บข้อมูลในวันสุดท้ายของการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนา พร้อมกันทั้ง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2560 และนำค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้มา เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล ด้วยสถิติ MANCOVA

ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรรูปแบบการพัฒนาจริยธรรม ด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามกลุ่ม จะพบได้ว่า ค่าเฉลี่ยคะแนน ของกลุ่มทดลองมากกว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มควบคุมในทุกตัวแปรตาม ดังแสดงใน ตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของ นักเรียน จำแนกตามกลุ่ม

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
เลียนแบบเพื่อน	3.8826	0.39243	2.8621	0.50468
เลียนแบบผู้ปกครอง	3.7988	0.41101	3.4365	0.46425
เลียนแบบสื่อ	3.7623	0.66158	3.0835	0.57748
การมีวินัย	3.7998	0.49073	2.9181	0.71267
เลียนแบบครู	3.9949	0.54557	3.7043	0.52122
จริยธรรมด้านประหยัด	3.9501	0.30096	3.6795	0.48724

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนตัวแปรของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมในทุกตัวแปร ตามรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา แบบ Multivariate Test ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12

เปรียบเทียบคะแนนตัวแปรก่อนและหลังการดำเนินการในทุกตัวแปรตามรูปแบบการพัฒนา
จริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา แบบ *Multivariate Test*

Effect		Value	F	Hypo thesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	0.734	36.970	5.000	67.000	.000*
	Wilks' Lambda	0.266	36.970	5.000	67.000	.000*
	Hotelling's Trace	2.759	36.970	5.000	67.000	.000*
	Roy's Largest Root	2.759	36.970	5.000	67.000	.000*
จริยธรรม	Pillai's Trace	0.186	3.063	5.000	67.000	.015*
	Wilks' Lambda	0.814	3.063	5.000	67.000	.015*
	Hotelling's Trace	0.229	3.063	5.000	67.000	.015*
	Roy's Largest Root	0.229	3.063	5.000	67.000	.015*
ด้านการ ประหยัด	Pillai's Trace	0.706	32.103	5.000	67.000	.000*
	Wilks' Lambda	0.294	32.103	5.000	67.000	.000*
	Hotelling's Trace	2.396	32.103	5.000	67.000	.000*
	Roy's Largest Root	2.396	32.103	5.000	67.000	.000*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ค่าสถิติ MANCOVA การเปรียบเทียบโดยการทดสอบ Multivariate จากพิจารณาตามกลุ่ม โดยมีตัวแปรด้านจริยธรรมด้านการประหยัด เป็นตัวแปรควบคุม หลังการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้การวัดด้วยวิธี Pillai's Trace, Wilks' Lambda, Hotelling's Trace, และ Roy's Largest Root พบว่า มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .015 แสดงว่าค่าเฉลี่ยคะแนนการทดสอบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าคะแนนกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสรุปตามสมมติฐานได้ว่าการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา หลังจากได้ดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มทดลองมีการพัฒนาจริยธรรมดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบแบบ Univariate Test เพื่อเปรียบเทียบแต่ละตัวแปรต่อไป

ในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13

เปรียบเทียบคะแนนตัวแปรหลังการดำเนินการของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทีละตัวแปรตามรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา แบบ *Univariate Tests*

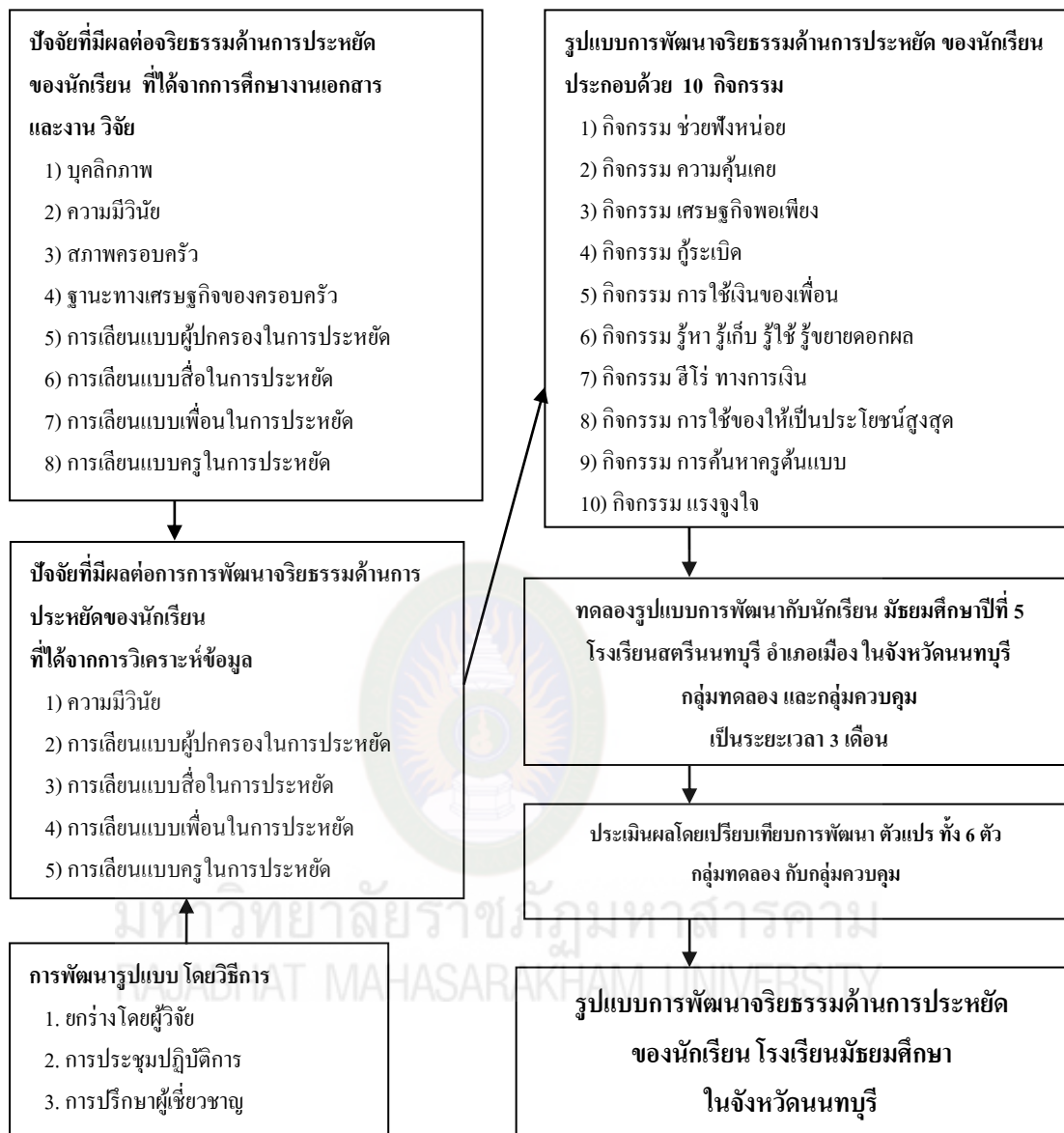
ตัวแปรเปรียบเทียบ	Dependent Variable	Type III Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
กลุ่ม	เลียนแบบเพื่อน	19.267	19.267	94.281*	.000
	เลียนแบบผู้ปกครอง	2.428	2.428	12.633*	.001
	เลียนแบบสื่อ	8.524	8.524	22.107*	.000
	การมีวินัย	14.380	14.380	38.413*	.000
	เลียนแบบครู	1.562	1.562	5.488*	.022
	จริยธรรมด้านประหยัด	1.354	1.354	8.259*	.005

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการทดสอบแบบ Multivariate Tests พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบ Univariate Tests เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างทีละตัวแปร พบว่า ปัจจัยด้านการเลียนแบบเพื่อนในด้านการประหยัด มีค่า Significant ระดับ .000 ปัจจัยด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในด้านการประหยัด มีค่า Significant ระดับ .001 ปัจจัยด้านการเลียนแบบสื่อในด้านการประหยัด มีค่า Significant ระดับ .000 ปัจจัยด้านการมีวินัย มีค่า Significant ระดับ .005 ปัจจัยด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด มีค่า Significant ระดับ .022 และปัจจัยด้านจริยธรรมด้านการประหยัด ซึ่งเป็นตัวแปรร่วม มีค่า Significant ระดับ .005 ซึ่งแสดงว่า การพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม และผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า ในการวิจัยระยะที่ 1 ตัวแปรที่มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการวิจัย พบว่า มี 8 ตัวแปร เมื่อนำเข้าสมการเชิงโครงสร้าง เพื่อตรวจสอบความตรงของตัว

แบบจำลองสมมติฐาน ซึ่งมีค่าสถิติเป็นไปตามเกณฑ์ดัชนีความกลมกลืนของตัวแบบ พบว่า มีตัวแปรพยากรณ์ 5 ตัว ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (0.87) ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด (0.24) ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด (0.16) ด้านความมีวินัย (0.09) และ ด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด (0.04) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน และต่อมาในระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้นำผลจากระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5 ด้าน 10 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรม ช่วยฟังหน่อย 2) กิจกรรม ความคุ้นเคย 3) กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง 4) กิจกรรม กู้ระเบิด 5) กิจกรรม การใช้เงินของเพื่อน 6) กิจกรรม รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขายดอกผล 7) กิจกรรม ฮีโร่ ทางการเงิน 8) กิจกรรม การใช้ของให้เป็นประโยชน์สูงสุด 9) กิจกรรม การค้นหาครูต้นแบบ และ 10) กิจกรรม แรงจูงใจ จากนั้นในระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 5 ปัจจัย 10 กิจกรรม ไปทดลองดำเนินการตามรูปแบบที่ได้ในระยะที่ 2 และกำหนดให้มีการประเมินผลกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม และผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนในทุกตัวแปรตามของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อันนำมาซึ่งผลการวิจัยระยะที่ 3 ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังภาพที่ 4.8

ภาพที่ 4.8 กระบวนการดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยในเชิงปริมาณและคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Methodology) แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี โดยอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยรูปแบบความสัมพันธ์แบบสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) แล้วสร้างแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี นำผลการวิจัยที่ได้มาสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยดังนี้

5.1 สรุปผล

5.1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด (0.87) ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด (0.24) ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด (0.16) ด้านความมีวินัย (0.09) และ ด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด (0.04)

5.1.2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ได้จัดทำกิจกรรมในการพัฒนา 5 ตัวแปร จำนวน 10 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรม ช่วยพึ่งตนเอง 2) กิจกรรม ความคุ้นเคย 3) กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง 4) กิจกรรม กู้ระเบิด 5) กิจกรรม การใช้เงินของเพื่อน 6) กิจกรรม รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขยายดอกผล 7) กิจกรรม ฮีโร่ ทางการเงิน 8) กิจกรรม การใช้ของให้เป็นประโยชน์สูงสุด 9) กิจกรรม การค้นหาครุต้นแบบ และ 10) กิจกรรม แรงจูงใจ

5.1.3 ผลการทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม และผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า หลัง

การทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนในทุกตัวแปรตามของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ผลการศึกษาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 8 ปัจจัย คือ 1) บุคลิกภาพ 2) ความมีวินัย 3) สภาพครอบครัว 4) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว 5) การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด 6) การเลียนแบบสื่อในการประหยัด 7) การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด และ 8) การเลียนแบบครูในการประหยัด ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี โดยใช้การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL for windows) เพื่ออธิบายอิทธิพลเส้นทาง (Path Analysis) หรือปัจจัยเชิงสาเหตุโดยสมการเชิงโครงสร้าง อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ของตัวแปรต้น ตัวแปรกึ่งกลางที่ส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อตัวแปรตาม โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Level of Significance .05) พบว่ามีเพียง 5 ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ได้แก่ ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด มีค่าอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.87 ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด มีค่าอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.24 ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด มีค่าอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.16 ด้านความมีวินัย มีค่าอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.09 และ ด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด มีค่าอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.04 ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย มาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1.1 ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด

การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี มากที่สุด ผลจากการวิจัย ผู้วิจัย พบว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับบิดามารดา ผู้ปกครอง เป็นความสัมพันธ์ภาพที่เกิดจากความผูกพันที่มีต่อกันและแสดงออกในรูปแบบความรัก ความเข้าใจ ทั้งด้วยวาจาและพฤติกรรม จึงเป็นตัวสร้างผลสัมฤทธิ์ให้กับบุตรหรือนักเรียนที่มีอยู่ในครอบครัว ในการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ จากบิดามารดา ผู้ปกครองที่อยู่กันอย่างใกล้ชิด ทำให้มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการประหยัดของนักเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ **พันคำ มีโพหนอง (2533, น. 91-109)** ได้ทำการศึกษาค่านิยมพื้นฐานห้าประการ ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีปริมาณการได้รับการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานจากผู้ปกครองสูง จะมีค่านิยมพื้นฐานทั้งด้านความรักชาติ ด้านประหยัด และอดออม ด้านการมีระเบียบวินัย ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการพึ่งตนเอง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานจากผู้ปกครองในปริมาณต่ำ

5.2.1.2 ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด

การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ผลจากการวิจัย ผู้วิจัย พบว่า การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด เป็นปัจจัยสาเหตุที่พบได้บ่อยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา บางครั้งเพียงเพื่อการได้ให้เพื่อนเห็นถึงความร่ำรวยของครอบครัว หรือเกิดจากความอยากของตนเอง นักเรียนบางคนถึงกับลืมนึกถึงความเป็นจริงที่ตนเองประสบอยู่ในปัจจุบัน จนลืมนึกถึงความประหยัดไป ดังนั้นการพัฒนาการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัดจึงเป็นเรื่องที่จะต้องนำมาพัฒนาเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ **เรณูรัชต์ ประสิทธิ์เกตุ (2542, น. 50)** ซึ่งทำการศึกษา ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร หลังจากการทดลอง พบว่า นักเรียนมีการประหยัดมากขึ้น หลังจากการใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ **พุดิพล นุ่มพร้าว (2547, น. 61)** ที่ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยาพุทธมณฑล หลังจากการศึกษา พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เป็นอันดับที่สอง นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่ดี ทำให้มีการประหยัดมาก

5.2.1.3 ด้านการเลียนแบบสื่อในการประหยัด

การเลียนแบบสื่อในการประหยัด มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ผลจากการวิจัย ผู้วิจัย พบว่า ในสังคมปัจจุบัน สื่อเป็นปัจจัยที่มีบทบาทต่อการใช้ชีวิตในสังคมความฟุ่มเฟือยที่เกิดจากความอยากได้ หรือการที่จะทำให้ชีวิตตนเองเท่าเทียม หรือเสมอภาคกับคนอื่น ๆ ในสังคม จะทำให้นักเรียนลืมนึกถึงการประหยัดไป ดังนั้นการกระตุ้น เตือน หรือทำให้เกิดค่านิยมที่เหมาะสมกับวัยจึงมีความสำคัญต่อเด็กนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ **De Fleur. (1975, pp. 208-212)** ที่ได้ทำการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการรับสื่อ และความสัมพันธ์ภายในสังคม

เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มเด็กจะเรียนรู้ข่าวและความรู้ส่วนใหญ่หรือทั้งหมดจากสื่อที่กลุ่มรับมา และสอดคล้องกับ **อำนาจ แดงรอด (2540)** ทำการศึกษา การเปิดรับข่าวสารการประหยัด ประโยชน์ จากข่าวสารกับการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยต่างประเทศในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของวัยรุ่นใน กรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษา พบว่า การเปิดรับข่าวสารเรื่องการประหยัดจากสื่อมวลชนสื่อ เฉพาะกิจ และสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยต่างประเทศในภาวะวิกฤต เศรษฐกิจของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร

5.2.1.4 ด้านความมีวินัย

การมีวินัย มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ผลจากการวิจัย ผู้วิจัย พบว่า วินัย คือ ความรู้ที่อยู่กับความตระหนัก การมีความตระหนักที่เรียกว่า การตระหนักรู้ จะทำให้เกิดการคิดไตร่ตรองต่อการใช้จ่าย และรวม ไปถึงเกิดจริยธรรมด้านการประหยัดด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ **กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546)** ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการประหยัดและออมของนักศึกษาปี 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนคร พบว่า การมีระเบียบวินัย สามารถทำนายพฤติกรรมการ ออมได้ร้อยละ 1.1

5.2.1.5 ด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด

การเลียนแบบครูในการประหยัด มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการประหยัดของ นักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ผลจากการวิจัย ผู้วิจัย พบว่า ครูในโรงเรียน มัธยมศึกษา เป็นต้นแบบอันดีในการสร้างจริยธรรมให้กับนักเรียน รวมไปถึงจริยธรรมในการ ประหยัดด้วย การพัฒนาครู หรือครูที่มีพฤติกรรมการประหยัดที่ดีและเหมาะสมกับตนเอง จะถูก นักเรียนนำไปเป็นต้นแบบเสมอ เพราะว่าครูคือผู้ที่มีเวลาอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนได้มากกว่าจาก ผู้ปกครอง สอดคล้องกับการศึกษาของ **คมคาย ชีโนดม (2534, น. 59-60)** ได้ทำการศึกษา ผลการใช้ แม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 48 คน สุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 24 คน กลุ่มทดลองใช้เทคนิคแม่แบบ กลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ หลังการทดลอง พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการประหยัดสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการประหยัดสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ **ศักดิ์สิทธิ์ บุญรังศรี (2546, น. 102)** ได้ ทำการศึกษา ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาก่อสร้างวิทยาลัยเทคนิค สมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาวิชา ก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาใช้เวลาในการเรียนอยู่กับครูผู้สอนค่อนข้างมาก จึงมีความสนิทสนมใกล้ชิดกัน มีเวลาดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิดในการอบรมสั่งสอนให้นักศึกษาอยู่ในกฎระเบียบของทางวิทยาลัยและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง

5.2.2 ผลการทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

โดยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังการทดลองใช้รูปแบบพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ด้วยสถิติวิเคราะห์แบบ MANCOVA พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด การเลียนแบบสื่อในการประหยัด การมีวินัย การเลียนแบบครูในการการประหยัด และจริยธรรมด้านการประหยัด (ตัวแปรควบคุม) กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.2.1 การพัฒนาด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด

วาสนา พิทักษ์สาธิต (2527, น. 6) ได้จำแนกสภาพแวดล้อมทางบ้านออกเป็น 3 องค์ประกอบ ด้วยกันคือ

1) องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดาหรือผู้ปกครองกับเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาเอง ความสัมพันธ์ระหว่างญาติ ผู้ใหญ่กับเด็ก ระหว่างพี่น้องกับเด็ก และสภาพทั่วไปของครอบครัว

2) องค์ประกอบด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ได้แก่ รายรับรายจ่ายของครอบครัว สถานภาพครอบครัว การเงินของนักเรียนที่จะใช้จ่ายเรื่องการศึกษา และส่วนตัว และความจำเป็นที่ต้องขอความช่วยเหลือทางการเงินจากผู้อื่น

3) องค์ประกอบด้านที่อยู่อาศัย ได้แก่ สภาพของบ้าน ที่ตั้งของบ้าน สิ่งแวดล้อมในบริเวณบ้าน ตลอดจนอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเป็นอยู่ของสังคมละแวกนั้นเมื่อพิจารณาถึงสิ่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าด้านความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ด้านเศรษฐกิจและสังคม และด้านสภาพที่ตั้งของบ้าน จะอำนวยความสะดวกช่วยเสริมการเรียนและในด้านส่วนตัวให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

1) นักเรียนให้ความสนใจการฟังบรรยาย มีความกระตือรือร้น มีการซักถามข้อสงสัย และกล้าแสดงออก ให้เกียรติ และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง และวิทยากร

2) เกิดการสร้างความคุ้นเคยระหว่างครูวิทยากร ผู้ดำเนินกิจกรรมกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง และนักเรียนกับครอบครัว ให้เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น ใจกว้างใจซื่งกันและกัน พร้อมทั้งจะร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในเรื่องการประหยัด

3) นักเรียนทราบวิธีการของการใช้ชุดกิจกรรมการประหยัด รวมทั้งเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

4) เกิดการสร้างความคิดเชิงบวก

5.2.2.2 การพัฒนาด้านการเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด

ฉวีวรรณ สุขพันธ์โพธาราม (2527, น. 112-113) กล่าวถึงประโยชน์ของเพื่อนวัยรุ่นว่า

1) ช่วยให้วัยรุ่นมีสิ่งยึดเหนี่ยว ไม่เกิดความรู้สึกถูกทอดทิ้งให้ว่าเหว่กินไป
2) ช่วยให้วัยรุ่นมีประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อเป็นบทเรียนในวัยผู้ใหญ่

3) ช่วยให้วัยรุ่นลดความเพื่อฝัน การปรับตัวเพื่อให้พ้นจากความกังวลในปัญหาต่าง ๆ ทำให้วัยรุ่นหาทางออกด้วยการสร้างความฝันต่าง ๆ ที่ตนเห็นว่าตนต้องการจะได้รับความสุข ความสำเร็จ ซึ่งเป็นการวาดภาพของตนเองในอนาคต การปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ มีเพื่อนคุยไม่มีเวลาว่างที่จะเพื่อฝัน

4) ช่วยให้วัยรุ่นลดความเครียดหรือความกดดันได้ ความกังวลยึดอัดใจของวัยรุ่นมีมาก ปัญหาบางปัญหาสามารถที่จะบอกเล่าให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองทราบได้ บางปัญหาไม่สามารถที่จะบอกเล่าให้ทราบได้ การคบเพื่อนจะช่วยให้วัยรุ่นได้ปรับทุกข์กับผู้ที่มิปัญหาเช่นเดียวกันช่วยทำให้เกิดความสบายใจได้

5) ช่วยให้วัยรุ่นเกิดความคิดในเรื่องการเสียสละ การเห็นแก่ส่วนรวม การร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ช่วยให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ในเรื่องการอยู่ร่วมกัน รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความอดทน อดกลั้น มีหลักเกณฑ์ในการทำงานที่เป็นแบบแผน และช่วยให้วัยรุ่นวางตัวได้อย่างเหมาะสมในสังคม

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

1) เกิดการวางแผนงานที่ถูกต้อง เข้าใจเพื่อนรอบข้าง ใจกว้างใจซื่งกันและกัน พร้อมทั้งจะร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในเรื่องการประหยัด

2) นักเรียนทราบวิธีการของการพัฒนาตนเองสู่การมีภาวะผู้นำ

3) นักเรียน รู้จักการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ถูกต้องเกี่ยวกับใช้เงิน พร้อมทั้งจะร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในเรื่องการประหยัด

4) นักเรียนทราบวิธีการวางแผนการใช้เงินที่เหมาะสมกับตนเอง

5.2.2.3 การพัฒนาด้านการเขียนแบบสื่อในการประหยัด

กฤติกา ลีลาเพตะ (2544, น. 43) กล่าวว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ความคิดเห็น ค่านิยม เจตคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก และนับวันสื่อมวลชนก็ยิ่งทวีความสำคัญในการเป็นสถาบันสังคมที่มีบทบาทถ่ายทอดค่านิยม เจตคติต่าง ๆ ให้แก่เด็กและคนในสังคมมากขึ้น เพราะวิถีชีวิตของคนยุคใหม่ต้องการความรวดเร็วในการข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจในการกระทำต่าง ๆ

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาด้านการเขียนแบบสื่อในการประหยัด กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

- 1) เกิดการวางแผนการออมเงินที่เหมาะสมกับตนเอง
- 2) นักเรียน ทราบวิธีการออมเงินที่ถูกต้อง การเก็บเงินที่เหมาะสม
- 3) นักเรียนตระถึงความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารทางการเงิน

5.2.2.4 การพัฒนาด้านการมีวินัย

บุญมี แทนแก้ว. (2541, น. 62) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความมีวินัยว่า สังคมใหญ่เมื่อมีสมาชิกจำนวนมากอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นคณะอยู่เป็นกลุ่มเป็นพวกสมาชิกย่อมมาจากชาติตระกูลต่างกัน มีนิสัยใจคอต่างกัน ถ้าขาดระเบียบวินัยต่างคนต่างทำตามที่ตนพอใจ ทำตามที่ตนต้องการ ความขัดแย้งย่อมเกิดขึ้น ในที่สุดความ โกลาหล วุ่นวาย ย่อมตามมา มีการทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นปกติ ความสงบสุขจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ดังนั้น จึงต้องอาศัย วินัยเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติร่วมกัน

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาด้านการมีวินัย กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

- 1) นักเรียนเกิดการแข่งขันในการประหยัดเงิน และสินทรัพย์อย่างอื่น เช่น การใช้ปากกา สมุด
- 2) นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในรางวัลที่ได้รับ
- 3) นักเรียนสามารถอธิบายถึงความรู้สึกที่เป็นเชิงบวกที่ได้รับรางวัล
- 4) นักเรียนสามารถแสดงการเป็นตัวอย่างอันดีในการใช้ของที่มี ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งจะร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในเรื่องการประหยัด

5.2.2.5 การพัฒนาด้านการเรียนแบบครูในการประหยัด

อัจฉรา สุขารมณ (2541, น. 46-54) ได้มีแนวคิดถึงสิ่งที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อจิตใจของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ด้านการให้รางวัล
- 2) ด้านการลงโทษ
- 3) ด้านการเป็นตัวแบบของครู
- 4) ด้านการควบคุมเด็กให้มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา
- 5) ด้านการตามใจเด็ก

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการเรียนแบบครูในการประหยัด กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

- 1) นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงคุณลักษณะของความประหยัดในตนเองที่บุคคลที่เลือกเป็นต้นแบบส่วนใหญ่มีเหมือนกัน
- 2) นักเรียนสามารถระบุคุณลักษณะของต้นแบบที่ดีได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

การพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนมัธยมศึกษา ควรประกอบด้วย การพัฒนาการเรียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด การเรียนแบบเพื่อนในการประหยัด การเรียนแบบสื่อในการประหยัด การมีวินัย การเรียนแบบครูในการประหยัด เพราะนักเรียนมัธยมศึกษาเป็นประชาชนที่มีอายุอยู่ในกลุ่มเยาวชน ที่จะป็นอนาคตของชาติต่อไป การทำให้นักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา มีจริยธรรมด้านการประหยัดจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการมีจริยธรรมการประหยัดตั้งแต่มีอายุน้อย เมื่อโตขึ้นจะเป็นตัวอย่างที่ดี ในการประหยัด

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 การมีการเรียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด การเรียนแบบเพื่อนในการประหยัด การเรียนแบบสื่อในการประหยัด การมีวินัย การเรียนแบบครูในการประหยัด ในการปฏิบัติตนของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับจริยธรรมการประหยัด ตามบทบาทของการเป็นนักเรียนมัธยม จึงควรมีการศึกษาวิจัยในการสร้างหลักสูตรอบรมหรือเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับมัธยม เพื่อพัฒนาจริยธรรมการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา

5.3.2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยม โดยมีปัจจัยในการศึกษา ได้แก่ การเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด การเลียนแบบเพื่อนในการประหยัด การเลียนแบบสื่อในการประหยัด การมีวินัย การเลียนแบบครูในการประหยัดระหว่างโรงเรียนมัธยมของภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากทั้งสองประเภทมีลักษณะและวัตถุประสงค์ นโยบายในการบริหารและการดำเนินงานแตกต่างกัน

5.3.2.3 เพื่อให้เกิดความชัดเจนในผลการวิจัย จึงควรมีการศึกษาในลักษณะที่ตัวแปรแต่ละตัวสามารถส่งผลซึ่งกันและกันได้ หรือมีอิทธิพลย้อนกลับได้ จะเป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์, กระทรวงศึกษาธิการ. (2529). *ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมพื้นฐานการประหยัดและออม*. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2535). *ความคิดสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2539). *โครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2541). *คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรม*
จริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2544). *คู่มือการจัดการกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง – ศีลธรรม ระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, กองวิจัยทางการศึกษา. (2533). *รายงานการวิจัย โครงการทดลองเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการทำงานเพื่อพัฒนาค่านิยมทางอาชีพของเยาวชน การตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย และการประหยัด*.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, กองวิจัยทางการศึกษา. (2542). *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนา*
ศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- กองวิจัยทางการศึกษา. (2542). *การศึกษาพฤติกรรมของครูในอุดมคติของนักเรียนระดับประถมศึกษา การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและการมีวินัยในตนเอง*. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา.
- การศาสนา, กรม. (2521). *หลักการวิธีการจัดจริยศึกษาและหัวข้อจริยธรรมสำหรับใช้อบรมนักเรียนนักศึกษา (ฉบับทดลอง)*.
- การศาสนา, กรม. (2523). *คู่มือครูจริยศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

การศาสนา, กรม. (2526). *แนะแนวการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ และการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ*. กรุงเทพฯ : กองศาสนศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. (2546). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพัฒนวิชาการพระนคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ก่อ สวัสดิพิบูลย์. (2522). *จริยธรรมในสังคมไทย. รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน*. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

กาญจนา แก้วเทพ. (2530). *มรดกทางวัฒนธรรมและศาสนา พลังสร้างสรรค์ในชุมชนบท*. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

กาญจนา แก้วเทพ. (2536). *ม่านแห่งอคติ : ความสัมพันธ์ระหว่างสตรีกับสถาบันสังคม*. กรุงเทพฯ : เจนเดอร์เพรส.

กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *เครื่องมือการทำงานแนววัฒนธรรมชุมชน*. กรุงเทพฯ : สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทย.

กันยา สุวรรณแสง. (2533). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว 2*. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.

โกวิท อ่อนประทุม. (2556). *รูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). *มหาวิทยาลัยที่ทางแยก : จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต*. กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดีย.

โกสินทร์ รังสยาพันธ์. (2530). *ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : ศึกษาพิเศษกรมการฝึกหัดครู.

โกเศศ ดัวงอินทร์. (2528). *ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คมคาย ชินอม. (2534). *ผลการใช้แม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. ชลบุรี : พิมพ์ลักษณ์.

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. (2542). *รายงานการศึกษาวิจัยการศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม*.

งามตา วนินทานนท์. (2534). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร.

- งามตา วนินทานนท์. (2536). *ลักษณะทางพุทธศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของบิคา มารดา ที่เกี่ยวข้องกับกรอบรมเลี้ยงดูบุตร*. รายงานวิจัยฉบับที่ 50 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จงจิตร ศิริทรัพย์จันทน์. (2538). *ปัจจัยที่มีผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2535). *แนวทางการพัฒนาการสื่อสารในครอบครัวเพื่อเสริมสร้างเด็กและเยาวชน*. ประมวลบทความวิชาการฉบับพิเศษ พ.ศ. 2525 – 2535. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จิรวัดน์ วีรังกร. (2550). *รูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนิสิตนักศึกษาด้วยกิจกรรมเสริมหลักสูตร*. ใน *เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องเครือข่ายสถาบันอุดมคติไทยยุคไอที*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จารุวรรณ พานทอง. (2536). *การเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เฉลียว บุรีภักดิ์ และนิศารัตน์ ศิลปะเดช. (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน*. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐาน การศึกษาสำนักงานสภาพสตาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ฉลองชัย อินทจิณี. (2558). *รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามมหาสารคาม.
- ฉวีวรรณ สุขพันธ์โพธาราม. (2527). *พัฒนาวัยรุ่นและบทบาทครู*. กรุงเทพฯ : มิตรนราการพิมพ์.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2529). *เด็กและวิกฤตในครอบครัว*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชม ภูมิภาค. (2520). *การปลูกฝังจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน มิตร
- ชมนุช บุญสิทธิ์. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัยราชวชิราคม กรุงเทพมหานคร*. (ปริญญาโททางการศึกษา มหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ชัยพร วิชาวุธ. (2526). รายงานการสัมมนาเรื่องทิศทางของการวิจัยทางจริยธรรมและค่านิยม.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ชาญชัย อาจินสมภาร. (2532). ผู้ปกครองกับการสร้างบรรยากาศในบ้านที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของเด็ก. สารพัฒนาหลักสูตร 85 (เมษายน, น. 13-16).
- ชาติรี ศิริสวัสดิ์. (2541). ความคิดเชิงจริยศาสตร์และค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. งานวิจัยคณะกรรมการวิจัยการศึกษาการศาสนา
และวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชุตินาถ รัตนจรณะ. (2527). การศึกษาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของนักศึกษาปริญญาตรีในวิทยาลัย
ครูภาคกลาง. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒประสานมิตร.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2544). คุณธรรมและจริยธรรม : หลักและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาใน
สถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- ชวาล แพร์ตกุลและคณะ. (2524). หลักสูตรอบรมพิเศษวิชาการวัดผลระยะสั้น. สำนักทดสอบ
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.
- ชำนาญ นิสารัตน์. (2524). หนังสือเรียนสังคมศึกษา. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์พัฒนาหลักสูตร.
- ชัยวัฒน์ อุตพัฒนา และวิชาน สุชีวกุปต์. (2534). หลักการดำรงชีวิตในสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยพร วิชาวุธ. (2526). รายงานการสัมมนาเรื่องทิศทางของการวิจัยทางจริยธรรมและค่านิยม.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เจดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2530). การฝึกสมรรถภาพสมองเพื่อพัฒนาคุณภาพการคิด. (ปริญญาานิพนธ์
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จูปนิย์ พลิสฐ์เนาวกุล และพรสวรรค์ สุวันฉรีย์. (2550). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษา
รูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. เลข : (ม.ป.พ.)
- ณรงค์ เล็งประชา. (2538). มนุษย์กับสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ณัฐนนท์ ลีศัตรูพาย. (2545). การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวและปัญหาทางการเงินของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (สารนิพนธ์เศรษฐศาสตร์การศึกษา), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงกมล คงเมือง. (2533). ผลกระทบทางครอบครัวต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. (วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดวงใจ เนตรโรจน์. (2527). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษาที่ 3.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต),
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย.* สถาบัน
พฤติกรรมศาสตร์ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษาพฤติกรรมศาสตร์เล่มที่ 2.*
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). *การพัฒนาจริยธรรม : ตำราจิตวิทยา.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2543). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล.* กรุงเทพฯ :
. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และสุนี เลิศแสวงกิจ. (2542). *การบริหารธุรกิจขนาดย่อม. ฉบับปรับปรุงใหม่
(พิมพ์ครั้งที่ 3).* กรุงเทพฯ : วังอักษร.

ถวิล จันทร์สว่าง. (2545). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบ
ของ*

*นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต),
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*

ทิพย์สุดา นิลสินธพ. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
ก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ :*
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ทิสนา แจมมณี. (2546). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.*
กรุงเทพฯ : เสริมสิน พรี่เพรส ซิสเต็ม.

ทวีรัสมิ์ ชนาคม. (2531). *ชีวิตประหยัด (พิมพ์ครั้งที่ 3).* กรุงเทพฯ : (ม.ป.พ.).

ธีระ ชัยยุทธชรรยง. (2535). *ค่านิยมกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและวินัย. วารสารเนาะแนว.*
26 (139) : 45-50.

ธีระพร อุวรรณโณ. (2530). *จริยธรรมกับการศึกษา.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงลักษณ์ สิ้นสืบผล. (2542). *การพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรม.* กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏ
ธนบุรี.

นภาพรณัฏ หะวานนท์ และคณะ. (2548). *ความกลมกลืนระหว่างทฤษฎีฐานรากกับข้อมูลเชิง*

ประจักษ์ในการสร้างดัชนีความเข้มแข็งชุมชน.

นภาพรณั ะหวานนท์. (2539). ทฤษฎีฐานราก ทางเลือกในการสร้างองค์ความรู้.

ในพัฒนศึกษาศาสตร์ : ศาสตร์แห่งการเรียนรู้และถ่ายทอดการพัฒนา.

นิภา นิธยาน. (2530). การปรับตัวและบุคลิกภาพจิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต. กรุงเทพฯ :

โอเดียนสโตร.

นิตยา กัทสิทธิ์พันธ์. (2544). การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กในเมือง. วิจัยสังคมปีที่ 22 (1-2).

บรรเทา กิตติศักดิ์. (2533). ปริทัศน์เรื่องจะพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรมและจริยธรรมได้อย่างไร
แนวทางการพัฒนาค่านิยมและคุณธรรมเยาวชนในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เอ.ลิฟวิ่ง
จำกัด.

บุญคง หันจางสิทธิ์. (2540). เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : โอ เอสพรีนติ้งเฮ้าส์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2537). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). รูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์. มหาสารคาม : โครงการสถาบันวิจัย
และพัฒนาริเรียนการสอน.

บุญมี แทนแก้ว. (2541). จริยธรรมกับชีวิต. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร.

บุญเสริม บุญเจริญผล. เศรษฐกิจพอเพียง สืบค้นจาก <http://www.kerk.com>.

ประจิดต์ ประจักษ์จิตต์. (2525). ความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพกับการเกิดอากาศยานกับอุบัติเหตุ.

(วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหิดล.

ปวย อึ้งภากรณ์. (2530). ศาสนาธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และกล้า ทองขาว. (2541). รายงานการประเมินระบบการสอนทางไกล

ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของผู้จบการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช.

ประดิพันธ์ อุปรมย์. (2530). การพัฒนาความรับผิดชอบของเด็ก. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการ

พัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 6-10 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 12-13. นนทบุรี :

โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ประดิพันธ์ อุปรมย์. (2518). จิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์.

ประเทือง ภูมิภัทราคม. (2540). การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์. นครสวรรค์ :

สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ โอเดียนสโตร.

ประสาท อิศรปรีดา. (2541). สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม.

- ปิยฉัตร เนนเลิศ. (2524). *การศึกษาปัญหาสังคมและผู้พยายามกระทำอัตวินิบาตกรรม ศึกษาเฉพาะกรณี*. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เปรมสุริย์ เชื้อมทอง. (2526). *การเปรียบเทียบปัญหาสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์กับเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน*. (ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- แปลก สนธิรักษ์. (2513). *แบบเรียนศีลธรรมประโยคประถมศึกษาดอนปลาย*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บัณฑิตการพิมพ์.
- ฝ่ายกิจกรรมมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2554). *รายงานฝ่ายพัฒนากิจกรรม*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. (2546). กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- พงศ์ฤกษ์ พลเลิศ. (2544). *ท่ามกลางกระแสบริโภคนิยม ผู้นำครอบครัวและผู้นำชุมชนควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นุชนอย่างไร*. การประชุมสงเคราะห์ 44,1 (ม.ค. – ก.พ. 2544) : 63 – 65.
- พงศ์จิรา สีนพักษณ์. (2542). *เศรษฐศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- พรณทิพย์ ศิริวรรณบุญย์. (2530). *จิตวิทยาครอบครัว*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรสิริ มั่นคง. (2549). *องค์ประกอบที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทคโนโลยีกรุงเทพ เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร*. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พระธรรมปิฎก. (2538). *การพัฒนาจริยธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2542). *วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยาม.
- พระราชวรมณี (ประยูรต์ ปยุตโต). (2518). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระบรมราชาบาท พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดงานสุรสีห์รำลึก ณ พระตำหนักจิตรดาภิรมย์ 21 มีนาคม 2522.
- พระสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2544). *มงคลชีวิตฉบับทางก้าวหน้า*. กรุงเทพฯ : ชมรมพุทธศาสตร์สากล ในอุปถัมภ์ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์.
- พระเทพเวที (ประยูรต์ ปยุตโต). (2533). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

- พันคำ มีโพทอง. (2533). *การศึกษาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. ขอนแก่น : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
- พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันพฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517.
- เพียว เกาพัฒนาทอง. (2534). *การศึกษาพฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรี ศิลารัตน์. (2556). *รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต), มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พลดิพล นิมพรวัว. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร*. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมลพรรณ สุทธิวงษ์. (2537). *การรับทราบข่าวสารจากเรื่องมวลชนกับการรับทราบข่าวสารการรณรงค์จากสื่อมวลชน จิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการใช้น้ำอย่างประหยัดของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสิทธิ์ หอมสมบัติ. (2546). *การพัฒนาการเรียน โรงเรียนบ้านคอนยูง กิ่งอำเภอนาเขี้ยว จังหวัดอุบลราชธานี*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต), มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพราพรรณ เปลียนภู. (2542). *จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : งานเอกสารและการพิมพ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2535). *จริยธรรมกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ภัทรพันธ์ หุ่่นรักวิทย์. (2545). *ผลของการใช้การเรียนรู้อบบสตอรี่ไลน์ที่มีพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิตสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มานิช สุขฤกษ์. (2528). *จิตวิทยาปกติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ยนต์ ชุ่มจิต. (2531). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ยุวดี เทียรประสิทธิ์. (2536). *เอกสารประกอบการสอนจิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- รพีพรรณ อักษรवादิวัฒน์. (2539). *การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษารายบุคคล และเป็นกลุ่ม ตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน เซนต์คอมมิกันิก กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- รังสรรค์ สิงหเลิศ. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.
- รังสรรค์ สิงหเลิศ. (2558). *ระเบียบวิธีวิจัย และการใช้สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. บริษัท ทรูปเพิ้ลกรุ๊ป จำกัด : (ม.ป.พ.)
- รังสรรค์ หนองสองห้อง. (2542). *ความสำเร็จง่าย ๆ สไตร์หมอกกระแสด*. กรุงเทพฯ : บริษัทงานดี จำกัด.
- รัชชิตา สุกิจปาณีนิจ. (2547). *การศึกษาพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายของบริษัท ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- เรณูวรรณ หาญวาทธี. (2538). *การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนพยาบาล : กรณีศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช พิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหาร ศาสตร์มหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- ละเมียด ลิ้มอักษร. (2517). ประชาธิปไตยในโรงเรียน. *ประชากรศึกษา*. 11 : 60-16 มิถุนายน.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2525). *การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- วสันต์ ปุ่นผล. (2542). *การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน บางไทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา : (ม.ป.พ.)*
- วงจันทร์ ชีวชาดาวิรุจน์. (2550). *คู่มือการดำเนินการทางวินัยสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. 27(1) : 14 ; กรกฎาคม.
- วรพรรณ ศรีอุบล. (2535). *ผลการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้สไลด์เทปเป็นเทคนิค “แม่แบบ”*

ที่มีต่อเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.

(ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต), พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วรศักดิ์ ชันทอง. (2544). การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ด้านความเมตตา
กรุณาที่มีการนำเนื้อหาเป็นกรณีตัวอย่าง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต), ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิกินิกานต์. บอกลูกเรื่องคุณประหยัด. สืบค้นจาก <http://brainbank.nesdb.go.th>.

วิจิตร อาวะกุล. (2537). บุคลิกภาพเทคนิคและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬา.

วิจิต อิศระวิริยกุล. (2527). การทดลองการประหยัดแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน
โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. (วิทยานิพนธ์ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วิชากร, กรม. (2541). คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมที่เน้นความมี
วินัยและความเป็นประชาธิปไตย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.

วิชากร, กรม. (2542). กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัย
และความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.

วิชากร, กรม. (2545). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

วิชากร, กรม. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์อักษรไทย.

วิชาญ รุ่งอรุณ. (2533). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.

วินัย พัฒนรัฐและคณะ. (2524). การประหยัดและการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน. ประชากรศึกษา.
12(10) : 12 ; กันยายน.

วิวัฒน์ อัสวานิชย์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย.
(วิทยานิพนธ์ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

วารี ศรีเจริญ. (2541). การทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณลักษณะความรับผิดชอบใน
การศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนระนองวิทยาคม จังหวัดระนอง.
วิชาการปีที่ 1 (10) : 58-65; ตุลาคม.

วัฒนา พุทธางกูรานนท์. (2527). การประชาสัมพันธ์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

รามคำแหง.

วันชาติ ตีลาน้อย. (2528). ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกชมรายการ โทรทัศน์กับฐานะทางสังคมมิติ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและสถานภาพของครอบครัวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

วันดี ทองงอก. (2543). รายงานการวิจัย ผลกระทบของสื่อมวลชนที่มีผลต่อค่านิยม และพฤติกรรม ของเยาวชนสตรีในเขตภาคเหนือตอนบน. ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วัลลภา จันทร์เพ็ญ. (2544). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาช่าง อุตสาหกรรม ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต), กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัลลภ ปิยมโนธรรม. (2532). คุยกับนักจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.

ศรินยา ชัยเพียรเจริญ. (2530). การพัฒนาคุณธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : (ม.ป.พ.).

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริธรรม ธนภูมิ. (2535). พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2536). จิตวิทยาพัฒนาการ พฤติกรรมศาสตร์ตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2546). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2541). กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่เน้น ความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). แนวปฏิบัติของสถานศึกษาเอกชนเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ตาม พระราชบัญญัติ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน.

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2550). บันทึกความสำเร็จ เยาวชนไทยทำดีถวาย ในหลวง. กรุงเทพฯ : ฟริกหวานกราฟฟิค.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2532). ภาวะผู้นำหัวหน้าคณะวิชาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน วิชาการในวิทยาลัยครู. (วิทยานิพนธ์การศึกษาคุษฎีบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). *จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
 ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). *ผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และอิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการศึกษา*
คล้อยตาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ศักดิ์สิทธิ์ บุญรังศรี. (2546). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการ*
ก่อสร้างวิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สงบ ลักษณะและคณะ. (2524). การศึกษาและพัฒนาจริยธรรมไทย. *การวัดผลการศึกษา*. 2 : 29-57
 กันยายน-ธันวาคม.

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2544). *แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สลง.) 6*.
 กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พ.ว.).

สนธยา พลศรี. (2545). *เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ :
 โอเดียนสโตร์.

สภาการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการ. (2549). *การประชุมสภาการศึกษาโครงการคุณธรรมนำความรู้*
กระทรวงศึกษาธิการ. 21 ธันวาคม 2549. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สภาการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการ. (2550). *รายงานเบื้องต้นการเสริมสร้างคุณธรรมในระบบ*
การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2557). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ*
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สมจิต ห่อทอง. (2543). *การศึกษาความรับผิดชอบปัญหาและแนวทางแก้ไขของนักเรียน*
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระโขนงวิทยา กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
 การศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมพร เทพสิทธิ์า. (2542). *คุณธรรมและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.

สมพร สุทัศนีย์. (2544). *จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.

สมพงษ์ จิตระดับ. *เด็กเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจากทีวี*. สืบค้นจาก www.thairath.co.th.

สมบัติ มหารศ. (2520). *การสอนค่านิยม*. มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 มหาสารคาม.

- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2539). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับปรุงพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2544). *การศึกษาสังคมและวัฒนธรรม : แนวความคิดวิธีวิทยาและทฤษฎี*.
ขอนแก่น : อมรินทร์ก๊อปปี้.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536). *สังคมวิทยาชุมชน : หลักการศึกษาวเคราะห์และปฏิบัติงานชุมชน*.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สวณา พรพัฒนกุล . (2522). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์.
- สิริชัย ประทีปฉาย. (2533). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว*. จันทบุรี : วิทยาลัยรำไพพรรณี.
- สาโรช บัวศรี . (2522). *จริยธรรมในสังคมไทย. รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน*.
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2540). *ทฤษฎีสังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2541). *การพัฒนาชุมชนแบบจัดการ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2547). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สันติ ดาวเรือง. (2552). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดย
การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับนักศึกษาโรงเรียนสงขลาเทคโนโลยี อำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สงขลา.*
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2531). *เอกสารการสอนเรื่องสื่อการสอนระดับประถมศึกษา*.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุชา จันท์เอม. (2531). *จิตวิทยาทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชา จันท์เอม (2542). *จิตวิทยาเด็กเกร*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุโท เจริญสุข. (2520). *จิตวิทยาสำหรับอุดมศึกษาปัญญาชน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์.
- สุนันทา เลานันท์. (2542). *การสร้างทีมงาน*. กรุงเทพฯ : แฮนด์เมดสตูดิโอแอนด์ดีไซน์.
- สุบรรณ พันธ์วิชาวาส และชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์. (2522). *ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ :
โอเคียนสโตร์.
- สุพล วังสินธ์. (2533). *องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจริยธรรม*. *แนะแนว* 25 (132)
(ธันวาคม 2533- 2534) : 33.
- สุพัตรา สุภาพ. (2549). *ปัญหาสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- สุเมธ แก่นกุล. (2544). *ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพะโต๊ะ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุเมธ ต้นติเวชกุล. (2544). *เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ใน ใต้เบื้องพระยุคลบาท (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, พฤษภาคม.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2539). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช และนางลัทธิน วิรัชชัย. (2543). *รายงานผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษา มหาวิทยาลัย : การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสวง รัตนมงคลมาส. (2534). *ทฤษฎีสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- โสภณ ชูพิชัยกุล. (2529). *ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2537). *การเสริมสร้างวินัย: คู่มือแนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2543). *ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- สำรอง เฟื่องหนู. (2524). *การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน*. กรุงเทพฯ : (ม.ป.พ.).
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. (2529). *โครงการศึกษาศักยภาพของเด็กไทย กองวิจัยทางการศึกษา : (ม.ป.พ.)*
- อังฉรา กัลยาณชาติ. (2546). *พฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อังฉรา ่องอุดม. (2546). *พฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อนุชาติ พวงสำลี และคณะ. (2541). *การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อนง เนียนถาวร และพจน์ นवलปลอด. (2544). *การประหยัดออมวันละนิด*. ข้าราชการครู. 12(10) : 18 ; มกราคม.

- อนันต์ธนา อังกินันท์. (2532). *การผลิตรายการวิทยุ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อำนาจ แดงรอด. (2540). *การเปิดรับข่าวสารการประหยัด ประโยชน์จากข่าวสาร กับ การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยต่างประเทศในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรวิชัย นาคทรพร. (2551). รายงานสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน. ใน *โครงการ Child Watch 2548-2549*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- อมรรัตน์ ทิพย์จันทร์. (2547). *ทางเลือกในการประเมิน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- อุมพร ตรังคสมบัติ. (2542). *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญฐพร หิรัญพุกษ์. (2539). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ของตัวแปร สภาพแวดล้อมสถาบัน กับ ผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล จุฬาลงกรณ์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อรุณีประภา หอมเศรษฐี. (2528). *สื่อสารมวลชนเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อารมณีน จนวนจิตร. (2539). *การสอนเพื่อพัฒนาค่านิยมและจริยธรรม*. (ม.ป.ท.) : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เอริสา มโนธรรม. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัด ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร*. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อ้อมเดือน สดมณี และฐาศุภร์ จันประเสริฐ. (2554). *วารสารพฤติกรรมศาสตร์* ปีที่ 17 (1) มกราคม.
- อุทัย คุณเกษม. (2545). *ศึกษาเรียนรู้ ภาค 2*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์.
- Barnard, Chester I. (1926). *Organization and Management*. Cambridge : Harvard University Press.
- Bandura, A. J. E. Grusec, and F. L. Menlove. (1966). *Observational Learning as a Function of Symbolization and Incentive Set*. Child Development.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Brown, R. (1978). *Social Psychology*. New York : The Free Press.
- Cohen, B. J. (1979). *Introduction to Sociology*. New York : Mcgraw-Hill.
- Cook, T.D. and Campbell, D.T. (1979). *Quasi Experimentation : Design and Analysis for Field Setting*. Rand McNally Chicago : Illinois.
- Creswel, John W. (1994). *Research Design : Qualitative & Quantitative Approaches*. London :

SAGE.

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York : Harper and Row.

Cumming, William K., Gopinathan, S. & Tomoda, Yasuasa. (1988). *The Revival of Values Education in Asia and the West*. Oxford : Pergamon Press.

De Fleur. (1975). *Psychoanalysis : General Psychological Theory*. New York : Collier Books.

Drever, James, ed. (1972). *A Dictionary of Psychology*, 14th ed. Middlesex : Penguin Books.

Friedman, M. and R.H. Roseman. (1974). *Behavior pattern and Coronary Angiographic Findings*.

Journal of the American Medical Association.

Frances, L. & Louise, Bates Ames. (1955). *Child Behavior*. New York : Harper & Brothers.

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*, (3rd ed.). New York : Mc Graw-Hill Book.

Good, Carter V. (1976). *Dictionary of Education*. New York : Mc Graw Hill.

Hoffman, Martin L. (1970). *Moral Development in Carmichael Manual of Child Psychology*.

New York : John Willey and sons.

Hurlock, E.B. (1964). *Development Psychology*. New York : McGraw – Hill Book Company.

Hurlock, E.B. (1978). *Development Psychology*. New York : McGraw – Hill Book Company.

Jones, Harold E. (1970). *Personality Development in Children*. Austin : University of Texas.

Kaplan, Louis Mental Health and Human Relations in Education. New York : Harper and Brothers Publishers.

Jacobs, Norman. (1971). *Modernization without Development*. Thailand as an Asian

Case Study, New York.

Joyee, B., & Weil, M. (1985). *Models of teaching* (2nd ed.). New Delhi : Printice-Hall of India

Private Limited.

Kenner and others. (1975). *The Mental Environment. Child Psychiatry*, 3 ed.. Menasha : George

Banta.

Keeves, J. (1988). *The Unity of educational research. Interchange*. 19 (1), 14-30.

Kohlberg, L. (1976). *Moral Stage and Moralization : The Cognitive Developmental Approach*. In

Likert, R., & Likert, J. (1976). *New Way of Managing Conflict*. New York : McGraw-Hill.

Longman. (nd.). *Dictionary of Contemporary English*. England : Clays Ltd.

- Longman. (1978). *Dictionary of Contemporary English*. London : Group.
- Miller, Judith Ann. (1981). *The Value of Children : A Multivariate Comparison of Rural and Urban Parents*. Thesis Phd. : The University of Nebraska – Lincoln.
- Maslow, Abraham Harold. (1970). *Motivation and Personality, 2nd ed.* New York : Harper and Row.
- McMillan & Schumancer. (2001). *Research in education (5th ed.)*. New York : Priscilla McGeehon.
- Naumann, James L. (1983). *Relationships of Secondary School Discipline to School Climate*, *Dissertation Abstracts International*. 44 : 354 – A, August.
- Parker, C.L. (1990). Personal teaching efficacy : Developmental relationships in education. *Journal of Educational Research*, 85 (5) : 274-286.
- Pervin, Lawrence A. (1980). *Personality : theory, assessment, and research*. New York : John Wiley.
- Piaget, J. (1952). *The origins of intelligence in children*. New York : International Universities Press.
- Piaget, Jean. (1960). *The Moral Judgment of the Child*. Illionis : The Free Press.
- Piaget, Jean. (1962). *The Moral Judgment of the Child*. New York : Collier Books.
- Raj, Madhu. (1996). *Encyclopedic Dictionary of Psychology and Education*. Volumn 3 (M-Z) New Delhi : ANMOL Publications PVT.
- Symond, P.M. (1973). *Psychology of Parent – Child Relationship*. New York : Appleton Century Crofts. Inc.
- Skinner, B.F. (1957). *Verbal behavior*. New York : Appleton- Century- Crofts.
- Steiner, E. T. (1999). *Action research (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA : Sage. R.R. Bowker.
- Stinnett, Nick, Walters, James & Evelyn, Kaye. (1984). *Relationships in Marriage and the Family*. New York : Macmillan.
- Saylor, John Galen, William M. Alexander and Arthur J. Lewis. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning, 4th ed.* New York : Holt, Rinehart and Winston.
- T. Likona. (nd.). *Moral Development and Behavior*. New York : Holt, Rinehart and Winston,

pp. 31-53.

T. Likona (1976). *Moral Stage and Moralization : The Cognitive Developmental Approach*.

In *Moral Development and Behavior*. New York : Holt Rinehart and Winston.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. 2nd ed. New York : Harper and Row.

Wallace, Walter. (1969). *The Logic of Science in Sociology*. Chicago : Aldine.

Walter, Morgan L. and others. (1971). *The Holt Basic Dictionary of America English*.

New York : Holt.

Wiggins, J.S. and others. (1971). *The Psychology of Personality*. Addlison : Wesley Publishing Company, Inc.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถาม

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาจริยธรรม ด้านการประหยัดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

1. โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องระดับการปฏิบัติจริง โดยตอบเพียงข้อละ 1 คำตอบ
ตัวอย่างการตอบ

กรุณาตอบแบบสอบถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงตามความเป็นจริง

บุคลิกภาพ	ระดับการปฏิบัติ				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง ที่สุด
1. ข้าพเจ้าเป็นคนเข้าสังคมได้ง่าย	-	-	✓	-	-
2. ข้าพเจ้าสามารถทำงานที่รับผิดชอบให้เสร็จ ก่อนกำหนดเวลาเสมอ	-	✓	-	-	-
3. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะต้องทำสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว เพื่อแข่งกับเวลา	-	-	-	✓	-

2. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน
3. ผลที่ได้ ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับและจะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการสร้างรูปแบบการพัฒนา
จริยธรรมของของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี เท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อนักเรียน
ในทางลบแต่อย่างใด

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สุนีย์ วิทยสัมพันธ์

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากฎหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาตอบแบบสอบถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงตามความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. ระดับชั้นเรียน

1. มัธยมศึกษาตอนต้น 2. มัธยมศึกษาตอนปลาย

3. สภาพครอบครัว

- บิดามารดาอยู่ร่วมกัน บิดามารดาหย่าร้างกัน
 บิดามารดาถึงแก่กรรม อาศัยอยู่กับญาติ

4. รายได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครองรวมกัน.....บาท/เดือน

- ไม่เกิน 5,000 5,001 - 10,000 บาท
 10,001 - 15,000 บาท 15,001 - 20,000 บาท
 มากกว่า 20,001 บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการประหยัคของนักเรียน

1. บุคลิกภาพ

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง ที่สุด
1. ข้าพเจ้าเป็นคนเข้าสังคมได้ง่าย					
2. ข้าพเจ้าสามารถทำงานที่รับผิดชอบให้เสร็จตามกำหนดเวลาเสมอ					
3. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะต้องทำสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็วเพื่อแข่งกับเวลา					
4. ข้าพเจ้าจดบันทึกงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง					
5. ข้าพเจ้ากล้าพูดและกล้าแสดงออกในสิ่งที่ดีที่ควรต่อหน้าคนจำนวนมาก					
6. ข้าพเจ้ากล้าถามครูเมื่อมีปัญหาสงสัย					
7. ข้าพเจ้ากล้าตอบคำถามครู แม้ว่าอาจตอบผิดก็ตาม					
8. ข้าพเจ้าเปิดโอกาสให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างได้เสมอ					
9. ข้าพเจ้าพร้อมทำงานร่วมกับคนอื่น					
10. ข้าพเจ้ารับฟังความคิดเห็นของคนอื่นและให้ความสำคัญเสมอ					

2. ความมีวินัย

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1. ข้าพเจ้าแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน					
2. ข้าพเจ้าสามารถควบคุมตนเองให้ซื้อเสื้อผ้าตามความจำเป็น					
3. ข้าพเจ้าแสดงความเคารพครูเวลาเดินผ่าน					
4. ข้าพเจ้าจะเก็บของใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ					
5. ข้าพเจ้ามาเรียนตรงเวลาและกลับบ้านตรงเวลา					
6. ข้าพเจ้าพูดจาสุภาพทุกครั้งที่อยู่ในห้องเรียน					
7. ข้าพเจ้าทำงานส่งครูตามเวลาที่กำหนด					
8. ข้าพเจ้าสามารถปฏิบัติตามแผนการใช้จ่ายเงินที่กำหนดไว้ได้					
9. ข้าพเจ้าควบคุมการใช้จ่ายเงินด้วยการทำบัญชีรับ – จ่ายอย่างเหมาะสม					
10. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนทุกครั้งที่มีชื่อให้เข้าร่วม					

3. การเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด

คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1. ข้าพเจ้าได้แบบอย่างในการใช้จ่ายเงินอย่าง ประหยัดจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ เคยปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง					
2. ข้าพเจ้าได้รับการสอนจากบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองให้รับประทานอาหารให้หมด จานไม่ให้เหลือทิ้ง					
3. ข้าพเจ้าได้รับการสอนให้ใช้โทรศัพท์มือถือ เมื่อมีธุระจำเป็น					
4. ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองให้สะสมเงินที่เหลือจากการ ใช้จ่ายไว้ซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่ตนเอง ต้องการ					
5. ข้าพเจ้าได้รับการชี้แนะจากบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองให้นำวัสดุที่เหลือใช้มาทำให้เกิด ประโยชน์					
6. ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองให้รดเสื้อผ้าครั้งละมาก ๆ เพื่อช่วยประหยัดไฟฟ้า					
7. ข้าพเจ้าได้รับการขอร้องจากบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองให้ช่วยปิดไฟฟ้าคงที่ไม่ได้ใช้ งาน					
8. ข้าพเจ้าได้รับการสอนจากบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองให้ปิดก๊อกน้ำให้สนิทหลังเสร็จ การใช้งาน					
9. ข้าพเจ้านำเงินที่สะสมไว้ไปฝากธนาคาร ตามแบบอย่างที่ยี่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ปฏิบัติ					

คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
10. ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองให้ใช้สิ่งของเครื่องใช้ บางอย่างร่วมกันกับหมู่พี่น้องแทนการซื้อ					

4. การเขียนแบบสื่อ

คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้จ่ายเงินตามที่ วิทยากรหรือพิธีกรนำเสนอทางโทรทัศน์ หรือวิทยุ					
2. ข้าพเจ้าเก็บสะสมเงินไว้ใช้ยามจำเป็น ตามที่ได้อ่านข้อแนะนำจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร					
3. ข้าพเจ้านำเงินที่เก็บสะสมไว้ไปฝาก ธนาคารตามคำเชิญชวนทางวิทยุหรือ โทรทัศน์					
4. ข้าพเจ้านำวัสดุที่เหลือใช้มาดัดแปลงใช้ ใหม่ตามตัวอย่าง จากนิตยสารหรือ หนังสือ					
5. ข้าพเจ้าเลือกใช้โทรศัพท์มือถือที่มีราคา ไม่แพงตามที่ลงโฆษณาในทางโทรทัศน์ และนิตยสาร					
6. ข้าพเจ้าปิดก๊อกน้ำหลังจากเสร็จการใช้ งานแล้วตามการรณรงค์ทางวิทยุหรือ โทรทัศน์					

คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
7. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามมาตรการการประหยัดพลังงานตามที่รัฐบาลประกาศทางหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์					
8. ข้าพเจ้าตัดสินใจใช้สินค้าตามแบบที่สื่อโฆษณา					
9. ข้าพเจ้าจะเปรียบเทียบราคากับปริมาณและคุณภาพของสินค้าที่จะซื้อตามที่แนะนำทางรายการวิทยุหรือโทรทัศน์					
10. ข้าพเจ้าชอบไปรับประทานอาหารในร้านที่ขายราคาถูกต้องตามการแนะนำในโทรทัศน์ หรือวิทยุ					

5. การเลียนแบบเพื่อน

คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	จริงที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้าง จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1. ข้าพเจ้าเลียนแบบเพื่อนในการใช้เงินอย่างรู้คุณค่า					
2. ข้าพเจ้าซื้อสินค้าตามความนิยมของเพื่อน ๆ ในกลุ่มแม้จะมีราคาแพง					
3. ข้าพเจ้าซื้อสินค้าที่มีประโยชน์ตามความจำเป็นใช้ของตนเอง					
4. ข้าพเจ้าเอาอย่างเพื่อนในการวางแผนการใช้เงิน					
5. ข้าพเจ้าไม่มีความมั่นใจในการแต่งกายที่แตกต่างไปจากกลุ่มเพื่อน					

คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	จริงที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
6. ข้าพเจ้าซื้อโทรศัพท์มือถือราคาแพงรุ่นเดียวกับที่เพื่อนใช้					
7. ข้าพเจ้าชอบเที่ยวกลางคืนเพราะเห็นเพื่อนชอบไปบ่อยครั้ง					
8. ข้าพเจ้าตัดสินใจเลือกที่เรียนพิเศษตามที่เพื่อนเลือก					
9. ในวันหยุดข้าพเจ้าไปกับเพื่อนมีแผนไปเที่ยวด้วยกันเสมอ ๆ					
10. ข้าพเจ้าซื้อของใช้ส่วนตัวตามที่เพื่อน ๆ ชอบใช้					

6. การเรียนแบบครูในการประหยัด

คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	จริงที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1. ข้าพเจ้าได้รับการสอนจากครูให้รู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างรู้คุณค่า					
2. ข้าพเจ้าได้รับการฝึกจากครูให้วางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม					
3. ข้าพเจ้าได้รับคำสอนจากครูให้ช่วยผู้ปกครองประหยัด					
4. ข้าพเจ้าได้รับคำปรึกษาจากครูในการเลือกซื้ออุปกรณ์การเรียนที่ดีมีคุณภาพและราคาถูก					

คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	จริงที่สุด	จริง มาก	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
5. ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำจากครูให้ใช้โทรศัพท์มือถือเฉพาะเรื่องที่ทำเป็นประจำเท่านั้น					
6. ข้าพเจ้าออมเงินตามแบบอย่างของครู					
7. ข้าพเจ้าเลียนแบบครูในการซื้อของที่จำเป็นและมีประโยชน์					
8. ข้าพเจ้าเอาอย่างครูที่ไม่ซื้อสินค้าใหม่ตามอย่างสื่อโฆษณา					
9. ข้าพเจ้าตรวจสอบราคาสินค้าก่อนซื้อตามแบบที่ครูทำ					
10. เมื่อครูของข้าพเจ้าใช้สินค้าตามอย่างสื่อโฆษณาข้าพเจ้าขอซื้อตามด้วย					

ตอนที่ 3 แบบสอบถาม จริยธรรมด้าน การประหยัดของนักเรียน

คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	จริงที่สุด	จริงมาก	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
ด้านการประหยัดเงิน					
1. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้เงินประจำวัน					
2. ข้าพเจ้าตรวจสอบราคาสินค้าก่อนซื้อ					
3. ข้าพเจ้าใช้โทรศัพท์มือถือเฉพาะที่จำเป็น					
4. ข้าพเจ้าเห็นประโยชน์จากการทำบัญชีรายรับรายจ่าย					
5. ข้าพเจ้าวางแผน เรื่องเที่ยวให้พอเหมาะกับเงินที่มีอยู่					
ด้านการประหยัดเวลา					
6. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์					
7. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างในการทำการบ้าน					
8. ข้าพเจ้าแบ่งเวลาสำหรับการออกกำลังกาย					
9. ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในการทำกิจกรรม การเรียน กิจกรรมสังคมและกิจกรรมส่วนตัวไว้ชัดเจน					
10. ข้าพเจ้าใช้เวลาส่วนใหญ่การโทรศัพท์หรือพูดคุยกับเพื่อน					
ด้านการประหยัดสิ่งของและทรัพยากร					
11. ข้าพเจ้านำสมุดเก่าที่เหลือใช้มารวบรวมไว้ใช้เป็นสมุดโน้ต					
12. เมื่อข้าพเจ้าล้างจานหรือซักผ้า ข้าพเจ้านำน้ำล้างจานหรือซักผ้ามารดน้ำต้นไม้					
13. ข้าพเจ้าปิดไฟหรือเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือก๊อกน้ำทุกครั้งเมื่อเลิกใช้					
14. ข้าพเจ้าไม่ซื้อสินค้าใหม่โดยไม่จำเป็น					
15. ข้าพเจ้าใช้สิ่งของจนหมดก่อนจะซื้อใหม่					

ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ

ศุภณีย์ วิทยาลัยสัมพันธ์

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๔/ พิเศษ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย

เรียน ดร.คณิง ไทยประสิทธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย

ด้วย นางสุนีย์ วิทยสัมพันธ์ รหัสประจำตัว ๕๘๕๒๓๐๓๐๐๒๐๒ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากฎหมายรูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่น ๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๔ - ๒๖๒๓

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๔/ พิเศษ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย

เรียน ดร.สุนันท์ สาคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย

ด้วย นางสุนีย์ วิทยสัมพันธ์ รหัสประจำตัว ๕๘๕๒๓๐๓๐๐๒๐๒ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากฎมิการูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ	☒	ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
	☐	ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
	☐	ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
	☐	อื่น ๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๓๔ - ๒๖๒๓

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ที่ บศ.มส./ว ๒๔๐ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐
เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร

ด้วย นายประกิต วิทยสัมพันธ์ รหัสประจำตัว ๕๘๘๒๓๐๓๐๐๒๐๕ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากฎหมายรูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

ด้าน	☐	ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
	☒	ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
	☐	ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
	☐	อื่น ๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ลิงเหล็ก)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๔ - ๒๖๒๓

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๔/พิเศษ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ด้วย นางสุนีย์ วิทยสัมพันธ์ รหัสประจำตัว ๕๘๕๒๓๐๓๐๐๒๐๒ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากฎมการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จาก นักเรียนในโรงเรียนของท่าน เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๔ - ๒๖๒๓

ภาคผนวก ค

รายชื่อกลุ่มเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิร่วมวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัด ของนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน

นักวิชาการด้านการศึกษา มีผลงานวิชาการด้านการพัฒนา ส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. ดร.คณิง ไทยประสิทธิ์ กรรมการการศึกษามาชิกสภาผู้แทนราษฎร
2. ผศ.ผ่องใส ถาวรจักร์ ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
3. ดร.อังสนา นาคสวัสดิ์ ผู้อำนวยการโครงการภาคภาษาอังกฤษ โรงเรียนสตรีนนทบุรี
4. ดร.กัลยาณี พันโบ ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสตรีนนทบุรี
5. ดร.อรปวิทย์ สุตะพาหะ ผู้อำนวยการ โรงเรียนราษฎร์นิยม

ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. ดร.ชนะสิทธิ์ ศิริวรรณ ผู้อำนวยการ โรงเรียนสตรีนนทบุรี
2. นายสันติ สุวรรณหงษ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนเขมาภิรตาราม
3. นายนพรัตน์ จันเพ็ชร ผู้อำนวยการ โรงเรียนปากเกร็ด
4. นางพรภินันท์ เลาะหนับ ผู้อำนวยการ โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม
5. นางเน่งน้อย เฟื่องพันธ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม

ครูฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. นางสาวประนอม ลิขธรรมชโย รองผู้อำนวยการ โรงเรียนสตรีนนทบุรี
2. นางนงนารถ บุระมิ ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ โรงเรียนสตรีนนทบุรี
3. นางสาวอารีย์ เอี่ยมงาม รองผู้อำนวยการ โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม
4. นายชัยเฉลิม พงษ์สวัสดิ์ ครูหัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
5. นายสมบัติ รักงาม ครูเชี่ยวชาญ/ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ โรงเรียนสตรีนนทบุรี

ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. พ.ต.ท.สมเกียรติ สมัครรัฐกิจ ประธานคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับ โรงเรียน
2. นายสมเจต ประภาสวัสดิ์ รองประธานคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับ โรงเรียน
3. นางอ้อมคอน เกียวปลื้มจิตต์ ประธานคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับชั้นเรียน
4. นายประเสริฐ เพ็ชรมีไชยกูล ประธานคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับชั้นเรียน
5. นายอัษฎ ทองแผ่น คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับชั้นเรียน

นักเรียนดีเด่นของโรงเรียน จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

1. นางสาวชนม์นิกา เรืองถ่าง ด้านประพฤติปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน
2. นางสาวศรุตตา บุตรล้านช้าง ด้านประพฤติปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. นางสาวทัศนันท์ วัฒนา ด้านประพฤติปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. นางสาวฉานิสรา ชูชอบเชิง ด้านประพฤติปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5. นางสาวนันทน์ภัส วัฒนวรานุกร ด้านสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน
6. นางสาวฉาญา นวลแม่นัน ด้านคุณธรรมจริยธรรม
7. นางสาวภัทรพร กรวยสวัสดิ์ ด้านความคิดสร้างสรรค์
8. นางสาวศุภาพิชญ์ วงศ์สินธุ์วิเศษ ด้านผลการเรียนยอดเยี่ยม
9. นางสาวกัญญาณัฐ อยู่พุ่มพุกภัย ด้านภาวะผู้นำ
10. นางสาวชนกานท์ มั่นคง ด้านภาวะผู้นำ

ภาคผนวก ง

รายชื่อกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายชื่อกลุ่มทดลองนักเรียนที่เข้าร่วมทดลองรูปแบบการพัฒนาจริยธรรม
ด้านการประหยัดของนักเรียน จำนวน 37 คน

ลำดับที่	รายชื่อ
1	นางสาวณชิตา ม่วงงาม
2	นางสาวชนิกานต์ เปลี่ยนจันทร์
3	นางสาววัลยา เกษม ไชยานันท์
4	นางสาวธิดา โอบัวหงษ์
5	นางสาวพิชญภา เจริญปัญญา
6	นางสาวกฤติญา ปิยะคานนทชัย
7	นางสาวอัญชิสา คำรงค์กุล
8	นางสาวบุญยาพร ก้านสันเทียะ
9	นางสาววิศรา เกิดฤทธิ์
10	นางสาวสรินทร์ สมพอง
11	นางสาวกานต์มณี อนุจร
12	นางสาววรลักษณ์ แสงมณี
13	นางสาวกุลภรณ์ สุวรรณโคตร
14	นางสาวปณิดา มาเรือน
15	นางสาวเพ็ญพิชชา แก้วพลอย
16	นางสาววาสนา วิเศษคอนหวาย
17	นางสาวจิตรา ศรีบูรมย์
18	นางสาวสุภาพิชญ์ ชาวกงจักร
19	นางสาวชลิตา มณีส่องแสง
20	นางสาวกัลยาณี ปราบมนตรี
21	นางสาวสลลทิพย์ สุพล
22	นางสาวศิริขวัญ ทรัพย์มาก
23	นางสาวชลิกา อัครพันธุ์
24	นางสาววิรา นิลตระกูล
25	นางสาวชนันต์ อรรถวสุ
26	นางสาวอาทิตย์ยา วิทักษาบุตร

ลำดับที่	รายชื่อ
27	นางสาวคชนก พูนพาณิชย์
28	นางสาวณาดา วาริชกุลจงเจริญ
29	นางสาวสุรีย์ฉาย หลวงศรีสงคราม
30	นางสาวทิพย์วัลย์ อยู่ยั้ง
32	นางสาวอารยา สุขพุด
32	นางสาวทิพธิดา ช่วงบุญศรี
33	นางสาวณัฐชา ช่อจริง
34	นางสาวธนานันท์ รอดเดช
35	นางสาวสุนันท์ จันทร์โคตร
36	นางสาวสุทธิดา สุขรวย
37	นางสาวลักษณีย์ เมืองพิล
รวม	ผู้เข้ารับการพัฒนา 37 คน

รายชื่อกลุ่มควบคุมนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมรูปแบบการพัฒนาจริยธรรม
ด้านการประหยัดของนักเรียน จำนวน 37 คน

ลำดับที่	รายชื่อ
1	นางสาวกมลน คมอนันต์
2	นางสาวนรมน พ.จานุพิบูล
3	นางสาวหทัยฉัตร องคสิงห์
4	นางสาวดวงกมล สมเดช
5	นางสาวนันท์นภัส วัฒนวารงกูร
6	นางสาวณิชากร ยุทธศักดิ์กำแหง
7	นางสาวนพวรรณ สิงห์สัตย์
8	นางสาวโชติกา อุ่หิรัญ
9	นางสาวรณน น้อยเจริญ
10	นางสาวชญาดา เรืองบัว
11	นางสาวนุชจรี เพ็ชรศรี
12	นางสาวนุชรดี พุทธิศิริ
13	นางสาวแพรวพรรณ กาบเครือ
14	นางสาวนานามิ ะตะ
15	นางสาวอรพรรณ กลิ่นอ่อน
16	นางสาวภัทธิดา อนันต์ลาภมงคล
17	นางสาวฉัตรนุช ศรีสุวรรณ
18	นางสาวกรชวัลสุรพันธ์
19	นางสาวมนัสนันท์ ศรีอวยพร
20	นางสาวอนิกานต์ เกื้อกุล
21	นางสาวปภัสกร นาคสุวรรณ
22	นางสาวอริษา ชิ่งพรหม
23	นางสาวณพิชชา สมดั่งใจ
24	นางสาววิรา นิลตระกูล
25	นางสาวประภัสสร ขำสัจจา
26	นางสาวณัฐนิช สมितिวิโรจน์

ลำดับที่	รายชื่อ
27	นางสาวฐิติรัตน์ ทองแผ่น
28	นางสาววรินทร์ทฤทธรรษาพร
29	นางสาวสมสตรี สุทธินาคสมบัติ
30	นางสาวกัญญ์วรา คีประเสริฐ
32	นางสาวมรกต พันธุ์ไชย
32	นางสาวเบญญาภา ศรทรง
33	นางสาวธัญญ์นรี ศิริบุญญมาลย์
34	นางสาวฉัตรนภา เฉลยพจน์
35	นางสาวศุภณูช อุเทนนาม
36	นางสาวนุชลลิต เกตุประเสริฐวงศ์
37	นางสาวอารีญา ชื้อโอพาร
รวม	ผู้เข้ารับการพัฒนา 37 คน

ภาคผนวก จ

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับเนื้อหา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับเนื้อหา

เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC $\sum R$	สรุป
		+1	0	-1	รวม		
1. บุคลิก ภาพ	1. ข้าพเจ้าเป็นคนเข้าสังคมได้ง่าย	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
	2. ข้าพเจ้าสามารถทำงานที่รับผิดชอบให้เสร็จตาม กำหนดเวลาเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3. ข้าพเจ้ารู้สึกที่ต้องทำสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็วเพื่อ แข่งกับเวลา	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
	4. ข้าพเจ้าจดบันทึกงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5. ข้าพเจ้ากล้าพูดและกล้าแสดงออกในสิ่งที่ดีที่ควร ต่อหน้าคนจำนวนมาก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6. ข้าพเจ้ากล้าถามครูเมื่อมีปัญหาสงสัย	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	7. ข้าพเจ้ากล้าตอบคำถามครู แม้ว่าอาจตอบผิดก็ตาม	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	8. ข้าพเจ้าเปิดโอกาสให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นที่ แตกต่างได้เสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	9. ข้าพเจ้าพร้อมทำงานร่วมกับคนอื่น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	10. ข้าพเจ้ารับฟังความคิดเห็นของคนอื่นและให้ ความสำคัญเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

หมายเหตุ

พิจารณาคัดเลือกในข้อที่มีคะแนนของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ซึ่งแสดงว่าจุดประสงค์นั้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา หรือข้อนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ และถ้าข้อใดได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 0.67 ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข เพราะว่ามี ความสอดคล้องกันต่ำ

ผลการตรวจสอบ

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนจากความสอดคล้องรายข้อในความรู้ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ข้อคำถาม ทั้ง 10 ข้อ มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จึงอนุมานได้ว่าข้อคำถามในด้านบุคลิกภาพ มีความสอดคล้องครอบคลุมเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับเนื้อหา

เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC $\sum R$	สรุป
		+1	0	-1	รวม		
2. ความมี วินัย	1. ข้าพเจ้าแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2. ข้าพเจ้าสามารถควบคุมตนเองให้ซื้อเสื้อผ้าตาม ความจำเป็น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3. ข้าพเจ้าแสดงความเคารพครูเวลาเดินผ่าน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4. ข้าพเจ้าจะเก็บของใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5. ข้าพเจ้ามาเรียนตรงเวลาและกลับบ้านตรงเวลา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6. ข้าพเจ้าพูดจาสุภาพทุกครั้งที่อยู่ในห้องเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7. ข้าพเจ้าทำงานส่งครูตามเวลาที่กำหนด	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	8. ข้าพเจ้าสามารถปฏิบัติตามแผนการใช้จ่ายเงินที่กำหนดไว้ได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	9. ข้าพเจ้าควบคุมการใช้จ่ายเงินด้วยการทำบัญชี รับ – จ่ายอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	10. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ทุกครั้งที่ มีชื่อให้เข้าร่วม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

หมายเหตุ

พิจารณาคัดเลือกในข้อที่มีคะแนนของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ซึ่งแสดงว่าจุดประสงค์นั้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา หรือข้อนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ และถ้าข้อใดได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 0.67 ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข เพราะว่ามี ความสอดคล้องกันต่ำ

ผลการตรวจสอบ

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนจากความสอดคล้องรายข้อด้านความมีวินัย พบว่า ข้อคำถามทั้ง 10 ข้อ มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จึงอนุมานได้ว่าข้อคำถามด้านความมีวินัย มีความสอดคล้องครอบคลุมเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับเนื้อหา

เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC $\sum R$	สรุป
		+1	0	-1	รวม		
3. การ เขียนแบบ ผู้ปกครอง ในการ ประหยั ค	1. ข้าพเจ้าได้แบบอย่างในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด จากบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่เคยปฏิบัติให้เห็นเป็น ตัวอย่าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2. ข้าพเจ้าได้รับการสอนจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ให้รับประทานอาหารเช้าให้หมดจานไม่ให้เหลือทิ้ง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3. ข้าพเจ้าได้รับการสอนให้ใช้โทรศัพท์มือถือเมื่อมี ธุระจำเป็น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4. ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำจากบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองให้สะสมเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายไว้ซื้อ สิ่งของเครื่องใช้ที่ตนเองต้องการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5. ข้าพเจ้าได้รับการชี้แนะจากบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองให้นำวัสดุที่เหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6. ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำจากบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองให้รีดเสื้อผ้าครั้งละมาก ๆ เพื่อช่วย ประหยัดไฟฟ้า	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7. ข้าพเจ้าได้รับการขอร้องจากบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองให้ช่วยปิดไฟฟ้าคดวงที่ไม่ได้ใช้งาน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	8. ข้าพเจ้าได้รับการสอนจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ให้ปิดก๊อกน้ำให้สนิทหลังเสร็จการใช้งาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	9. ข้าพเจ้านำเงินที่สะสมไว้ไปฝากธนาคารตาม แบบอย่างที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	10. ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำจากบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองให้ใช้สิ่งของเครื่องใช้บางอย่างร่วมกันกับ หมู่พี่น้องแทนการซื้อ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

หมายเหตุ

พิจารณาคัดเลือกในข้อที่มีคะแนนของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ซึ่งแสดงว่าจุดประสงค์นั้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา หรือข้อนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ และถ้าข้อใดได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 0.67 ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข เพราะว่ามีผลสอดคล้องกันต่ำ

ผลการตรวจสอบ

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนจากความสอดคล้องรายข้อด้านการเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด พบว่า ข้อคำถามทั้ง 10 ข้อ มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จึงอนุมานได้ว่าข้อคำถามด้านการเขียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด มีความสอดคล้องครอบคลุมเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับเนื้อหา

เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC $\sum R$	สรุป
		+1	0	-1	รวม		
4. การ เขียนแบบ สื่อ	1. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้จ่ายเงินตามที่วิทยากร หรือพิธีกรนำเสนอทางโทรทัศน์หรือวิทยุ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2. ข้าพเจ้าเก็บสะสมเงินไว้ใช้ยามจำเป็นตามที่ได้อ่าน ข้อแนะนำจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3. ข้าพเจ้านำเงินที่เก็บสะสมไว้ไปฝากธนาคาร ตามคำแนะนำทางวิทยุหรือโทรทัศน์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4. ข้าพเจ้านำวัสดุที่เหลือใช้มาดัดแปลงใช้ใหม่ ตามตัวอย่าง จากนิตยสารหรือหนังสือ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5. ข้าพเจ้าเลือกใช้โทรศัพท์มือถือที่มีราคาไม่แพง ตามที่ลงโฆษณาในทางโทรทัศน์และนิตยสาร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6. ข้าพเจ้าปิดก๊อกน้ำหลังจากเสร็จการใช้งานแล้ว ตามการรณรงค์ทางวิทยุหรือโทรทัศน์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามมาตรการการประหยัด พลังงานตามที่รัฐบาลประกาศทางหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	8. ข้าพเจ้าตัดสินใจใช้สินค้าตามแบบที่สื่อ โฆษณา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	9. ข้าพเจ้าจะเปรียบเทียบราคากับปริมาณและ คุณภาพของสินค้าที่จะซื้อตามที่แนะนำทาง รายการวิทยุหรือโทรทัศน์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	10. ข้าพเจ้าชอบไปรับประทานอาหารในร้านที่ ขายราคาถูกตามการแนะนำในโทรทัศน์ หรือ วิทยุ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

หมายเหตุ

พิจารณาคัดเลือกในข้อที่มีคะแนนของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ซึ่งแสดงว่าจุดประสงค์นั้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา หรือข้อนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ และถ้าข้อใดได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 0.67 ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข เพราะว่ามีผลสอดคล้องกันต่ำ

ผลการตรวจสอบ

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนจากความสอดคล้องรายข้อ ในด้านการเขียนแบบสื่อ พบว่า ข้อคำถาม ทั้ง 10 ข้อ มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จึงอนุมานได้ว่าข้อคำถามในด้านการเขียนแบบสื่อ มีความสอดคล้องครอบคลุมเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับเนื้อหา

เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC $\sum R$	สรุป
		+1	0	-1	รวม		
5. การ เลียนแบบ เพื่อน	1. ข้าพเจ้าเลียนแบบเพื่อนในการใช้เงินอย่างรู้คุณค่า	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
	2. ข้าพเจ้าซื้อสินค้าตามความนิยมของเพื่อน ๆ ในกลุ่มแม้จะมีราคาแพง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3. ข้าพเจ้าซื้อสินค้าที่มีประโยชน์ตามความจำเป็น ใช้ของตนเอง	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
	4. ข้าพเจ้าเอาอย่างเพื่อนในการวางแผนการใช้จ่ายเงิน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5. ข้าพเจ้าไม่มีความมั่นใจในการแต่งกายที่ แตกต่างไปจากกลุ่มเพื่อน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6. ข้าพเจ้าซื้อโทรศัพท์มือถือราคาแพงรุ่นเดียวกับ ที่เพื่อนใช้	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	7. ข้าพเจ้าชอบเที่ยวกลางคืนเพราะเห็นเพื่อนชอบ ไปบ่อยครั้ง	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	8. ข้าพเจ้าตัดสินใจเลือกที่เรียนพิเศษตามที่เพื่อน เลือก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	9. ในวันหยุดข้าพเจ้ากับเพื่อนมีแผนไปเที่ยว ด้วยกันเสมอ ๆ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	10. ข้าพเจ้าซื้อของใช้ส่วนตัวตามที่เพื่อน ๆ ชอบใช้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

หมายเหตุ

พิจารณาคัดเลือกในข้อที่มีคะแนนของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ซึ่งแสดงว่าจุดประสงค์นั้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา หรือข้อนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ และถ้าข้อใดได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 0.67 ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข เพราะว่ามี ความสอดคล้องกันต่ำ

ผลการการตรวจสอบ

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนจากความสอดคล้องรายข้อในด้านความการเลียนแบบเพื่อน พบว่า ข้อคำถามทั้ง 10 ข้อ มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จึงอนุมานได้ว่าข้อคำถามในด้าน การเลียนแบบเพื่อน มีความสอดคล้องครอบคลุมเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับเนื้อหา

เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC $\sum R$	สรุป
		+1	0	-1	รวม		
6. การเขียนแบบครุในการประหยัด	1. ข้าพเจ้าได้รับการสอนจากครุให้รู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างรู้คุณค่า	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2. ข้าพเจ้าได้รับการฝึกจากครุให้วางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3. ข้าพเจ้าได้รับคำสอนจากครุให้ช่วยผู้ปกครองประหยัด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4. ข้าพเจ้าได้รับคำปรึกษาจากครุในการเลือกซื้ออุปกรณ์การเรียนที่ดีมีคุณภาพและราคาถูก	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5. ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำจากครุให้ใช้โทรศัพท์มือถือเฉพาะเรื่องที่จำเป็นเท่านั้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6. ข้าพเจ้าออมเงินตามแบบอย่างของครุ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7. ข้าพเจ้าเขียนแบบครุในการซื้อของที่จำเป็นและมีประโยชน์	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	8. ข้าพเจ้าเอาอย่างครุที่ไม่ซื้อสินค้าใหม่ตามอย่างสื่อโฆษณา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	9. ข้าพเจ้าตรวจสอบราคาสินค้าก่อนซื้อตามแบบที่ครุทำ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	10. เมื่อครุของข้าพเจ้าใช้สินค้าตามอย่างสื่อโฆษณาข้าพเจ้าขอซื้อตามด้วย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

หมายเหตุ

พิจารณาคัดเลือกในข้อที่มีคะแนนของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ซึ่งแสดงว่าจุดประสงค์นั้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา หรือข้อนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ และถ้าข้อใดได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 0.67 ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข เพราะมีความสอดคล้องกันต่ำ

ผลการตรวจสอบ

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนจากความสอดคล้องรายชื่อในด้านการเขียนแบบครุในการประหยัด พบว่า ข้อคำถามทั้ง 10 ข้อ มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จึงอนุมานได้ว่าข้อคำถามในด้านการเขียนแบบครุในการประหยัด มีความสอดคล้องครอบคลุมเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับเนื้อหา

เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC $\sum R$	สรุป
		+1	0	-1	รวม		
7. จริยธรรม ด้านการ ประหยัด ของนักเรียน	1. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้จ่ายเงินประจำวัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2. ข้าพเจ้าตรวจสอบราคาสินค้าก่อนซื้อ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3. ข้าพเจ้าใช้โทรศัพท์มือถือเฉพาะที่จำเป็น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4. ข้าพเจ้าเห็นประโยชน์จากการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5. ข้าพเจ้าวางแผน เรื่องเที่ยวให้พอเหมาะกับเงิน ที่มีอยู่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างในการทำกรบ้าน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
	8. ข้าพเจ้าแบ่งเวลาสำหรับการออกกำลังกาย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	9. ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในการทำกิจกรรม การเรียน กิจกรรมสังคมและกิจกรรมส่วนตัวไว้ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	10. ข้าพเจ้าใช้เวลาส่วนใหญ่การโทรศัพท์หรือ พูดคุยกับเพื่อน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	11. ข้าพเจ้านำสมุดเก่าที่เหลือใช้มารวบรวมไว้ใช้ เป็นสมุดโน้ต	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	12. เมื่อข้าพเจ้าล้างจานหรือซักผ้า ข้าพเจ้านำน้ำ ล้างจานหรือซักผ้ามารคน้ำต้นไม้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	13. ข้าพเจ้าปิดไฟหรือเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือก๊อกน้ำ ทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	14. ข้าพเจ้าไม่ซื้อสินค้าใหม่โดยไม่จำเป็น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	15. ข้าพเจ้าใช้สิ่งของจนหมดก่อนจะซื้อใหม่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

หมายเหตุ

พิจารณาคัดเลือกในข้อที่มีคะแนนของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ซึ่งแสดงว่าจุดประสงค์นั้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา หรือข้อนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ และถ้าข้อใดได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 0.67 ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข เพราะว่ามีผลสอดคล้องกันต่ำ

ผลการตรวจสอบ

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนจากความสอดคล้องรายข้อในด้านจริยธรรมด้าน การประหยัดของนักเรียน พบว่า ข้อคำถามทั้ง 10 ข้อ มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จึงอนุมานได้ว่าข้อคำถามในด้านจริยธรรมด้าน การประหยัดของนักเรียน มีความสอดคล้องครอบคลุมเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินความเห็นด้วยโดยผู้เชี่ยวชาญต่อกิจกรรมและเนื้อหาในการพัฒนาจริยธรรมด้าน
การประหยัดของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนนำไปเป็นต้นแบบตั้งต้น

รายการกิจกรรมประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			\bar{X}	แปลผล	ผลการประเมิน
	1	2	3			
การเขียนแบบผู้ปกครอง						
1. ช่วยฟังหน่อย	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
2. ความคุ้นเคย	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
3. เศรษฐกิจพอเพียง	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
การเขียนแบบเพื่อน						
1. กู้ระเบิด	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
2. การใช้เงินของเพื่อน	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
การเขียนแบบสื่อ						
1. รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ รู้ขยายดอกผล	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
วินัยด้านการประหยัด						
1. สีโร่ทางการเงิน	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
2. ไข่ของให้เป็นประโยชน์สูงสุด	5	5	5	5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
การเขียนแบบครู						
1. การค้นหาครูต้นแบบ	5	5	4	4.67	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้
2. แรงจูงใจ	4	5	5	4.67	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	นำไปใช้

หมายเหตุ

พิจารณาคัดเลือกในข้อที่มีคะแนนของกิจกรรมพัฒนา เฉลี่ยตั้งแต่ 4.67 – 5.00 ซึ่งแสดงว่ากิจกรรมพัฒนานั้นได้ครอบคลุมเนื้อหาและเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นรูปแบบการพัฒนา และถ้าข้อใดได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 4.67 ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้เป็นรูปแบบการพัฒนา

ผลการตรวจสอบ

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนจากความครอบคลุมเนื้อหามีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 5.00 มีจำนวน 8 กิจกรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.67 มีจำนวน 2 กิจกรรม และไม่มีค่าคะแนนเฉลี่ย น้อยกว่า 4.67

**คุณภาพเครื่องมือวัดรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียน
มัธยมศึกษา ในจังหวัดนนทบุรี ด้านบุคลิกภาพ**

ข้อความ	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. ข้าพเจ้าเป็นคนเข้าสังคมได้ง่าย	0.4409	0.8689
2. ข้าพเจ้าสามารถทำงานที่รับผิดชอบให้เสร็จตาม กำหนดเวลาเสมอ	0.2735	0.7854
3. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะต้องทำอะไรต่าง ๆ อย่างรวดเร็วเพื่อแข่ง กับเวลา	0.4168	0.7755
4. ข้าพเจ้าจดบันทึกงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง	0.3596	0.7851
5. ข้าพเจ้ากล้าพูดและกล้าแสดงออกในสิ่งที่ดีที่ควรต่อ หน้าคนจำนวนมาก	0.2342	0.8753
6. ข้าพเจ้ากล้าถามครูเมื่อมีปัญหาสงสัย	0.4114	0.8093
7. ข้าพเจ้ากล้าตอบคำถามครู แม้ว่าอาจตอบผิดก็ตาม	0.3292	0.7081
8. ข้าพเจ้าเปิดโอกาสให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นที่ แตกต่างได้เสมอ	0.3437	0.7228
9. ข้าพเจ้าพร้อมทำงานร่วมกับคนอื่น	0.4012	0.8974
10. ข้าพเจ้ารับฟังความคิดเห็นของคนอื่นและให้ ความสำคัญเสมอ	0.2689	0.8134

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0 N of Item = 15 Alpha = .8434

สรุป เครื่องมือที่ใช้มีความเชื่อมั่นเท่ากับ = 0.8434 ผ่านเกณฑ์

**คุณภาพเครื่องมือวัดรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ด้านความมีวินัย**

ข้อคำถาม	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. ข้าพเจ้าแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน	0.3242	0.7769
2. ข้าพเจ้าสามารถควบคุมตนเองให้ซื้อเสื้อผ้าตามความจำเป็น	0.3638	0.8534
3. ข้าพเจ้าแสดงความเคารพครูเวลาเดินผ่าน	0.2976	0.8894
4. ข้าพเจ้าจะเก็บของใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ	0.3491	0.8485
5. ข้าพเจ้ามาเรียนตรงเวลาและกลับบ้านตรงเวลา	0.4461	0.7623
6. ข้าพเจ้าพูดจาสุภาพทุกครั้งที่อยู่ในห้องเรียน	0.4112	0.7242
7. ข้าพเจ้าทำงานส่งครูตามเวลาที่กำหนด	0.4343	0.7976
8. ข้าพเจ้าสามารถปฏิบัติตามแผนการใช้จ่ายเงินที่กำหนดไว้ได้	0.2836	0.7604
9. ข้าพเจ้าควบคุมการใช้จ่ายเงินด้วยการทำบัญชีรับ – จ่ายอย่างเหมาะสม	0.3822	0.8219
10. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ทุกครั้งที่มีชื่อให้เข้าร่วม	0.3984	0.8774

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0 N of Item = 15 Alpha = .8142

สรุป เครื่องมือที่ใช้มีความเชื่อมั่นเท่ากับ = 0.8142 ผ่านเกณฑ์

**คุณภาพเครื่องมือวัดรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการประหยัด**

ข้อคำถาม	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. ข้าพเจ้าได้แบบอย่างในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่เคยปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง	0.4036	0.7694
2. ข้าพเจ้าได้รับการสอนจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้รับประทานอาหารให้หมดจานไม่ให้เหลือทิ้ง	0.4427	0.7564
3. ข้าพเจ้าได้รับการสอนให้ใช้โทรศัพท์มือถือเมื่อมีธุระจำเป็น	0.2781	0.8179
4. ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้สะสมเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายไว้ซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่ตนเองต้องการ	0.3376	0.8511
5. ข้าพเจ้าได้รับการชี้แนะจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้นำวัสดุที่เหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์	0.4238	0.7909
6. ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้รีดเสื้อผ้าครั้งละมาก ๆ เพื่อช่วยประหยัดไฟฟ้า	0.4509	0.7895
7. ข้าพเจ้าได้รับการขอร้องจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้ช่วยปิดไฟฟ้าคดวงที่ไม่ได้ใช้งาน	0.3988	0.8152
8. ข้าพเจ้าได้รับการสอนจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้ปิดก๊อกน้ำให้สนิทหลังเสร็จการใช้งาน	0.3890	0.8198
9. ข้าพเจ้านำเงินที่สะสมไว้ไปฝากธนาคารตามแบบอย่างที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติ	0.3548	0.8171
10. ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้ใช้สิ่งของเครื่องใช้บางอย่างร่วมกันกับหมู่พี่น้องแทนการซื้อ	0.2693	0.8364

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0 N of Item = 15 Alpha = .8325

สรุป เครื่องมือที่ใช้มีความเชื่อมั่นเท่ากับ = 0.8325 ผ่านเกณฑ์

**คุณภาพเครื่องมือวัดรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ด้านการเลียนแบบสื่อ**

ข้อความ	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้จ่ายเงินตามที่วิทยากรหรือพิธีกร นำเสนอทางโทรทัศน์หรือวิทยุ	0.4336	0.7558
2. ข้าพเจ้าเก็บสะสมเงินไว้ใช้ยามจำเป็นตามที่ได้อ่าน ข้อเสนอแนะจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร	0.3337	0.7745
3. ข้าพเจ้านำเงินที่เก็บสะสมไว้ไปฝากธนาคารตามคำเชิญ ชวนทางวิทยุหรือโทรทัศน์	0.4133	0.8132
4. ข้าพเจ้านำวัสดุที่เหลือใช้มาดัดแปลงใช้ใหม่ตาม ตัวอย่าง จากนิตยสารหรือหนังสือ	0.4034	0.7924
5. ข้าพเจ้าเลือกใช้โทรศัพท์มือถือที่มีราคาไม่แพงตามที่ ลงโฆษณาในทางโทรทัศน์และนิตยสาร	0.3576	0.7703
6. ข้าพเจ้าปิดก๊อกน้ำหลังจากเสร็จการใช้งานแล้วตามการ รณรงค์ทางวิทยุหรือโทรทัศน์	0.3405	0.8794
7. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามมาตรการการประหยัดพลังงาน ตามที่รัฐบาลประกาศทางหนังสือพิมพ์และ โทรทัศน์	0.4108	0.8105
8. ข้าพเจ้าตัดสินใจใช้สินค้าตามแบบที่สื่อโฆษณา	0.4222	0.8528
9. ข้าพเจ้าจะเปรียบเทียบราคากับปริมาณและคุณภาพของ สินค้าที่จะซื้อตามที่แนะนำทางรายการวิทยุหรือ โทรทัศน์	0.4361	0.7689
10. ข้าพเจ้าชอบไปรับประทานอาหารในร้านที่ขายราคา ถูกตามการแนะนำในโทรทัศน์ หรือวิทยุ	0.3922	0.7788

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0 N of Item = 15 Alpha = .8287

สรุป เครื่องมือที่ใช้มีความเชื่อมั่นเท่ากับ = 0. 8287 ผ่านเกณฑ์

คุณภาพเครื่องมือวัดรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ด้านการเลียนแบบเพื่อน

ข้อคำถาม	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. ข้าพเจ้าเลียนแบบเพื่อนในการใช้เงินอย่างรู้คุณค่า	0.3231	0.8846
2. ข้าพเจ้าซื้อสินค้าตามความนิยมของเพื่อน ๆ ในกลุ่มแม่ จะมีราคาแพง	0.4266	0.7969
3. ข้าพเจ้าซื้อสินค้าที่มีประโยชน์ตามความจำเป็นใช้ของ ตนเอง	0.2761	0.8117
4. ข้าพเจ้าเอาอย่างเพื่อนในการวางแผนการใช้เงิน	0.2862	0.8413
5. ข้าพเจ้าไม่มีความมั่นใจในการแต่งกายที่แตกต่างไป จากกลุ่มเพื่อน	0.3158	0.8160
6. ข้าพเจ้าซื้อโทรศัพท์มือถือที่ราคาแพงรุ่นเดียวกับที่เพื่อน ใช้	0.3045	0.7947
7. ข้าพเจ้าชอบเที่ยวกลางคืนเพราะเห็นเพื่อนชอบไป บ่อยครั้ง	0.4406	0.7881
8. ข้าพเจ้าตัดสินใจเลือกที่เรียนพิเศษตามที่เพื่อนเลือก	0.4424	0.8975
9. ในวันหยุดข้าพเจ้ากับเพื่อนมีแผนไปเที่ยวด้วยกัน เสมอ ๆ	0.3357	0.7968
10. ข้าพเจ้าซื้อของใช้ส่วนตัวตามที่เพื่อน ๆ ชอบใช้	0.3726	0.8541

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0 N of Item = 15 Alpha = .8274

สรุป เครื่องมือที่ใช้มีความเชื่อมั่นเท่ากับ = 0.8274 ผ่านเกณฑ์

คุณภาพเครื่องมือวัดรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ด้านการเลียนแบบครูในการประหยัด

ข้อคำถาม	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. ข้าพเจ้าได้รับการสอนจากครูให้รู้จักการใช้จ่ายเงิน อย่างรู้คุณค่า	0.3224	0.8596
2. ข้าพเจ้าได้รับการฝึกจากครูให้วางแผนการใช้จ่ายเงิน อย่างเหมาะสม	0.4188	0.7889
3. ข้าพเจ้าได้รับคำสอนจากครูให้ช่วยผู้ปกครองประหยัด	0.3761	0.8347
4. ข้าพเจ้าได้รับคำปรึกษาจากครูในการเลือกซื้ออุปกรณ์ การเรียนที่ดีมีคุณภาพและราคาถูก	0.3562	0.8319
5. ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำจากครูให้ใช้โทรศัพท์มือถือ เฉพาะเรื่องที่จำเป็นเท่านั้น	0.3859	0.8160
6. ข้าพเจ้าออมเงินตามแบบอย่างของครู	0.3948	0.8431
7. ข้าพเจ้าเลียนแบบครูในการซื้อของที่จำเป็นและ มีประโยชน์	0.4343	0.7821
8. ข้าพเจ้าเอาอย่างครูที่ไม่ซื้อสินค้าใหม่ตามอย่างสื่อ โฆษณา	0.4112	0.7965
9. ข้าพเจ้าตรวจสอบราคาสินค้าก่อนซื้อตามแบบที่ครูทำ	0.3909	0.8232
10. เมื่อครูของข้าพเจ้าใช้สินค้าตามอย่างสื่อโฆษณา ข้าพเจ้าขอซื้อตามด้วย	0.3734	0.7945

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0 N of Item = 15 Alpha = .8391

สรุป เครื่องมือที่ใช้มีความเชื่อมั่นเท่ากับ = 0.8391 ผ่านเกณฑ์

**คุณภาพเครื่องมือวัดรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน โรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ด้านจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน**

ข้อความ	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้จ่ายประจำวัน	0.4438	0.8766
2. ข้าพเจ้าตรวจสอบราคาสินค้าก่อนซื้อ	0.3847	0.7798
3. ข้าพเจ้าใช้โทรศัพท์มือถือเฉพาะที่จำเป็น	0.4144	0.8685
4. ข้าพเจ้าเห็นประโยชน์จากการทำบัญชีรายรับรายจ่าย	0.3861	0.8623
5. ข้าพเจ้าวางแผน เรื่องเที่ยวให้พอเหมาะกับเงินที่มีอยู่	0.4129	0.7902
6. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	0.4363	0.7877
7. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างในการทำกรบ้าน	0.3912	0.8564
8. ข้าพเจ้าแบ่งเวลาสำหรับการออกกำลังกาย	0.3832	0.8286
9. ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในการทำกิจกรรม การเรียน กิจกรรม สังคมและกิจกรรมส่วนตัวไว้ชัดเจน	0.4422	0.7623
10. ข้าพเจ้าใช้เวลาส่วนใหญ่การโทรศัพท์หรือ พูดคุยกับเพื่อน	0.4284	0.8561
11. ข้าพเจ้านำสมุดเก่าที่เหลือใช้มารวบรวมไว้ใช้เป็น สมุดโน้ต	0.3764	0.8117
12. เมื่อข้าพเจ้าล้างจานหรือซักผ้า ข้าพเจ้านำน้ำล้างจาน หรือซักผ้ามารดน้ำต้นไม้	0.4356	0.8313
13. ข้าพเจ้าปิดไฟหรือเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือก๊อกน้ำทุก ครั้งเมื่อเลิกใช้	0.4429	0.7768
14. ข้าพเจ้าไม่ซื้อสินค้าใหม่โดยไม่จำเป็น	0.3597	0.8165
15. ข้าพเจ้าใช้สิ่งของจนหมดก่อนจะซื้อใหม่	0.4459	0.7989

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0 N of Item = 15 Alpha = .8337

สรุป เครื่องมือที่ใช้มีความเชื่อมั่นเท่ากับ = 0.8337 ผ่านเกณฑ์

ภาคผนวก ฉ

ภาพประกอบการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพประกอบการวิจัย
เรื่อง รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการประหยัดของนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสุนีย์ วิทยสัมพันธ์
วันเกิด	16 สิงหาคม พ.ศ. 2502
สถานที่เกิด	จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่อยู่ปัจจุบัน	101/14 หมู่บ้านมณีนยา 3 ซอย 10 ถนนรัตนธิเบศร์ ตำบลไทรมา อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัด มหาสารคาม 44000
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสตรีรัตนบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2527	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
พ.ศ. 2540	ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการตลาด มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ. 2560	ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด) สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมภักดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม